

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

60

На основу чланка IV.4.d) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 10. сједници Заступничког дома, одржаној 22. колотова 2023. године, и на 8. сједници Дома народа, одржаној 30. колотова 2023. године, донијела је

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ СUGЛАСНОСТИ ЗА РАТИФИКАЦИЈУ
АМАНДМАНА БР. 5 НА УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ
ЗАКЉУЧЕН ИЗМЕЂУ ЕУРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИЈСКЕ
БАНКЕ (БАНКА), БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
(ЗАЈМОПРИМАТЕЉ) И ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ (ЕНТИТЕТ) ДАНА 15. СРПЊА 2008. У
САРАЈЕВУ И 18. КОЛОВОЗА 2008. У
ЛУКСЕМБУРГУ, С НАКНАДНИМ ИЗМЈЕНАМА И
ДОПУНАМА (УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ) -
ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ
(СЕРАПИС БР. 2006-0272-ФИ-24.569)**

Чланак 1.

Даје се сугласност за ратификацију Амандмана бр. 5 на Уговор о финансирању закључен између Европске инвестијске банке (банка), Босне и Херцеговине (зајмоприматељ) и Федерације Босне и Херцеговине (ентитет) дана 15. српња 2008. у Сарајеву и 18. колотова 2008. у Луксембургу, с накнадним измјенама и допунама (Уговор о финансирању) - Водовод и канализација у Федерацији БиХ (СЕРАПИС бр. 2006-0272-ФИ-24.569), потписаног 13.12.2022., 17.4.2023. и 26.4.2023. године у Сарајеву.

Чланак 2.

Одлука се објављује у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори".

Број 01,02-21-1-1685/23
30. колотова 2023. године

Сарајево
Предсједатељ
Заступничког дома
Парламентарне скупштине БиХ
Маринко Чавара, в. р.

Предсједатељ
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ
Др. Никола Шпирић, в. р.

На основу члана IV 4. д) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на 10. сједници Представничког дома, одржаној 22. августа 2023. године, и на 8. сједници Дома народа, одржаној 30. августа 2023. године, донијела је

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ СUGЛАСНОСТИ ЗА РАТИФИКАЦИЈУ
АМАНДМАНА БР. 5 НА УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ
ЗАКЉУЧЕН ИЗМЕЂУ ЕУРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИЈСКЕ
БАНКЕ (БАНКА), БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
(ЗАЈМОПРИМАТЕЉ) И ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ (ЕНТИТЕТ) ДАНА 15. ЈУЛА 2008.
ГОДИНЕ У САРАЈЕВУ И 18. АВГУСТА 2008. ГОДИНЕ
У ЛУКСЕМБУРГУ, С НАКНАДНИМ ИЗМЈЕНАМА
И ДОПУНАМА (УГОВОР О ФИНАНСИРАЊУ) -
ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ
(СЕРАПИС БР. 2006-0272-ФИ-24.569)**

Члан 1.

Даје се сагласност за ратификацију Амандмана бр. 5 на Уговор о финансирању закључен између Европске

инвестиционе банке (банка), Босне и Херцеговине (зајмопримац) и Федерације Босне и Херцеговине (ентитет) дана 15. јула 2008. године у Сарајеву и 18. августа 2008. године у Луксембургу, са накнадним измјенама и допунама (Уговор о финансирању) - Водовод и канализација у Федерацији БиХ (СЕРАПИС бр. 2006-0272- ФИ-24.569), потписаног 13.12.2022. године, 17.04.2023. године и 26.04.2023. године у Сарајеву.

Члан 2.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори".

Број 01,02-21-1-1685/23

30. августа 2023. године

Сарајево

Предсједавајући Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ Маринко Чавара, с. р.	Предсједавајући Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Др Никола Шпирић, с. р.
---	---

На основу члана IV. 4. д) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 10. сједници Представничког дома, одржаној 22. августа 2023. године, и на 8. сједници Дома народа, одржаној 30. августа 2023. године, донијела је

ODLUKU

O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU AMANDMANA BR. 5 NA UGOVOR O FINANSIRANJU, ZAKLJUČEN IZMEĐU EVROPSKE INVESTICIONE BANKE (BANKA), BOSNE I HERCEGOVINE (ZAJMOPRIMAC) I FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE (ENTITET) 15. JULA 2008. GODINE U SARAJEVU I 18. AUGUSTA 2008. GODINE U LUKSEMBURGU, S NAKNADNIM IZMJENAMA I DOPUNAMA (UGOVOR O FINANSIRANJU) - VODOVOD I KANALIZACIJA U FEDERACIJI BiH (SERAPIS BR. 2006-0272-FI-24.569)

Члан 1.

Дaje се сагласност за ратификацију Амандмана бр. 5 на Уговор о финансирању, закључен између Европске инвестиционе банке (банка), Босне и Херцеговине (зајмопримац) и Федерације Босне и Херцеговине (ентитет) 15. јула 2008. године у Сарајеву и 18. августа 2008. године у Луксембургу, с накнадним измјенама и допунама (уговор о финансирању) - Водовод и канализација у Федерацији БиХ (СЕРАПИС бр. 2006-0272-ФИ-24.569), потписаног 13.12.2022, 17.4.2023. и 26.4.2023. у Сарајеву.

Члан 2.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори".

Број 01,02-21-1-1685/23

30. августа 2023. године

Сарајево

Предсједavajuћи Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ Маринко Чавара, с. р.	Предсједavajuћи Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Др. Никола Шпирић, с. р.
--	---

Заступничког дома, одржаној 22. колovoза 2023. године, и на 8. сједници Дома народа, одржаној 30. колovoза 2023. године, донијела је

ODLUKU

O DAVANJU SUGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU PROTOKOLA U VEZI S IZMJENOM ČLANKA 50.(a) I IZMJENOM I DOPUNOM ČLANKA 56. KONVENCIJE O MEĐUNARODNOM CIVILNOM ZRAKOPLOVSTVU, KOJEM JE BOSNA I HERCEGOVINA PRISTUPILA 8. SVIBNJA 2023. GODINE

Чланак 1.

Дaje се suglasnost за ратификацију Протокола у вези с измјеном чланка 50.(a) и измјеном и допуном чланка 56. Конвенције о међународном цивилном зракопловству, којем је Босна и Херцеговина приступила 8. свибња 2023. године, потписаног 6. listopada 2016. године у Montrealu.

Чланак 2.

Одлука се објављује у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори".

Број 01,02-21-1-1774/23

30. колovoза 2023. године

Сарајево

Предсједatelj Заступничког дома Парламентарне скупштине БиХ Маринко Чавара, в. р.	Предсједatelj Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Др. Никола Шпирић, в. р.
--	---

На основу члана IV 4. д) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на 10. сједници Представничког дома, одржаној 22. августа 2023. године, и на 8. сједници Дома народа, одржаној 30. августа 2023. године, донијела је

ODLUKU

O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU PROTOKOLA U VEZI SA IZMJENOM ČLANA 50. (a) I IZMJENOM I DOPUNOM ČLANA 56. KONVENCIJE O MEĐUNARODNOM CIVILNOM VAZDUHOPILOVSTVU, KOJEM JE BOSNA I HERCEGOVINA PRISTUPILA 8. MAJA 2023. GODINE

Члан 1.

Дaje се сагласност за ратификацију Протокола у вези са измјеном члана 50. (a) и измјеном и допуном члана 56. Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, којем је Босна и Херцеговина приступила 8. маја 2023. године, потписаног 6. октобра 2016. године у Монтреалу.

Члан 2.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори".

Број 01,02-21-1-1774/23

30. августа 2023. године

Сарајево

Предсједavajuћи Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ Маринко Чавара, с. р.	Предсједavajuћи Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Др Никола Шпирић, с. р.
---	---

Na osnovu člana IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 10. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22. augusta 2023. godine, i na 8. sjednici Doma naroda, održanoj 30. augusta 2023. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
PROTOKOLA U VEZI SA IZMJENOM ČLANA 50. (a) I
IZMJENOM I DOPUNOM ČLANA 56. KONVENCIJE O
MEĐUNARODNOM CIVILNOM ZRAKOPLOVSTVU,
KOJEM JE BOSNA I HERCEGOVINA PRISTUPILA
8. MAJA 2023. GODINE**

Član 1.

Daje se saglasnost za ratifikaciju Protokola u vezi sa izmjenom člana 50. (a) i izmjenom i dopunom člana 56. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 8. maja 2023. godine, potpisanog 6. oktobra 2016. godine u Montrealu.

Član 2.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori".

Broj 01,02-21-1-1774/23

30. augusta 2023. godine

Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma

Parlamentarne skupštine BiH
Marinko Čavara, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda

Parlamentarne skupštine BiH
Dr. Nikola Špirić, s. r.

62

Na temelju članka IV.4.d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 10. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 22. kolovoza 2023. godine, i na 8. sjednici Doma naroda, održanoj 30. kolovoza 2023. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SUGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
SPORAZUMA O ZAJMU (DRUGI PROJEKT POTPORE
ZAPOŠLJAVANJU) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ**

Članak 1.

Daje se suglasnost za ratifikaciju Sporazuma o zajmu (Drugi projekt potpore zapošljavanju) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj, potpisanog 9. veljače 2023. u Sarajevu.

Članak 2.

Odluka se objavljuje u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori".

Broj 01,02-21-1-1812/23

30. kolovoza 2023. godine

Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma

Parlamentarne skupštine BiH
Marinko Čavara, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda

Parlamentarne skupštine BiH
Dr. Nikola Špirić, v. r.

Na osnovu člana IV 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na 10. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22. augusta 2023. godine, i na 8. sjednici Doma naroda, održanoj 30. avgusta 2023. godine, donijela je

ОДЛУКУ

**О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ ЗА РАТИФИКАЦИЈУ
СПОРАЗУМА О ЗАЈМУ (ДРУГИ ПРОЈЕКАТ
ПОДРШКЕ ЗАПОШЉАВАЊУ) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА
ОБНОВУ И РАЗВОЈ**

Члан 1.

Даје се сагласност за ратификацију Споразума о зајму (Други пројекат подршке запошљавању) између Босне и Херцеговине и Међународне банке за обнову и развој, потписаног 9. фебруара 2023. године у Сарајеву.

Члан 2.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" - Међународни уговори.

Број 01,02-21-1-1812/23

30. августа 2023. године

Сарајево

Предсједavajuћи
Представничког дома
Парламентарне скупштине
БиХ

Маринко Чавара, с. р.

Предсједavajuћи
Дома народа

Парламентарне скупштине
БиХ

Др Никола Шпирић, с. р.

Na osnovu člana IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 10. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22. augusta 2023. godine, i na 8. sjednici Doma naroda, održanoj 30. augusta 2023. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU
SPORAZUMA O ZAJMU (DRUGI PROJEKAT
PODRŠKE ZAPOŠLJAVANJU) IZMEĐU BOSNE I
HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE BANKE ZA
OBNOVU I RAZVOJ**

Član 1.

Daje se saglasnost za ratifikaciju Sporazuma o zajmu (Drugi projekat podrške zapošljavanju) između Bosne i Hercegovine i međunarodne banke za obnovu i razvoj, potpisanog 9. februara 2023. godine u Sarajevu.

Član 2.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori.

Broj 01,02-21-1-1812/23

30. augusta 2023. godine

Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Marinko Čavara, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda

Parlamentarne skupštine BiH
Dr. Nikola Špirić, s. r.

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

63

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-941/23 od 15. lipnja 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 7. redovitoj sjednici, održanoj 31. srpnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA O ZABRANI UPOTREBE U RATU ZAGUŠLJIVIH, OTROVNIH ILI SLIČNIH PLINOVA I BAKTERIOLOŠKIH METODA RATOVANJA

Članak 1.

Ratificira se Protokol o zabrani upotrebe u ratu zagušljivih, otrovnih ili sličnih plinova i bakterioloških metoda ratovanja.

Članak 2.

Tekst Protokola glasi:

PROTOKOL

O ZABRANI UPORABE U RATU ZAGUŠLJIVIH, OTROVNIH ILI SLIČNIH PLINOVA I BAKTERIOLOŠKIH METODA RATOVANJA

Potpisan u Ženevi: 17. juna 1925. godine

Stupio na snagu: za svakog potpisnika od datuma deponovanja njegove ratifikacije; pristupanja stupaju na snagu danom obavještenja od strane vlade depozitara.

Depozitarna vlada: Francuska

Potpisani opunomoćenici, u ime svojih odnosnih vlada:

budući da je u ratu uporaba zagušljivih, otrovnih ili sličnih plinova te svih istovrsnih tekućina, tvari ili sredstava opravdano osuđena od općeg mnijenja civiliziranog svijeta, budući da je zabrana takve uporabe proglašena u međunarodnim ugovorima kojih su stranke većina svjetskih sila;

s ciljem da ta zabrana bude općeprihvaćena kao dio međunarodnog prava, namećući se jednako savjesti i praksi nacija,

izjavljuju:

da visoke ugovorne stranke, ako već nisu stranke međunarodnih ugovora koji takvu uporabu zabranjuju, prihvaćaju tu zabranu, da su suglasne o proširenju te zabrane na

uporabu bakterioloških metoda ratovanja i da su suglasne da međusobno budu vezane sukladno odredbama ove izjave.

Visoke ugovorne stranke uložit će svaki napor kako bi navele druge države da pristupe ovome Protokolu. Taj se pristupnotificira Vladi Francuske Republike, koja ganotificirascim silama potpisnicama i silama koje su pristupile, a proizvodi učinak od dananotifikacijeVlade Francuske Republike.

Ovaj će se Protokol, kojega su francuski i engleski tekst vjerodostojni, ratificirati što je prije moguće. On će nositi današnji datum.

Ratifikacije ovoga Protokola upućuju se Vladi Francuske Republike, koja će odmah o polaganju ratifikacije obavijestiti svaku silu potpisnicu i silu koja je pristupila.

Isprave o ratifikaciji i pristupu ostaju pohranjene u arhivima Vlade Francuske Republike.

Ovaj Protokol stupa na snagu za svaku silu potpisnicu na dan polaganja njezine ratifikacije i od toga će trenutka svaka sila biti vezana u odnosu na ostale sile koje su već položile svoje ratifikacije.

U potvrdu toga su opunomoćenici potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Ženevi, u jednom jedinom primjerku, sedamnaestoga lipnja tisuću devetsto dvadeset pete.

Članak 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Број 01-50-1-2365-19/23

31. srpnja 2023. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Željko Komšić, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-941/23 од 15. јуна 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 7. редовној сједници одржаној 31. јула 2023. године, донијело је

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA O ZABRANI UPOTREBE U RATU ZAGUŠLJIVIH, OTROVNIH ILI SLIČNIH PLINOVA I BAKTERIOLOŠKIH METODA RATOVAŃA

Члан 1.

Ратификује се Протокол о забрани употребе у рату загушљивих, отровних или сличних плинова и бактериолошких метода ратовања.

Члан 2.

Текст Протокола гласи:

PROTOKOL

O ZABRANI UPOTREBE U RATU ZAGUŠLJIVIH, OTROVNIH ILI SLIČNIH PLINOVA I BAKTERIOLOŠKIH METODA RATOVAŃA

Потписан у Женеви: 17. јуна 1925. године

Ступио на снагу: за сваког потписника од датума депоновања његове ратификације; приступања ступају на снагу даном обавјештења од стране владе депозитара.

Депозитарна влада: Француска

Потписани опуномоћници, у име својих влада:

Имајући у виду да је у рату употреба загушливих, отровних или сличних плинова као и свих истовјетних течности, материјала или уређаја оправдано осуђена од стране јавног мнијења цивилизованог свијета; да је проглашена забрана њихове употребе у међународним уговорима чије су стране потписнице већина свјетских сила;

с циљем да та забрана буде општеприхваћена као дио међународног права; намећући се једнако савјести и пракси нација;

изјављују:

да високе уговорне стране, ако већ нису стране међународних уговора који такву употребу забрањују, прихватају ту забрану, да су сагласне о проширењу те забране на употребу бактериолошких метода ратовања и да су сагласне да међусобно буду везане у складу са одредбама ове изјаве.

Високе уговорне стране уложиће сваки напор како би навеле друге државе да приступе овом Протоколу. Инструмент о приступању Протоколу ће бити достављен Влади Француске Републике, која ће о томе обавијестити

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2365-19/23
31. јула 2023. године
Сарајево

Председавајући
Жељко Комшић, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-941/23 od 15. juna 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 7. redovnoj sjednici, održanoj 31. jula 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA O ZABRANI UPOTREBE U RATU ZAGUŠLJIVIH, OTROVNIH ILI SLIČNIH PLINOVA I BAKTERIOLOŠKIH METODA RATOVANJA

Члан 1.

Ratifikuje se Protokol o zabrani upotrebe u ratu zagušljivih, otrovnih ili sličnih plinova i bakterioloških metoda ratovanja.

Члан 2.

Tekst Protokola glasi:

PROTOKOL O ZABRANI UPOTREBE U RATU ZAGUŠLJIVIH, OTROVNIH ILI SLIČNIH PLINOVA I BAKTERIOLOŠKIH METODA RATOVANJA

Potpisan u Ženevi: 17. juna 1925. godine

Stupio na snagu: za svakog potpisnika od datuma deponovanja njegove ratifikacije; pristupanja stupaju na snagu danom obavještenja od strane vlade depozitara.

Depozitarna vlada: Francuska

Potpisani opunomoćenici, u ime svojih vlada:

будући да је у рату употреба загушливих, отровних или сличних плинова те свих истоврсних текућина, твари или средстава оправдано осуђена од опћег мнијења цивилизованог свијета, будући да је забрана такве употребе проглашена у међународним уговорима којих су странке већина свјетских сила;

с циљем да та забрана буде опћеприхваћена као дио међународног права, намећући се једнако савјести и пракси нација,

изјављују:

да високе уговорне странке, ако већ нису странке међународних уговора који такву употребу забрањују, прихватају ту забрану, да су сагласне о проширењу те забране на

све силе потписнице и силе које су приступиле Протоколу. Чланство у Протоколу почиње да теће од дана достављања обавјештења од стране Владе Француске Републике.

Овај Протокол, са истовјетним текстом на француском и енглеском језику, ће се ратификовати што је прије могуће и носиће данашњи датум.

Ратификације овога Протокола упућују се Влади Француске Републике, која ће одмах о полагању ратификације обавијестити сваку силу потписницу и силу која је приступила.

Инструменти ратификације и приступања остају похрањени у архиви Владе Француске Републике.

Овај Протокол ступа на снагу за сваку силу потписницу на дан полагања њене ратификације и од тог тренутка ће свака сила бити везана у односу на остале силе које су већ положили своје ратификације.

У потврду тога, опуномоћници су потписали овај Протокол.

Састављено у Женеви, у једном једином примјерку, седамнаестог јуна хиљаду деветсто двадесет пете.

upotrebu bakterioloških metoda ratovanja i da su saglasne da međusobno budu vezane u skladu sa odredbama ove izjave.

Visoke ugovorne странке uložiti će svaki napor kako bi navele druge државе да приступе овом Протоколу. Тај се приступ нотифицира Влади Француске Републике, која га нотифицира свим силама потписницама и силама које су приступиле, а производи učinak од дана нотификације Владе Француске Републике.

Ovaj će se Protokol, kojega su francuski i engleski tekst vjerodostojni, ratificirati što je prije moguće. On će nositi današnji datum.

Ratifikacije ovoga Protokola upućuju se Vladi Francuske Републике, која ће одмах о полаганју ратификације обавијестити сваку силу потписницу и силу која је приступила.

Isprave o ratifikaciji i pristupu ostaju pohranjene u arhivima Владе Француске Републике.

Ovaj Protokol stupa na snagu za svaku силу потписницу на дан полаганја њезине ратификације и од тога ће тренутка свака сила бити везана у односу на остале силе које су већ положили своје ратификације.

U potvrdu toga su opunomoćenici potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Ženevi, u jednom jedinom primjerku, sedamnaestoga juna hiljadu devetsto dvadeset pete.

Član 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Број 01-50-1-2365-19/23
31. јула 2023. године
Сарајево

Председavajuћи
Жeljko Komšić, s. r.

64

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1195/23 od 15. lipnja 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 7. redovitoj sjednici, održanoj 31. srpnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O FINANCIRANJU GODIŠNJEG AKCIJSKOG PLANA U PRILOG PAKETU ZA ENERGETSKU POTPORU ZA ZAPADNI BALKAN U KORIST BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2023. GODINU IZMEĐU EUROPSKE UNIJE KOJU PREDSTAVLJA EUROPSKA KOMISIJA I BOSNE I HERCEGOVINE KOJU PREDSTAVLJA DIREKCIJA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o financiranju Godišnjeg akcijskog plana u prilog Paketu za energetske potpore za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, koji je potpisan dana 02.02.2023. godine u Briselu i 04.04.2023. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:
Ref.Ares(2023)782165 - 02.02.2023.

**SPORAZUM
O FINANCIRANJU**

POSEBNI UVJETI

Europska komisija, u daljnjem tekstu "**Komisija**" koja djeluje u ime Europske unije, u daljnjem tekstu "**Unija**", s jedne strane, i

Bosna i Hercegovina, u daljnjem tekstu "**Korisnik programa IPA III**", koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, s druge strane, dogovorile su sljedeće:

Članak 1 - Program

(1) Unija pristaje financirati, a Korisnik programa IPA III prihvata financiranje sljedećeg Programa:

Godišnji akcijski plan koji doprinosi Paketu energetske podrške za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023.godinu

koji uključuje sljedeće aktivnosti:

Aktivnost 1: Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu;

Број глобалне обвезе: JAD.1103420

Ovaj se Program financira iz proračuna Unije temeljem sljedećeg temeljnog akta: Instrument pretpriступne pomoći, IPA III.¹

(2) Ukupni procijenjeni troškovi ovog Programa iznose **70.000.000** eura, a najveći doprinos Unije ovom Programu utvrđen je u iznosu od **70.000.000** eura.

Od Korisnika programa IPA III nije potreban financijski doprinos

(3) Program će se provoditi u skladu s Akcijskim dokumentom u Dodatku I.

Članak 2 - Razdoblje izvršenja i operativno razdoblje provedbe

(1) Razdoblje izvršenja ovog sporazuma o financiranju definiran u članku 12. Dodatka II (Opći uvjeti) određen je na 8 godina od sklapanja ovog sporazuma o financiranju.

(2) Trajanje operativnog razdoblja provedbe, kako je definirano u članku 12. Dodatka II. (Opći uvjeti), postavljeno je na 2 godine od sklapanja ovog sporazuma o financiranju.

Članak 3 - Adrese i obavijesti

Sve obavijesti koje se odnose na provedbu ovog sporazuma o financiranju moraju biti u pisanom obliku i izričito se pozivati na ovaj Program kako je definirano u članku 1. stavak 1. te se šalju na sljedeće adrese:

a) za Komisiju

Generalna direkcija za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)

Direkcija D

Rue de la Loi 15

Europska komisija

B-1049 Bruxelles, Belgija

E-mail: NEAR-D4@ec.europa.eu

b) za Korisnika programa IPA III

Državni IPA koordinator, Direktor

Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Đoke Mazalića 5

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

e-mail: kabinet.dei@dei.gov.ba

Članak 4 - Kontakt osoba za OLAF

Kontakt osoba Korisnika programa IPA III s odgovarajućim ovlastima za izravnu suradnju s Europskim uredom za borbu protiv prijevара (OLAF), s ciljem olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine

e-mail: cfcu@mft.gov.ba

Članak 5 - Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu

Program će se provoditi u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu (FFPA) između

¹ Uredba (EU) br. 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. godine kojom se uspostavlja Instrument pretpriступne pomoći (IPA III), SL L 330, 20.09.2021, str. 1.

Europske komisije i Bosne i Hercegovine o aranžmanima za provedbu finansijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA III), koji je stupio na snagu 20. rujna 2022.godine (u nastavku "Okvirni sporazum"). Ovaj sporazum o financiranju nadopunjuje odredbe Okvirnog sporazuma. U slučaju suprotnosti između odredbi ovog sporazuma o financiranju s jedne strane, i odredbi Okvirnog sporazuma s druge strane, prednost se daje odredbama Okvirnog sporazuma.

Članak 6 - Dodaci

(1) Ovaj sporazum o financiranju sastoji se od:

a) ovih Posebnih uvjeta;

b) Dodatka I: Akcijski dokumenti koji detaljno opisuju ciljeve, očekivane rezultate, aktivnosti, metode provedbe i proračun;

- Dodatak I.1 Aktivnost 1: Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu

Prilog Dodatku I.1: Načini isplate, uvjeti i pokazatelji uspješnosti

c) Dodatak II: Opći uvjeti;

(2) U slučaju suprotnosti između odredbi Dodataka i odredbi ovih Posebnih uvjeta, prednost se daje odredbama Posebnih uvjeta. U slučaju suprotnosti između odredbi Dodataka I i odredbi Dodataka II, prednost se daje odredbama Dodataka II.

Članak 7 - Odredbe koje odstupaju od ili dopunjuju Dodatak II

Sljedeće dopunjava Dodatak II:

Tečaj će biti fiksiran na 1 euro koji iznosi 1,95583 KM u skladu s aranžmanom valutnog odbora Centralne banke Bosne i Hercegovine¹.

Članak 8 - Zaključivanje i stupanje na snagu

Ovaj sporazum o financiranju smatra se zaključenim na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31.prosinca 2023. godine.

Ovaj sporazum o financiranju stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana.

Ovaj sporazum o financiranju je sastavljen u dva istovjetna primjerka na engleskom jeziku, od kojih je jedan predan Komisiji, a jedan Korisniku programa IPA III.

Za Korisnika programa IPA III

Za Komisiju

g. Edin Dilberović

gđa. Michela Matuella

Direkcija za europske integracije

Direktorica DG NEAR,

Vijeće Ministara

Direkcija D, Bruxelles

Bosne i Hercegovine

Datum: 02.02.2023.godine

Datum:

Potpis: /vlastoručni potpis/

Potpis:

MJERU FINANCIRA EUROPSKA UNIJA.

DODATAK I.1.

Sporazumu o financiranju Godišnjeg akcijskog plana u prilog Paketu za energetska potporu za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu

Aksijski dokument za potrebe Ugovora o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu

GODIŠNJI AKCIJSKI PLAN

Predmetni dokument predstavlja godišnji program rada u smislu članka 110, stavka 2. Financijske uredbe, te godišnje i višegodišnje akcijske planove i mjere u smislu članka 9. Uredbe IPA III i članka 23, stavka 2. Uredbe o financijskom instrumentu NDICI - Globalna Europa

¹ <https://cbbh.ba/Content/Read/14>

1. SAŽETAK

1.1. Tabela sa sažetkom aktivnosti

Naslov	Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu Godišnji akcijski plan u prilog Paketu energetske potpore za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu
OPSYS sustav	ZAKON-61596 (Ugovor o izgradnji države i otpornosti u energetske sektoru BA2023AAP-ESP)
ABAC	ABAC-ova razina obveze broj 1.: JAD.1103420 (IPAPIII/2023/JAD.1103420/AAP-ESP Bosna i Hercegovina 2023.)
Temeljni akt	Financirano u okviru Instrumenta pretpriprustupne pomoći (IPA III)
Tim Europa	Ne
Korisnik	Bosna i Hercegovina
Programski dokument	Programski okvir IPA III
PRIORITETNA PODRUČJA I SEKTORSKE INFORMACIJE	
Prozor i tematski prioritet	Prozor 3 – Zelena agenda i održiva povezivost Tematski prioritet 2. Transport, digitalna ekonomija i društvo, te energetika (15 %) Prozor 4 – Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 1. Obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i inkluzija, te zdravstvo (70 %) Tematski prioritet 2. Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije (15 %)
Ciljevi održivog razvoja (engl. SDG)	Vodeći Cilj održivog razvoja: Cilj održivog razvoja br. 7 Osigurati pristup cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve

	Ostali važni Ciljevi održivog razvoja: - Cilj održivog razvoja br. 5 Postizanje rodne ravnopravnost i osnaživanje svih žena i djevojčica - Cilj održivog razvoja br. 8 Promocija održivog, inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, pune i produktivne zaposlenosti i dostojanstvenog rada za sve - Cilj održivog razvoja br. 9 Izgradnja otporne infrastrukture, promocija inkluzivne i održive industrijalizacije i poticanje inovacija - Cilj održivog razvoja br. 10 Smanjiti nejednakosti unutar i između zemalja - Cilj održivog razvoja br. 13 Poduzeti hitne mjere za borbu protiv klimatskih promjena i njihovih učinaka - Cilj održivog razvoja br. 17 Jačanje načina provedbe i revitalizacija Globalnog partnerstva za održivi razvoj			
DAC kod(ovi)	15110 – Politike javnog sektora i administrativno upravljanje (3 %) 15142 – Makroekonomske politike (2 %) 16010 – Socijalna zaštita (75 %) 23110 – Energetska politika i administrativno upravljanje (5 %) 32130 – Razvoj malih i srednjih poduzeća (MSP) (15 %)			
Glavni kanal isporuke @	12000 – Vlada korisnica			
Ciljevi	☒ Klima ☒ Rodna ravnopravnost ☐ Biodiverzitet			
Markeri (s DAC obrasca)	Opći cilj politike @	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj sudjelovanja/dobra uprava	☐	☒	☐
	Potpora za okoliš	☐	☒	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba s Invaliditetom	☐	☒	☐
	Prehrana	☒	☐	☐
	Markeri prema konvencijama iz Rija @	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološki diverzitet	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐

	Prilagodba klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Interni markeri i oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija @	☒	☐	☐
	Oznake	DA	NE	
	digitalna povezivost	☐	☐	
	digitalno upravljanje	☐	☐	
	digitalno poduzetništvo	☐	☐	
	digitalne vještine / pismenost	☐	☐	
	digitalne usluge	☐	☐	
	Povezivanje @	☐	☐	☒
Oznake	DA	NE		
	digitalna povezivost	☐	☒	
	energija	☒	☐	
	transport	☐	☐	
	zdravlje	☐	☒	
edukacija i istraživanje	☐	☒		
Migracije @	☒	☐	☐	
Smanjenje nejednakosti @	☐	☐	☒	
COVID-19	☒	☐	☐	
INFORMACIJE O PRORAČUNU				
Predmetni iznosi	Proračunska linija: 15 02 02 01 Ukupni procijenjeni troškovi: 70.000.000,00 eura Ukupni iznos doprinosa iz proračuna EU u iznosu od 70.000.000,00 eura Doprinos iznosi 70.000.000,00 eura iz općeg proračuna Europske unije za 2023. godinu, ovisno o raspoloživosti odobrenih sredstava nakon što proračunsko tijelo usvoji odgovarajući godišnji proračun ili kako je predviđeno sustavom privremenih dvanaestina.			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Načini provedbe (vrsta financiranja i način upravljanja)	Proračunska potpora Izravno upravljanje putem: Proračunska potpora: Ugovor o izgradnji države i otpornosti			
Relevantni prioriteti i vodeće inicijative iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Doprinos Ekonomskom i investicijskom planu (EIP):	☒ Da ☐ Ne		
	Prioriteti: „Potpora privatnom sektoru“, „Energija“, „Zelena agenda“, „Razvoj ljudskog kapitala“			
Konačni datum sklapanja Sporazuma o	Najkasnije do 31. prosinca 2023. godine			

financiranju	
Konačni datum za sklapanje ugovora o doprinosu/delegiranju, javnim nabavama i ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava	Nije primjenjivo
Indikativno razdoblje provedbe	24 mjeseca nakon sklapanja Sporazuma o financiranju
Krajnji rok za provedbu Sporazuma o financiranju	Osam (8) godina nakon sklapanja Sporazuma o financiranju

1.2. Sažetak akcije

Cijene energenata u Europi počele su rasti 2021. godine nakon ukidanja ograničenja kretanja zbog pandemije virusa COVID-19. Situacija se dodatno pogoršala nakon ruske agresije na Ukrajinu 2022. godine. Rat je pogodio energetska tržišta, što je dovelo do veće nestabilnosti cijena i energetske nesigurnosti s posljedicama na EU i njeno neposredno susjedstvo. Porast cijena energenata posljedično je utjecao i na druge sektore, kao što su proizvodnja, transport i svi uslužni sektori općenito. Zbog takve krizne situacije, Europska komisija je bila primorana izmijeniti težište svog hitnog odgovora kroz niz kratkoročnih mjera povezanih s energetskom sigurnošću u Europi i šire, kako je utvrđeno u planu *REPowerEU*¹ i vanjskoj energetske strategiji EU². Trenutačna energetska kriza dosad je nezabilježena i predstavlja izazov ne samo za države članice EU, već i za partnere sa Zapadnog Balkana. U Bosni i Hercegovini cijene električne energije i dalje su stabilne, s tim da su cijene grijanja temeljene na različitim izvorima energije značajno porasle (uključujući plin koji se isporučuje jednom plinskom rutom s ruskim plinom).

Opći cilj ove mjere je pomoći Bosni i Hercegovini u ublažavanju socioekonomskog učinka rasta cijena energenata, posebno na mala i srednja poduzeća i kućanstva, te osnažiti ukupni kapacitet vlasti za pružanje prilagođenih usluga ranjivim kućanstvima i potporu dugoročnom socioekonomskom oporavku, energetske sigurnosti i energetske tranzicije zemlje.

Ovakvo djelovanje izravno doprinosi realizaciji Cilja održivog razvoja br. 7 "Osigurati pristup cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve", kao i drugim Ciljevima održivog razvoja, među kojima je cilj br. 8 "Promocija održivog, inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, potpunog i produktivnog zapošljavanja i dostojanstvenog rada za sve", Cilja br. 9 "Izgraditi otpornu infrastrukturu, promovirati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije", Cilj br. 10 "Smanjiti nejednakosti unutar i između zemalja", Cilj br. 13 "Poduzeti hitne mjere za borbu protiv klimatskih promjena i njihovih učinaka". Mjerom se izravno doprinosi prioritetima Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan koji se odnose na "Potporu privatnom sektoru",

"Energiju", "Zelenu agendu", "Razvoj ljudskog kapitala" i okvirnu komponentu programa IPA III 3. "Zelena agenda i održiva povezanost" (Tematski prioritet 2. Transport, digitalna ekonomija i društvo, te energetika) i dio 4. "Konkurentnost i inkluzivni rast" (Tematski prioritet 1. Politike obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije, te zdravlje i Tematski prioritet 2. "Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije").

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Kontekst

Cijene energenata u Europi počele su rasti 2021. godine nakon ukidanja ograničenja kretanja zbog pandemije, nakon čega je 2022. uslijedila ruska agresija protiv Ukrajine. Rat je pogodio energetska tržišta, što je dovelo do veće nestabilnosti cijena i energetske nesigurnosti s posljedicama na EU i njeno neposredno susjedstvo. Porast cijena energenata posljedično je utjecao i na druge sektore, kao što su proizvodnja, promet i svi uslužni sektori općenito.

Zbog ove krizne situacije, Europska komisija je bila prisiljena preusmjeriti svoj hitan odgovor na niz kratkoročnih mjera povezanih s energetskom sigurnošću u Europi i šire, kako je utvrđeno u planu *REPowerEU* i vanjskoj energetske strategiji EU, a kako je i naglasila predsjednica Europske komisije u svom govoru o stanju Europske unije³.

Trenutačna energetska kriza dosad je nezabilježena i predstavlja izazov ne samo za države članice EU, već i za partnere sa Zapadnog Balkana. EU i partneri sa Zapadnog Balkana trebaju hitno surađivati kako bi povećali energetske sigurnost u EU i na Zapadnom Balkanu.

Bosna i Hercegovina je 16. lipnja 2008. godine u Luksemburgu potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s Europskom unijom. SSP je nova, treća generacija europskih ugovora koji se uglavnom nude partnerima sa Zapadnog Balkana, u strukturi Procasa stabilizacije i pridruživanja. Predstavlja međunarodni ugovor u samom središtu domaćeg zakonodavstva, te obvezujući akt za sve razine vlasti u zemlji. Ugovor se potpisuje na neodređeno vrijeme s ciljem doprinosa ekonomskoj i političkoj stabilizaciji Bosne i Hercegovine.

SSP i njegov Privremeni sporazum, na snazi od 2008. godine, omogućili su postupnu liberalizaciju trgovine i uzajamni bescarinski pristup za većinu robe. EU je 2020.

¹ Vidjeti *REPowerEU*: Plan za brzo smanjenje ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima i ubrzanje zelene tranzicije.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2022%3A23%3AFIN&qid=1653033264976>

³ Stanje Unije 2022. godine – govor predsjednice von der Leyen

godine ostala vodeći trgovinski partner Bosne i Hercegovine, sa 65% ukupne trgovine robom u toj zemlji, iako je zbog pandemije došlo do smanjenja za 10,2%. Ukupna vrijednost trgovine 2020. godine iznosila je 9,6 milijardi eura, dok je trgovinski deficit zemlje s EU iznosio 1,5 milijardi eura.¹

U listopadu 2020. godine, Europska komisija je usvojila sveobuhvatni Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan,² čiji je cilj potaknuti dugoročni ekonomski oporavak regije, podržati zelenu i digitalnu tranziciju, poticati regionalnu integraciju i konvergenciju s Europskom unijom.

Planom se utvrđuje deset vodećih inicijativa za ulaganja za potporu glavnim putnim i željezničkim vezama u regiji, obnovljivoj energiji i prelasku s ugljena, obnovi javnih i privatnih objekata kako bi se povećala energijska učinkovitost i smanjile emisije stakleničkih plinova, infrastruktura za upravljanje otpadom i otpadnim vodama, te uvođenje širokopojasne infrastrukture. Ostale vodeće inicijative uključuju povećana ulaganja u privatni sektor radi poticanja konkurentnosti i inovacija, posebice malih i srednjih poduzeća, te Garancije za mlade.³

U Bosni i Hercegovini plin čini 3% ukupne opskrbe energijom. Zemlja je u potpunosti ovisna o uvozu plina iz Rusije koji dolazi putem turskog toka i nema alternativnih izvora opskrbe, npr. čak ni dodatnih plinovoda. Oba entiteta imaju ugovore s *Gazpromom* kojima se utvrđuje da je metoda izračuna cijene plina u skladu s naftnom formulom. Ruski *Gazprom* povećao je cijenu isporuka plina *Energoinvestu* (dobavljaču Federacije BiH) za 9,7% veleprodajne cijene plina u entitetu, što je treće povećanje cijene plina ove godine. Prema odluci, veleprodajna cijena plina raste na 1.095 KM (\$542,4/559,9eura) na 1000 standardnih kubičnih metara Sm³, bez PDV-a, koji se primjenjuje od 1. listopada 2022. godine, a vrijedit će do 1. siječnja 2023. godine. Prethodna veleprodajna cijena plina iznosila je 998 KM za 1000 Sm³. Inflacija se odražavala u povećanju cijena energije, a to povećanje u 2021. godini u usporedbi s 2020. godinom u prosjeku iznosi 67%. Povećanje troškova po izvorima energije iznosi 75% za ugljen, drvo 78%, centralno grijanje 25%, plin 71%, pelet 115%. Cijena električne energije za kućanstva nije se povećala i najvjerojatnije neće do 1. siječnja 2023. godine. Kompanija *Gas-RES* (dobavljač za Republiku Srpsku) najavila je rast cijena plina u trećem kvartalu u odnosu na drugi kvartal 2022. godine za najviše 10 posto.

U tom je kontekstu, u posljednjih nekoliko mjeseci, povlašten odnos Zapadnog Balkana omogućio proširenje više inicijativa poduzetih u EU na regiju.

Primjera radi, kao neposredan odgovor na energetske krizu na razini EU postoji nekoliko ciljeva koji su usmjereni na sektor plina. Prema zaduženju od Europskog vijeća, Europska komisija i države članice EU surađuju na uspostavi zajedničke nabave plina. Ti su naponi popraćeni mjerama potpore i to međunarodni kontakt s postojećim i potencijalnim izvoznim plina, te regionalnim i paneuropskim radnim tokovima za osiguravanje najučinkovitije uporabe postojeće infrastrukture u okviru novih obrazaca tokova plina. Navedene aktivnosti će poslužiti i kao temelj za razvoj globalnog tržišta hidrogena.

Europska komisija i Europsko vijeće pozvali su Zapadni Balkan da se pridruži platformi za zajedničku kupnju plina kako bi se smanjila ovisnost o ruskom plinu. Regionalna platforma za jugoistočnu Europu pripremila je detaljan akcijski plan u kojem se navode brze mjere potrebne za točnu procjenu

potražnje za plinom, te infrastrukturnog potencijala u regiji. Srbija i Sjeverna Makedonija sudjelovale su u ovoj diskusiji (pozvane su sve korisnice IPA III sa Zapadnog Balkana). Treba napomenuti da trenutačno samo tri zemlje Zapadnog Balkana imaju plinsku infrastrukturu (Srbija, Sjeverna Makedonija i Bosna i Hercegovina). Uredba EU o skladištenju plina uključena je u zakonodavstvo Energetske zajednice od 30. rujna, čime su ciljevi i aranžmani za punjenje, te certificiranje skladištenja postali obvezni i u zemljama Zapadnog Balkana.

Iako je pružanje potpore građanima i poduzećima u suočavanju s povećanjem cijena energenata i električne energije goruće pitanje, kratkoročni i srednjoročni ciljevi za regiju (dekarbonizacija, diverzifikacija energije, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, energijska učinkovitost, povezivost elektroenergetskih i plinskih mreža i interkonektora) ostaju neizmijenjeni kako bi se postigli ciljevi utvrđeni u okviru Zelene agende za Zapadni Balkan⁴. Očekuje se da će na predstojećoj sjednici u prosincu 2022. godine, Vijeće ministara Energetske zajednice usvojiti klimatske i energetske ciljeve za 2030. za svaku ugovornu stranku Energetske zajednice. Izradit će i nacionalne energetske i klimatske planove kojima će se osigurati planovi za postizanje ciljeva u pogledu energije iz obnovljivih izvora i energijske učinkovitosti do 2030. godine, te će se obvezati na datume postupnog ukidanja ugljena.

Osim toga, kako bi se pružila dodatna izravna potpora regiji Zapadnog Balkana, na sastanku na vrhu Berlinskog procesa održanom 3. studenoga 2022. godine, Europska komisija najavila je da će se obvezati na Paket energetske potpore u iznosu od jedne milijarde eura bespovratnih sredstava EU⁵, s očekivanjima da će dodatno potaknuti ulaganja do 2,5 milijardi eura. Paketom za energetske potpore nastoji se odgovoriti na izravne, kratkoročne i srednjoročne potrebe na Zapadnom Balkanu i u kontekstu aktualne energetske krize:

- Izravne potrebe povezane su s povećanjem cijena energenata, a posebice električne energije, zbog čega je potrebna proračunska potpora u okviru ove mjere.

- Kratkoročne i srednjoročne potrebe odnose se na energetske tranzicije, odnosno na energetske diverzifikacije, proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, energijsku učinkovitost, povezivost elektroenergetskih i plinskih mreža i interkonektora podržano financijskim sredstvima u okviru Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF).

Očekuje se da će novi Paket energijske potpore Zapadnom Balkanu pružiti otprilike pola milijarde proračunske potpore u modalitetu ugovora o izgradnji države i otpornosti kao izravnu pomoć u okviru instrumenta IPA III. Ovom se mjerom rješava pitanje trenutačnog razdoblja s pomoću proračunske potpore kako bi se ublažili učinci rasta cijena energenata i pružila potpora energetskom sektoru i privatnom sektoru u suočavanju s ubrzanim povećanjem cijena energenata.

Paket energetske potpore usklađen je s okvirom politika EU za suradnju sa Zapadnim Balkanom i financijsku pomoć Zapadnom Balkanu, te ga dodatno osnažuje, prije svega s **Ekonomskim i investicijskim planom za Zapadni Balkan**⁶ (EIP) koji je Europska komisija usvojila 6. listopada 2020. godine.

⁴ SWD(2020) 223, 6.10.2020.

⁵ Europska komisija – Saopćenje za medije: Samit u okviru Berlinskog procesa: EU najavljuje Paket energetske potpore Zapadnom Balkanu vrijedan milijardu eura i pozdravlja nove sporazume o jačanju zajedničkog regionalnog tržišta

⁶ Com(2020) 641 final Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan

¹ SWD(2021) 291 final

² Com(2020) 641 final

³ SWD(2021) 291 final

Putem EIP-a i njegovih vodećih projekata osnažena je potpora EU u području energetike. Snažan naglasak stavlja se na integraciju energetskog tržišta, dekarbonizaciju i čistu energiju, veće korištenje obnovljivih izvora energije, povećanu digitalizaciju energetskih sustava i pametnih mreža, energijsku učinkovitost, uključujući modernizaciju centralnog grijanja i energetske sigurnost. Bolja povezanost i proširenje Energetske unije na Zapadni Balkan također su ključni za uspješnu tranziciju na čistu energiju u regiji. Osim toga, odobrena su nova sredstva kako bi se nadopunio Regionalni program energetske učinkovitosti kao potpora projektima energetske učinkovitosti za javne i privatne zgrade.

Zelena agenda za Zapadni Balkan ključan je element EIP-a u studenome 2020. godine.

Programski okvir IPA III¹ utvrđuje opće ciljeve pomoći EU u okviru Prozora 3. Opći ciljevi pomoći EU u okviru Prozora 3 su promocija Zelene agende jačanjem zaštite okoliša, doprinosom ublažavanju klimatskih promjena, povećanjem otpornosti na klimatske promjene, ubrzanjem prelaska na niskougljično i kružno gospodarstvo, te razvojem digitalne ekonomije i društva. Postojeće djelovanje doprinijet će jačanju otpornosti partnera sa Zapadnog Balkana u postojećoj energetske krizi. Mjera je relevantna i za Prozor 4, posebice za potporu privatnom sektoru i ranjivim kućanstvima.

Europska komisija predstavila je 12. listopada 2022. godine **Paket za proširenje²** za 2022. u kojem je pružila detaljnu procjenu trenutnog stanja i napretka Zapadnog Balkana i Turske na putu ka Europskoj uniji, s posebnim naglaskom na provedbu temeljnih reformi, kao i jasnim smjernicama o predstojećim prioritetima reformi. Kad je riječ o energetske krizi, paket se odnosi na potrebu za boljom koordinacijom mjera i suradnje među partnerima sa Zapadnog Balkana i s EU u rješavanju energetske krize.

2.2. Analiza problema

Prema nalazima Tajništva Energetske zajednice, profil sigurnosti opskrbe za sezonu 2022./23. na Zapadnom Balkanu smatra se "niskim" za Bosnu i Hercegovinu i Srbiju te "srednjim" za preostala četiri partnera (u usporedbi s "visokim" u Ukrajini i Republici Moldaviji). Konkretni profil rizika za Bosnu i Hercegovinu je sljedeći:

Procjena rizika Energetske zajednice za 2022./23. RAZINA RIZIKA (visok, umjeren, nizak): *Nizak*

Izvori rizika: preopterećenje distribucijske mreže, prekid opskrbe na lokalnoj razini

Ukupna krajnja opskrba energijom prema izvoru (približno 307.000 TJ): 52% ugljen, 22% naftnih derivata, 16% biogoriva i otpada, 7% hidro, 3% plina.

- uvoz: 47.059 TJ ugljen, 29.086 TJ sirova nafta/plin, 10.170 TJ električna energija, 6.942 TJ prirodni plin, 58.155 naftnih derivata.

- izvoz: 14.714 TJ ugljen, 23.634 TJ struja, 293 TJ naftnih derivata.

Plan:

- 3% ukupne opskrbe energentima. 0,25 milijardi kubičnih metara godišnje (100% ruskog podrijetla dolazi preko jedne konekcije sa Srbijom) Planovi su proširiti plinovod Balkanski tok na Bosnu i Hercegovinu (*i entitet Republika Srpska*), što ukazuje na to da bi plinovod trebao biti dovršen za pet godina. Plinovod u Bosni i Hercegovini (nova istočna interkonekcija) ide od Bijeljine do Banje Luke i Novog Grada preko entiteta Republike Srpske i Brčko distrikta. Za provedbu plana potrebna je potpora na razini Bosne i Hercegovine;

- glavni dobavljač, *Energoinvest*, dogovorio je s *Gazpromom* dovoljne količine plina do 1. 1. 2023.;

- u slučaju zaustavljanja uvoza plina, grijanje u kućanstvima bilo bi ozbiljno ugroženo, ali bi se moglo prijeći na električnu energiju koja je dostupna;

- rezerve mazuta/lož-ulja za centralno grijanje mogle bi trajati najviše tjedan dana;

- druga alternativna opskrba podrazumijevala bi nabavu plina najvjerovatnije od Mađarske, s tim da cjenovna pristupačnost predstavlja velik izazov.

Električna energija:

kombinacija proizvodnje električne energije: 62% ugljen, 36% hidroenergije

- Bosna i Hercegovina izvozi električnu energiju (neto izvoz u H12022. ~ 2,027 GWh) i nastaviti će izvoziti ove zime;

- Za sljedeću zimu ne očekuju se nikakvi problemi sa sigurnošću opskrbe električnom energijom;

- Elektroprivrede Bosne i Hercegovine koje izvoze električnu energiju ostvaruju značajnu dobit.

Prioritetni projekti EIP-a: Jonsko-jadranski plinovod i južna interkonekcija s Hrvatskom

Najznačajniji problem u regiji kratkoročno odnosi se na cijene uvezene električne energije. Partneri sa Zapadnog Balkana, s izuzetkom Bosne i Hercegovine, sustavni su neto uvoznici električne energije. Potrebe za uvozom u 2022. godini dodatno su pogoršane zbog nižih izlaznih količina hidroelektrana uslijed suše.

Cijene električne energije kod svih partnera sa Zapadnog Balkana, posebice za domaće korisnike, centralno su regulirane i ostale su ispod cijene proizvodnje/uvoza, kao i ispod cijene na europskom tržištu (između 22 do 41% prosjeka EU). Time se vrši dodatni pritisak na proračune partnera kako bi se ublažili finansijski gubici pružatelja usluga.

Partneri vide povećanje cijena električne energije na tržišnu razinu kao destabilizaciju socijalnih prilika, nepristupačno većini stambenih potrošača, pa čak i faktora koji dovodi do likvidacije komercijalnih korisnika.

Rekordno visoka povećanja cijena energenata krajem 2021. i početkom 2022. godine predstavljala su snažan udar na kupovnu moć potrošača. Ta su povećanja uslijedila nakon značajnog pada cijena energije početkom pandemije virusa COVID-19. Iako je početno povećanje cijena energenata uglavnom potaknuto ponovnom potražnjom za energentima nakon ublažavanja mjera ograničenja kretanja zbog virusa COVID-19 nakon prvog vala pandemije, na naknadno poskupljenje cijena tijekom 2021. godine značajno su utjecali i problemi na strani ponude. Ovakva dešavanja su dalje pogoršana početkom 2022. godine s ruskom agresijom na Ukrajinu. Povećanje europskih cijena plina od ljeta 2021. bilo je posebno izraženo, što je odraz kombinacije faktora ponude i potražnje zbog kojih su europske zalihe plina prije zimske sezone ostale na povijesno niskoj razini, a tržište plina osjetljivo na neizvjesnost ponude i potražnje, između ostalog zbog sve većih geopolitičkih napetosti.³

Kao što je predviđeno u Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, energetska učinkovitost, kao preduvjet za postizanje dekarbonizacije uz najniže moguće troškove, mora se uvrstiti u buduće odluke o politikama i ulaganjima u području energetike. Pripremom i podnošenjem nacionalnih energetskih i klimatskih planova i ciljeva pokazat će se predanost rješavanju tog pitanja, usmjeravajući se na sektore s najvećim potencijalom ušteda energije. Osim toga, obnovljivi izvori energije već čine znatan

¹ C(2021) 8914 final

² Com(2022) 528 final

³ https://www.ecb.europa.eu/pub/economic_bilt/en/nc/2022/html/ecb.ebart202204_01~7b32d31b29.hr

udio u mješavini električne energije u nekim gospodarstvima regije. Uvođenje modernih tehnologija mora biti popraćeno boljim investicijskim okruženjem.

Kad je riječ o obnovljivim izvorima energije i mjerama energijske učinkovitosti, potrebne su daljnje reforme. Obnovljivi izvori energije i energijska učinkovitost dva su od pet glavnih elemenata nacrtu energetskog i klimatskog plana zemlje (skr. NECP). Od ključne je važnosti ostvariti ciljeve utvrđene u strateškim dokumentima.

Nedosljednost u energetskoj statistici predstavlja značajan problem kako u praćenju realizacije ciljeva energijske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, tako i u utvrđivanju budućih ciljeva u Bosni i Hercegovini. Postojeći ciljevi energijske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, te cjeloviti plan njihove realizacije definirani su na temelju prethodnih statističkih podataka, a praćenje provedbe provodi se prema podacima iz ažuriranih statističkih podataka. To dovodi do nedosljednosti, što dalje vodi do poteškoća u točnom praćenju razine provedbe obveza zemlje u ovim područjima. Potrebno je dodatno poboljšati kvalitetu energetskih podataka kako bi se osigurala pouzdana, točna i kompozitna energetska statistika.

Proces energetske tranzicije u Bosni i Hercegovini je vertikalno i horizontalno decentraliziran, tako da je raspodjela odgovornosti između ministarstava na razini Bosne i Hercegovine i entitetskoj/kantonalnoj razini sljedeća: (i) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorno je za koordinaciju, praćenje i izvještavanje; (ii) Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije Federacije i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske odgovorni su za obnovljive izvore energije i tržište električne energije i plina; (iii) politika smanjenja emisija stakleničkih plinova u nadležnosti je Ministarstva okoliša i turizma Federacije i Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, dok su ministarstva socijalne politike u oba entiteta zadužena za brigu o ranjivoj kategoriji stanovništva, koja djelomično uključuje energetske ranjive skupine stanovništva. Kada se energetska siromaštvo pozicionira kao društveni problem, u nadležnosti je Ministarstva rada i socijalne politike Federacije i Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite u Republici Srpskoj, ali kada je povezano s energetsom tranzicijom, u nadležnosti je i druga dva ministarstva, odnosno Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije Federacije i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske. Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energijsku učinkovitost Republike Srpske dodjeljuju bespovratna sredstva fizičkim i pravnim osobama.

2.3. Naučene lekcije

Nedavne inicijative u području energijske učinkovitosti i shema raspodjele (66% za Federaciju, 33% za Republiku Srpsku i 1% za Brčko distrikt) poslužile bi za informiranje entiteta o mogućim internim aranžmanima u provedbi energetskih mjera podržanih ovom mjerom. Takve inicijative koje je vrijedno spomenuti zbog njihova uspješnog obuhvata i privlačnosti građanima uključuju program turističkih vaučera i inicijative za energijsku učinkovitost za privatne objekte, te mikro i mala i srednja poduzeća. Lekcije iz prošlih programa energijske učinkovitosti upućuju na to da je potrebno najmanje 50 % bespovratnih sredstava kako bi ulaganja postala privlačna.

Što se tiče načina provedbe, ovo je po prvi puta da se u Bosni i Hercegovini primjenjuje modalitet proračunske potpore, stoga nema iskustava šta bi najbolje odgovaralo domaćem kontekstu, posebice u ovoj vrsti intervencije usmjerene na kratkoročne potrebe i potporu dugoročnom okviru za

energetsku otpornost. Međutim, ubrzana evaluacija u kontekstu pandemije COVID-19¹ u kojoj su ocjenjivani i relevantnost i učinkovitost ugovora o proračunskoj potpori u odgovoru na krizu, posebno u formatu ugovora o izgradnji države i otpornosti, zaključena je sa sljedećim preporukama koje bi se mogle upotrijebiti za dijalog o politikama i izradu u okviru ove intervencije:

- Kako bi se maksimalno iskoristio dijalog o politikama kao sredstvo za informiranje i praćenje provedbe planova za odgovor na krizu partnerskih zemalja.

- Nastaviti podržavati srednjoročne i dugoročne financijske reforme i reforme javnih rashoda usmjerene na povećanje mobilizacije domaćih prihoda, te promocija održivosti duga tijekom odgovora na krizu i nakon krize.

- Podržavati partnerske zemlje u razvoju njihovih kapaciteta za vertikalno i horizontalno širenje sustava socijalne zaštite u partnerskim zemljama EU kako bi se povećala pripravnost i otpornost na krize.

- Daljnja suradnja s partnerskim vlastima kako bi bile otvorenije i odgovornije u svojem sadašnjem i budućem odgovoru na krizu i izdvajanjima za krizne situacije.

2.4. Dodatna područja procjene

2.4.1. Javne politike

Strateški okvir

Energetska strategija Bosne i Hercegovine usvojena je u kolovozu 2018. godine, a sadržana je u Okvirnoj energetskoj strategiji do 2035. godine. Njena je provedba u tijeku. Okvirna energetska strategija do 2035. godine pruža strateške smjernice za učinkovito korištenje resursa kako bi se osigurala sigurna i cjenovno pristupačna opskrba energijom i energijska učinkovitost. Bosna i Hercegovina neće izraditi plan za provedbu Okvirne energetske strategije, već je započela s izradom Energetskog i klimatskog plana Bosne i Hercegovine do 2030. godine (NECP). Očekuje se da će se konačni nacrt NECP-a, kojim će se zamijeniti Energetska strategija Bosne i Hercegovine, akcijski plan za energiju iz obnovljivih izvora i akcijski plan za energijsku učinkovitost, izraditi krajem 2022. godine, a usvojiti najkasnije 2024. godine. U NECP-u će se definirati ciljevi energijske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. godine, kao i politike i mjere potrebne za njihovo postizanje. Strategija rekonstrukcije objekata (*engl.* BRS) za Bosnu i Hercegovinu do 2050. godine je u završnoj fazi izrade i profitirat će od predložene akcije i Plana smanjenja emisija Bosne i Hercegovine (NERP) za razdoblje 2018. do 2027. godine, koji se primjenjuje od svog usvajanja na razini cijele zemlje 2015. godine.

Sigurnost opskrbe

Mjere za poboljšanje sigurnosti opskrbe električnom energijom treba preusmjeriti s ugljena na obnovljive izvore energije. Bosna i Hercegovina je predana i postupnom ukidanju subvencija za ugljen, usklađivanju sa sustavom EU za trgovanje emisijama (ETS) i uvođenju drugih instrumenata za određivanje cijena ugljika radi promocije dekarbonizacije, što će biti posebno zahtjevno za zemlju u kojoj proizvodnja energije i industrija u velikoj mjeri ovise o fosilnim gorivima. Što se tiče sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, zemlja je u potpunosti ovisna o jednom izvoru, što Bosnu i Hercegovinu čini ranjivom u slučaju poremećaja. Oba entiteta imaju

¹ Brza procjena inicijalnog odgovora EU na krizu uzrokovanu virusom COVID-19 u partnerskim zemljama i regijama (2022.), dostupna na https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/monitoring-and-evaluation/strategic-evaluation-reports/fast-track-assessment-eu-initial-response-covid-19-crisis-partner-countries-and-regions-2020_en

dugoročan ugovor s *Gazpromom*. Osim dotoka prirodnog plina putem turskog toka, potpisan je i ugovor o jedinstvenoj interkonekciji između Srbije i Bosne i Hercegovine, u skladu s pravnom stečevinom EU. Federacija bi trebala ubrzati pripremu glavnog projekta, izdavanje dozvola i donošenje zakona o projektu Južne interkonekcije koji će doprinijeti snažnijoj integraciji na europsko tržište plina i povećanju sigurnosti opskrbe. Nije ostvaren napredak u usklađivanju zakonodavstva o obveznim zalihama nafte i naftnim derivatima. Snažno se potiče Bosna i Hercegovina da razvije potrebno zakonodavstvo, uspostavi tijelo na razini Bosne i Hercegovine za obvezne zalihe nafte i osigura usklađivanje zakonodavstva na razini entiteta, u skladu sa zahtjevima pravne stečevine EU.

Energijska učinkovitost

U Bosni i Hercegovini sektor energijske učinkovitosti je u nadležnosti entiteta i Brčko distrikta. U entitetima Federacije i Republike Srpske nadležnost za energijsku učinkovitost dijele ministarstva odgovorna za energetiku i ministarstva odgovorna za prostorno planiranje, a u Brčko distriktu je to na razini Vlade. Osim toga, oba entiteta imaju oformljene fondove za zaštitu okoliša i to Fond za zaštitu okoliša u Federaciji i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost u Republici Srpskoj, odgovorne za provedbu politika energijske učinkovitosti, zakonodavstva i finansijskih programa. Osim subvencija, Fondovi prikupljaju sredstva kroz naknade za zaštitu okoliša i naknade od privatnog sektora, s tim da je prikupljeni iznos nedovoljan za značajnija ulaganja u energijsku učinkovitost. Postojeći mehanizam financiranja usmjeravan kroz dva entitetska fonda (Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske) uključuje sufinanciranje projekata energijske učinkovitosti zajedno s korisnicima kroz dodjelu bespovratnih sredstava i zajmova. Većina provedenih projekata energijske učinkovitosti provodi se u suradnji s međunarodnim organizacijama, što uključuje udruživanje bespovratnih sredstava međunarodnih organizacija s bespovratnim sredstvima iz fondova i doprinosom korisnika, te se ta praksa pokazala iznimno učinkovitom.

Energetsko siromaštvo

Energetsko siromaštvo spominje se u direktivi/uredbi u području električne energije kroz koncept ugroženih potrošača. U suštini, cilj svih navedenih propisa, kao i UN-ovih Ciljeva održivog razvoja, jeste istaknuti i omogućiti svim kategorijama stanovništva korištenje energije koja je nužna za kvalitetan život. Potpisivanjem Deklaracije iz Sofije i prihvaćanjem Zelene agende za Zapadni Balkan, Bosna i Hercegovina se obvezala provesti konkretne mjere predviđene Europskim zelenim planom, a koje uključuju i pitanje energetske siromaštva.¹

Posljednjih godina ostvareno je određeno poboljšanje u sveukupnom usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU u Bosni i Hercegovini i njenim entitetima. Međutim, pojmovi kao što su energetske ranjive potrošači i energetske zaštićene potrošači upotrebljavaju se naizmjenično u dokumentima i razlikuju se po svom značenju u različitim entitetima, što bi moglo otežati provedbu potrebnih mjera. Na razini Bosne i Hercegovine energetsko siromaštvo i energetska ranjivost prepoznati su u Energetskoj strategiji do 2035. godine, međutim, i dalje su potrebna daljnja poboljšanja i izravniji pristup u pogledu zakonskih i podzakonskih akata.²

Postignut je određeni napredak u pogledu zaštite ranjivih potrošača energije u najnovijim verzijama zakonodavstva, kao i u Zakonu Republike Srpske o električnoj energiji iz 2020. godine, Zakonu o električnoj energiji Brčko distrikta iz 2020. godine i Zakonu Federacije Bosne i Hercegovine o električnoj energiji iz 2014. godine. Međutim, u svim slučajevima tek treba utvrditi relevantne podzakonske akte, programe i uredbe.

Nema informacija o broju Roma koji žive ispod granice siromaštva. Međutim, opće informacije upućuju na to da su najranjivije kategorije osobe iznad 65 godina, u najsirašnijoj kategoriji su kućanstva s više od dvoje djece, mladi u dobi od 15 do 25 godina bez formalnog obrazovanja, osobe s invaliditetom, raseljeni i Romi. Romska etnička manjina tradicionalno se suočava sa socijalnom isključenošću na temelju rasne diskriminacije, kao što je ograničen pristup obrazovanju, zdravstvenim uslugama i mogućnostima prihoda, što većinu Roma izravno stavlja u identificiranih 170.619 siromašnih kućanstava.

Nacr NECP-a u pripremi, a koji još nije usvojen, tek generalno uključuje energetske siromaštvo i utvrđuje ciljeve u ovom području. Usvajanjem dokumenta na razini Bosne i Hercegovine stvorili bi se uvjeti za utvrđivanje politika energetske siromaštva na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini.

Što se tiče socijalne politike u Bosni i Hercegovini, u skladu s Ustavom, nadležnost Bosne i Hercegovine ograničena je na koordinacijsku ulogu, te predstavljanje i obveze zemlje na međunarodnoj razini, dok je provedba politika u nadležnosti entiteta Republike Srpske i lokalne razine, entiteta Federacije, odnosno entiteta, kantona i općina, te nadležnost Brčko distrikta. Oba entiteta i Brčko distrikt usvojili su različite razvojne strategije ili sektorske energetske strategije u kojima prepoznaju postojanje energetske siromaštva i predviđaju različite mjere za zaštitu ranjivih kategorija. Ministarstva zadužena za socijalnu politiku i zapošljavanje uspostavljena su na entitetskoj i kantonalnoj razini, te Brčko distriktu. Unatoč visokoj stopi siromaštva i socijalnim izazovima povezanim sa siromaštvom, sustav socijalne zaštite je nedovoljno razvijen, dok je učinkovitost socijalnih davanja ograničena. U gotovo svim jedinicama lokalne samouprave širom zemlje postoje centri socijalne zaštite, odgovorni za provedbu socijalnih politika i socijalnih naknada.

U Federaciji, Brčko distriktu i Kantonu Sarajevo na snazi su mjere za određene socijalno ranjive kategorije. Federacija je 2011. godine donijela Odluku o provedbi mjera za smanjenje troškova električne energije u kućanstvima i poticanju mjera energijske učinkovitosti. Ta je mjera na snazi od 2011. godine i još je važeća. Ovom Odlukom potrošači koji ispunjavaju uvjete za potporu su umirovljenici s najnižom mirovinom i korisnici trajne finansijske pomoći. Kanton Sarajevo ima mjere za zaštitu ugroženih potrošača od 2014. godine. Primjenjuje se nekoliko različitih kriterija, npr. u Brčko distriktu, Vlada na godišnjoj osnovi usvaja Program finansijske potpore socijalno ugroženim potrošačima (umirovljenicima i osobama u stanju socijalne potrebe) za plaćanje komunalnih računa.

Subvencioniranje i održavanje cjenovno pristupačnih tarifa za kućanstva i MSP-ove trebalo bi stoga smatrati privremenom mjerom za rješavanje učinaka energetske krize koje ne stoje na putu provedbi tekućih reformi u energetskom sektoru, posebno onih usmjerenih na deregulaciju tržišta.

U zaključku, politike su dovoljno relevantne i vjerodostojne da bi se ciljevi ugovora o proračunskoj potpori u velikoj mjeri ostvarili. Stoga Komisija može podržati politike sa predloženim ugovorom o proračunskoj potpori.

¹ <https://reset.ba/wp-content/uploads/2022/05/Suzbijanje-energetskog-siromastva-u-Bosni-i-Hercegovini-%E2%80%93-prvi-korak-energetske-tranzicije.pdf>

² Studija o rješavanju problema energetske siromaštva u ugovornim strankama Energetske zajednice, DOOR, EIHP 2021.

2.4.2. Makroekonomske politike¹

Unatoč teškim političkim prilikama i stanju u zdravstvu, u 2021. godini dolazi do snažnog oporavka aktivnosti. Procjenjuje se da se realni BDP u 2021. godini oporavio za 7,5%, što odražava približnu domaću potrošnju i veći izvoz u EU. Ekonomska aktivnost se vratila ili premašila razine prije pandemije. Naime, industrijska proizvodnja i izvoz od sredine 2021. godine su premašili razine prije pandemije, dok se zaposlenost vratila na razinu prije pandemije krajem godine. Snažan izvoz, zajedno s većim doznakama koje su više nego neutralizirale oporavak uvoza, doprinijele su smanjenju deficita tekućeg računa na 2,1% BDP-a u 2021. godini. Službene devizne rezerve su iznad praga minimalne adekvatnosti rezervi. Aranžman s valutnim odborom i dalje pruža vjerodostojnu osnovu i pomaže u osiguravanju makroekonomske i financijske stabilnosti održavanjem povjerenja javnosti u valutu.

Nakon jednogodišnje deflacije ukupna inflacija je porasla, potaknuta ubrzanjem cijena hrane i prijevoza. Mjesečna inflacija dosegla je 10,2 posto u ožujku 2022. godine i nastavila se u kolovozu na 16,8% godišnje. Temeljna inflacija, iako je znatno niža od ukupne, također je porasla. Nagli porast cijena potaknut je višim globalnim cijenama sirovina i goriva, što je praćeno ranijim pritiscima od rasta potražnje i suše. Neto plate stalno rastu, u skladu s dugoročnim rastom produktivnosti rada.

Fiskalna pozicija okrenula se suficitu od 0,8% BDP-a u 2021. iz deficita od 4,7% u 2020. godini, što je najvećim dijelom odraz rekordno visokih prihoda od neizravnih poreza, koji su porasli za 16,7 posto u odnosu na 2020. godinu, uslijed oporavka potrošnje i viših cijena, kao i niže domaće kapitalne potrošnje. Tekući rashodi neznatno su porasli, uglavnom zbog većih rashoda za robu i usluge, plaće u javnom sektoru i socijalna davanja (penzije), dok se potrošnja povezana s pandemijom smanjila. Vanjsko financiranje u 2021. godini je bilo dovoljno, pri čemu su dodijeljena sredstva iz SDR-a (306 milijuna eura) i prva tranša makrofinancijske pomoći EU (125 milijuna eura) pored izdavanja euroobveznica Republike Srpske u travnju (300 milijuna eura). Tijela su dio tog financiranja iskoristila za rashode povezane s pandemijom i transfere na niže razine vlasti u skladu sa svojim revidiranim planovima potrošnje za 2021. godinu.

Očekuje se da će fiskalni suficit od 0,7% BDP-a u 2021. neznatno pasti na 0,5% u 2022. godini i varirati oko 1 do 1,2% u srednjoročnom razdoblju. U 2022. godini dominirali su veći rashodi potaknuti povećanjem rashoda za plaće u javnom sektoru (11,7%) i potrošnjom na robu i usluge, te socijalne naknade, dok je kapitalna potrošnja ostala slaba. Očekuje se da će se financijska konsolidacija nastaviti 2023. godine, iako različitim dinamikom za dva entiteta. Očekivani srednjoročni viškovi prvenstveno bi trebali biti rezultat veće porezne discipline u vanjskim godinama, dok bi potrošnja trebala ostati ograničena.

Procjenjuje se da je javni dug 2021. dosegnuo najvišu razinu od 36,7%, a predviđa se da će se vratiti na razine ispod 35% BDP-a. Analiza održivosti duga Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) ukazuje na to da je državni dug Bosne i Hercegovine i dalje nizak i održiv. Republika Srpska ima nepovoljniji financijski položaj u odnosu na Federaciju, s većim akumuliranim dugom i većim pritiskom kratkoročnog refinanciranja. Očekuje se da će potrebna vanjska financijska sredstva za Bosnu i Hercegovinu uglavnom pristići od

međunarodnih financijskih institucija, što će omogućiti povoljnu kamatnu stopu i dužu dospjelost.

Potaknuta vanjskom potražnjom i domaćom potrošnjom, ekonomska aktivnost je ostvarila dobre rezultate u prvoj polovini 2022. godine, a Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBH) procijenila je rast BDP-a za prvu polovinu godine na 4,8%. Usporavanje se očekuje u drugoj polovini jer će se smanjiti vanjska potražnja, prvenstveno u EU. Stoga se očekuje da će rast realnog BDP-a za 2022. godinu iznositi između 3 i 4%. Srednjoročni izgledi ovisit će o vanjskoj potražnji i domaćim reformama.

Predviđa se da će se deficit tekućeg računa u 2022. godini povećati na 4,3% BDP-a zbog skromnijeg izvoza i većeg troška uvoza na temelju cijena, a zatim će se u srednjoročnom razdoblju stabilizirati na prosječno oko 3,5%. Inflacija je ostala visoka i 2022. godine. Rast ukupne inflacije znatno se povećao u drugoj polovini ove godine. Očekuje se da će 2023. godine doći do postupnog ublažavanja inflacijskih pritiska u skladu s predviđenim usporavanjem globalnih cijena hrane i energije, te ublažavanjem ograničenja opskrbe, te gornjim granicama domaćih cijena električne energije. Predviđa se da će prosječna dvanaestomjesečna inflacija indeksa potrošačkih cijena (CPI) u 2022. godini znatno nadmašiti deset posto, te se smanjiti na oko 4,5% u 2023., 3,5% u 2024. i postupno se smanjivati prema 2% u srednjoročnom razdoblju, u skladu s predviđenom inflacijom u europodručju.

Kad je riječ o monetarnoj i financijskoj politici, bankarski sektor uspješno je prebrodio krizu uzrokovanu virusom COVID-19. Tijela su provela različite mjere za osiguravanje likvidnosti i održavanje aktivnosti kreditiranja. Neprihodonosni krediti i dalje su se smanjivali, dosegnuvši 5,2% u drugom tromjesečju 2022. godine. Nadležna tijela trebala bi ukloniti nedostatke u financijskoj sigurnosnoj mreži osnivanjem jedinstvenog sanacijskog fonda koji može olakšati restrukturiranje banaka i iznimno osigurati likvidnost, te dovršiti okvir za sanaciju neprihodonosnih kredita.

U ožujku 2022. godine, MMF je završio konzultacije u vezi članka IV. iz 2022. godine i postigao dogovor na tehničkoj razini s Bosnom i Hercegovinom o prioritetnim područjima koja treba rješavati u okviru potencijalnog novog aranžmana, o čemu bi se detaljno raspravljalo nakon formiranja novih vlasti na svim razinama nakon Općih izbora u listopadu 2022. godine.

Prepoznato je da je oporavak ekonomske aktivnosti doprinio ponovnoj uspostavi financijske ravnoteže. U budućnosti bi financijska politika trebala ublažiti utjecaj visokih cijena hrane i goriva na najranjivije i zadržati rezerve s obzirom na neizvjesne izgleda. Nadležna tijela trebala bi nastojati pružiti privremenu, ciljanu pomoć ranjivim kućanstvima. Istovremeno, nadležna tijela bi trebala nastojati poboljšati mrežu socijalne sigurnosti kako bi bila bolje pripremljena za buduće udare. Raspoloživi financijski prostor trebao bi se iskoristiti za povećanje javnih ulaganja, po mogućnosti jeftinim, dugoročnim financiranjem međunarodnih financijskih institucija.

U zaključku, nadležna tijela provode makroekonomske politike usmjerene na stabilnost i time je zadovoljen kriterij prihvatljivosti.

2.4.3. Upravljanje javnim financijama

Uz potporu programa tehničke pomoći MMF-a koji financira EU, Bosna i Hercegovina je u siječnju 2021. godine izradila drugu Strategiju za upravljanje javnim financijama (PFM) za razinu institucija Bosne i Hercegovine za razdoblje od 2021. do 2025. godine, koja je prethodno obuhvaćala razdoblje od 2017. do 2021. godine. Sve razine upravljanja dogovorile su se o sveobuhvatnoj strategiji upravljanja javnim

¹ Na temelju izvješća MMF-a u skladu s člankom IV. i Globalnih ekonomskih izgleda za listopad 2022. Neki podatci također iz www.bhas.gov.ba od 25. listopada 2022.

financijama (cjelodržavnoj) za razdoblje od 2021. do 2025. godine, koja je usvojena 28. srpnja 2022. godine, što ukazuje na **visoku razinu usuglašenosti** o pitanjima koja treba rješavati u području upravljanja javnim financijama.

Još jedan pokazatelj visokog stupnja sinkronizacije u naporima u ovom području je **gotovo identična struktura** PFM strategija na svim razinama vlasti (institucije Bosne i Hercegovine, Federacije, Republike Srpske i Brčko distrikta) i vrlo slične mjere i aktivnosti, dok se kalendari i rokovi za te aktivnosti ipak razlikuju.

Što se tiče sustava upravljanja, ministarstva financija (i Direkcija za financije Brčko distrikta) su glavne točke za koordinaciju reformi upravljanja javnim financijama. Godišnja izvješća relevantnim vlastima se sačinjavaju i razmatraju dva puta godišnje, kako bi se osiguralo političko praćenje planova reformi.

Strategija upravljanja javnim financijama adekvatno je uvrštena u strateški okvir politika. Strategijom su obuhvaćene mjere i aktivnosti iz prethodnog razdoblja, a njezinu provedbu vodi međuresorna radna skupina, odnosno ista skupina koja je izradila strategiju. Istovremeno su određene reforme po prvi puta uvrštene u strateške dokumente, te **objedinjuju ključne reformske mjere i aktivnosti** koje planira Vijeće ministara i institucije putem strategija za razvoj posebnih podsustava upravljanja javnim financijama:

- Strategija za razvoj sustava interne financijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine (usvojena u lipnju 2020. godine),
- Strategija razvoja javnih nabava za razdoblje od 2021. do 2025. godine (u tijeku),
- Strateški plan razvoja Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine za razdoblje od 2021. do 2025. godine (u tijeku),
- pored toga, Strategija razvoja statistike za Bosnu i Hercegovinu – Agenda 2030. (u tijeku), i
- Strategija za borbu protiv korupcije od 2020. do 2024. godine (u tijeku) bit će važna i relevantna za upravljanje javnim financijama.

Osim toga, sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini usmjerene su na **reformu proračunskog procesa** koja se temelji na jačanju programskog budžetiranja i njegovom unaprijeđenju, te većoj povezanosti sa **srednjoročnim planiranjem proračuna i strateškim planiranjem**. Navedeno se odražava i u pojedinačnim strategijama upravljanja javnim financijama na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, kao i u sveobuhvatnoj (cjelodržavnoj) strategiji upravljanja javnim financijama. Sve razine vlasti pripremile su i nacrt prijedloga za izmjenu zakonskih i podzakonskih akata kako bi se omogućile reforme.

Federacija je već usvojila novi Zakon o proračunu na temelju provedbe **programskog budžetiranja** u svim fazama (priprema, izvršenje i praćenje proračuna). Ostale tri administrativne razine još uvijek pripremaju propis.

Svjetska banka provela je procjenu javnih rashoda i financijske odgovornosti (**PEFA**) 2013. i objavila je 2014. godine. Iako je riječ o procjeni od prije gotovo deset godina, njeni širi nalazi i dalje su primjenjivi. Procjena pruža rezultate i analize utemeljene na dokazima za Bosnu i Hercegovinu, Federaciju, Republiku Srpsku i institucije Brčko distrikta tijekom ciklusa upravljanja javnim financijama. Za razinu institucija Bosne i Hercegovine, koja je najrelevantnija za proračunsku potporu, ocjene su od A do D, pri čemu je prosječna vrijednost po 28 indikatora C+. Konkretno, **realizacija rashoda** ocijenjena je sa C, **realizacija prihoda** dobila je najvišu ocjenu A, izvještavanje, dostupnost informacija i transparentnost ocijenjeni su s B, dok su kontrole ocijenjene s

C+. Nova procjena PEFA-e koju financira EU pokrenuta je u srpnju 2022. godine, ali njeni zaključci još nisu dostupni.

Mobilizacija domaćih prihoda snažna je značajka u sustavu upravljanja javnim financijama Bosne i Hercegovine. To potvrđuje i činjenica da je, na primjer, prosjek EU u smislu stope naplate neizravnog poreza u 2020. godini iznosio 13,4% BDP-a, dok je u Bosni i Hercegovini za istu godinu iznosio 19,2% BDP-a, što je vrlo uvjerljiv argument u prilog kvalitetnom radu Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine u izvršavanju svojih zadaća upravljanja PDV-om, carinama i akcizama u Bosni i Hercegovini.

Integracija **rodno osjetljivog budžetiranja** (engl. GRB) u Bosni i Hercegovini započela je sredinom 2000-ih s ranim naporima rodnih institucionalnih mehanizama, međunarodnih i nevladinih organizacija, te je bila usko povezana s reformom javnih financija. Koristeći se procesom proračunske reforme kao instrumentom za promociju rodne ravnopravnosti, GRB je pokrenut kao dio redovne prakse planiranja i raspodjele proračuna, te je stoga uvršten i korišten kao alat za analizu i kontrolu. Tijekom godina sve administrativne razine radile su na GRB-u te je u tom pogledu provedeno nekoliko projekata za povećanje kapaciteta državnih službenika. U Zakonu Bosne i Hercegovine o ravnopravnosti spolova i Akcijskom planu Bosne i Hercegovine za rodnu ravnopravnost za razdoblje od 2018. do 2022. godine GRB se navodi kao ključni princip kojim se isti uvrštava u zakonodavni i okvir politika u zemlji.

U zaključku, strategija reforme upravljanja javnim financijama dovoljno je relevantna i vjerodostojna, između ostalog u pogledu mobilizacije domaćih prihoda, te je time zadovoljen kriterij prihvatljivosti.

2.4.4. Transparentnost i nadzor proračuna

Kako je izmjereno Istraživanjem o otvorenosti proračuna za 2021. godinu (<https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/bosnia-and-herzegovina>), indeks transparentnosti proračuna je s 55 u 2012. pao na 33 u 2021. godini. Glavni razlog pada je činjenica da zakonodavne vlasti nisu blagovremeno usvojile proračune institucija Bosne i Hercegovine, te da godišnja izvješća i sažetak proračuna nisu blagovremeno objavljeni, što su sve posljedice dugogodišnjeg i aktualnog političkog zastoja na razini Vijeća ministara. Važno je napomenuti da Istraživanje o otvorenosti proračuna ocjenjuje samo uspješnost institucija Bosne i Hercegovine i ne ocjenjuje uspješnost entiteta Republike Srpske i Federacije. Nadalje, sve pojedinačne i sveobuhvatne strategije upravljanja javnim financijama postavile su kao cilj poboljšanje svih dimenzija "otvorenosti proračuna" (transparentnost, nadzor, sudjelovanje javnosti).

Posljednje PEFA izvješće datira iz 2013. godine, te se ne može upotrijebiti u analizi zbog zastarjelosti. U izvješću SIGMA-e za 2021. godinu o upravljanju javnim financijama "Princip 5. Transparentno izvještavanje o proračunu i nadzor" ocjenjuje se s 2 (dovoljno).

Izvješće SIGMA-e ukazuje na velike nedostatke u područjima "Kvaliteta godišnjih izvješća poduzeća u državnom vlasništvu, vanproračunskih fondova i lokalne samouprave" i "Postojanje izvještavanja o utvrđenim fiskalnim rizicima". Međutim, "kvaliteta godišnjeg financijskog izvješća vlasti" ocijenjena je kao primjerena (3/7).

Općenito govoreći, proračunski podatci javno su dostupni u vezi s izvršenjem proračuna na svim administrativnim razinama. Izvješća o izvršenju proračuna tijekom godine pripremaju se tromjesečno u Brčko distriktu, na razini Bosne i Hercegovine i u Federaciji, s tim da se ne objavljuju. U Republici Srpskoj objavljuju se mjesečna izvješća. Uz iznimku

Republike Srpske, sva godišnja finansijska izvješća objavljuju se u roku od šest mjeseci od kraja godine.

Nedavno je zabilježen značajniji pokušaj povećanja transparentnosti proračuna objavljivanjem sažetaka proračuna na svim razinama vlasti. Pilot-sažetke proračuna 2020. godine objavili su Ministarstvo finansija/financija i trezora, Federacija i Republika Srpska, a strategije upravljanja javnim financijama predlažu daljnje mjere za te pilot-projekte.

Sva godišnja finansijska izvješća podnose se zakonodavnim tijelima na svakoj upravnoj razini, s tim da ne postoji strukturirani sustav povratnih informacija o nadzoru zakonodavnih tijela. U izvješću SIGMA-e blagovremenost parlamentarne rasprave o izvješću državnih revizijskih institucija ocijenjena je vrlo dobrom (3/3). Isto je potvrđeno i u Istraživanju o otvorenosti proračuna za 2021. godinu u kojem je za "nadzor vanjske revizije" ostvaren rezultat 95 od 100.

Nakon vanrednih rashoda/proračunske odgovornosti i integriteta povezanih s krizom, vrijedi napomenuti da su i Federacija i Republika Srpska usvojile novo vanredno zakonodavstvo koje je imalo za cilj olakšati entitetskim vladama Federacije i Republike Srpske da se bolje nose s pandemijom virusa COVID-19. Uspješnost Federacije u ovom dijelu razmatrana je kroz reviziju učinaka intervencija povezanih s virusom COVID-19 koji je proveo Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine za razdoblje od ožujka do prosinca 2020. godine, a izvješće je objavljeno u lipnju 2021. godine¹.

Ključni nalazi revizije učinaka pružaju korisne pouke po pitanju transparentnosti i sveobuhvatnosti izvještavanja kako slijedi:

1. Federalno ministarstvo finansija/financija nije sudjelovalo u detaljnom i transparentnom planiranju rashoda potrebnih za hitne intervencije.

2. Tijekom razdoblja pripreme hitnog zakona, Federalno ministarstvo finansija/financija nije dostavilo Vladi Federacije procjenu finansijskog učinka takvog Zakona na federalni proračun.

3. Nisu utvrđeni indikatori učinka za realizaciju mjera iz hitnog zakona, kako bi se osigurali preduvjeti za naknadno ocjenjivanje ostvarenih učinaka i jasno odredili rezultati pojedinačnih mjera i Zakona u cjelini.

4. Nezadovoljavajuće izvještavanje u okviru proračunske dokumentacije.

Takva revizija učinaka nije provedena ni za Republiku Srpsku, s tim da je moguće da vrijede iste pouke kao i za Federaciju.

U zaključku, objavljena je odgovarajuća proračunska dokumentacija i zadovoljen je kriterij prihvatljivosti.

3. OPIS AKTIVNOSTI

3.1. Logika intervencije

Mjera se sastoji od Ugovora o izgradnji države i otpornosti u cilju potpore ublažavanju socioekonomskih posljedica energetske krize i utvrđivanju strategije/akcijskog plana za energetska otpornost u skladu s prelaskom na zelenu energiju s težištem na energijskoj učinkovitosti i energiji iz obnovljivih izvora. Ugovorom o proračunskoj potpori osigurava se doprinos politikama vlasti za smanjenje negativnog učinka energetske krize na građane, osiguravanje pružanja osnovnih usluga, posebice najranjivijim segmentima stanovništva, stambenom sektoru te mikro, malim i srednjim

poduzećima (MSME), istovremeno osiguravajući da mjere potpore ne dovode do povećanja potrošnje energije, već su povezane s mjerama energijske učinkovitosti, te kako bi se podržao dugoročni socioekonomski oporavak, energetska sigurnost i energetska tranzicija zemlje, nadovezujući se na obveze koje Bosna i Hercegovina ima u skladu s propisima Energetske zajednice i u skladu s Planom za dekarbonizaciju Energetske zajednice. Pristup EU prati i snažan politički dijalog.

Opći ciljevi (učinak) ove mjere sljedeći:

1. Ublažiti neposredne socioekonomske učinke rasta cijena energije i potaknuti održivo gospodarstvo na principu niskih emisija ugljika i otpornosti na klimatske promjene.

Specifični ciljevi (ishodi) ove mjere za ublažavanje energetske krize su sljedeći:

1. Veći pristup ranjivih kućanstava mjerama neposrednog ublažavanja energetske siromaštva;

2. Učinkovitije i racionalnije korištenje energetskih resursa u stambenom sektoru;

3. Veći pristup pouzdanim, energetskim i resursno učinkovitim komercijalnim objektima (usmjereni na mikropoduzeća/MSP-ove).

Rezultati koji će se ostvariti u okviru ove mjere i kojima se doprinosi odgovarajućim specifičnim ciljevima (ishodi) su sljedeći:

Inducirani rezultati;

1. Uspostavljene ciljne mjere za potporu socijalno ugroženom stanovništvu;

2. Nastavak postojećih mjera za subvencioniranje računa za električnu energiju/komunalije za siromašne potrošače;

3. Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje ušteda energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u stambenim zgradama;

4. Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje ušteda energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u MMSP-ovima;

5. Unaprijeđen okvir politika i regulatorni okvir kako bi se omogućila regionalna integracija i povećana ulaganja u intervencijske sektore, te kako bi se privatnim i javnim akterima olakšala provedba investicijskih projekata;

6. Postignut napredak u provedbi energetske akcijske plana zemlje.

Izravni rezultati:

1. Snažnija utemeljenost politika o energetske učinkovitosti, energetske otpornosti i povezanim mjerama potpore;

2. Stvoren fiskalni prostor za preraspodjelu sredstava ranjivim akterima.

3.2. Integriranje

Zaštita okoliša, klimatske promjene i biodiverzitet

Ishodi provjere strateške procjene utjecaja na okoliš (relevantno za proračunsku potporu i intervencije na strateškoj razini).

U provjeri utjecaja na okoliš zaključeno je da nisu potrebne daljnje mjere.

Ishodi analize procjene utjecaja na okoliš (relevantno za projekte i/ili posebne intervencije u okviru projekta).

Pregledom procjene utjecaja na okoliš aktivnost je klasificirana kao kategorija C (nije potrebna daljnja procjena). Ishod provjere procjene klimatskih rizika (relevantan za projekte i/ili posebne intervencije u okviru projekta).

U analitičkom pregledu procjene klimatskih rizika zaključeno je da ta mjera nije rizična ili je niska (nije potrebna daljnja procjena).

¹ Učinkovitost planiranja i provedbe mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije virusa COVID-19: https://www.vrifbih.ba/wp-content/uploads/2021/06/Efikasnost_planiranja_i_realizacije_mjera_za_ublažavanje_ekonomskih_posljedica_pandemije_COVID-19.pdf

Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica

Principi rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena su važni ciljevi ove aktivnosti. Svijest o važnosti uključivanja principa rodne ravnopravnosti u planiranje i upravljanje energetske politikom je na niskoj razini. Ranjive skupine nisu uključene u te procese, nije provedena procjena utjecaja prema spolovima, podatci razvrstani po spolu nisu dostupni. Žene su nedovoljno zastupljene u većini sektora, ali ta je razlika posebno vidljiva u energetske sektoru, koji se smatra pretežito muškim sektorom. Među ukupnim brojem zaposlenih u energetske sektoru u BiH je 17 posto žena, dok je samo 6 posto na najvišim rukovodećim položajima. S obzirom na takav mali udio, istražiti će se mogućnosti za povećano sudjelovanje žena tijekom provedbe mjere u vezi s mjerama iz EU GAP-a III i BiH GAP-a, kao i relevantnih prioriteta utvrđenih u Planu provedbe na razini zemlje BiH (CLIP). Konkretno, princip rodne ravnopravnosti će biti uključen u aktivnosti povezane s ciljanom socijalnom potporom koja se pruža za oba spola u okviru Ekonomskog plana za borbu protiv krize, te svaku potporu koja se pruža poduzećima (u vlasništvu oba spola) kao korisnika finansijskih sredstava osiguranih programima kreditnih garancija. Na temelju aktivnosti koje će se provoditi u okviru mjere, ranjivim kategorijama oba spola osigurava se socijalna potpora za suočavanje s negativnim učincima rastućih cijena energije. Projekt će, stoga, imati izravan učinak na oba spola kao krajnje korisnike aktivnosti. Tijekom faze provedbe i putem dijaloga o politikama u obzir se uzimaju i rodno specifična pitanja.

Ljudska prava

Aktivnosti u okviru ovog programa primjenjivat će pristup utemeljen na ljudskim pravima i temeljiti se na principima dobre uprave, jednakosti i inkluzije socijalno ili ekonomski ugroženih ili ranjivih skupina.

Invalidnost

Prema OECD-ovim DAC-a kodovima za osobe s invaliditetom utvrđenima u odjeljku 1.1., ova se mjera označava kao D1, gdje je inkluzija osoba s invaliditetom jedan od važnih ciljeva mjere. Mjerom se predviđa pružanje ciljane socijalne potpore ženama i muškarcima, djevojčicama i dječacima s invaliditetom kako bi se nosili s negativnim posljedicama rasta cijena energije.

Demokracija

Mjerama u okviru ovog programa podržat će se koraci koje poduzimaju vlasti Bosne i Hercegovine u radu na principima javne uprave koja je razvila Europska komisija u bliskoj suradnji s OECD/SIGMA-om.

Osjetljivost na sukobe, mir i otpornost

Cilj Ugovora je povećati ukupnu otpornost gospodarstva i društva na vanjske udare.

Smanjenje rizika od katastrofa

Cilj Ugovora je povećati ukupnu otpornost gospodarstva i društva na vanjske udare.

3.3. Rizici i pretpostavke

Kategorija	Rizici	Vjerojatnost (visoka/ srednja/ niska)	Učinak (visok/ srednji/ nizak)	Mjere ublažavanja
2,3	Operativni kapacitet vlasti uslijed administrativnog uređenja za provedbu Ugovora o otpornosti i obuhvat najranjivijih skupina društva i poticanje sektora energetske učinkovitosti na najučinkovitiji i najbragovremeniji način.	S	V	Pažljivo pratiti provedbu putem dijaloga o politikama. Korištenje tehničke pomoći iz drugih instrumenata za potporu brzog pripremi metodologije, kriterija i sl. za potrebe utvrđivanja korisnika.
1,2,3	Održavanje stabilnosti makroekonomskih politika i napredak u provedbi reforme upravljanja javnim financijama	S	V	Usvojen aranžman s MMF-om i realizacija prema planiranom
2,3	Nedostatni kapaciteti vlasti za utvrđivanje i provedbu učinkovitih kratkoročnih i srednjoročnih mjera odgovora u radu na potrebnim reformama u energetske sektoru	S	S	Nastaviti dijalog o politikama i tehničku potporu relevantnim organima javne uprave, osiguravati tijesnu koordinaciju s međunarodnim partnerima, poslovnom zajednicom i organizacijama civilnog društva.

3.4. Matrica indikativnog logičkog okvira

Rezultati	Lanac rezultata	Indikatori	Osnovne vrijednosti (vrijednost i godina)	Ciljevi do kraja Ugovora o proračunskoj potpori (vrijednost i godina)	Izvori podataka
Okvirni učinci politika	Ublažavanje neposrednih socioekonomskih učinaka rasta cijena energije i poticanje održivog gospodarstva temeljenog na principima Bosne i Hercegovine s niskim emisijama ugljika i otporne na klimatske promjene	Godišnja stopa rasta realnog BDP-a po stanovniku (SDG 8.1.1.) Razina energetskeg intenziteta primarne energije (SDG 7.3.1)	7,5% (2021.) 466,71 (2022.)	> 2,5% (2023.) < 466,71 (2023.)	BAS – Agencija za statistiku BiH EUROSTAT
Očekivani rezultati politike	1. Povećan pristup ranjivih kućanstava mjerama neposrednog ublažavanja energetskeg siromaštva 2. Učinkovitije i racionalnije korištenje energetskeg resursa u stambenom sektoru	Udio ranjivih kućanstava koja imaju koristi od mjera za ublažavanje energetskeg siromaštva kako bi se preraslo povećanja cijena na računima za struju i grijanje 2022./2023.¹⁸ Broj stambenih objekata koji imaju koristi od pristupačnih komercijalnih mjera energetske učinkovitosti Broj MMSP-ova koji imaju koristi od	25% ugroženih kućanstava primilo finansijsku potporu za prevladavanje povećanja cijena na računima za struju i grijanje 2022./2023. (2022.) 0 stambenih	96% ranjivih skupina kućanstava primilo finansijsku potporu za prevladavanje povećanja cijena na računima za struju i grijanje 2022./2023. (2023.)	Izvešće vlasti o donesenim mjerama u kontekstu Akcijskog plana povodom energetske krize

¹⁸ Na temelju tematskog izvješća Europske mreže za socijalnu politiku o siromaštvu unatoč zaposlenju, Bosna i Hercegovina, 2019.

	3. Veći pristup pouzdanim, energetske i resursno učinkovitim komercijalnim objektima (usmjereni na mikropoduzeća/MSP-ove) 4. Uspostava zakonodavnog okvira za električnu energiju kojim se omogućuje uvođenje razmjene električne energije i sudjelovanje u povezivanju tržišta	pristupačnih komercijalnih mjera energetske učinkovitosti Izmjene zakonodavstva na razini Bosne i Hercegovine o električnoj energiji kojima se osigurava pravna osnova za uspostavu organiziranog tržišta električne energije i razdvajanje mrežnih operatora	objekata dobilo bespovratna sredstva (2022.) 0 M/MSP-ova dobilo bespovratna sredstva (2022.) Urađen nacrt izmjena i dopuna, nisu usvojene (2022.)	4000 stambenih objekata dobilo bespovratna sredstva (2023.) 400 M/MSP-ova dobilo bespovratna sredstva (2023.) Usvajanje izmjena i dopuna koje je pripremio Tajništvo Energetske zajednice (2. kvartal 2023.)	
Inducirani rezultati/outputi	Uspostavljene ciljne mjere potpore socijalno ugroženom stanovništvu Nastavak postojećih mjera za subvencioniranje računa za električnu energiju/komunalije za siromašne potrošače Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u stambenim zgradama Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje uštede energije i smanjenje emisija	Uspostavljen mehanizam za potporu energetske siromašnim kućanstvima kako bi se preraslo povećanje cijena na računima za struju i grijanje 2022./2023. Broj mehanizama za subvencioniranje računa za električnu energiju/komunalije siromašnih kućanstava Broj mehanizama finansijskih poticaja za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u postojećim stambenim zgradama Broj uspostavljenih mehanizama finansijskih poticaja za povećanje	0 (2022.) 3 (2022.) 0 (2022.) 0 (2022.) 0 (2022.) 0	1 (2023.) 3 (2023.) 2 (2023.) 2 (2023.) 70.000.000	Izvešće vlasti o donesenim mjerama u kontekstu Akcijskog plana povodom energetske krize

	stakleničkih plinova u MMSP-ovima Povećani pristup finansijskim uslugama i proizvodima za energetska siromašna kućanstva, te ulaganja u učinkovitost resursa (stambeni sektor i M/MSP) Unaprijeđen okvir politika i regulatorni okvir kako bi se omogućila veća ulaganja u sektore intervencije i olakšala provedba investicijskih projekata privatnim i javnim akterima Napredak u provedbi Nacionalnog energetskog akcijskog plana	ušteda energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u MMSP-ovima Proširen opseg izvora financiranja na sve relevantne ciljne subjekte u eurima Poduzete mjere iz Akcijskog plana za unaprijeđenje okvira politika i regulatornog okvira % mjera iz Nacionalnog energetskog akcijskog plana koje su u potpunosti provedene	(2022.) Ograničen napredak (2022.) 0 (2022.)	(2023.) Značajan napredak (2023.) 100 (2023.)	
Izravni rezultati/outputi	Oснажена utemeljenost politika o energijskoj učinkovitosti, energetskoj otpornosti i povezanim mjerama potpore Fiskalni prostor za preraspodjelu sredstava ranjivim akterima	Novi alati i proizvodi koje vlasti primjenjuju u okviru Nacionalnog energetskog akcijskog plana Opseg izvora financiranja dostupnih vlastima za targetiranje relevantnih subjekata u eurima	Ograničen napredak (2022.) 0 (2022.)	Značajan napredak (2023.) 70.000.000 (2023.)	Izvešće vlasti o donesenim mjerama u kontekstu Akcijskog plana povodom energetske krize

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Sporazum o financiranju

U cilju provedbe mjere, predviđeno je sklapanje Sporazuma o financiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Indikativno razdoblje provedbe

Indikativno operativno razdoblje provedbe mjere tijekom kojeg će se provoditi aktivnosti opisane u odjeljku 3 i provesti odgovarajući ugovori i sporazumi je 24 mjeseca od dana stupanja na snagu Sporazuma o financiranju.

Odgovorni dužnosnik Komisije može produžiti provedbeno razdoblje izmjenom ove odluke o financiranju i relevantnih ugovora i sporazuma.

4.3. Provedba komponente proračunske potpore

Programom izravno upravlja Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini.

4.3.1. Obrazloženje iznosa dodijeljenih za proračunsku potporu

Iznos dodijeljen za proračunsku potporu iznosi 70.000.000 eura. Nije predviđena dodatna potpora.

Taj iznos temelji se na obvezi Bosne i Hercegovine da dodijeli vlastita proračunska sredstva za ublažavanje socioekonomskih posljedica energetske krize izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu. Taj se iznos temelji na sveobuhvatnoj diskusiji s akterima i pripremi akcijskog plana zemlje za rješavanje posljedica energetske krize, posebno za ranjiva kućanstva, te mala i srednja poduzeća.

4.3.2. Kriteriji za isplatu proračunske potpore

a) Uvjeti.

Opći uvjeti za isplatu svih tranši su sljedeći:

- Zadovoljavajući napredak u provedbi Akcijskog plana zemlje za energetsku krizu kako bi se odgovorilo na posljedice socioekonomskih posljedica energetske krize;

- Održavanje vjerodostojne i relevantne makroekonomske politike usmjerene na stabilnost ili napretka u ponovnoj uspostavi ključnih bilanci;

- Zadovoljavajući napredak u provedbi reformi za poboljšanje upravljanja javnim financijama, uključujući

mobilizaciju domaćih prihoda, te kontinuirana relevantnost i vjerodostojnost programa reformi;

- Zadovoljavajući napredak u pogledu javne dostupnosti dostupnih, blagovremenih, sveobuhvatnih i pouzdanih proračunskih informacija.

b) Temeljne vrijednosti

U slučaju značajnog pogoršanja temeljnih vrijednosti, isplate proračunske potpore se mogu suspendirati, smanjiti ili ukinuti u skladu s relevantnim odredbama Sporazuma o financiranju.

4.3.3. Pojediniosti o proračunskoj potpori

Komponenta proračunske potpore sastoji se od dvije fiksne tranše. Proračunska potpora se osigurava kao izravna neciljana proračunska potpora domaćim proračunima. Kreditiranje konverzije eura u konvertibilnu marku vrši se po odgovarajućem tečaju u skladu s relevantnim odredbama Sporazuma o financiranju.

4.4. Okvirni proračun

Komponente indikativnog proračuna	Doprinos EU (iznos u eurima)
Proračunska potpora - vidi odjeljak 0	70.000.000
Evaluacija - vidjeti odjeljak 5.2.	bit će obuhvaćeno drugom odlukom
Revizija - vidjeti odjeljak 5.3.	bit će obuhvaćeno drugom odlukom
Komunikacija i vidljivost - vidjeti odjeljak 6.	bit će obuhvaćeno drugom odlukom
Nepredviđeni događaji	nije primjenjivo
Ukupno	70.000.000

4.5. Ustroj organizacije i odgovornosti

Za predložene aktivnosti u okviru ovog akcijskog dokumenta ključni institucionalni akteri na svim razinama uprave u Bosni i Hercegovini su:

- Na razini Bosne i Hercegovine:

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) + Jedinica za provedbu projekata Ministarstva (PIU)

- Ministarstvo finansija/financija i trezora (MFT)

- Federacija Bosne i Hercegovine:

- Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije

- Ministarstvo rada i socijalne politike
- Fond za zaštitu okoliša
- **Republika Srpska:**
- Ministarstvo energetike i rudarstva
- Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju
- Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite
- Fond za zaštitu životne sredine i energijsku učinkovitost
- **Brčko distrikt Bosne i Hercegovine:**
- Vlada Brčko distrikta

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine koordinirat će provedbu svih aktivnosti u suradnji s relevantnim entitetskim ministarstvima i fondovima za zaštitu okoliša. Predviđeno je osnivanje upravljačkog odbora koji bi se sastojao od svih relevantnih aktera uključenih u djelovanje na početku provedbe aktivnosti. Odražavat će ravnopravno sudjelovanje muškaraca i žena u postupcima donošenja odluka povezanih s provedbom aktivnosti.

Ishod 1

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odgovorno je za donošenje odluka o provedbi aktivnosti. Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorni su za provedbu aktivnosti. U slučaju da se Ishod 1 provede korištenjem energetskih vaučera (poželjni pristup), indikativna provedba aktivnosti je sljedeća:

U slučaju da se Ishod 1 provede korištenjem energetskih vaučera (poželjni pristup), indikativna provedba aktivnosti je sljedeća: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine također je odgovorno za tendersku proceduru za tiskanje energetskih vaučera u okviru Jedinice za provedbu projekta (PIU). Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine uputit će poziv Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i Ministarstvu zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske za dostavu popisa energetski ugroženih potrošača.

Distribuciju energetskih vaučera vode Vlada Federacije, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta. Energetski vaučeri se distribuiraju putem Ministarstva rada i socijalne politike Federacije, Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta. Vlade Federacije, Republike Srpske i Brčko distrikta odgovorne su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvješća Ministarstvu finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

U slučaju da se Ishod 1 provodi prijenosom gotovine ranjivim potrošačima kako bi se preraslo povećanje cijena, indikativna provedba aktivnosti je sljedeća: Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine raspodijelit će sredstva Ministarstvu finansija/financija Federacije, Ministarstvu finansija Republike Srpske i Direkciji za finansije Brčko distrikta. Ministarstvo finansija/financija Federacije, Ministarstvo finansija Republike Srpske i Direkcija za finansije Brčko distrikta odgovorni su za prijenos sredstava Ministarstvu rada i socijalne politike Federacije, Ministarstvu zdravstva i socijalne zaštite entiteta Republike Srpske i Vladi Brčko distrikta koje će distribuirati novčane transfere energetski osjetljivim potrošačima. Vlade Federacije, Republike Srpske i Brčko distrikta odgovorne su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvješća Ministarstvu finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Ishod 2

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odgovorno je za donošenje odluka o provedbi aktivnosti. Ministarstvo

finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorni su za provedbu aktivnosti zajedno s Fondom za zaštitu okoliša Federacije i Fondom za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Raspodjelu bespovratnih sredstava provodi Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske odgovorni su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvješća Ministarstvu finansija/financija i trezora, te Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Ishod 3

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odgovorno je za donošenje odluka o provedbi aktivnosti. Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorni su za provedbu aktivnosti zajedno s Fondom za zaštitu okoliša Federacije i Fondom za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Raspodjelu bespovratnih sredstava provode Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske odgovorni su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvješća Ministarstvu finansija/financija i trezora, te Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

U okviru svojih ovlaštenja za izvršenje proračuna i zaštitu finansijskih interesa Unije, Komisija može sudjelovati u navedenim upravljačkim strukturama uspostavljenima za upravljanje provedbom mjere.

5. MJERENJE UČINAKA

5.1. Praćenje i izvještavanje

Svakodnevno tehničko i finansijsko praćenje provedbe ove mjere predstavlja kontinuirani proces i dio odgovornosti partnera u provedbi. U tu svrhu partner u provedbi uspostavlja stalni interni, tehnički i finansijski sustav praćenja mjere i izrađuje redovita izvješća o napretku (najmanje godišnje) i završna izvješća. Svako izvješće sadržava točan prikaz provedbe mjere, poteškoće na koje se naišlo, uvedene promjene, kao i stupanj ostvarenja rezultata i doprinos u postizanju ishoda te, ako je moguće u trenutku izvještavanja, doprinos postizanju njegovih učinaka, mjereno odgovarajućim indikatorima, koristeći se referentnim popisom iz Nacionalnog akcijskog plana za energetske krizu.

Komisija može obaviti dodatne posjete za praćenje projekta putem vlastitog osoblja i preko neovisnih konzultanata koje je Komisija izravno angažirala za neovisne preglede praćenja (ili koje je angažirao odgovorni djelatnik kojeg je Komisija angažirala za provedbu takvih pregleda).

Uloge i odgovornosti za prikupljanje, analizu i praćenje podataka:

Delegacija EU u Bosni i Hercegovini redovito prati mjeru. Kako bi se osiguralo odgovarajuće praćenje provedbe Nacionalnog akcijskog plana za energetske krizu, provode se dvije srednjoročne i jedna završna procjena rezultata mjere. Svaka od srednjoročnih analiza provodi se nakon prve i druge godine provedbe mjere i ocjenjuje se u odnosu na srednjoročne ciljeve (prekretnice). Završna procjena temelji se na ciljevima utvrđenima za 2023. godinu prema logičkom okviru. Rezultati tih ocjena predstavljaju se Delegaciji EU i Sektorskom upravljačkom odboru nakon odobrenja voditelja programa pri Delegaciji EU.

Ocijenjeni su statistički i nadzorni sustavi, te kvaliteta službenih podataka u obuhvaćenom području politika. Ocjena je uključena u razradu mjere kako slijedi:

Interno praćenje provodi se putem sastanaka Upravljačkog odbora, tromjesečnim pregledima provedbe Delegacije EU, provjerama na licu mjesta, sastancima s korisnicima i konzultantskim kompanijama/izvođačima. Planira se uspostavljanje Sektorskog upravljačkog odbora za praćenje provedbe mjere, uz sudjelovanje glavnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u Bosni i Hercegovini. Upravljački odbor nadgleda provedbu mjere u okviru ovog akcijskog dokumenta. Osim ugovornog organa, Upravni odbor uključuje predstavnike glavnih aktera sa svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini. Sastav Upravljačkog odbora osigurava jednaku zastupljenost svih ključnih aktera i njihovih interesa, s naglaskom na djelotvornost i učinkovitost takvog tijela.

Osim toga, mjera može biti predmetom eksternog nadzora u skladu s pravilima i procedurama Europske komisije utvrđenima u Sporazumu o financiranju, ovisno o Jedinici za tematsku potporu, praćenje i evaluaciju pri Generalnoj direkciji za politike susjedstva i pregovore o proširenju. Jedinica provodi ocjene potpore EU tijekom značajnijeg razdoblja, uzimajući u obzir određene sektore/teme, potporu zemljama, modalitete pomoći i financijske instrumente. Pomažu razumjeti zašto su dijalog o politikama i financijska pomoć u određenom kontekstu bili uspješni ili ne, te donositeljima odluka daju preporuke za buduće programiranje i provedbu.

5.2. Evaluacija

Evaluacija mjere može se provesti pojedinačno ili zajedničkom strateškom evaluacijom operacija proračunske potpore koje se provode s partnerskom zemljom, drugim pružateljima proračunske potpore i relevantnim akterima.

Ukoliko evaluacija nije planirana, Komisija može tijekom provedbe odlučiti provesti takvu evaluaciju iz opravdanih razloga na temelju vlastite odluke ili na inicijativu partnera.

Komisija osniva referentnu skupinu sastavljenu od predstavnika glavnih aktera na razini EU i na nacionalnoj razini (predstavnicima vlasti, organizacija civilnog društva (privatnog sektora, nevladinih organizacija itd.). Po potrebi, bit će pozvani i drugi donatori. [Komisija obavještava partnera u provedbi najmanje mjesec dana prije datuma predviđenih za evaluaciju i misije. Partner u provedbi učinkovito i djelotvorno surađuje sa stručnjacima za evaluaciju te im, između ostalog, pruža sve potrebne informacije i dokumentaciju te pristup projektnim prostorijama i aktivnostima].

Izvešća o evaluaciji se razmjenjuju s partnerskom zemljom i drugim ključnim akterima u skladu s najboljom praksom distribucije rezultata evaluacije. Partner u provedbi i Komisija analiziraju zaključke i preporuke evaluacija i, po potrebi, u dogovoru s partnerskom zemljom, zajednički odlučuju o daljnjim mjerama koje treba poduzeti i svim potrebnim prilagodbama, uključujući, ako je navedeno, preusmjeravanje projekta.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Financiranje evaluacije obuhvaćeno je drugom mjerom koja čini odluku o financiranju.

5.3. Revizija i verifikacija

Ne dovodeći u pitanje obveze koje se primjenjuju na ugovore sklopljene za provedbu ove mjere, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti nezavisne poslove revizije ili provjere za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

6. STRATEŠKA KOMUNIKACIJA I JAVNA DIPLOMACIJA

Ovaj program je dio paketa za energetske potporu vrijednog milijardu eura, koji obuhvaća i izravnu potporu za šest korisnika IPA-e putem Investicijskog okvira za Zapadni Balkan za energetske diverzifikaciju, energetske tranzicije i energetske sigurnost. Aktivnosti vidljivosti i komunikacije trebale bi se provoditi strateški i u tom kontekstu s ciljem promocije paketa kao cjeline na regionalnoj i nacionalnoj razini.

Svi subjekti koji provode vanjska djelovanja financirana sredstvima EU imaju ugovornu obvezu informirati relevantnu publiku o potpori Unije za svoj rad prikazivanjem amblema EU i, po potrebi, kratke izjave o financiranju za sve komunikacijske materijale povezane s predmetnim djelovanjima. U te svrhe dužni su slijediti upute iz smjernica za 2022. *Komunikacije i povećanje vidljivosti EU: Smjernice za vanjska djelovanja* (ili bilo koji naknadni dokument).

Obveza se jednako primjenjuje, bez obzira na to provode li predmetna djelovanja Komisija, partnerska zemlja, pružatelj usluga, korisnici bespovratnih sredstava ili ovlašteni ili delegirani subjekti kao što su agencije UN-a, međunarodne financijske institucije i agencije država članica EU. U svakom slučaju, relevantne ugovorne obveze obvezno se navode u odgovarajućem sporazumu o financiranju, ugovorima o javnim nabavama i bespovratnim sredstvima, te ugovorima o doprinosu.

S obzirom na to da se slična aktivnost istovremeno financira kod svakog od korisnika na Zapadnom Balkanu, mogu se poduzeti zajedničke aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Aspekti vidljivosti i komunikacije komplementarni su aktivnostima koje provodi Generalna direkcija za politike susjedstva i pregovore o proširenju, te se koordiniraju s Delegacijom EU kako bi se osigurala usklađenost diskursa i poruka, kao i horizontalne strateške komunikacije.

Mjere komunikacije i vidljivosti mogu se financirati iz iznosa dodijeljenih aktivnosti. U svrhu povećanja vidljivosti EU- i njenog doprinosa ovoj mjeri, Komisija može potpisati ili usuglasiti zajedničke izjave ili istupe u okviru svojih ovlaštenja za izvršenje proračuna i radi zaštite financijskih interesa Unije. Mjerama vidljivosti i komunikacije također bi se trebala promovirati transparentnost i odgovornost za korištenje sredstava. Trebalo bi mjeriti učinkovitost komunikacijskih aktivnosti u pogledu svijesti o mjeri i njenim ciljevima, kao i o financiranju iste sredstvima EU.

Partneri u provedbi u cijelosti informiraju Komisiju i predmetnu Delegaciju/Ured EU o planiranju i provedbi posebnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije prije početka rada.

Partneri u provedbi osiguravaju odgovarajuću vidljivost financiranja EU i izvještavaju o vidljivosti i komunikacijskim aktivnostima, kao i rezultatima sveukupnog djelovanja upućenog relevantnim odborima za praćenje.

Aktivnosti povezane s komunikacijama i vidljivosti koordiniraju se s projektom strateških komunikacija Delegacije EU kako bi se osigurala usklađenost diskursa i poruka, kao i horizontalne strateške komunikacije.

7. ODRŽIVOST

Mjera odgovara na hitne krizne potrebe usmjerene na pružanje potpore ranjivim akterima tijekom zime 2022./2023. Međutim, mjerom se nastoji podržati i dugoročna energetska otpornost izradom nacionalnih energetskih i klimatskih planova (plan Energetske zajednice) i poštivanje njihovih ciljeva nakon

2023. godine u okviru širih napora za postizanje energetske otpornosti i prelaska na čistu energiju.

Resorna tijela u Bosni i Hercegovini osigurat će snažnu odgovornost i predanost održavanju rezultata djelovanja i osigurati uključenost relevantnih aktera i ciljnih skupina. Rezultati ove mjere dovest će do unaprjeđenja institucionalnih kapaciteta relevantnih aktera u Bosni i Hercegovini u vezi s provedbom održivih energetskih mjera, poboljšanjem energetske učinkovitosti, smanjenjem potrošnje energije i troškova u kućanstvima, privatnim objektima i MMSP-ovima. Razvijeni kapaciteti i vještine aktera koji imaju koristi od ove aktivnosti omogućit će im da učinkovito obavljaju svoje zadaće nakon završetka intervencije. Među korisnicima projekta postoji snažno vlasništvo za provedbu ciljeva obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u Bosni i Hercegovini. Kako bi se osigurala dobra razina održivosti, svaki razvoj registara, baza podataka, upravljačkih informacijskih sustava i drugih IT-sustava trebao bi biti u skladu s nacionalnim standardima interoperabilnosti. U slučajevima kada oni izostaju, osigurat će se konzultacije s relevantnim tijelima u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT).

Dijalog o politikama u okviru ove mjere i šire također će se baviti statusom mreža socijalne zaštite koje su posebno usmjerene na odgovor na krizne situacije, kao i na provedbu mobilizacije domaćih prihoda.

DODATAK II - OPĆI UVJETI

Prvi dio: Odredbe primjenjive na aktivnosti za koje je korisnik programa IPA III ugovorno tijelo prema IMBC-u

Članak 1 - Opće odredbe

(1) Svrha prvog dijela je utvrditi pravila za provedbu povjerenih zadataka izvršenja proračuna kako je opisano u Dodatku I. te definirati prava i obveze korisnika programa IPA III odnosno Komisije u izvršavanju tih zadataka.

Prvi dio primjenjuje se na zadatke izvršenja proračuna povjerene korisniku programa IPA III koji se odnose samo na doprinos Unije ili u kombinaciji sa sredstvima korisnika programa IPA III ili sredstvima treće strane, u slučaju da se takva sredstva provode u zajedničkom sufinanciranju.

(2) Korisnik programa IPA III ostaje odgovoran za ispunjavanje obveza propisanih Sporazumom o financiranju i Okvirnim sporazumom o financijskom partnerstvu (FFPA - *Financial Framework Partnership Agreement*). U skladu s člankom 6., člankom 18., člankom 19. i člankom 21., Komisija zadržava pravo prekinuti plaćanja te obustaviti i/ili raskinuti ovaj Ugovor o financiranju.

(3) Korisnik programa IPA III dužan je poštovati minimalnu stopu svog doprinosa navedenu u Dodatku I. U slučaju doprinosa i korisnika programa IPA III i Unije, doprinos korisnika programa IPA III stavlja se na raspolaganje u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos Unije.

(4) U svrhu primjene članka 25. Okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu o zaštiti podataka, osobni podaci su:

- obrađeni zakonito, pošteno i na transparentan način u odnosu na vlasnika podataka;
- prikupljeni za određene, izričite i legitimne svrhe i ne smiju se dalje obrađivati na način koji je nespojiv s tim svrhama;
- odgovarajući, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
- točni i, prema potrebi, ažurirani;
- obrađeni na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost osobnih podataka i
- čuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju vlasnika podataka ne dulje nego što je potrebno za svrhe za koje se osobni podaci obrađuju.

Osobni podaci uključeni u dokumente koje će čuvati korisnik IPA III u skladu sa stavkom 2. članka 1.a moraju se izbrisati nakon što isteknu rokovi navedeni u tom stavku.

Članak 1.a - Nabava i dodjela grantova

(1) Ne dovodeći u pitanje članak 18. stavak 5. Okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, zadaci iz stavka 1. članka 1. korisnik programa IPA III provodi u skladu s postupcima i standardnim dokumentima koje utvrđuje i objavljuje Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i dodjeli grantova u vanjskim aktivnostima, posebno u skladu s praktičnim vodičem o ugovornim postupcima za vanjska djelovanja Europske unije (*PRAG - Commission for the award of procurement and grant contracts in external actions*), na snazi u vrijeme pokretanja predmetnog postupka, kao i u skladu s potrebnim standardima vidljivosti i komunikacije iz članka 2. stavka 2.

Korisnik programa IPA III provodi postupke nabave i dodjele grantova, sklapa ugovore koji iz njih proizlaze i osigurava da svi relevantni dokumenti za revizijski trag budu na jeziku ovog Ugovora o financiranju.

(2) Ne dovodeći u pitanje članak 49. Okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, korisnik programa IPA III će čuvati sve relevantne financijske i ugovorne popratne dokumente od datuma stupanja na snagu ovog Ugovora o financiranju ili od ranijeg datuma u slučaju postupka nabave, poziva za dostavu prijedloga ili je postupak izravne dodjele grantova pokrenut prije stupanja na snagu ovog Ugovora o financiranju, pet godina od datuma zatvaranja programa. Korisnik programa IPA III dužan je posebno voditi sljedeće:

- (a) Postupci nabave
 - (i) Najave javnog nadmetanja s dokazom objave najave nabave i sve ispravke;
 - (ii) Imenovanje komisije za uži izbor;
 - (iii) Izvješće o užem izboru (uključujući dodatke) i prijave;
 - (iv) Dokaz o objavljivanju obavijesti o užem izboru;
 - (v) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
 - (vi) Poziv za dostavljanje ponuda ili slično;
 - (vii) Tenderske dokumente koji uključuju dodatke, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaze o objavljivanju;
 - (viii) Imenovanje komisije za procjenu ponuda;
 - (ix) Izvješće o otvaranju ponuda, uključujući dodatke;
 - (x) Izvješće o procjeni/pregovorima, uključujući dodatke i primljene ponude¹;
 - (xi) Pismo obavijesti;
 - (xii) Prateće pismo za dostavljanje ugovora;
 - (xiii) Pisma neuspješnim kandidatima;
 - (xiv) Obavijest o dodjeli/poništanju, uključujući dokaz o objavi;
 - (xv) Potpisane ugovore, izmjene i dopune, ispravke, izvješća o provođenju i relevantnu korespondenciju.
- (b) Za pozive za dostavljanje prijedloga i izravnu dodjelu grantova
 - (i) Imenovanje komisije za procjenu prijedloga;
 - (ii) Otvaranje i administrativna izvješća uključujući dodatke i primljene prijave²;
 - (iii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon procjene sažetka;
 - (iv) Izvješće o procjeni sažetka;
 - (v) Izvješće o procjeni čitave prijave ili izvješće o pregovaračkom postupku s relevantnim dodacima;

¹ Eliminacija neuspješnih ponuda pet godina nakon završetka postupka nabave.

² Eliminacija neuspješnih prijava tri godine nakon zatvaranja postupka dodjele granta.

- (vi) Provjeru prihvatljivosti i prateću dokumentaciju;
- (vii) Pisma uspješnim i neuspješnim podnositeljima zahtjeva s odobrenim rezervnim listama nakon potpune procjene prijave;
- (viii) Prateće pismo za dostavljanje ugovora o grantu;
- (ix) Obavijest o dodjeli/poništavanju, uključujući dokaz o objavi;
- (x) Potpisane ugovore, izmjene i dopune, ispravke i relevantnu korespondenciju

Osim toga, finansijski i ugovorni dokumenti iz stavka 2.(a) i 2.(b) bit će dopunjeni svim relevantnim popratnim dokumentima kako se zahtijevaju postupcima iz stavka 1., kao i svom relevantnom dokumentacijom koja se odnosi na plaćanja, povrate i operativne troškove, na primjer izvješća o projektima i provjerama na licu mjesta, prihvatanje robe i radova, garancije, jamstva, izvješća nadzornih inženjera.

(3) Operacije koje sufinancira Unija u okviru Programa također mogu dobiti sredstva od međunarodne organizacije, države članice, treće zemlje ili regionalne organizacije.

Članak 1b - Isključenje i administrativne sankcije

(1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i ugovora o grantu, korisnik programa IPA III u skladu s tim osigurava da se ugovor o nabavi ili grantu financiran od strane EU-a ne dodijeli gospodarskom subjektu niti podnositelju zahtjeva za dodjelu granta ukoliko se taj gospodarski subjekt ili podnositelj zahtjeva za dodjelu granta ili osoba s ovlašću zastupanja, donošenja odluka ili kontrolom nad njim, nalazi u nekoj od situacija za isključenje kako je predviđeno odgovarajućim procedurama i standardnim dokumentima Komisije.

(2) Vodeći korisnik programa IPA III dužan je odmah obavijestiti Komisiju kada je kandidat, ponuditelj ili podnositelj zahtjeva u situaciji isključenja iz stavka (1), ili je počinio nepravilnosti i prijavu kako je definirano u članku 51. stavku 5. FFPA-a, ili je pokazao značajne nedostatke u ispunjavanju glavne obveze u provedbi zakonske obveze koja se financira iz proračuna Unije.

(3) Vodeći korisnik programa IPA III uzima u obzir podatke sadržane u Sustavu ranog otkrivanja i isključenja (EDES) Komisije prilikom dodjele ugovora o nabavi i grantu. Pristup informacijama može se osigurati putem točke (točaka) za vezu ili putem savjetovanja koristeći se sljedećim sredstvima: (Europska komisija, Glavna uprava za proračun, računovođa Komisije, M015, B-1049 Bruxelles, Belgija i e-poštom na BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu s kopijom na adresu Komisije navedenu u članku 3. Posebnih uvjeta). Svaki ugovor ili grant sklopljen s izvođačem ili korisnikom granta koji je u situaciji isključenja u trenutku sklapanja ugovora isključuju se iz financiranja Unije i može se primijeniti mehanizam finansijskih korekcija u skladu s člankom 7.a.

(4) Ako korisnik programa IPA III postane svjestan situacije isključenja iz stavka 1. u provedbi zadataka opisanih u Dodatku I., korisnik programa IPA III će, prema uvjetima svog nacionalnog zakonodavstva, nametnuti gospodarskom operateru ili podnositelju zahtjeva za grant, odbijanje iz danog postupka i isključenje iz budućih postupaka nabave ili dodjele granta. Korisnik programa IPA III također može nametnuti finansijsku kaznu proporcionalnu vrijednosti dotičnog ugovora. Odbijanja, isključenja i/ili finansijske kazne izriču se nakon akuzatornog postupka kojim se dotičnoj osobi osigurava pravo na obranu. Korisnik programa IPA III dužan je obavijestiti Komisiju u skladu sa stavkom (2) ovog članka.

Članak 2 - Komunikacija i vidljivost

(1) U skladu s člankom 24. odgovarajućih FFPA-a, korisnici programa IPA III poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurali vidljivost financiranja EU-a za aktivnosti koje su im povjerene te pripremaju koherentan plan aktivnosti komunikacije i vidljivosti, koji će biti dostavljen Komisiji na dogovor u roku od 2 mjeseca od stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju.

(2) Ove aktivnosti komunikacije i vidljivosti moraju biti u skladu s Priručnikom za komunikacije i vidljivost za vanjske aktivnosti EU-a koji je utvrdila i objavila Komisija, a koji je na snazi u vrijeme aktivnosti.

Članak 3 - *Ex-ante* i *ex-post* kontrole postupaka dodjele grantova i postupaka nabave te *ex post* kontrole ugovora i grantova koje provodi Komisija

(1) Komisija može provoditi *ex-ante* kontrole postupaka dodjele za nabave i grantove za sljedeće faze:

(a) odobrenja obavijesti o ugovoru za nabavu i njihove izmjene;

(b) odobrenja tenderske dokumentacije i smjernica za podnositelje zahtjeva za grantove;

(c) odobrenje sastava Odbora za ocjenjivanje;

(d) odobravanje evaluacijskih izvješća, odluka o odbijanju i dodjeli¹;

(e) odobrenje ugovornih dosjea i dodataka ugovorima.

(2) U smislu *ex-ante* kontrola, Komisija odlučuje o:

(a) provođenju *ex-ante* kontrola svih spisa, ili

(b) provođenju *ex-ante* kontrola odabranih spisa, ili

(c) potpunom odustajanju od *ex-ante* kontrola.

(3) Ako Komisija odluči izvršiti *ex-ante* kontrole u skladu sa stavkom 2. točke (a) ili (b), ona vodećeg korisnika programa IPA II izvještava o dokumentima izabranim za *ex-ante* kontrole. Ovaj korisnik programa IPA II, nakon obavijesti o tome koji je dokument izabran za *ex-ante* kontrolu, Komisiji dostavlja svu potrebnu dokumentaciju i informacije, a najkasnije u vrijeme dostavljanja obavijesti o ugovoru ili smjernica za podnositelje zahtjeva za objavljivanje.

(4) Komisija može odlučiti o provođenju *ex-post* kontrola postupaka dodjele koji nisu bili podvrgnuti *ex-ante* kontroli (u roku od 6 mjeseci od potpisivanja ugovora).

(5) Komisija može odlučiti izvršiti *ex-post* kontrole, uključujući revizije i kontrole na licu mjesta, u bilo kojem trenutku na svim ugovorima ili grantovima koje je dodijelio vodeći korisnik programa IPA III koji proizlaze iz ovog Sporazuma o financiranju. Ovaj korisnik programa IPA III stavlja na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju i informacije Komisiji nakon što ga se obavijesti da je spis odabran za *ex-post* kontrolu. Komisija može ovlastiti osobu ili subjekt da u njezino ime provodi *ex-post* kontrole.

Članak 4 - Bankovni računi, računovodstveni sustavi i priznati troškovi

(1) Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju, Računovodstveno tijelo i Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje vodećeg korisnika programa IPA III za program prekogranične suradnje otvorit će najmanje jedan bankovni račun denominiran u eurima po godišnjoj dodjeli. Ukupni bankovni saldo za program prekogranične suradnje zbroj je salda na svim bankovnim računima programa koje ima Računovodstveno tijelo i sva sudjelujuća Posrednička tijela za finansijsko upravljanje u vodećem korisniku programa IPA III.

¹ Za ugovore o uslugama ovaj korak uključuje *ex-ante* kontrole u vezi s odobravanjem užeg izbora.

Izvjешćivanje o svim bankovnim računima povezanim sa svakim programom bit će evidentirano putem IPA-APP-a¹

(2) Vodeći korisnik programa IPA III priprema i Komisiji dostavlja planove predviđanja isplata po godišnjoj dodjeli za vrijeme trajanja razdoblja provedbe programa prema predlošku iz točke (d) Dodatka III. Ova se predviđanja ažuriraju i dostavljaju sa svakim zahtjevom za isplatu sredstava iz članka 5. stavak 1. i članka 5. stavak 3., s godišnjim finansijskim izvješćem iz članka 14. stavak 2. i s predviđanjem vjerojatnih zahtjeva za isplatu iz članak 33. stavak 3. FFPA-a. Planovi predviđanja isplate temelje se na stvarnim i realnim potrebama te moraju biti potkrijepljeni dokumentiranom detaljnom analizom (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru) koja će biti dostupna Komisiji na zahtjev.

(3) Početni plan predviđanja isplata sadrži sažeta godišnja predviđanja isplata po godišnjoj dodjeli za cijelo razdoblje provedbe i mjesečna predviđanja isplata za prvih dvanaest mjeseci programa prekogranične suradnje. Naknadni planovi sadržavat će sažeta godišnja predviđanja isplata po godišnjoj dodjeli za preostali dio razdoblja provedbe programa prekogranične suradnje i mjesečna predviđanja isplata za sljedećih četrnaest mjeseci.

(4) Vodeći korisnik programa IPA III dužan je uspostaviti i održavati računovodstveni sustav u skladu s klauzulom 4(3)(a) Dodatka A FFPA-a, koji će sadržavati barem podatke za ugovore kojima se upravlja u okviru programa prekogranične suradnje naveden u Dodatku IV.

(5) U skladu s člankom 57. stavkom 2. FFPA-a, troškovi priznati u računovodstvenom sustavu koji se vodi prema stavku 4. moraju nastati, biti prihvaćeni i plaćeni i odgovarati stvarnim troškovima dokazanim popratnim dokumentima, a upotrebljavat će se kada je to prikladno za odobravanje avansne isplate koju plaća vodeći korisnik programa IPA III u okviru lokalnih ugovora.

Članak 5 - Odredbe o plaćanjima od strane Komisije korisniku programa IPA III

(1) Svaki zahtjev za avansno plaćanje mora sadržavati izjavu o izdacima za program, uključujući ugovorene iznose, isplaćene i priznate troškove.

(2) Prva avansna isplata odnosi se na 100% predviđenih isplata za prvu godinu predviđenog plana isplata u skladu s člankom 4. stavkom 2. Ovaj zahtjev za avansno plaćanje mora biti potkrijepljen bankovnim punomoćima za sve bankovne račune programa, ako je primjenjivo.

(3) Vodeći korisnik programa IPA III podnijet će naknadne zahtjeve za avansne isplate kada ukupni bankovni saldo za program padne ispod predviđenih isplata za sljedećih pet mjeseci programa.

(4) Svaki zahtjev za dodatno avansno plaćanje mora sadržavati:

a) Bankovni saldo za program na krajnji datum zahtjeva;
b) ažurirane bankovne punomoći za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo;

c) Predviđanje isplate za program za sljedećih četrnaest mjeseci na krajnji datum zahtjeva kako je navedeno u članku 4. stavku 2.);

d) Izvjешćivanje u IPA-APP.

e) Vodeći korisnik programa IPA III može zatražiti za svako sljedeće avansno plaćanje iznos ukupnih isplata predviđenih za četrnaest mjeseci nakon krajnjeg datuma zahtjeva, umanjen za salda navedena u stavku 4(a) na krajnji

datum zahtjeva za isplatu sredstava, uvećan za bilo koji iznos koji je financirao korisnik programa IPA III prema stavku 6., a koji još nije nadoknađen.

Komisija zadržava pravo smanjenja svake sljedeće avansne isplate ako ukupni bankovni saldo vodećeg korisnika programa IPA III u okviru ovog programa premaši predviđenu isplatu za sljedećih četrnaest mjeseci.

f) Ako je plaćanje smanjeno prema stavku 5., vodeći korisnik programa IPA III mora financirati program iz vlastitih sredstava do iznosa smanjenja. Vodeći korisnik programa IPA III tada može zatražiti povrat tog financiranja kao dio sljedećeg zahtjeva za isplatu sredstava kako je navedeno u stavku 5.

g) Sukladno članku 33. stavku 1. FFPA-a, Komisija zadržava pravo obrađivati djelomična plaćanja u okviru raspoloživih sredstava. Nakon što sredstva ponovno budu dostupna, Komisija odmah obrađuje isplatu preostalog iznosa.

h) Komisija ima pravo povrata prekomjernih sredstava na banci koja su ostala neiskorištena dulje od dvanaest mjeseci. Prije korištenja ovog prava, Komisija će pozvati vodećeg korisnika programa IPA III da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da dokaže stalnu potrebu za njima u sljedeća dva mjeseca.

i) Kamate nastale na bankovnim računima korištenim za ovaj program ne pripadaju Komisiji.

j) U skladu s člankom 33. stavkom 4. FFPA-a, kada Komisija prekine rok za zahtjev za isplatu za više od dva mjeseca, vodeći korisnik programa IPA III može zatražiti odluku Komisije o tome treba li nastaviti prekid roka.

k) Ovjereno završno izvješće o izdacima iz članka 36. stavka 1. točke (a) FFPA-a dostavlja NAO najkasnije 16 mjeseci nakon završetka razdoblja operativnog provođenja.

Članak 6 - Prekid plaćanja

(1) Ne dovodeći u pitanje obustavu ili raskid ovog Sporazuma o financiranju prema člancima 18. i 19., kao i ne dovodeći u pitanje članke 38. i 39. FFPA-a, Komisija može djelomično ili u cijelosti prekinuti plaćanja, ako:

(a) je Komisija utvrdila ili je ozbiljno zabrinuta da je vodeći korisnik programa IPA III počinio značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevaru dovodeći u pitanje zakonitost ili pravilnost temeljnih određenih transakcija u provedbi Programa ili se nije pridržavao svojih obveze prema ovom Sporazumu o financiranju, uključujući obveze u vezi s provedbom Plana komunikacije i vidljivosti;

(b) je Komisija utvrdila ili je ozbiljno zabrinuta da je vodeći korisnik programa IPA III počinio sustavne ili ponavljajuće pogreške ili nepravilnosti, prijevaru ili kršenje obveza prema ovom ili drugim sporazumima o financiranju, pod uvjetom da te pogreške, nepravilnosti, prijave ili kršenja obveza materijalno utječu na provedbu ovog Sporazuma o financiranju ili dovode u pitanje pouzdanost sustava interne kontrole korisnika programa IPA III ili zakonitost i pravilnost temeljnih rashoda.

Članak 7 - Povrat sredstava

(1) Uz slučajeve iz članka 40. FFPA-a, Komisija može povratiti sredstva od vodećeg korisnika programa IPA III kako je predviđeno Financijskom uredbom, posebno u slučaju:

(a) neuspjeha u osiguravanju postizanja ishoda i korištenja rezultata za namjeravanu svrhu kako je navedeno u Dodatku I;

(b) neprihvatljivih troškova;

(c) nepoštivanje stope sufinanciranja, kako je navedeno u Dodatku I;

(d) troškova nastalih kao rezultat pogrešaka, nepravilnosti, prijave ili kršenja obveza u provedbi programa, posebno u postupcima nabave i dodjele grantova.

¹ IPA-APP je namjenska IT aplikacija koju je razvila DG NEAR kako bi zamijenila iPerseus koji je bio alat korišten za praćenje provedbe pretrpistupnih fondova pod neizravnim upravljanjem od strane zemalja korisnica (IMBC).

(e) slabosti ili nedostatka u sustavima upravljanja i kontrole korisnika programa IPA III koji dovodi do primjene finansijske korekcije.

(2) U skladu s nacionalnim pravom, NAO vraća doprinos Unije plaćen vodećem korisniku programa IPA III od primatelja koji su bili u bilo kojoj situaciji koja je definirana u stavku 1. točkama b) ili c) ovog članka ili navedena u članku 40. FFPA-a. Ako NAO ne uspije povratiti sva ili dio sredstava, to neće spriječiti Komisiju da povрати sredstva od vodećeg korisnika programa IPA III.

(3) Iznosi koje je vodeći korisnik programa IPA III neopravdano platio ili povratio, iznosi finansijskih jamstava, jamstava za dobro izvršenje posla i jamstva za avansno plaćanje položenih na temelju postupaka nabave i dodjele grantova, iznosi finansijskih kazni koje je vodeći korisnik programa IPA III izrekao kandidatima, ponuđačima, podnositeljima zahtjeva, izvođačima ili korisnicima granta, ponovno će se koristiti za program ili se vraćaju Komisiji.

Članak 7a - Financijske ispravke i zatvaranje

U skladu s člancima 42., 43. i 47. FFPA-a, Komisija daje dodatne smjernice o postupku pregleda i prihvatanja računa, uključujući finansijske ispravke i zatvaranje.

Drugi dio - Odredbe primjenjive na proračunsku potporu

Članak 8 - Regulatorni dijalog

Korisnik programa IPA III i Komisija obavezuju se uključiti se u redoviti konstruktivan dijalog na odgovarajućoj razini o provedbi ovog Sporazuma o financiranju.

Članak 9 - Provjera uvjeta i isplata

(1) Komisija provjerava uvjete za isplatu tranši komponente proračunske potpore, kako je navedeno u odgovarajućem Dodatku Priloga I.

(2) Ako Komisija zaključi da uvjeti za plaćanje nisu ispunjeni, o tome će bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti Korisnika programa IPA III.

(3) Zahtjevi za isplatu koje podnese korisnik programa IPA III prihvatljivi su za financiranje EU-a pod uvjetom da su u skladu s odredbama navedenim u Prilogu I. i relevantnom Dodatku te da su podneseni tijekom faze operativne provedbe.

(4) Korisnik programa IPA III primjenjuje svoje nacionalne devizne propise na nediskriminirajući način na sve isplate komponente proračunske potpore.

Članak 10 - Transparentnost proračunske potpore

Korisnik programa IPA III ovime pristaje na objavu od strane Komisije ovog Ugovora o financiranju i svih njegovih izmjena, uključujući elektroničkim putem, te onih osnovnih informacija o proračunskoj potpori koje Komisija smatra prikladnima. Sadržaj takve objave mora biti u skladu sa zakonima EU koji se primjenjuju na zaštitu osobnih podataka.

Članak 11 - Povrat proračunske potpore

Komisija može povratiti sve ili dio isplata proračunske potpore, uz dužno poštovanje načela proporcionalnosti, ako Komisija utvrdi da je plaćanje bilo uzrokovano ozbiljnom nepravilnošću koja se može pripisati korisniku programa IPA III, posebno ako IPA III korisnik je dao nepouzdanu ili netočnu informaciju 271a ko je u pitanju korupcija ili prijevara.

Treći dio - Odredbe primjenjive na ovaj Sporazum o financiranju u cjelini, bez obzira na način provedbe

Članak 12 - Razdoblje izvršenja, operativno razdoblje provedbe i rok ugovaranja

(1) Razdoblje izvršenja Sporazuma o financiranju je razdoblje tijekom kojeg se Sporazum o financiranju provodi i uključuje razdoblje operativne provedbe kao i fazu zatvaranja. Trajanje razdoblja izvršenja propisano je člankom 2. stavkom 1.

Posebnih uvjeta, a počinje sklapanjem ovog Sporazuma o financiranju i završava na krajnji datum provedbe Sporazuma o financiranju.

(2) Operativno provedbeno razdoblje je razdoblje u kojem su završene sve operativne aktivnosti obuhvaćene ugovorima o nabavi, ugovorima o grantovima i sporazumima o doprinosu. Trajanje ovog razdoblja propisano je člankom 2. stavkom 2. Posebnih uvjeta, a započinje sklapanjem ovog Sporazuma o financiranju.

(3) Ugovaratelj će poštovati operativno razdoblje provedbe prilikom sklapanja i provedbe ugovora o nabavi, ugovora o grantu i sporazuma o doprinosu u okviru ovog Sporazuma o financiranju.

(4) Ne dovodeći u pitanje članak 29. stavak 2. FFPA, troškovi povezani s aktivnostima prihvatljivi su za financiranje EU-a samo ako su nastali tijekom operativnog provedbenog razdoblja. Troškovi nastali prije stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju neće biti prihvatljivi za financiranje od strane EU-a osim ako nije drugačije određeno u članku 7. Posebnih uvjeta.

(5) Sukladno članku 29. stavku 3. točki (b) FFPA, i ne dovodeći u pitanje njegov članak 28. i članak 7. Posebnih uvjeta, sljedeći izdaci koje je napravio korisnik programa IPA III neće biti prihvatljivi za financiranje u okviru ovog financiranja sporazum:

- a) bankovne naknade, troškove jamstava i slične naknade;
- b) novčane kazne i novčane kazne;
- c) troškove parničnog postupka;
- d) tečajne razlike;
- e) dugovi i naknade za otplatu duga (kamate);
- f) rezerviranja za gubitke, dugove ili potencijalne buduće obveze;
- g) kredite trećim stranama, osim ako nije drugačije navedeno u posebnim uvjetima;
- h) negativne kamate koje zaračunavaju banke ili druge finansijske institucije.

(6) Ugovori o nabavi, ugovori o grantu i sporazumi o doprinosu sklapaju se najkasnije u roku od tri godine od sklapanja Sporazuma o financiranju, osim za:

(a) izmjene i dopune već sklopljenih pravnih obveza koje ne rezultiraju povećanjem doprinosa EU-a;

(b) pravne obveze koje će se sklopiti nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavi;

(c) pravne obveze koje se odnose na reviziju i evaluaciju, koje se mogu potpisati nakon operativnog provedbenog razdoblja;

(d) promjena nositelja provedbe.

(7) Ugovor o nabavi, ugovor o grantu ili sporazum o doprinosu koji nije doveo do bilo kakvog plaćanja u roku od dvije godine od njegova potpisa automatski će se raskinuti, a njegovo financiranje će se poništiti, osim u slučaju spora pred sudovima ili arbitražnim tijelima.

Članak 13 - Dozvole i ovlaštenja

Ne dovodeći u pitanje članak 27. FFPA, bilo koju vrstu dozvole i/ili autorizacije potrebne za provedbu Programa pravodobno će osigurati nadležna tijela korisnika programa IPA III, u skladu s nacionalnim pravom

Članak 14 - Zahtjevi za izvješćivanje

(1) U svrhu općih zahtjeva za izvješćivanje Komisije iz članka 59. FFPA o godišnjem izvješću o provedbi pomoći IPA III, NIP AC koristi obrazac koji dostavlja Komisiji.

(2) U smislu članka 60. FFPA, NIP AC dužan je podnijeti konačno izvješće Komisiji o provedbi aktivnosti koje pod neizravnim upravljanjem provodi korisnik programa IPA III ovog Programa najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka

operativnog razdoblja provedbe. NIP AC koristi predložak koji daje Komisija.

(3) Za potrebe članka 61. stavka 1. FFPA-a, NAO će do 15. siječnja sljedeće financijske godine u elektroničkom obliku osigurati kopiju podataka koji se čuvaju u računovodstvenom sustavu uspostavljenom prema članku 4. stavku 4. Ovo treba potkrijepiti potpisanim nerevidiranim sažetim financijskim izvješćem u skladu s točkom (c) Dodatka III.

(4) U svrhu posebnih zahtjeva za izvješćivanje u okviru neizravnog upravljanja iz članka 61. stavka 2. točke (a) i 61. stavka 3. FFPA-a, NAO u korisniku programa IPA III koristi predložke predviđene točkama (a) i (b) Priloga III.

Članak 15 - Prava intelektualnog vlasništva

(1) Ugovori koji se financiraju u okviru ovog Sporazuma o financiranju osiguravaju da korisnici programa IPA III steknu sva potrebna prava intelektualnog vlasništva u pogledu informacijske tehnologije, studija, crteža, planova, promidžbe i bilo kojeg drugog materijala izrađenog za potrebe planiranja, provedbe, praćenja i evaluacije.

(2) Vodeći korisnik programa IPA III jamči da Komisija, ili bilo tko ili osoba ovlaštena od strane Komisije, i ostali korisnici programa IPA III imaju pristup i pravo korištenja takvog materijala. Komisija će takav materijal koristiti samo za vlastite potrebe.

Članak 16 - Konzultacije između korisnika programa IPA III i Komisije

(1) Korisnici programa IPA III i Komisija se međusobno konzultiraju prije pokretanja bilo kakvog spora koji se odnosi na provođenje ili tumačenje ovog Sporazuma o financiranju, u skladu s člankom 20.

(2) Kada Komisija postane upoznata s problemima u provođenju postupaka koji se odnose na provođenje ovog Sporazuma o financiranju, ona uspostavlja sve potrebne kontakte s korisnicima programa IPA III programa kako bi pronašla rješenje nastale situacije i poduzela sve potrebne korake.

(3) Konzultacije mogu dovesti do izmjene, obustave ili raskida ovog Sporazuma o financiranju.

(4) Komisija redovito izvještava korisnike programa IPA III o provođenju aktivnosti opisanih u Dodatku I koje ne spadaju pod Drugi dio ovih Općih uvjeta.

Članak 17 - Izmjene i dopune ovog Sporazuma o financiranju

(1) Sve izmjene i dopune ovog Sporazuma o financiranju vrše se pisanim putem, uključujući razmjenom dopisa.

(2) Ako korisnici programa IPA III zahtijevaju izmjenu i dopunu, zahtjev zajednički podnose Komisiji najkasnije tri mjeseca prije planiranog stupanja izmjene i dopune na snagu.

(3) Komisija može izmijeniti dokumente u Dodacima III i IV, a da ovo ne podrazumijeva izmjenu i dopunu ovog Sporazuma o financiranju. Korisnici programa IPA III se pismenim putem obavještavaju o svim takvim izmjenama i dopunama i njihovom stupanju na snagu.

Članak 18 - Obustava ovog Sporazuma o financiranju

(1) Provođenje Sporazuma o financiranju može se obustaviti u sljedećim slučajevima:

a) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako bilo koji korisnik programa IPA III prekrši obvezu prema ovom Sporazumu o financiranju.

b) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako vodeći korisnik programa IPA III prekrši bilo koju obvezu utvrđenu prema postupcima i standardnim dokumentima iz članka 18. stavak 2. FFPA-a, ne dovodeći u pitanje odredbe članka 8. stavak 2.

c) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako vodeći korisnik programa IPA III ne ispunjava uvjete za povjeravanje zadataka provedbe proračuna.

d) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako bilo koji korisnik programa IPA III odluči obustaviti ili prekinuti proces pristupanja članstvu u EU.

e) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako bilo koji korisnik programa IPA III prekrši obvezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava i u teškim slučajevima korupcije ili ako je korisnik programa IPA III kriv za tešku profesionalnu grešku dokazanu opravdanim sredstvom. Teška profesionalna greška se tumači kao nešto od sljedećeg:

- kršenje važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj osoba ili subjekt pripada, ili

- svako nezakonito ponašanje osobe ili subjekta koje ima utjecaj na njegov profesionalni kredibilitet gdje takvo ponašanje označava nezakonitu namjeru ili grubi nemar.

f) Ovaj Sporazum o financiranju može se obustaviti u slučajevima više sile, definiranim u daljnjem tekstu: "Viša sila" znači bilo koju nepredviđenu i iznimnu situaciju ili događaj izvan kontrole ugovornih strana koji bilo koju od njih sprječava u ispunjavanju njezinih obveza, a koji se ne može pripisati njihovoj pogrešci ili nemaru (ili njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenika) i koji ne može biti riješen unatoč dubinskoj analizi. Kvarovi opreme ili materijala ili kašnjenja u stavljanju na raspolaganje, radnički prosvjedi ili financijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom. Neće se smatrati da ugovorna strana krši svoje obveze ako je u tome sprječava viša sila o kojoj je druga strana uredno obaviještena. Ugovorna strana koja se suočava sa slučajem više sile bez odlaganja obavještava drugu stranu i navodi prirodu, izgledno razdoblje trajanja i predviđene posljedice problema, i poduzima sve mjere kako bi umanjila moguću štetu. Ako viša sila utječe samo na dio programa, obustava Sporazuma o financiranju može biti djelomična. Niti jedna od strana neće se smatrati odgovornom za kršenje svojih obveza prema ovom Sporazumu o financiranju ako je u ispunjavanju istih spriječena višom silom, pod uvjetom da poduzima mjere za smanjenje moguće štete.

(2) Komisija može obustaviti ovaj Sporazum o financiranju bez prethodne obavijesti.

(3) Komisija može poduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru predostrožnosti prije obustave.

(4) Kada se dostavi obavijest o obustavi, potrebno je naznačiti posljedice za ugovore o nabavi koji su u tijeku ili će biti potpisani, ugovore o grantovima i sporazume o doprinosu.

(5) Obustava ovog Sporazuma o financiranju ne dovodi u pitanje prekid plaćanja i raskid ovog Sporazuma o financiranju od strane Komisije u skladu s člankom 6. i člankom 19.

(6) Strane će nastaviti s provedbom Sporazuma o financiranju kada to uvjeti dopuste, uz prethodno pismeno odobrenje Komisije. Ovo ne dovodi u pitanje bilo kakve izmjene i dopune ovog Sporazuma o financiranju, koje bi mogle biti potrebne za prilagodbu programa novim uvjetima provedbe, uključujući, ako je moguće, produženje razdoblja operativnog provođenja i izvršenja, ili raskid ovog Sporazuma o financiranju u skladu s člankom 19.

Članak 19 - Raskid ovog Sporazuma o financiranju

(1) Ako se problemi koji su doveli do obustave ovog Sporazuma o financiranju ne riješe u roku od najviše 180 dana, bilo koja strana može raskinuti Sporazum o financiranju uz otkazni rok od 30 dana.

(2) Kada se dostavi obavijest o raskidu, navode se posljedice za ugovore o nabavi, ugovore o grantu i sporazume o doprinosu koji su u tijeku ili će se potpisati.

(3) Raskid ovog Sporazuma o financiranju ne isključuje mogućnost Komisije da izvrši financijske ispravke u skladu s člancima 43. i 44. FFPA-a.

Članak 20 - Mjerodavno pravo, rješavanje sporova

(1) Ovaj Sporazum reguliran je pravom EU-a.

(2) Ako se spor koji se odnosi na tumačenje, primjenu ili valjanost Sporazuma ne može riješiti sporazumno, riješit će se arbitražom u skladu s Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine, u skladu sa sljedećim:

(a) Sastav vijeća

Za zahtjeve od 500.000 eura ili više: vijeće se sastoji od tri arbitra. Svaka će stranka imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži. Dva arbitra koje su imenovale stranke zauzvrat će imenovati trećeg arbitra koji će djelovati kao predsjedavajući arbitar.

Za zahtjeve ispod 500.000 eura: vijeće će se sastojati od jednog arbitra, osim ako se stranke ne dogovore drugačije.

Ako se vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži, bilo koja strana može zatražiti od tajništva Stalnog arbitražnog suda ili drugog međusobno prihvatljivog neutralnog tijela da imenuje potrebnog/potrebne arbitra/arbitre.

(b) Sjedište

Sjedište arbitražnog vijeća je Den Haag, Nizozemska.

(c) Jezik

Jezik postupka bit će engleski ili neki drugi službeni jezik Europske unije koji je obostrano prihvatljiv. Dokazi se mogu izvesti i na drugim jezicima, ako se stranke s tim slože.

(d) Postupak

Pribjegavanje privremenim mjerama, intervencijama treće strane i intervencijama *amicus curiae* je isključeno.

Ako jedna strana od vijeća zatraži da s informacijama ili materijalom postupka povjerljivo, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće će odvagati razloge zahtjeva, prirodu informacije i pravo na učinkovitu sudsku zaštitu. Vijeće posebno može:

- učiniti otkrivanje podložnim posebnim obvezama ili

- odlučiti se protiv otkrivanja, ali narediti izradu nepovjerljive verzije ili sažetka informacija ili materijala, koji sadrži dovoljno informacija da omogući drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od vijeća traži da sasluša slučaj zatvoreno za javnost, odluka će se donijeti nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće će uzeti u obzir razloge za zahtjev i prigovore druge strane (ako postoje).

Ako se od vijeća traži tumačenje ili primjena prava Europske unije, ono će prekinuti postupak i zatražiti od "Predsjednika Visokog suda u Parizu" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui"), u skladu s člancima 1460. i 1505. francuskog Zakonika o građanskom postupku zatražiti prethodnu odluku od Suda Europske unije u skladu s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije. Postupak pred arbitražnim sudom nastaviti će se nakon donošenja odluke od strane *juge d'appui*. Odluka Suda EU-a i *juge d'appui* obvezujuća je za vijeće.

Arbitražna odluka bit će konačna i obvezujuća za stranke i one će je izvršiti bez odgode.

Međutim, svaka strana može zatražiti da odluku preispita Žalbeni sud u Haagu (Gerechtshof Den Haag) na temelju važećeg nacionalnog zakona. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka revizijskog suda obvezujuća je za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- naknada i razumnih troškova arbitara.

- razumnih troškova vještaka i svjedoka koje je odobrilo vijeće i

- naknada i troškova Tajništva Stalnog arbitražnog suda za arbitražni postupak (npr. catering, osiguranje službenika, soba, tumačenje).

Naknade arbitara ne smiju premašiti:

- 30.000 eura po arbitru ako je sporni iznos ispod 1.000.000 eura

- 15% spornog iznosa ako je taj iznos veći od 1.000.000 eura. U svakom slučaju naknade arbitara ne smiju premašiti 300.000 eura.

Troškove arbitraže snose stranke u jednakom omjeru, osim ako nije drukčije dogovoreno.

Stranke same snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koje imaju u vezi s arbitražom.

(f) Povlastice i imuniteti

Dogovor o provođenju arbitraže prema Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od povlastica ili imuniteta bilo koje strane, na koje imaju pravo.

Članak 21 - Mjere ograničavanja EU-a

(1) Definicije

(a) "Mjere ograničavanja EU-a" označavaju mjere ograničavanja usvojene u skladu s Ugovorom o Europskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

(b) "Ograničena osoba" označava sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila da podliježu mjerama ograničavanja EU-a¹.

(2) U svim svojim odnosima, stranke priznaju da prema pravu EU-a nikakva sredstva ili gospodarski resursi EU-a ne smiju biti izravno ili neizravno dostupni Ograničenim osobama ili služiti u njihovu korist.

(3) Vodeći korisnik programa IPA III osigurava da nijedna transakcija koja se pronade na popisu sankcija EU-a nema izravnu ili neizravnu korist od financiranja EU-a. Vodeći korisnik programa IPA III obvezuje se osigurati ovu obvezu:

(a) provjerom rezultata pretrage na popisu sankcija EU-a, prije sklapanja i plaćanja prema relevantnim sporazumima, svaki ugovaratelj, korisnik granta i krajnji primatelj s kojim vodeći korisnik programa IPA III ima ili se očekuje da će imati izravan ugovorni odnos (izravni primatelj), kako bi se procijenilo je li takav primatelj Ograničena osoba.

(b) provjerom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati naknadnu provjeru) na temelju pristupa temeljenog na riziku, da nijedan subjekt koji bi neizravno primao sredstva EU-a nije Ograničena osoba.

(4) U slučaju da vodeći korisnik programa IPA III ocijeni da je bilo koji od primatelja (izravnih ili neizravnih) sredstava EU-a Ograničena osoba, vodeći korisnik programa IPA III će odmah obavijestiti Komisiju.

(5) Ne dovodeći u pitanje obvezu iz gornje točke 3., ako Komisija ocijeni da korištenje financijske pomoći Unije u okviru programa IPA III rezultira ili je rezultiralo kršenjem mjera ograničavanja EU-a, odgovarajući iznosi neće biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u okviru programa IPA III. Ovo ne dovodi u pitanje bilo kakva prava koja Komisija može imati da obustavi ili prekine radnju zahvaćenu takvim kršenjem, da povрати sva sredstva EU-a koja je doprinijela

¹ www.sanctionsmap.eu. Karta sankcija je informatički alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Europske unije (SL). U slučaju nepodudarnosti između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, mjerodavna je verzija u Službenom listu.

Komisija ili da obustavi ili raskine ovaj sporazum o financiranju.

(6) Određivanje korektivnih mjera izvršit će se u skladu s načelom razmjernosti. Korektivne mjere primjenjuju se samo na sredstva EU-a koja su dostupna primatelju ili su u njegovu korist za razdoblje tijekom kojeg je ostao Ograničena osoba.

(7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje iznimke sadržane u Mjerama ograničavanja.

Akcijski dokument za Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu (IPA 2023.)

DODATAK ZA PRORAČUNSKU POTPORU: NAČINI ISPLATE, UVJETI I INDIKATORI UČINKA

1. Odgovornosti

U skladu s odredbama Sporazuma o financiranju, nadležna tijela partnerske zemlje Komisiji dostavljaju formalni zahtjev za isplatu svake tranše u skladu s rasporedom u nastavku. Zahtjev obvezno uključuje: (i) cjelovitu analizu i obrazloženje za isplatu sredstava, uz potrebnu popratnu dokumentaciju; (ii) propisno potpisan obrazac s financijskim podatcima kako bi se olakšalo plaćanje.

2. Okvirni raspored isplata

Okvirni raspored isplata

Fiskalno i kvartalno razvrstano po zemljama	Prva godina (2023.)				Druga godina (2024.)				Treće godina (2025.)				Ukupno u milijunima eura
	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	
Fiksna tranša u milijunima eura	63				7								70
Varijabilna tranša u milijunima eura													
Ukupno u milijunima eura	63				7								70

3. Opći uvjeti za isplatu svih tranši

Opći uvjeti navedeni u tabeli u nastavku primjenjuju se na isplatu svih tranši, a svi zahtjevi za isplatu tranše moraju biti potkrijepljeni svim odgovarajućim i ažuriranim informacijama i dokumentima o općim uvjetima.

OPĆI UVJETI ZA ISPLATU SVIH TRANŠI

Područje	Opći uvjeti	Izvor provjere
Javne politike	Zadovoljavajući napredak u provedbi akcijskog plana zemlje za rješavanje posljedica socioekonomskih učinaka energetske krize, te kontinuirana vjerodostojnost i relevantnost te ili naknadne strategije	- Službena izvješća o aktivnostima nadležnih ministarstava (MVTEO, entiteti i nadležna odjeljenja Brčko distrikta) - Službena izvješća Vlade FBiH o broju subvencioniranih potrošača električne energije - Službena izvješća Vlade Brčko distrikta o broju subvencioniranih potrošača energije - Službena izvješća Vlade Kantona Sarajevo o broju subvencioniranih potrošača energije - Izvješća MVTEO-a, entitetskih

		fondova za energijsku učinkovitost i vlasti Brčko distrikta o provedenim mjerama energetske učinkovitosti (isplaćena bespovratna sredstva) - Odluke koje su donijele sve relevantne razine vlasti - Izvješće Europske komisije o BiH - Izvješća BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće Energetske zajednice o provedbi - Izvješće o napretku provedbe NECP-a - EU4Green izvješća o napretku
Makroekonomska stabilnost	Održavanje vjerodostojne i relevantne makroekonomske politike usmjerene na stabilnost ili napredak u ponovnoj uspostavi ključnih bilanci	- Izvješće MMF-a prema članku IV. - Procjene ECFIN-a
Upravljanje javnim financijama	Zadovoljavajući napredak u provedbi reformi za poboljšanje upravljanja javnim financijama, uključujući mobilizaciju domaćih prihoda, te kontinuirana relevantnost ili vjerodostojnost programa reformi	- PEFA 2022. (objavit će se za 2023. godine) - Izvješće OECD-a SIGMA-a o procjeni (svibanj 2022. godine) - Izvješća o praćenju strategije upravljanja javnim financijama (kontinuirano) - Izvješća EU za pojedinačne zemlje (godišnje) - Izvješća MMF-a (godišnje) - Izvješća nacionalnih tijela
Transparentnost proračuna i nadzor proračuna	Zadovoljavajući napredak u pogledu javne dostupnosti pristupačnih, blagovremenih, sveobuhvatnih i pouzdanih proračunskih informacija	- PEFA 2022. (objavit će se za 2023. godine) - Izvješće OECD-a SIGMA-a o procjeni (svibanj 2022. godine) - Indeks otvorenosti vlasti (godišnje) - Istraživanje o otvorenosti proračuna (godišnje) - Indikatori upravljanja na svjetskoj razini (Svjetska banka – godišnje) - Izvješća MMF-a - Zakonodavni nadzor revizijskih izvješća - Izvješća nacionalnih tijela

4. Posebni uvjeti za isplatu pojedinačnih tranši

Nije primjenjivo

5. Načini izračuna i isplate varijabilne tranše

Nije primjenjivo

6. Opis indikatora uspješnosti i ciljnih vrijednosti koji se upotrebljavaju za isplatu varijabilnih tranši

Nije primjenjivo

**Akcijski plan/mapa puta pripremljena od strane Bosne i Hercegovine uvidom na stanje i otpornost u okviru Paketa energetske potpore
Ugovor o izgradnji**

I. cilj: Ublažiti izravni socio-ekonomski utjecaj energetske krize			
1. mjera: Potpora energetske siromašnim potrošačima/ugroženim kućanstvima¹ da prevladaju povećanje cijena računa za grijanje			
Indikator	Polazno stanje	Cilj	Izvor verifikacije
Broj ugroženih kućanstava koja su koristila potporu za prevladavanje povećanja cijena računa za grijanje 2022./2023., razvrstani po spolu i kategoriji	Nema ugroženih kućanstava koja su koristila potporu za prevladavanje porasta cijena računa za grijanje 2022./2023., u vrijeme izrade Akcijskog plana	165.000 ugroženih kućanstava koja su koristila potporu za prevladavanje porasta cijena računa za grijanje 2022./2023. ²	- Službena izvješća o aktivnostima o implementaciji projekta od strane nadležnih ministarstava (MVTEO-a, nadležnih ministarstava entiteta i Brčko Distrikta) - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH

¹ I U zakonima o socijalnoj zaštiti ne koristi se isključivo termin „ugrožena kategorija“, već se koristi termin „stanje socijalne potrebe“. Tko točno potpada pod pojam „stanje socijalne potrebe“ definirano je u 14 zakona o socijalnoj zaštiti (entiteti Federacija BiH i Republika Srpska, Brčko distrikt i deset kantona). Za svaku od ovih kategorija koje se nalaze u „stanju potrebe“ postoje *Lex specialis* zakoni (npr. Zakon o boricima, Zakon o civilnim žrtvama rata) koji jasno definiraju kategorije „socijalne potrebe“ unutar ovih kategorija. Ukupne informacije o najugroženijim kategorijama obuhvaćaju starije osobe preko 65 godina, kućanstva s više od dvoje djece, mlade od 15 do 25 godina bez obrazovanja, osobe s invaliditetom, raseljena lica i posebno Rome.

² Sa šemom raspodjele FBiH:RS :BD – 66 %,33 %, 1 % i ukupno 50 milijuna eura.

³ Ukupno 100 KM za studeni i prosinac.

Broj ranjivih potrošača koji su imali koristi od Kantona Sarajevo kroz postojeće subvencije za električnu energiju, plin i daljinsko grijanje u dva zimska mjeseca razvrstano po spolu i kategoriji.	Do 40.000 ugroženih potrošača (umirovljenika i osoba u stanju socijalne potrebe) već koristi subvencionirane račune za energiju u dva zimska mjeseca ³ (2022.)	Nastavak potpore za do 40.000 ugroženih potrošača (umirovljenika i osoba u stanju socijalne potrebe) koji su koristili subvencionirane račune za energiju u dva zimska mjeseca (kratkoročno)	- Službeno izvješće Kantona Sarajevo o broju subvencioniranih potrošača energije. - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
--	---	--	--

2. mjera: Subvencije za energetske siromašne potrošače za račune energenata			
Indikator	Polazno stanje	Cilj	Izvor verifikacije
Broj ugroženih potrošača koji su imali koristi od Vlade FBiH po Odluci o Sprovođenju mjera za smanjenje električne energije u kućanstvu Troškovi i mjere stimulativne energijske učinkovitosti razvrstane po spolu i kategoriji	Do 65.000 ugroženih potrošača (umirovljenika s najnižim mirovinama i korisnika stalne novčane pomoći) već koristi subvencionirane račune za električnu energiju (2022.)	Nastavak potpore do 65.000 ugroženih potrošača (umirovljenika s najnižom mirovinom i primatelja stalne novčane pomoći) koji su koristili subvencionirane račune za električnu energiju. (kratkoročno)	- Službeno izvješće Vlade FBiH o broju subvencioniranih potrošača električne energije - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Broj ugroženih potrošača koji su imali koristi od Programa Vlade Brčko distrikta za pružanje financijske potpore socijalno ugroženim potrošačima za plaćanje komunalnih računa razvrstano po spolu i kategoriji	Do 12.000 ugroženih potrošača (umirovljenika i osoba u stanju socijalne potrebe) već koristi subvencionirane račune za energiju (2022.)	Kontinuirana potpora za do 12.000 ugroženih potrošača (umirovljenika i osoba u stanju socijalne potrebe) koji su imali koristi od subvencioniranih računa za energiju. (kratkoročno)	- Službena izvješća Vlade Brčko distrikta o broju subvencioniranih potrošača energije - Ad-hoc izvješća na zahtjev delegacije EU u BiH

3. mjera: Potpora mjerama enerģijske učinkovitosti za mikro, mala i srednja poduzeća ⁴			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Број MMSP-ова подржаних за мјере енерģijske učinkovitosti из фондова за енерģijsku učinkovitost разврстан по полу	Nema MMSP-ova подржаних за енерģijske мјере učinkovitosti (2022.)	400 MMSP-ова подржаних за енерģijske мјере učinkovitosti ⁵ (kratkoročno)	- MVTEO, entitetski fondovi за енерģijsku učinkovitost i vlasti Брчко distrikta извјештају о проведеним мјерима енерģijske učinkovitosti (исплаћени grantovi) <i>Ad-hoc</i> извјешћа на захтев Delegacije EU u BiH

⁴ Cilj mjera je poticanje MMSP-ova, s posebnim fokusom na mikropoduzeća i poduzeća u vlasništvu žena da smanje potrošnju energije davanjem subvencija za ulaganja u mjere enerģijske učinkovitosti.
⁵ Sa šemom raspodjele FBiH:RS:BD – 66 %33 %1 % i ukupno 10 milijuna eura

4. mjera: Potpora mjerama enerģijske učinkovitosti za stambene zgrade			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Број стамбених зграда које су подржане за мјере енерģijske učinkovitosti (као што су побољшана фасада зграде, котло за грјање, топлинска пумпа, расвјета i фотонапонски систем) из фондова за енерģijsku učinkovitost разврстаних према полу ⁶	Nijedna stambena zgrada nije подржана за мјере енерģijske učinkovitosti (2022.)	4000 стамбених зграда подржано је за мјере енерģijske učinkovitosti ⁷ (kratkoročno)	- MVTEO, entitetski fondovi за енерģijsku učinkovitost i vlasti Брчко distrikta извјештају о проведеним мјерима енерģijske učinkovitosti (исплаћени grantovi) <i>Ad-hoc</i> извјешћа на захтев Delegacije EU u BiH

⁶ Ova mjera neće podržati iste korisnike kao u cilju 1. mjeri 1.
⁷ Sa šemom raspodjele FBiH:RS:BD – 66 %33 %1 % i ukupno 10 milijuna eura

5. mjera: Komunikacijske i kampanje podizanja svijesti ^a			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Razina svijesti javnosti o energijskoj učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije (mjerna jedinica je % ispitanika i njihova razina svijesti prije i nakon sprovođenja promotivne kampanje – TV-vijesti, saopćenja za javnost i društvene mreže)	0 % (osnovna linija će se odrediti prvim mjerenjem ankete) (2022.)	50 % (2023.)	- Službena izvješća o aktivnostima o implementaciji paketa od nadležnih ministarstava (MVTEO, entiteti i Brčko distrikt, resoma ministarstva) <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Broj javnih događaja na kojima se promovira paket energetske potpore i rezultati	0 (2022.)	Najmanje 5 događaja uključujući ceremoniju potpisivanja ugovora o financiranju i transfer prve tranše (90 % ukupnog iznosa) (2024.)	- Službena izvješća o aktivnostima o implementaciji paketa od nadležnih ministarstava (MVTEO, entiteti i Brčko distrikt, resoma ministarstva) <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
			- MVTEO, entiteti i Brčko distrikt, resoma ministarstva <i>Web</i>-stranice - Saopćenja za javnost

^a Ova mjera ima za cilj planiranje i provedbu aktivnosti koje se odnose na povećanje svijesti građana o energijskoj učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije i komuniciranje o paketu energetske potpore.

II. cilj: Uspostaviti strategiju energetske otpornosti			
1. mjera: Usvojiti kratkoročnu do srednjoročnu strategiju/akcijski plan energetske otpornosti			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Usvojiti stres-test energetske sigurnosti – procjena rizika od poremećaja u opskrbi prirodnim plinom u Bosni i Hercegovini usklađena sa zelenom tranzicijom sektora	Stres-test energetske sigurnosti s mjerama smanjenja rizika od 2014. (2022.)	Ažurirani stres-test energetske sigurnosti s usvojenim mjerama smanjenja rizika (kratkoročno)	- Izvješće Europske komisije BiH - Izvješća BiH Tajništvu Energetske zajednice <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
% politika i mjera za dugoročnu energetske sigurnost zemlje za sprječavanje budućih kriza, u skladu sa zelenom tranzicijom, kao dio implementiranog NECP-a	0 (2022.)	100 (srednjoročno)	- Izvješće Europske komisije BiH - Izvješća BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetske zajednice - Izvješće o napretku implementacije NECP-a <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
2. mjera: Poboljšanje energetskog zakonodavstva radi povećanja otpornosti u slučaju energetske krize			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvori verifikacije

Usvajanje nacrt izmjena i dopuna državnog zakonodavstva o električnoj energiji kojim se omogućuje uspostavljanje NEMO-a i sudjelovanje u spajanju tržišta	Izmjene i dopune izrađene od strane Tajništva Energetske zajednice (2022.)	Usvojen nacrt izmjena i dopuna državnog zakonodavstva o električnoj energiji koje omogućavaju uspostavljanje NEMO-a i sudjelovanje u spajanju tržišta (3. kvartal 2023.)	- Izvjешće Europske komisije BiH - Izvjешća BiH Tajništva Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetske zajednice - Izvjешće o napretku implementacije NECP-a - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Ažuriranje sigurnosti opskrbe Izjava i dostavljanje Tajništvu Energetske zajednice Sigurnost koordinacije opskrbe Skupina	Zastarjela sigurnost opskrbe Izjava, Tajništvo Energetske zajednice Sigurnost opskrbe Koordinatorska skupina obaviještena 2013. (2013.)	Izjava o sigurnosti opskrbe ažurirana i dostavljena Tajništvu Energetske zajednice Sigurnost od Skupine za koordinaciju nabave (2023.)	- Izvjешća BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetske zajednice - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Transpozicija i implementacija Uredbe o spremnosti na rizik	Uredba o spremnosti na rizik nije transponirana (2022.)	Transponirana i implementirana uredba o spremnosti na rizik (2023.)	- Izvjешća BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetske zajednice - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH

III. cilj: Zelena tranzicija

1. mjera: Strategija zelene tranzicije (odnosi se na strukturna pitanja)

Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Usvojiti klimatske i energetske ciljeve kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. godine i NECP-a, a kako je predložila Europska komisija	Klimatski i energetske ciljevi nisu usvojeni kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. godine i NECP, a prema prijedlogu Europske komisije	Klimatski i energetske ciljevi usvojeni kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. godine i NECP-a, a kako je predložila Europska komisija	- Odluke koje donose nadležne razine vlasti - Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH

	(2022.)	(očekuje se u prosincu 2022.)	
Dovršiti nacrt Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) koji će zamijeniti nacionalnu energetske strategiju i nacionalne akcijske planove energetske učinkovitosti i obnovljive energije i obavijestiti Tajništvo Energetske zajednice	Nacrt Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) nije završen (2022.)	Završen nacrt Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) i obavješteno Tajništvu Energetske zajednice (2. kvartal 2023.)	- Izvjешća BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetske zajednice - Izvjешće o napretku implementacije NECP-a - Ad-Hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH

Usvojiti Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (plan Energetske zajednice) koji će zamijeniti nacionalnu energetske strategiju i nacionalne akcijske planove energetske učinkovitosti i obnovljive energije (s ciljevima jednakim ili višim od onih usvojenih na Ministarskom vijeću Energetske zajednice u prosincu 2022.)	Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (Plan Energetske zajednice) nije usvojen (2022.)	Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (plan Energetske zajednice) usvojen (2024.)	- Izvjешća BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetskoj zajednici - Izvjешće o napretku implementacije NECP-a
Usvojiti Mapu puta za regije ugljena samo za energetske tranziciju	Mapa puta za regije ugljena, <i>just energy transition</i> nije usvojena (2022.)	Mapa puta za regije ugljena, <i>just energy transition</i> usvojena (2. kvartal 2023.)	- Izvjешće BiH Tajništvu Energetske zajednice - Godišnje izvješće o implementaciji Energetskoj zajednici - Odluke usvojene na relevantnoj razini vlasti (VM) <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU-a u BiH
Razdvajanje i certifikacija svih operatora sustava za prijenos i distribuciju plina i električne energije u skladu s Trećim energetskim paketom	Ograničen napredak (2022.)	Operatori prijenosnog i distributivnog sustava plina i električne energije potpuno odvojeni i certificirani u skladu s Trećim energetskim paketom (1. kvartal 2024.)	- Izvjешće Europske komisije BiH ☐ Izvjешća BiH prema Tajništvu Energetske zajednice ☐ Godišnja izvješća o implementaciji prema Energetskoj zajednici
			☐ Izvjешće o napretku implementacije NECP-a
			☐ <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Usklađenost s <i>acquisem</i> o državnoj pomoći i okolišu za sve elektrane na ugljen, uključujući projekte za nove, i ispravljanje kršenja Direktive o sumporu u gorivima	Ograničen napredak (2022.)	Sve elektrane na ugljen, uključujući nove, potpuno usklađene s <i>acquisem</i> o državnoj pomoći i okolišu, a kršenje Direktive o sumporu u gorivima je ispravljeno (1. kvartal 2024.)	☐ Izvjешće Europske komisije BiH
			☐ Izvjешća BiH prema Tajništvu Energetske zajednice
			- Godišnja izvješća o implementaciji prema Energetskoj zajednici - Izvjешće o napretku implementacije NECP-a <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Uspostaviti radne skupine za implementaciju Zelene agende za Zapadni Balkan i podržati Berlinsku deklaraciju od studenog 2022.	Radna skupina za implementaciju Zelene agende nije formirana (2022.) Berlinska deklaracija iz studenoga 2022. nije prihvaćena (2022.)	Osnovana radna skupina za implementaciju zelene agende (4. kvartal 2022.) ⁹ Potvrđena Berlinska deklaracija iz studenoga 2022. (1. kvartal 2023.)	☐ Odluka o formiranju radne skupine za provedbu Zelene agende
			☐ <i>EU4Green</i> izvješća o napretku
			☐ <i>Ad-hoc</i> izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
Dizajnirati i implementirati sveobuhvatnu strategiju renoviranja zgrada (sve razine vlasti) kako bi se poboljšala energetska učinkovitost i	Sveobuhvatna strategija renoviranja zgrada (sve razine vlasti) nije izrađena (2022.)	Usvojene i implementirane strategije renoviranja zgrada (2023.)	☐ Izvjешće Europske komisije BiH

⁹ *EU4Green* to može podržati.

mjere smanjenja potražnje, uključujući potrebnu zakonsku regulativu, poticaje za privatni sektor i kućanstva		☐ Izvješća BiH prema Tajništvu Energetske zajednice ☐ Godišnje izvješće o implementaciji prema Energetskoj zajednici ☐ Ad-hoc izvješća na zahtjev Delegacije EU u BiH
--	--	--

Predložak za procjenu međusektorskih pitanja u akcijskim dokumentima u okviru finansijskog instrumenta NDICI – Globalna Europa (susjedstvo) i IPA III

Popratni dokument za izradu i pregled kvalitete akcijskog dokumenta

Aksijski dokument uz Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu (IPA 2023.)

Predložak je predviđen u prilogu aktivnostima financiranim iz IPA III i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) u različitim fazama postupka izrade i revizije kvalitete. Osnovni cilj dokumenta je potpora u izradi i reviziji mjera vodeće ili odgovorne službe kako bi se osiguralo uvrštavanje ključnih međusektorskih pitanja povezanih s politikama i programskim prioritetima. Ograničite svoje odgovore na najviše 10 redova po pitanju. Za potporu u vezi s ovim temama, na raspolaganju su relevantne tematske jedinice:

Tematska jedinica	Funkcionalna adresa e-pošte
Ozelenjivanje	Near-greening-facility@ec.europa.eu
Rodna ravnopravnost i pristup temeljen na pravima	Near-rulelaw-fundrights@ec.europa.eu
Osjetljivost na sukobe i otpornost	Near-rulelaw-fundrights@ec.europa.eu Near-crisis-security@ec.europa.eu
Civilno društvo	NEAR-civilsociety@ec.europa.eu

1. Okoliš, klimatske promjene i biodiverzitet - U fazi utvrđivanja/izrade ili QS1¹:

Člankom 25., stavkom 5. Uredbe o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa utvrđuje se obavezna analiza okoliša, između ostalog, i u pogledu učinaka klimatskih promjena i biodiverziteta, na razini mjera u skladu s primjenjivim zakonodavnim aktima Unije. Uredbom o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa utvrđuje se da se, prema potrebi, strateške procjene utjecaja na okoliš upotrebljavaju u provedbi sektorskih programa, uključujući učinak na klimatske promjene.

Procedura je dostupna u Prilogu 3 Smjernica za integraciju okoliša i klimatskih promjena u međunarodnu suradnju i razvoj EU, kojim se utvrđuje prošireni skrining rizika za okoliš i klimu u skladu s prethodno navedenim zakonodavnim aktima i prilagođena kontekstu razvojne suradnje EU. Skrining je obavezan za sve mjere.

Skrining se obavezno provodi u fazi izrade za svaku novu aktivnost². Pomaže nam utvrditi postoji li vjerojatnost da će neka mjera imati značajne utjecaje na okoliš ili uključivati visoke klimatske rizike, te utvrditi potrebu za izradom strateške

procjene utjecaja na okoliš (engl. SEA), procjene utjecaja na okoliš (engl. EIA) i/ili procjene klimatskih rizika (engl. CRA).

Provesti skrining rizika za okoliš i klimu, te u nastavku navesti rezultate i kratko obrazloženje. Rezultati su navedeni i u akcijskom dokumentu.

U slučaju da nije potrebna niti jedna od prethodno navedenih procjena, postupak provjere ipak će pomoći u utvrđivanju niza rizika i prilika povezanih s okolišem i klimom koje bi trebalo riješiti pri osmišljavanju mjere.

Ishod skrininga strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA – relevantna za proračunsku potporu i intervencije na strateškoj razini)

☐ Potrebna je procjena utjecaja na okoliš.

Molimo navesti jasno obrazloženje.

☒ (Strateška procjena utjecaja na okoliš nije potrebna, ali će se tijekom osmišljavanja mjere razmotriti ključni aspekti povezani s okolišem i klimom.

Navesti jasno obrazloženje i ključna pitanja u vezi s okolišem i klimatskim promjenama koja će se rješavati tijekom osmišljavanja mjere.

☐ Nisu potrebne daljnje radnje.

Molimo navesti jasno obrazloženje.

Pri osmišljavanju mjere, u obzir se uzimaju svi zakoni, propisi i direktive u području zaštite okoliša koji se primjenjuju u BiH, a koji su izravno povezani s ovom akcijom/mjerom.

Ishod skrininga procjene utjecaja na okoliš (EIA)

☐ Projekt kategorije A: potrebna je procjena utjecaja na okoliš (mjera koje bi mogla imati znatan štetan utjecaj na okoliš)

☐ Projekt kategorije B za koji je potrebna procjena utjecaja na okoliš (idem)

Ukratko navesti glavne aspekte koji će se razmatrati u procjeni utjecaja na okoliš.

☐ Projekt kategorije B ne zahtijeva procjenu utjecaja na okoliš, ali za koji će se aspekti okoliša razmatrati tijekom osmišljavanja aktivnosti

Navesti jasno obrazloženje i kratak opis glavnih aspekata koji će se razmatrati u procjeni utjecaja na okoliš.

☒ (Kategorija C: nije potrebna procjena utjecaja na okoliš)

Zbog prirode aktivnosti procjena utjecaja na okoliš nije potrebna.

Ishod skrininga procjene rizika od klimatskih promjena (CRA)

☐ Klimatski visokorizični projekt: CRA će biti pripremljena

Navesti ključne klimatske rizike koji su doveli do odluke.

☐ Klimatski visokorizični projekt: Elementi CRA bit će integrirani kao dio procjene utjecaja na okoliš (ako je potrebna procjena utjecaja na okoliš)

Ukratko navesti aspekte klimatskih rizika (ranjivost i emisije) koji će se rješavati u okviru procjene utjecaja na okoliš.

☒ (Klimatski niskorizični projekt: nema daljnjih mjera; aspekti klimatskih rizika rješavat će se tijekom osmišljavanja mjere

¹ Pitanja povezana s "fazom utvrđivanja/izrade ili QS1" prilažu se internim konzultacijama o inicijalnom akcijskom dokumentu. Pitanja i odgovori povezani s tom fazom također se prilažu akcijskom dokumentu u narednim koracima postupka revizije kvalitete.

² Kad je riječ o akcijskim dokumentima u okviru instrumenta IPA III, skrining se obavezno provodi u fazi izrade/procjene relevantnosti politika. Za mjere Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju, skrining bi trebalo provesti prije prvog QS1.

Ukratko navesti aspekte klimatskih rizika (ranjivost i emisije) koji će se rješavati u okviru osmišljavanja mjere ili obrazložiti zašto daljnje radnje nisu potrebne.

Nije potrebna CRA.

Neovisno o tome je li za mjeru potreban namjenski alat poput strateške procjene utjecaja na okoliš, procjene utjecaja na okoliš ili procjene klimatskih rizika, sve mjere moraju obvezno integrirati okolišne i klimatske promjene kako bi se doprinijelo okolišnoj održivosti, niskougljičnom razvoju i otpornosti. Pitanja u nastavku omogućavaju da razmislite o ključnim aspektima djelovanja u području okoliša i klimatskih promjena. Prva dva pitanja povezana su s principom "nenanošenja štete", što je minimum koji se očekuje od svake mjere; pitanja 3 i 4 odnose se na osjetljivost mjere na uništavanje okoliša i klimatske promjene; a pitanja od 5. do 7. na mogućnosti da se mjerom doprinese transformacijskim promjenama u pravcu održivosti.

1. Postoji li vjerojatnost da će mjera imati negativan učinak na okoliš? Ako je odgovor potvrđan, jesu li odabrane mjere ublažavanja relevantne za izbjegavanje ili smanjenje tih učinaka?

Mjera neće imati negativnih učinaka na okoliš.

2. Je li vjerojatno da će mjera dovesti do značajnijih emisija stakleničkih plinova ili do razgradnje ponora ugljika? Koje su mjere integrirane kako bi se njegov ugljični otisak sveo na najmanju moguću mjeru?

Mjera neće dovesti do značajnijih emisija, naprotiv, pomoći će u smanjenju ugljičnog otiska na najmanju moguću mjeru.

3. Jesu li izvodljivost i učinkovitost mjere osjetljivi na uništavanje okoliša (npr. degradacija zemljišta, onečišćenje vode)? Ako je odgovor potvrđan, koje su mjere predviđene kako bi se taj rizik sveo na najmanju moguću mjeru?

Ne

4. Je li mjera osjetljiva na klimatsku varijabilnost i klimatske promjene (npr. smanjena dostupnost vode, povećana učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih prilika)? Na koji način je u mjeru uvrštena otpornost na klimatske promjene?

Mjera može biti osjetljiva na klimatsku varijabilnost jer se provodi tijekom zimske sezone (tj. postoji mogućnost da će za osigurane mjere biti potrebna ubrzana realizacija), ali će se poduzeti potrebne mjere ublažavanja kako bi se osigurala nesmetana provedba.

5. Iskorištavaju li se mjerom mogućnosti za maksimiziranje koristi za okoliš (npr. poboljšanje ekosustava pomoću prirodnih rješenja)?

Da, svrha mjere je unaprijediti okoliš.

6. Iskorištavaju li se mjerom prilike za doprinosi niskougljičnom razvoju i izgradnju otpornosti na klimatske promjene? Je li mjera usklađena s relevantnim NDC-om (utvrđeni doprinosi) ili NAP-om (plan adaptacije)?

Da, mjerom se doprinosi okolišu povećanjem ušteda energije i smanjenjem emisija stakleničkih plinova.

7. Uključuje li mjera mogućnosti za doprinos smanjenju rizika od katastrofa i provedbi Okvira iz Sendaija?

Nije primjenjivo

2. Rodna ravnopravnost i pristup temeljen na pravima - U fazi utvrđivanja/projektiranja ili QS1:

Pitanja za usmjeravanje	Da	Ne (Potrebno obrazložiti)	Komentari/Obrazloženje
Samo za NDICI-GE: Akcijskim planom za rodnu ravnopravnost III	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo

(i) Uredbom o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa) utvrđeno je da će za najmanje 85% svih novih mjera rodna ravnopravnost biti značajan (OECD gender marker 1) ili glavni cilj (OECD gender marker 2). Doprinosi li se ovom mjerom postizanju tog cilja?			
Je li G-marker ispravno dodijeljen u skladu s minimalnim kriterijima OECD-a?	DA		Gender DAC kodovi navedeni u odjeljku 1.1. ukazuju na to da je ta mjera označena kao G1, što znači da je rodna ravnopravnost važan cilj mjera. Jedan od izazova je i dalje sudjelovanje žena u ključnim institucijama širom BiH. Mjera je označena markerom G1, budući da, iako je rodna ravnopravnost i dalje važan i namjeravani cilj, nije osnovni razlog za poduzimanje mjere. Bez obzira na to, rodna ravnopravnost bit će uključena u Akcijski plan za energetiku u najvećoj mogućoj mjeri. Međutim, ispitat će se mogućnosti za veće sudjelovanje žena tijekom provedbe mjere.
Ako je mjera označena s G0, je li ta odluka utemeljena na rodnoj analizi?	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
Samo za NDICI-GE: Je li predložena mjera u skladu sa Strategijom za ljudska prava i demokraciju za pojedinačne zemlje?	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
Jesu li utvrđeni nositelji prava/osobe koje žive u osjetljivim situacijama na koje bi buduća mjera mogla utjecati?	DA		Mjera će biti usmjerena na energetska siromaštvo u kontekstu energetske krize, te će biti usmjerena na najranjivije (energetske) kupce.
Je li marker invaliditeta ispravno dodijeljen u skladu s kriterijima OECD-a?	DA		Mjera nije usmjerena specifično na osobe s invaliditetom. Međutim, s obzirom na to da je usmjerena na najranjivije segmente društva, očekuje se da će osobe s invaliditetom imati pravedan udio koristi od mjere. Mjera će biti usmjerena na energetska siromaštvo u kontekstu energetske krize, te usmjerena na najranjivije kupce.
Obuhvaća li analiza rizika sve moguće nenamjerne negativne učinke na ljudska prava	DA		U 2019. godini gotovo 16,7% kućanstava u BiH imalo je poteškoća u održavanju adekvatne topline u domovima, naspram 7,3% kućanstava u EU. Situacija će vjerojatno postati još teža pod

ili rizike koji produbljuju rodne nejednakosti ili prepreke cjelovitom sudjelovanju žena i djevojčica? Ako je odgovor potvrđan, jesu li odabrane mjere ublažavanja za prevladavanje ili smanjenje tih negativnih učinaka zadovoljavajuće?			ograničenjima energetske krize. U 2019. godini utvrđeno je da su žene izložene većem riziku od energetskog siromaštva i izloženosti zdravstvenim i okolišnim opasnostima povezanim s energijom. Kako bi se riješilo pitanje energetskog siromaštva i njegovih rodno specifičnih ishoda, potrebno je razviti niz alata i instrumenata politika za uspješnu integraciju rodno specifičnih mjera u energetske sektor. Potrebno je ukloniti višestruke prepreke povezane s ponašanjem i finansijskim kapacitetima kako bi se poboljšao pristup učinkovitijim uređajima s niskim troškovima i lakšim održavanjem za najranjivije skupine, čime bi se stoga smanjilo energetske siromaštvo gdje god je to moguće.
Uključuje li djelovanje zaštitu, promociju i ostvarivanje ljudskih prava izgradnjom kapaciteta nositelja dužnosti (domaćih aktera)?	DA		Mjera nije usmjerena na izgradnju kapaciteta, već će uglavnom osigurati zaštitu i promociju ljudskih prava. Temelji se na uvjetu da BiH usvoji Akcijski plan za energetske krize koji bi posebno trebao uzeti u obzir okolnosti, potrebe i prava najranjivijih kupaca/kućanstava u kontekstu energetske krize.
Osnajuju li se tom mjerom nositelji prava (pogođene osobe i skupine koje imaju potraživanja i ljudska prava) da zatraže svoja prava?	DA		Mjere za smanjenje energetskog siromaštva planirane će se u okviru Akcijskog plana za energetske krize.

- U fazi formulacije/QS2:

Pitanja za usmjeravanje	Da	Ne	Komentari/Obrazloženje
		(Potrebno obrazloženo)	
Jesu li obavljene konzultacije sa ženskim skupinama/skupinama koje rade na pravima žena? Jesu li obavljene konzultacije s predstavnicima nositelja prava/osobama koje žive u ranjivim situacijama na koje bi mjera mogla utjecati ili s organizacijama koje rade s njima?		NE	Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konzultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane potpore, pri čemu su obavljene konzultacije sa ženskim OCD-ima i ranjivim skupinama.
Obuhvaća li analiza rizika sve moguće nenamjerne negativne učinke na ljudska prava ili rizike koji produbljuju rodne nejednakosti ili prepreke potpunom sudjelovanju žena i djevojčica? Ako je odgovor potvrđan, jesu li odabrane mjere ublažavanja za izbjegavanje ili smanjenje tih negativnih učinaka?		NE	
Uključuje li djelovanje zaštitu, promociju i ostvarivanje ljudskih	DA		Mjera nije usmjerena na izgradnju kapaciteta, već

prava izgradnjom kapaciteta nositelja dužnosti (domaćih aktera)?	DA		će uglavnom osigurati zaštitu i promociju ljudskih prava.
Osnajuju li mjera nositelje prava (pogođene osobe i skupine koje imaju potraživanja i ljudska prava) da zatraže svoja prava?	DA		Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konzultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane potpore, pri čemu su obavljene konzultacije sa ženskim OCD-ima i ranjivim skupinama.
Osigurava li se programskim ciklusom, uključujući postupak osmišljavanja aktivnosti, smislenu i inkluzivno sudjelovanje dostupno svim nositeljima prava tijekom cijele mjere? Što je s upravljačkim strukturama?	DA		Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konzultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane potpore, pri čemu su obavljene konzultacije sa ženskim OCD-ima i ranjivim skupinama.
Jesu li uloženi napor i uključivanje osoba koje žive u najranjivijim i marginaliziranim situacijama (osobe koje žive u siromaštvu, osobe s invaliditetom, autohtoni narodi, pripadnici manjina itd.) kako nitko ne bi bio izostavljen tijekom cijelog programskog ciklusa, uključujući u postupku osmišljavanja?	DA		Posebna se pozornost posvećuje integraciji nevećinskih zajednica i potencijalnih područja sukoba između različitih zajednica.
Jesu li ključni nalazi i preporuke obvezne rodne analize (gender profil zemlje i analiza rodno sektora) odraženi u osmišljavanju mjere?	DA		Sudjelovanje žena u donošenju odluka u relevantnim institucijama
Kako će se djelovanjem doprinijeti rodnoj ravnopravnosti, osnaživanju žena i djevojčica, te rodno transformativnim promjenama, u skladu s Akcijskim planom EU za rodnu ravnopravnost III? Jesu li neki ciljevi/očekivani rezultati/aktivnosti/indikator uključeni u djelovanje kako bi se učinkovito osiguralo da se njome doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena (za ciljeve i indikatore vidjeti posebno SWD(2020) 284 dio II.)?	DA		Poseban naglasak stavit će se na žene i nevećinske zajednice kako bi se osiguralo da im projekt donosi pogodnosti jednako kao i muškarcima i većinskim zajednicama.
Odražava li se doprinos te mjere u provedbi Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost (GAP) III u planu provedbe GAP-a III za zemlje?		NE	Bit će uključeno do 2023. godine.
Ako ne, uključiti u revidiranu verziju CLIP-a (Delegacija EU treba odobriti 2023. godine).			

3. Otpornost i osjetljivost na sukobe

Uzima li se u obzir i uklanjaju li se u okviru mjere rizici povezani s različitim dimenzijama nestabilnosti: društveni, politički, ekonomski, okolišni, sigurnosni i ako da, na koji način?

Da

Je li cilj predložene mjere jačanje **otpornosti pojedinaca, kućanstava, zajednica, društva i države** u određenom sektoru/području/geografskoj regiji (tj. kapacitet za apsorpciju, prilagodbu, odgovor na rizike budućih šokova i udara ili njihovu prilagodbu, te napredak prema Ciljevima održivog razvoja)? Temelji li se mjera na postojećim kapacitetima za otpornost i, prema potrebi, rješava li se povezanost humanitarne pomoći, razvoja i mira?

Da, cilj mjere je povećati otpornost s obzirom na cijene energenata u Europi koje su se počele povećavati 2020./2021. nakon ukidanja ograničenja kretanja zbog pandemije, nakon čega je uslijedila ruska agresija na Ukrajinu 2022. godine.

Koji su rizici planiranog programa u smislu neželjenih **negativnih učinaka** u pogledu mogućeg pogoršanja napetosti i/ili sukoba i nasilja, povećanje dimenzija nestabilnosti, podjela među zainteresiranim skupinama/društvenim skupinama/etničkim ili vjerskim skupinama, posebni rizici od štete u područjima pogođenima sukobom?

Nije primjenjivo

Kako ćete osigurati da je djelovanje **osjetljivo na sukobe, primijeniti pristup "nečinjenja štete"** i ublažiti povezane rizike, uz istovremenu promociju mira i inkluzije? Uzimaju li se u obzir preporuke o osjetljivosti sukoba iz postojećih ili tekućih analiza sukoba, sustava EU za rano upozoravanje na sukobe itd.?

Nije primjenjivo

4. Civilno društvo

Pitanja za usmjeravanje	Da/Ne (Potrebno je obrazloženje)	Komentari/Opravdanje
Uključuje li predložena mjera aktere civilnog društva u informiranje, konzultacije i dijalog i/ili partnerstvo s njima? (vidi Ulazne točke za uključivanje civilnog društva u smjernice za uključivanje NEAR-a i sažetke za pojedine sektore).	NE	Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konzultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane potpore, pri čemu su obavljene konzultacije s organizacijama civilnog društva i ranjivim skupinama.
Uključuje li predložena mjera neke ciljeve/aktivnosti/rezultate/indikatore kako bi se osiguralo učinkovito sudjelovanje civilnog društva? (vidjeti "izbornik" opcija indikatora u uputama za uključivanje NEAR-a i sažetim pregledima za pojedine sektore)	NE	Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konzultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali će zbog prirode mjere biti obaviješteni o provedenim mjerama.

Članak 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2365-21/23
31. srpnja 2023. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Željko Komšić, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01.02-21-1-1195/23 од 15. јуна 2023. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 7. редовној сједници, одржаној 31. јула 2023. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА О ФИНАНСИРАЊУ ГОДИШЊЕГ АКЦИОНОГ ПЛАНА У ПРИЛОГ ПАКЕТУ ЗА ЕНЕРГЕТСКУ ПОДРШКУ ЗА ЗАПАДНИ БАЛКАН У КОРИСТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2023. ГОДИНУ ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КОЈУ ПРЕДСТАВЉА ЕВРОПСКА КОМИСИЈА И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ КОЈУ ПРЕДСТАВЉА ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

Ратификује се Споразум о финансирању Годишњег акционог плана у прилог Пакету за енергетску подршку за Западни Балкан у корист Босне и Херцеговине за 2023. годину, између Европске уније коју представља Европска комисија и Босне и Херцеговине коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине, који је потписан дана 02.02.2023. године у Бриселу и 04.04.2023. године у Сарајеву, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума у преводу гласи:

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Европска комисија, у даљњем тексту "Комисија" која дјелује у име Европске уније, у даљњем тексту "Унија", с једне стране, и

Босна и Херцеговина, у даљњем тексту "Корисник програма ИПА III", коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине, с друге стране, договориле су сљедеће:

Члан 1 - Програм

(1) Унија пристаје да финансира, а Корисник програма ИПА III прихвата финансирање сљедећег Програма:

Годишњи акциони план који доприноси Пакету енергетске подршке за Западни Балкан у корист Босне и Херцеговине за 2023. годину, који укључује следеће активности:

Активност 1: Уговор о изградњи државе и отпорности за Босну и Херцеговину;

Број глобалне обавезе: *ЈАД.1103420*

Програм се финансира из буџета Уније на основу следећег основног акта: Инструмент претприступне помоћи, ИПА III.¹

(2) Укупни процијењени трошкови Програма износе **70.000.000** евра, а највећи допринос Уније Програму утврђен је у износу од **70.000.000** евра.

Од Корисника програма ИПА III није потребан финансијски допринос

(3) Програм ће се проводити у складу с Акционим документом у Додатку I.

Члан 2 - Период извршења и оперативни период провођења

(1) Период извршења овог споразума о финансирању дефинисан у члану 12. Додатка II (Општи услови) одређен је на 8 година од склапања овог споразума о финансирању.

(2) Трајање оперативног периода провођења, како је дефинисано у члану 12. Додатка II (Општи услови), постављено је на 2 године од склапања овог споразума о финансирању.

Члан 3 - Адресе и обавјештења

Сва обавјештења која се односе на провођење овог споразума о финансирању морају бити у писаном облику и изричито ће се позивати на Програм како је дефинисано у члану 1, став 1. те се шаљу на следеће адресе:

а) за Комисију

Генерална дирекција за сусједство и преговоре о проширењу (ДГ НЕАР)

Дирекција Д

Руе де ла Лои 15

Европска комисија

Б -1049 Брисел, Белгија

Е-пошта: NEAR-D4@ec.europa.eu

б) за Корисника програма ИПА III

Државни ИПА координатор, Директор

Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине

Ђоке Мазалића 5

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

Е-пошта: kabinet.dei@dei.gov.ba

Члан 4 - Контакт особа за ОЛАФ

Контакт особа Корисника програма ИПА III с одговарајућим овлашћењима за директну сарадњу с Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ), с циљем олакшавања оперативних активности ОЛАФ-а је:

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине,

Е-пошта: cfcu@mft.gov.ba.

Члан 5 - Оквирни споразум о финансијском партнерству

Програм ће се проводити у складу с одредбама Оквирног споразума о финансијском партнерству (ФФПА) између Европске комисије и Босне и Херцеговине о аранжманима за провођење финансијске помоћи Уније

Босни и Херцеговини у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III), који је ступио на снагу 20. септембра 2022. године (у наставку "Оквирни споразум"). Овај споразум о финансирању надопуњује одредбе Оквирног споразума. У случају супротности између одредби овог споразума о финансирању с једне стране, и одредби Оквирног споразума с друге стране, предност се даје одредбама Оквирног споразума.

Члан 6 - Додаци

(1) Овај споразум о финансирању састоји се од:

а) Посебних услова;

б) Додатка I: Акциони документи који детаљно описују циљеве, очекиване резултате, активности, методе провођења и буџет;

- Додатка I.1 Активност 1: Уговор о изградњи државе и отпорности за Босну и Херцеговину

Прилог Додатку I.1: Начини исплате, услови и показатељи успјешности

ц) Додатка II: Општи услови;

(2) У случају супротности између одредби Додатка I и одредби Посебних услова, предност се даје одредбама Додатка I и одредби Додатка II, предност се даје одредбама Додатка II.

Члан 7 - Одредбе које одступају од или допуњују

Додатак II

Следеће допуњава Додатак II:

Курс ће бити фиксиран на 1 евро који износи 1,95583 КМ у складу с аранжманом валутног одбора Централне банке Босне и Херцеговине².

Члан 8 - Закључивање и ступање на снагу

Овај споразум о финансирању сматра се закљученим на дан када га потпише последња страна, а најкасније до 31. децембра 2023. године.

Овај споразум о финансирању ступа на снагу на дан када га потпише последња страна.

Овај споразум о финансирању састављен је у два истоветна примјерка на енглеском језику, од којих су један предат Комисији, а један Кориснику програма ИПА III.

За Корисника програма ИПА III

За Комисију

г. Един Дилберовић

гђа *Michela Matrella*

Дирекција за европске

Директорица ДГ НЕАР,

интеграције

Дирекција Д, Брисел

Савјет Министара

Датум: 02. 02. 2023. године

Босне и Херцеговине

Потпис: /својеручни

Датум:

потпис/

Потпис:

МЈЕРУ ФИНАНСИРА ЕВРОПСКА УНИЈА

Додатак I.1.

Споразуму о финансирању Годишњег акционог плана у прилог Пакету за енергетску подршку за Западни Балкан у корист Босне и Херцеговине за 2023. годину

Акциони документ за потребе Уговора о изградњи државе и отпорности за Босну и Херцеговину

ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН

Предметни документ представља годишњи програм рада у смислу члана 110, став 2, Финансијске уредбе те годишње и вишегодишње акционе планове и мјере у смислу члана 9. Уредбе ИПА III и члана 23, став 2, Уредбе о финансијском инструменту НДИЦИ - Глобална Европа.

¹ Уредба (ЕУ) бр. 2021/1529 Европског парламента и Савјета од 15. септембра 2021. године којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи (ИПА III), СЛ Л 330, 20. 9. 2021, стр. 1.

² <https://cbbh.ba/Content/Read/14>

1. САЖЕТАК

1.1. Табела са сажетком активности

Наслов	Уговор о изградњи државе и отпорности за Босну и Херцеговину Годишњи акциони план у прилог Пакету енергетске подршке за Западни Балкан у корист Босне и Херцеговине за 2023. годину
OPSYS систем	ЗАКОН-61596 (Уговор о изградњи државе и отпорности у енергетском сектору БА2023ААП-ЕСП)
АБАЦ	АБАЦ-ова ниво обавезе број 1: ЈАД.1103420 (ИПАIII/2023/ЈАД.1103420/ААП-ЕСП Босна и Херцеговина 2023)
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА III)
Тим Европа	Не
Корисник	Босна и Херцеговина
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III
ПРИОРИТЕТНА ПОДРУЧЈА И СЕКТОРСКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	
Прозор и тематски приоритет	Прозор 3. – Зелена агенда и одржива повезивост Тематски приоритет 2. – Транспорт, дигитална економија и друштво те енергетика (15 %) Прозор 4. – Конкурентност и инклузивни раст Тематски приоритет 1. – Образовање, запошљавање, социјална заштита и инклузија те здравство (70 %) Тематски приоритет 2. – Развој приватног сектора, трговина, истраживање и иновације (15 %)

Циљеви одрживог развоја (СДГ)	Водећи Циљ одрживог развоја: Циљ одрживог развоја бр. 7 – Осигурати приступ цјеновно приступачној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све. Остали важни Циљеви одрживог развоја: - Циљ одрживог развоја бр. 5 – Постизање родне равноправност и оснаживање свих жена и дјевојчица; - Циљ одрживог развоја бр. 8 – Промоција одрживог, инклузивног и одрживог економског раста, пуне и продуктивне запослености и достојанственог рада за све; - Циљ одрживог развоја бр. 9 – Изградња отпорне инфраструктуре, промоција инклузивне и одрживе индустријализације и подстицање иновација; - Циљ одрживог развоја бр. 10 – Смањити неједнакости унутар и између земаља; - Циљ одрживог развоја бр. 13 – Предузети хитне мјере за борбу против климатских промјена и њихових учинака; - Циљ одрживог развоја бр. 17 – Јачање начина провођење и ревитализација Глобалног партнерства за одрживи развој.			
ДАЦ код(ови)	15110 – Политике јавног сектора и административно управљање (3 %) 15142 – Макроекономске политике (2 %) 16010 – Социјална заштита (75 %) 23110 – Енергетска политика и административно управљање (5 %) 32130 – Развој малих и средњих предузећа (МСП) (15 %)			
Главни канал испоруке @	12000 – Влада корисница			
Циљеви	☒ Клима ☒ Родна равноправност ☐ Биодиверзитет			
Маркери (с ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике @	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учешћа/добра управа	☐	☒	☐
	Подршка за животну средину	☐	☒	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Репродуктивно здравље, здравље мајки, новорођенчади и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидитетом	☐	☒	☐
	Прехрана	☒	☐	☐

	Маркери према конвенцијама из Рија @ Биолошки диверзитет ☒ ☐ ☐ Борба против десертификације ☒ ☐ ☐ Ублажавање климатских промјена ☐ ☒ ☐ Прилагођавање климатским промјенама ☒ ☐ ☐		
Интерни маркери и ознаке	Циљеви политике Дигитализација @ ☒ ☐ ☐		
	Тагови ДА НЕ дигитална повезивост ☐ ☐ дигитално управљање ☐ ☐ дигитално предузетништво ☐ ☐ дигиталне вјештине/писменост ☐ ☐ дигиталне услуге ☐ ☐		
	Повезивање @ ☐ ☐ ☒		
	Тагови ДА НЕ дигитална повезивост ☐ ☒ енергија ☒ ☐ транспорт ☐ ☐ здравље ☐ ☒ едукација и истраживање ☐ ☒		
	Миграције @ ☒ ☐ ☐		
	Смањење неједнакости @ ☐ ☐ ☒		
	Ковид 19 ☒ ☐ ☐		
	ИНФОРМАЦИЈЕ О БУЏЕТУ		
	Предметни износи Буџетска линија: 15 02 02 01 Укупни процијењени трошкови: 70.000.000,00 евра Укупни износ доприноса из буџета ЕУ у износу од 70.000.000,00 евра Допринос износи 70.000.000,00 евра из општег буџета Европске уније за 2023. годину, у зависности од расположивости одобрених средстава након што буџетско тијело усвоји одговарајући годишњи буџет или како је предвиђено системом привремених дванаестина.		
	УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ		
Начини провођења (врста финансирања и начин управљања) Буџетска подршка Директно управљање путем: Буџетска подршка: Уговор о изградњи државе и отпорности			

Релевантни приоритети и водеће иницијативе из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан	Допринос Економском и инвестиционом плану (ЕИП):	☒ Да ☐ Не
	Приоритети : „Подршка приватном сектору“, „Енергија“, „Зелена агенда“, „Развој људског капитала“	
Коначни датум склапања Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2023. године	
Коначни датум за склапање уговора о доприносу/делегирању, јавним набавкама и уговора о додјели бесповратних средстава	Није примјењиво	
Индикативни период провођења	24 мјесеца након склапања Споразума о финансирању	
Крајњи рок за провођење Споразума о финансирању	Осам (8) година након склапања Споразума о финансирању	

1.2. Сажетак акције

Цијене енергената у Европи почеле су расти 2021. године након укидања ограничења кретања због пандемије болести "ковид 19". Ситуација се додатно погоршала након руске агресије на Украјину 2022. године. Рат је погодио енергетска тржишта, што је довело до веће нестабилности цијена и енергетске несигурности са посљедицама на ЕУ и њен непосредни комшилук. Пораст цијена енергената посљедично је утицао и на друге секторе, као што су производња, транспорт и сви услужни сектори уопштено. Због такве кризне ситуације, Европска комисија је била приморана измијенити тежиште свог хитног одговора кроз низ краткорочних мјера повезаних с енергетском безбједношћу у Европи и шире, како је утврђено у плану *REPowerEU*¹ и спољњом енергетској стратегији ЕУ². Тренутна енергетска криза досад је незабијежена и представља изазов не само за државе чланице ЕУ, већ и за партнере са Западног Балкана. У Босни и Херцеговини цијене електричне енергије и даље су стабилне, с тим да су цијене гријања засноване на различитим изворима енергије значајно порасле (укључујући плин који се испоручује једном плинском рутом с руским плином).

Општи циљ ове мјере јесте помоћи Босни и Херцеговини у ублажавању социоекономског ефекта раста цијена енергената, посебно на мала и средња предузећа и домаћинства, те оснажити укупни капацитет власти за

пружање прилагођених услуга рањивим домаћинствима и подршку дугорочном социоекономском опоравку, енергетској сигурности и енергетској транзицији земље.

Овакво дјеловање директно доприноси реализацији Циља одрживог развоја бр. 7 "Осигурати приступ цјеновно приступачној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све", као и другим Циљевима одрживог развоја, међу којима је циљ бр. 8 "Промоција одрживог, инклузивног и одрживог економског раста, потпуног и продуктивног запошљавања и достојанственог рада за све", Циља бр. 9 "Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације", Циљ бр. 10 "Смањити неједнакости унутар и између земаља", Циљ бр. 13 "Предузети хитне мјере за борбу против климатских промјена и њихових учинака". Мјером се директно доприноси приоритетима Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан који се односе на "Подршку приватном сектору", "Енергију", "Зелена агенда", "Развој људског капитала" и оквирну компоненту програма ИПА III 3. "Зелена агенда и одржива повезаност" (Тематски приоритет 2. Транспорт, дигитална економија и друштво те енергетика) и дио 4. "Конкурентност и инклузивни раст" (Тематски приоритет 1. Политике образовања, запошљавања, социјалне заштите и инклузије те здравље и Тематски приоритет 2. "Развој приватног сектора, трговина, истраживање и иновације").

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Контекст

Цијене енергената у Европи почеле су расти 2021. године након укидања ограничења кретања због пандемије, након чега је 2022. услједила руска агресија против

¹ Видјети *REPowerEU*: План за брзо смањење зависности о руским фосилним горивима и убрзање зелене транзиције.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2022%3A23%3AFIN&qid=1653033264976>

Украјине. Рат је погодио енергетска тржишта, што је довело до веће нестабилности цијена и енергетске несигурности с последицама на ЕУ и њен непосредни компилук. Пораст цијена енергената последиочно је утицао и на друге секторе, као што су производња, саобраћај и сви услужни сектори уопштено.

Због ове кризне ситуације Европска комисија је била присиљена да преусмјери свој хитан одговор на низ краткорочних мјера повезаних с енергетском безбједношћу у Европи и шире, како је утврђено у плану *REPowerEU* и спољној енергетској стратегији ЕУ, а како је и нагласила предсједница Европске комисије у свом говору о стању Европске уније¹.

Тренутна енергетска криза досад је незабијежена и представља изазов не само за државе чланице ЕУ, већ и за партнере са Западног Балкана. ЕУ и партнери са Западног Балкана требају хитно сарађивати како би повећали енергетску безбједност у ЕУ и на Западном Балкану.

Босна и Херцеговина је 16. јуна 2008. године у Лухембургу потписала Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) с Европском унијом. ССП је нова, трећа генерација Европских уговора који се углавном нуде партнерима са Западног Балкана, у структури Процеса стабилизације и придруживања. Представља међународни уговор у самом средишту домаћег законодавства те обавезујући акт за све нивое власти у земљи. Уговор се потписује на неодређено вријеме с циљем доприноса економској и политичкој стабилизацији Босне и Херцеговине.

ССП и његов Привремени споразум, на снази од 2008. године, омогућили су постепену либерализацију трговине и узајамни бесцарински приступ за већину робе. ЕУ је 2020. остала водећи трговински партнер Босне и Херцеговине, са 65 % укупне трговине робом у тој земљи, иако је због пандемије дошло до смањења за 10,2 %. Укупна вриједност трговине 2020. године износила је 9,6 милијарди евра, док је трговински дефицит земље с ЕУ износио 1,5 милијарди евра.²

У октобру 2020. године, Европска комисија је усвојила свеобухватни Економски и инвестициони план за Западни Балкан,³ чији је циљ да подстакне дугорочни економски опоравак регије, подржи зелену и дигиталну транзицију, подстиче регионалну интеграцију и конвергенцију с Европском унијом.

Планом се утврђује десет водећих иницијатива за улагања за подршку главним путним и железничким везама у регији, обновљивој енергији и преласку с угља, обнови јавних и приватних објеката како би се повећала енергетска ефикасност и смањиле емисије плина с ефектом стаклене баште, инфраструктура за управљање отпадом и отпадним водама те увођење широкопојасне инфраструктуре. Остале водеће иницијативе укључују повећана улагања у приватни сектор ради подстицања конкурентности и иновација, нарочито малих и средњих предузећа те Гаранције за младе.⁴

У Босни и Херцеговини плин чини 3 % укупног снабдијевања енергијом. Земља је у потпуности зависна о увозу плина из Русије који долази путем "Турског тока" и нема алтернативних извора снабдијевања, нпр. чак ни додатних плиновода. Оба ентитета имају уговоре с

"Гаспромом" којима се утврђује да је метода обрачуна цијене плина у складу с нафтном формулом. Руски "Гаспром" повећао је цијену испорука плина "Енергоинвесту" (добављачу Федерације БиХ) за 9,7 % veleпродајне цијене плина у ентитету, што је треће повећање цијене плина ове године. Према одлуци, veleпродајна цијена плина расте на 1.095 КМ (\$ 542,4/559,9 евра) на 1000 стандардних кубних метара Sm³, без ПДВ-а, који се примјењује од 1. октобра 2022. године, а вриједиће до 1. јануара 2023. године. Претходна veleпродајна цијена плина износила је 998 КМ за 1000 Sm³. Инфлација се одражавала у повећању цијена енергије, а то повећање у 2021. у поређењу с 2020. у просјеку износи 67 %. Повећање трошкова по изворима енергије износи 75 % за угљ, дрво 78 %, централно гријање 25 %, плин 71 %, пелет 115 %. Цијена електричне енергије за домаћинства није се повећала и највјероватније неће до 1. јануара 2023. године. Компанија "Гас-РЕС" (добављач за Републику Српску) најавила је раст цијена плина у трећем кварталу у односу на други квартал 2022. године за највише 10 процената.

У том је контексту, у последњих неколико мјесеци, повлашћени однос Западног Балкана омогућио проширење више иницијатива предузетих у ЕУ на регион.

Примјера ради, као непосредан одговор на енергетску кризу на нивоу ЕУ постоји неколико циљева који су усмјерени на сектор плина. Према задужењу од Европског савјета, Европска комисија и државе чланице ЕУ сарађују на успостављању заједничке набавке плина. Ти су напори праћени мјерама подршке и то међународни контакт с постојећим и потенцијалним извозницима плина те регионалним и паневропским радним токовима за осигуравање најефикасније употребе постојеће инфраструктуре у оквиру нових образаца токова плина. Наведене активности ће послужити и као основа за развој глобалног тржишта хидрогена.

Европска комисија и Европски савјет позвали су Западни Балкан да се придружи платформи за заједничку куповину плина како би се смањила зависност о руском плину. Регионална платформа за југоисточну Европу припремила је детаљан акциони план у којем се наводе брзе мјере потребне за тачну процјену потражње за плином те инфраструктурног потенцијала у регији. Србија и Сјеверна Македонија учествовале су у овој дискусији (позване су све кориснице ИПА III са Западног Балкана). Треба напоменути да тренутно само три земље Западног Балкана имају плинску инфраструктуру (Србија, Сјеверна Македонија и Босна и Херцеговина). Уредба ЕУ о складиштењу плина укључена је у законодавство Енергетске заједнице од 30. септембра, чиме су циљеви и аранжмани за пуњење те сертификовање складиштења постали обавезни и у земљама Западног Балкана.

Иако је пружање подршке грађанима и предузећима у суочавању с повећањем цијена енергената и електричне енергије горуће питање, краткорочни и средњорочни циљеви за регион (декарбонизација, диверзификација енергије, производња енергије из обновљивих извора, енергетска ефикасност, повезивост електроенергетских и плинских мрежа и интерконектора) остају неизмијењени како би се постигли циљеви утврђени у оквиру Зелене агенде за Западни Балкан⁵. Очекује се да ће на предстојећој сједници у децембру 2022. године, Савјет министара Енергетске заједнице усвојити климатске и енергетске циљеве за 2030. за сваку уговорну странку Енергетске

¹ Стање Уније 2022. године – говор предсједнице Урсуле фон дер Лајен

² SWD(2021) 291 final

³ Com(2020) 641 final

⁴ SWD(2021) 291 final

⁵ SWD(2020) 223, 6. 10. 2020.

заједнице. Израдиће и националне енергетске и климатске планове којима ће се осигурати планови за постизање циљева у погледу енергије из обновљивих извора и енергетске ефикасности до 2030. године те ће се обавезати на датуме постепеног укидања угља.

Осим тога, како би се пружила додатна директна подршка регији Западног Балкана, на састанку на врху Берлинског процеса одржаном 3. новембра 2022. године, Европска комисија најавила је да ће се обавезати на Пакет енергетске подршке у износу од једне милијарде евра бесповратних средстава ЕУ¹, с очекивањима да ће додатно подстакнути улагања до 2,5 милијарди евра. Пакетом за енергетску подршку настоји се одговорити на директне, краткорочне и средњорочне потребе на Западном Балкану и у контексту актуелне енергетске кризе:

- Директне потребе повезане су с повећањем цијена енергената, а посебно електричне енергије, због чега је потребна буџетска подршка у оквиру ове мјере.

- Краткорочне и средњорочне потребе односе се на енергетску транзицију, односно на енергетску диверзификацију, производњу енергије из обновљивих извора, енергетску ефикасност, повезивост електроенергетских и плинских мрежа и интелектуалног подржано финансијским средствима у оквиру Инвестиционог оквира за Западни Балкан (WBIF).

Очекује се да ће нови Пакет енергетске подршке Западном Балкану пружити отприлике пола милијарде буџетске подршке у модалитету уговора о изградње државе и отпорности као директну помоћ у оквиру инструмента ИПА III. Овом се мјером рјешава питање тренутног периода с помоћу буџетске подршке како би се ублажили ефекти раста цијена енергената и пружила подршка енергетском сектору и приватном сектору у суочавању с убрзаним повећањем цијена енергената.

Очекује се да ће нови Пакет енергетске подршке Западном Балкану пружити отприлике Пакет енергетске подршке усклађен је с оквиром политика ЕУ за сарадњу са Западним Балканом и финансијску помоћ Западном Балкану те га додатно оснажује, прије свега с **Економским и инвестиционим планом за Западни Балкан**² (ЕИП) који је Европска комисија усвојила 6. октобра 2020. године.

Путем ЕИП-а и његових водећих пројеката оснажена је подршка ЕУ у подручју енергетике. Снажан нагласак ставља се на интеграцију енергетског тржишта, декарбонизацију и чисту енергију, веће коришћење обновљивих извора енергије, повећану дигитализацију енергетских система и паметних мрежа, енергетску ефикасност, укључујући модернизацију централног гријања и енергетску безбједност. Боља повезаност и проширење Енергетске уније на Западни Балкан такође су кључни за успјешну транзицију на чисту енергију у региону. Осим тога, одобрена су нова средства како би се надопунио Регионални програм енергетске ефикасности као подршка пројектима енергетске ефикасности за јавне и приватне зграде.

Зелена агенда за Западни Балкан кључан је елемент ЕИП-а у новембру 2020. године.

¹ Европска комисија – Саопштење за медије: Самит у оквиру Берлинског процеса: ЕУ најављује Пакет енергетске подршке Западном Балкану вриједан милијарду евра и поздравља нове споразуме о јачању заједничког регионалног тржишта.

² Com(2020) 641 final - Комуникација Комисије Европском парламенту, Савјету, Европском економском и социјалном одбору и Одбору регија, Економски и инвестициони план за Западни Балкан.

Програмски оквир ИПА III³ утврђује опште циљеве помоћи ЕУ у оквиру Прозора 3. Општи циљеви помоћи ЕУ у оквиру Прозора 3. су промоција Зелене агенде јачањем заштите животне средине, доприносом ублажавању климатских промјена, повећањем отпорности на климатске промјене, убрзавањем преласка на нискоугљеничну и кружну привреду те развојем дигиталне економије и друштва. Постојеће дјеловање допринијеће јачању отпорности партнера са Западном Балкану у постојећој енергетској кризи. Мјера је релевантна и за Прозор 4, посебно за подршку приватном сектору и рањивим домаћинствима.

Европска комисија представила је 12. октобра 2022. године **Пакет за проширење**⁴ за 2022. у којем је пружила детаљну процјену тренутног стања и напретка Западног Балкана и Турске на путу ка Европској унији, с посебним нагласком на провођење основних реформи, као и јасним смјерницама о предстојећим приоритетима реформи. Кад је ријеч о енергетској кризи, пакет се односи на потребу за бољом координацијом мјера и сарадње међу партнерима са Западном Балкану и с ЕУ у рјешавању енергетске кризе.

2.2. Анализа проблема

Према налазима Секретаријата Енергетске заједнице, профил сигурности снабдијевања за сезону 2022/23. на Западном Балкану сматра се "ниским" за Босну и Херцеговину и Србију те "средњим" за преостала четири партнера (у поређењу с "високим" у Украјини и Републици Молдавији). Конкретни профил ризика за Босну и Херцеговину је следећи:

Процјена ризика Енергетске заједнице за 2022/23. НИВО РИЗИКА (висок, умјерен, низак): *Низак*

Извори ризика: преоптерећење дистрибуционе мреже, прекиди снабдијевања на локалном нивоу.

Укупно крајње снабдијевање енергијом према извору (приближно 307000 TJ): 52% угља, 22% нафтних деривата, 16% биогорива и отпада, 7% хидроенергије, 3% плина.

- Увоз: 47 059 TJ угља, 29 086 TJ сирове нафта/плин, 10 170 TJ електрична енергија, 6 942 TJ природни плин, 58 155 нафтних деривата.

- Извоз: 14 714 TJ угља, 23 634 TJ струја, 293 TJ нафтних деривата.

План:

- 3% укупног снабдијевања енергентима. 0,25 милијарди кубних метара годишње (100 % руског поријекла долази преко једне конекције са Србијом) Планови су проширити плиновод "Балкански ток" на Босну и Херцеговину (*ентитет Република Српска*) што указује на то да би плиновод требао бити довршен за пет година. Плиновод у Босни и Херцеговини (нова источна интерконекција) иде од Бијељине до Бање Луке и Новог Града преко ентитета Републике Српске и Брчко дистрикта. За провођење плана потребна је подршка на нивоу Босне и Херцеговине.

- Главни добављач, "Енергоинвест", договорио је с "Гаспромом" довољне количине плина до 1. 1. 2023.

- У случају заустављања увоза плина, гријање у домаћинствима било би озбиљно угрожено, али би се могло пријећи на електричну енергију која је доступна.

- Резерве мазута/лож уља за централно гријање могле би трајати највише седмицу дана.

³ C(2021) 8914 final

⁴ Com(2022) 528 final

- Друго алтернативно снабдијевање подразумијевало би набавку плина од највјероватније Мађарске, с тим да цјеновна приступачност представља велики изазов.

Електрична енергија:

комбинација производње електричне енергије: 62% угља, 36% хидроенергије;

- Босна и Херцеговина извози електричну енергију (нето извоз у Х12022. ~ 2,027 GWh) и наставиће да извози ове зиме.

- За следећу зиму не очекују се никакви проблеми са сигурношћу снабдијевања електричном енергијом.

- Електропривреде Босне и Херцеговине које извозе електричну енергију остварују значајну добит.

Приоритетни пројекти ЕИП-а: Јонско -јадрански плинровод и јужна интерконекција с Хрватском

Најзначајнији проблем у региону краткорочно односи се на цијене увезене електричне енергије. Партнери са Западног Балкана, с изузетком Босне и Херцеговине, системски су нето увозници електричне енергије. Потребне за увозом у 2022. додатно су погоршане због нижих излазних количина хидроелектрана услед суше.

Цијене електричне енергије код свих партнера са Западног Балкана, посебно за домаће кориснике, централно су регулисане и остале су испод цијене производње/увоза, као и испод цијене на Европском тржишту (између 22 до 41 % просјека ЕУ). Тиме се врши додатни притисак на буџете партнера како би се ублажили финансијски губици пружалаца услуга.

Партнери виде повећање цијена електричне енергије на тржишном нивоу као дестабилизацију социјалних прилика, неприступачно већини стамбених потрошача, па чак и фактора који доводи до ликвидације комерцијалних корисника.

Рекордно висока повећања цијена енергената крајем 2021. и почетком 2022. године представљала су снажан удар на куповну моћ потрошача. Та су повећања услједила након значајног пада цијена енергије почетком пандемије болести "ковид 19". Иако је почетно повећање цијена енергената углавном подстакнуто поновном потражњом за енергентима након ублажавања мјера ограничења кретања због болести "ковид 19" након првог таласа пандемије, на накнадно поскупљење цијена током 2021. године значајно су утицали и проблеми на страни понуде. Оваква дешавања су даље погоршана почетком 2022. године с руском агресијом на Украјину. Повећање европских цијена плина од љета 2021. било је нарочито изражено, што је одраз комбинације фактора понуде и потражње због којих су европске залихе плина прије зимске сезоне остале на историјски ниском нивоу, а тржиште плина осјетљиво на неизвјесност понуде и потражње, између осталог због све већих геополитичких напетости.¹

Као што је предвиђено у Зеленој агенди за Западни Балкан, енергетска ефикасност, као предуслов за постизање декарбонизације уз најниже могуће трошкове, мора се уврстити у будуће одлуке о политикама и улагањима у подручју енергетике. Припремом и подношењем националних енергетских и климатских планова и циљева показало се преданост рјешавању тог питања, усмјеравајући се на секторе с највећим потенцијалом уштеда енергије. Осим тога, обновљиви извори енергије већ имају знатно учешће у мјешавини електричне енергије

у неким привредама региона. Увођење модерних технологија мора бити попраћено бољим инвестиционим окружењем.

Кад је ријеч о обновљивим изворима енергије и мјерама енергетске ефикасности, потребне су даље реформе. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност два су од пет главних елемената нацрта енергетског и климатског плана земље (*скр.* НЕЦП). Од кључне је важности остварити циљеве утврђене у стратешким документима.

Недоследност у енергетској статистици представља значајан проблем како у праћењу реализације циљева енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије тако и у утврђивању будућих циљева у Босни и Херцеговини. Постојећи циљеви енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије те цјеловити план њихове реализације дефинисани су на основу претходних статистичких података, а праћење провођења проводи се према подацима из ажурираних статистичких података. То доводи до недоследности, што даље води до потешкоћа у тачном праћењу нивоа провођења обавеза земље у овим областима. Потребно је додатно побољшати квалитет енергетских података како би се осигурала поуздана, тачна и композитна енергетска статистика.

Процес енергетске транзиције у Босни и Херцеговини је вертикално и хоризонтално децентрализован, тако да је расподела одговорности између министарстава на нивоу Босне и Херцеговине и ентитетском/кантоналном нивоу следећа: (I) Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине одговорно је за координацију, праћење и извјештавање; (II) Министарство енергетике, рударства и индустрије Федерације и Министарство енергетике и рударства Републике Српске одговорни су за обновљиве изворе енергије и тржиште електричне енергије и плина; (III) политика смањења емисија плина са ефектом стаклене баште у надлежности је Министарства животне средине и туризма Федерације и Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, док су министарства социјалне политике у оба ентитета задужена за бригу о рањивој категорији становништва, која дјелимично укључује енергетски рањиве групе становништва. Када се енергетско сиромаштво позиционира као друштвени проблем, у надлежности је Министарства рада и социјалне политике Федерације и Министарства здравља и социјалне заштите у Републици Српској, али када је повезано с енергетском транзицијом, у надлежности је и друга два министарства, односно Министарство енергетике, рударства и индустрије Федерације и Министарства енергетике и рударства Републике Српске. Фонд за заштиту животне средине Федерације и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске додељују бесповратна средства физичким и правним лицима.

2.3. Научене лекције

Недавне иницијативе у области енергетске ефикасности и шема расподеле (66 % за Федерацију, 33 % за Републику Српску и 1 % за Брчко дистрикт) послужиле би за информисање ентитета о могућим интерним аранжманима у провођењу енергетских мјера подржаних овом мјером. Такве иницијативе које је вриједно споменути због њихова успјешног обухвата и привлачности грађанима укључују програм туристичких ваучера и иницијативе за енергетску ефикасност за приватне објекте те микро и мала и средња предузећа. Лекције из прошлих програма енергетске ефикасности упућују на то да је потребно

¹ https://www.ecb.europa.eu/pub/economic_bilt/en/ncanci/2022/html/ecb.ebart202204_01~7b32d31b29.hr

најмање 50 % бесповратних средстава како би улагања постала привлачна.

Што се тиче начина провођења, ово је по први пута да се у Босни и Херцеговини примјењује модалитет буџетске подршке, стога нема искустава шта би најбоље одговарало домаћем контексту, посебно у овој врсти интервенције усмјерене на краткорочне потребе и подршку дугорочном оквиру за енергетску отпорност. Међутим, убрзана евалуација у контексту пандемије "ковида 19"¹ у којој су оцјењивани и релевантност и ефикасност уговора о буџетској подршци у одговору на кризу, посебно у формату уговора о изградњи државе и отпорности, закључена је са следећим препорукама које би се могле употријебити за дијалог о политикама и израду у оквиру ове интервенције:

- Како би се максимално искористио дијалог о политикама као средство за информисање и праћење провођења планова за одговор на кризу партнерских земаља.

- Наставити подржавати средњорочне и дугорочне фискалне реформе и реформе јавних расхода усмјерене на повећање мобилизације домаћих прихода те промоција одрживости дуга током одговора на кризу и након кризе.

- Подржавати партнерске земље у развоју њихових капацитета за вертикално и хоризонтално ширење система социјалне заштите у партнерским земљама ЕУ како би се повећала приправност и отпорност на кризе.

- Даљња сарадња с партнерским властима како би биле отвореније и одговорније у својем садашњем и будућем одговору на кризу и издвајањима за кризне ситуације.

2.4. Додатна подручја процјене

2.4.1. Јавне политике

Стратешки оквир

Енергетска стратегија Босне и Херцеговине усвојена је у августу 2018. године, а садржана је у Оквирној енергетској стратегији до 2035. године. Њено провођење је у току. Оквирна енергетска стратегија до 2035. године пружа стратешке смјернице за ефикасно коришћење ресурса како би се осигурало сигурно и цјеновно приступачно снабдијевање енергијом и енергетска ефикасност. Босна и Херцеговина неће изградити план за провођење Оквирне енергетске стратегије, већ је започела с израдом Енергетског и климатског плана Босне и Херцеговине до 2030. године (НЕЦП). Очекује се да ће се коначни нацрт НЕЦП-а, којим ће се замијенити Енергетска стратегија Босне и Херцеговине, акциони план за енергију из обновљивих извора и акциони план за енергетску ефикасност, изградити крајем 2022. године, а усвојити најкасније 2024. године. У НЕЦП-у ће се дефинисати циљеви енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и смањења емисија плинова с ефектом стаклене баште до 2030, као и политике и мјере потребне за њихово постизање. Стратегија реконструкције објеката (*БРС*) за Босну и Херцеговину до 2050. године је у завршној фази израде и профитираће од предложене акције и Плана смањења емисија Босне и Херцеговине (НЕРП) за период од 2018. до 2027. године, који се примјењује од свог усвајања на нивоу цијеле земље 2015. године.

Сигурност снабдијевања

Мјере за побољшање сигурности снабдијевања електричном енергијом треба преусмјерити с угља на обновљиве изворе енергије. Босна и Херцеговина је предана и постепеном укидању субвенција за угаљ, усклађивању са системом ЕУ за трговање емисијама (ЕТС) и увођењу других инструмената за одређивање цијена угљеника ради промоције декарбонизације, што ће бити посебно захтјевно за земљу у којој производња енергије и индустрија у великој мјери зависе од фосилних горива. Што се тиче сигурности снабдијевања природним плином, земља је у потпуности зависна од једног извора, што Босну и Херцеговину чини рањивом у случају поремећаја. Оба ентитета имају дугорочан уговор с "Гаспромом". Осим дотока природног плина путем "Турског тока", потписан је и уговор о јединственој интерконекцији између Србије и Босне и Херцеговине, у складу с правном тековином ЕУ. Федерација би требала убрзати припрему главног пројекта, издавање дозвола и доношење закона о пројекту Јужне интерконекције који ће допринијети снажнијој интеграцији на европско тржиште плина и повећању сигурности снабдијевања. Није остварен напредак у усклађивању законодавства о обавезним залихама нафте и нафтним дериватима. Снажно се подстиче Босна и Херцеговина да развије потребно законодавство, успостави тијело на нивоу Босне и Херцеговине за обавезне залихе нафте и осигура усклађивање законодавства на нивоу ентитета, у складу са захтјевима правне тековине ЕУ.

Енергетска ефикасност

У Босни и Херцеговини сектор енергетске ефикасности је у надлежности ентитета и Брчко дистрикта. У ентитетима Федерације и Републике Српске надлежност за енергетску ефикасност дијеле министарства одговорна за енергетику и министарства одговорна за просторно планирање, а у Брчко дистрикту је то на нивоу Владе. Осим тога, оба ентитета имају оформљене фондове за заштиту животне средине и то Фонд за заштиту животне средине у Федерацији и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност у Републици Српској, одговорне за провођење политика енергетске ефикасности, законодавства и финансијских програма. Осим субвенција, Фондови прикупљају средства кроз порезе за заштиту животне средине и накнаде од приватног сектора, с тим да је прикупљени износ недовољан за значајнија улагања у енергетску ефикасност. Постојећи механизам финансирања усмјераван кроз два ентитетска фонда (Фонд за заштиту животне средине Федерације и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске) укључује суфинансирање пројеката енергетске ефикасности заједно с корисницима кроз додјелу бесповратних средстава и зајмова. Већина проведених пројеката енергетске ефикасности проводи се у сарадњи с међународним организацијама, што укључује удруживање бесповратних средстава међународних организација с бесповратним средствима из фондова и доприносом корисника те се та пракса показала изузетно ефикасном.

Енергетско сиромаштво

Енергетско сиромаштво спомиње се у директиви/уредби у области електричне енергије кроз концепт угрожених потрошача. У суштини, циљ свих наведених прописа, као и УН Циљева одрживог развоја, јесте истакнути и омогућити свим категоријама становништва коришћење енергије која је нужна за квалитетан живот. Потписивањем Декларације из Софије и прихватањем Зелене агенде за Западни Балкан, Босна и

¹ Брза процјена иницијалног одговора ЕУ на кризу узроковану болешћу "ковид 19" у партнерским земљама и регијама (2022), доступна на https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/monitoring-and-evaluation/strategic-evaluation-reports/fast-track-assessment-eu-initial-response-covid-19-crisis-partner-countries-and-regions-2020_en

Херцеговина се обавезала да ће провести конкретне мјере предвиђене Европским зеленим планом, а које укључују и питање енергетског сиромаштва.¹

Последњих година остварено је одређено побољшање у свеукупном усклађивању законодавства с правном тековином ЕУ у Босни и Херцеговини и њеним ентитетима. Међутим, појмови као што су енергетски рањиви потрошачи и енергетски заштићени потрошачи употребљавају се наизмјенично у документима и разликују се по свом значењу у различитим ентитетима, што би могло отежати провођење потребних мјера. На нивоу Босне и Херцеговине енергетско сиромаштво и енергетска рањивост препознати су у Енергетској стратегији до 2035. године, међутим, и даље су потребна даља побољшања и директнији приступ у погледу законских и подзаконских аката.²

Постигнут је одређени напредак у погледу заштите рањивих потрошача енергије у најновијим верзијама законодавства, као и у Закону Републике Српске о електричној енергији из 2020. Закона о електричној енергији Брчко дистрикта из 2020. године и Закону Федерације Босне и Херцеговине о електричној енергији из 2014. године. Међутим, у свим случајевима тек треба утврдити релевантне подзаконске акте, програме и уредбе.

Нема информација о броју Рома који живе испод границе сиромаштва. Међутим, опште информације упућују на то да су најрањивије категорије особе изнад 65 година, у најсиромашнијој категорији су домаћинства с више од двоје дјеце, млади у доби од 15 до 25 година без формалног образовања, особе с инвалидитетом, раселени и Роми. Ромска етничка мањина традиционално се суочава са социјалном искљученошћу на основу расне дискриминације, као што је ограничен приступ образовању, здравственим услугама и могућностима прихода, што већину Рома директно ставља у идентификованих 170.619 сиромашних домаћинстава.

Нацрт НЕЦП-а у припреми, а који још није усвојен, тек генерално укључује енергетско сиромаштво и утврђује циљеве у овој области. Усвајањем документа на нивоу Босне и Херцеговине створили би се услови за утврђивање политика енергетског сиромаштва на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

Што се тиче социјалне политике у Босни и Херцеговини, у складу са уставом, надлежност Босне и Херцеговине ограничена је на координацијску улогу те представљање и обавезе земље на међународном нивоу, док је провођење политика у надлежности ентитета Републике Српске и локалног нивоа, ентитета Федерације, односно ентитета, кантона и општина те надлежност Брчко дистрикта. Оба ентитета и Брчко дистрикт усвојили су различите развојне стратегије или секторске енергетске стратегије у којима препознају постојање енергетског сиромаштва и предвиђају различите мјере за заштиту рањивих категорија. Министарства задужена за социјалну политику и запошљавање успостављена су на ентитетском и кантоналном нивоу те Брчко дистрикту. Унаточ високој стопи сиромаштва и социјалним изазовима повезанима са сиромаштвом, систем социјалне заштите је недовољно развијен, док је ефикасност социјалних давања ограничена. У готово свим јединицама локалне самоуправе широм

земље постоје центри социјалне заштите, одговорни за провођење социјалних политика и социјалних накнада.

У Федерацији, Брчко дистрикту и Кантону Сарајево на снази су мјере за одређене социјално рањиве категорије. Федерација је 2011. године донијела Одлуку о провођењу мјера за смањење трошкова електричне енергије у домаћинствима и потицању мјера енергетске ефикасности. Та је мјера на снази од 2011. и још је важећа. Овом Одлуком потрошачи који испуњавају услове за подршку су пензионери с најнижом пензијом и корисници трајне финансијске помоћи. Кантон Сарајево има мјере за заштиту угрожених потрошача од 2014. године. Примјењује се неколико различитих критеријума, нпр. у Брчко дистрикту, Влада на годишњој основи усваја Програм финансијске подршке социјално угроженим потрошачима (пензионерима и особама у стању социјалне потребе) за плаћање комуналних рачуна.

Субвенционисање и одржавање цјеновно приступачних тарифа за домаћинства и МСП-ове требало би стога сматрати привременом мјером за рјешавање ефеката енергетске кризе које не стоје на путу провођења текућих реформи у енергетском сектору, посебно оних усмјерених на дерегулацију тржишта.

У закључку, политике су довољно релевантне и вјеродостојне да би се циљеви уговора о буџетској подршци у великој мјери остварили. Стога Комисија може подржати политике са предложеним уговором о буџетској подршци.

2.4.2. Макроекономске политике³

Упркос тешким политичким приликама и стању у здравству, у 2021. години долази до снажног опоравка активности. Процјењује се да се реални БДП у 2021. опоравио за 7,5 %, што одражава приближну домаћу потрошњу и већи извоз у ЕУ. Економска активност се вратила или премашила ниво прије пандемије. Наиме, индустријска производња и извоз од средине 2021. су премашили нивое прије пандемије, док се запосленост вратила на ниво прије пандемије крајем године. Снажан извоз, заједно с већим дознакама које су више него неутрализовале опоравак увоза, допринијеле су смањењу дефицита текућег рачуна на 2,1 % БДП-а у 2021. години. Службене девизне резерве су изнад прага минималне адекватности резерви. Аранжман са валутним одбором и даље пружа вјеродостојну основу и помаже у осигуравању макроекономске и финансијске стабилности одржавањем повјерења јавности у валуту.

Након једногодишње дефлације укупна инфлација је порасла, подстакнута убрзањем цијена хране и превоза. Мјесечна инфлација досегла је 10,2 процената у марту 2022. и наставила се у августу на 16,8 % годишње. Основна инфлација, иако је знатно нижа од укупне, такође је порасла. Нагли пораст цијена подстакнут је вишим глобалним цијенама сировина и горива, што је праћено ранијим притисцима од раста потражње и суше. Нето плате стално расту, у складу с дугорочним растом продуктивности рада.

Фискална позиција окренула се суфициту од 0,8 % БДП-а у 2021. из дефицита од 4,7 % у 2020. години, што је највећим дијелом одраз рекордно високих прихода од индиректних пореза, који су порасли за 16,7 процената у односу на 2020, услед опоравка потрошње и виших цијена,

¹ <https://reset.ba/wp-content/uploads/2022/05/Suzbijanje-energetskog-siromastva-u-Bosni-i-Hercegovini-%E2%80%93-prvi-korak-energetske-tranzicije.pdf>

² Студија о рјешавању проблема енергетског сиромаштва у уговорним странама Енергетске заједнице, ДООР, ЕИХП 2021.

³ На основу извјештаја ММФ-а у складу с чланом IV. и Глобалних економских изгледа за октобар 2022. Неки подаци такође из www.bhas.gov.ba од 25. октобра 2022.

као и ниже домаће капиталне потрошње. Текући расходи незнатно су порасли, углавном због већих расхода за робу и услуге, плате у јавном сектору и социјална давања (пензије), док се потрошња повезана с пандемијом смањила. Спољно финансирање у 2021. је било довољно, при чему су додијелена средства из СДР-а (306 милиона евра) и прва транша макрофинансијске помоћи ЕУ (125 милиона евра) поред издавања еврообвезница Републике Српске у априлу (300 милиона евра). Тијела су дио тог финансирања искористила за расходе повезане с пандемијом и трансфере на ниже нивое власти у складу са својим ревидираним плановима потрошње за 2021. годину.

Очекује се да ће фискални суфицит од 0,7 % БДП-а у 2021. незнатно пасти на 0,5 % у 2022. и варирати око 1 до 1,2 % у средњорочном периоду. У 2022. години доминирали су већи расходи подстакнути повећањем расхода за плате у јавном сектору (11,7 %) и потрошњом на робу и услуге те социјалне накнаде, док је капитална потрошња остала слаба. Очекује се да ће се фискална консолидација наставити 2023, иако различитом динамиком за два ентитета. Очекивани средњорочни вишкови првенствено би требали бити резултат веће порезне дисциплине у вањским годинама, док би потрошња требала остати ограничена.

Процјењује се да је јавни дуг 2021. досегао највиши ниво од 36,7 %, а предвиђа се да ће се вратити на нивое испод 35 % БДП-а. Анализа одрживости дуга Међународног монетарног фонда (ММФ) указује на то да је државни дуг Босне и Херцеговине и даље низак и одржив. Република Српска има неповољнији финансијски положај у односу на Федерацију, с већим акумулираним дугом и већим притиском краткорочног рефинансирања. Очекује се да ће потребна вањска финансијска средства за Босну и Херцеговину углавном пристићи од међународних финансијских институција, што ће омогућити повољну каматну стопу и дужу досрљелост.

Подстакнута вањском потражњом и домаћом потрошњом, економска активност је остварила добре резултате у првој половини 2022, а Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББХ) процјенила је раст БДП-а за прву половину године на 4,8 %. Успоравање се очекује у другој половини, јер ће се смањити спољња потражња, првенствено у ЕУ. Стога се очекује да ће раст реалног БДП-а за 2022. износити између 3 и 4 %. Средњорочни изгледи зависеће о спољњој потражњи и домаћим реформама.

Предвиђа се да ће се дефицит текућег рачуна у 2022. повећати на 4,3 % БДП-а због скромнијег извоза и већег трошка увоза на основу цијена, а затим ће се у средњорочном периоду стабилизovati на просјечно око 3,5 %. Инфлација је остала висока и 2022. године. Раст укупне инфлације знатно се повећао у другој половини ове године. Очекује се да ће 2023. доћи до постепеног ублажавања инфлацијских притисака у складу с предвиђеним успоравањем глобалних цијена хране и енергије те ублажавањем ограничења снабдијевања те горњим границама домаћих цијена електричне енергије. Предвиђа се да ће просјечна дванаестомјесечна инфлација индекса потрошачких цијена (ЦПИ) у 2022. знатно надмашити десет посто те се смањити на око 4,5 % у 2023, 3,5 % у 2024. и постепено се смањивати према 2 % у средњорочном периоду, у складу с предвиђеном инфлацијом у европодручју.

Кад је ријеч о монетарној и финансијској политици, банкарски сектор успјешно је пребродио кризу узроковану

бољешћу "ковид 19". Тијела су провела различите мјере за осигуравање ликвидности и одржавање активности кредитирања. Неприходоносни кредити и даље су се смањивали, досегнувши 5,2 % у другом тромјесечју 2022. године. Надлежна тијела требала би уклонити недостатке у финансијској безбједносној мрежи оснивањем јединственог санационог фонда који може олакшати реструктурисање банака и изузетно осигурати ликвидност те довршити оквир за санацију неприходоносних кредита.

У марту 2022. године, ММФ је завршио консултације у вези с чланом IV. из 2022. и постигао договор на техничком нивоу с Босном и Херцеговином о приоритетним подручјима која треба рјешавати у оквиру потенцијалног новог аранжмана, о чему би се детаљно расправљало након формирања нових власти на свим нивоима након Општих избора у октобру 2022. године.

Препознато је да је опоравак економске активности допринио поновној успостави фискалне равнотеже. У будућности би фискална политика требала ублажити утицај високих цијена хране и горива на најрањивије и задржати резерве с обзиром на неизвјесне изгледе. Надлежна тијела требала би настојати пружити привремену, циљану помоћ рањивим домаћинствима. Истовремено, надлежна тијела би требала настојати побољшати мрежу социјалне сигурности како би била боље припремљена за будуће ударе. Распољиви фискални простор требао би се искористити за повећање јавних улагања, по могућности јефтиним, дугорочним финансирањем међународних финансијских институција.

У закључку, надлежна тијела проводе макроекономске политике усмјерену на стабилност и тиме је задовољен критеријум прихватљивости.

2.4.3. Управљање јавним финансијама

Уз подршку програма техничке помоћи ММФ-а који финансира ЕУ, Босна и Херцеговина је у јануару 2021. израдила другу Стратегију за управљање јавним финансијама (ПФМ) за ниво институција Босне и Херцеговине за период од 2021. до 2025. године, која је претходно обухваћала период од 2017. до 2021. године. Сви нивои управљања договорили су се о свеобухватној стратегији управљања јавним финансијама (цјелодржавној) за период од 2021. до 2025. године, која је усвојена 28. јула 2022 године, што указује на **висок ниво усаглашености** о питањима која треба рјешавати у подручју управљања јавним финансијама.

Још један показатељ високог степена синхронизације у напорима у овој области је **готово идентична структура** ПФМ стратегија на свим нивоима власти (институције Босне и Херцеговине, Федерације, Републике Српске и Брчко дистрикта) и врло сличне мјере и активности, док се календари и рокови за те активности ипак разликују.

Што се тиче система управљања, министарства финансија (и Дирекција за финансије Брчко дистрикта) су главне тачке за координацију реформи управљања јавним финансијама. Годишњи извјештаји релевантним властима се сачињавају и разматрају два пута годишње, како би се осигурало политичко праћење планова реформи.

Стратегија управљања јавним финансијама адекватно је уврштена у стратешки оквир политика. Стратегијом су обухваћене мјере и активности из претходног периода, а њезино провођење води међуресорна радна група, односно иста група која је израдила стратегију. Истовремено су одређене реформе по први пута уврштене у стратешке документе те **обједињују кључне реформске мјере и активности** које планира Савјет министара и институције

путем стратегија за развој посебних подсистема управљања јавним финансијама:

- Стратегија за развој система интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине (усвојена у јуну 2020),

- Стратегија развоја јавних набавки за период од 2021. до 2025. (у току),

- Стратешки план развоја Уреда за ревизију институција Босне и Херцеговине за период од 2021. до 2025. (у току),

- поред тога, Стратегија развоја статистике за Босну и Херцеговину - Агенда 2030. (у току) и

- Стратегија за борбу против корупције за период од 2020. до 2024. (у току) биће важна и релевантна за управљање јавним финансијама.

Осим тога, сви нивои власти у Босни и Херцеговини усмјерени су на **реформу буџетског процеса** која се заснива на јачању програмског буџетирања и његовом унапређењу те већој повезаности са **средњорочним планирањем буџета и стратешким планирањем**. Наведено се одражава и у појединачним стратегијама управљања јавним финансијама на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, као и у свеобухватној (цјелодржавној) стратегији управљања јавним финансијама. Сви нивои власти припремили су и нацрт приједлога за измјену законских и подзаконских аката како би се омогућиле реформе.

Федерација је већ усвојила нови Закон о буџету на основу провођења **програмског буџетирања** у свим фазама (припрема, извршење и праћење буџета). Остала три административна нивоа још увијек припремају пропис.

Свјетска банка провела је процјену јавних расхода и финансијске одговорности (**ПЕФА**) 2013. и објавила исту 2014. године. Иако је ријеч о процјени од прије готово десет година, њени шири налази и даље су примјениви. Процјена пружа резултате и анализе засноване на доказима за Босну и Херцеговину, Федерацију, Републику Српску и институције Брчко дистрикта током циклуса управљања јавним финансијама. За ниво институција Босне и Херцеговине, која је најрелевантнија за буџетску подршку, оцјене су од А до Д, при чему је просјечна вриједност по 28 индикатора Ц +. Конкретно, **реализација расхода** оцијењена је са Ц, **реализација прихода** добила је највишу оцјену А, извјештавање, доступност информација и транспарентност оцијењени су са Б, док су контроле оцијењене са Ц +. Нова процјена ПЕФА-е коју финансира ЕУ покренута је у јулу 2022. године, али њени закључци још нису доступни.

Мобилизација домаћих прихода снажна је значајка у систему управљања јавним финансијама Босне и Херцеговине. То потврђује и чињеница да је, на примјер, просјек ЕУ у смислу стопе наплате индиректног пореза у 2020. износио 13,4 % БДП-а, док је у Босни и Херцеговини за исту годину износио 19,2 % БДП-а, што је врло увјерљив аргумент у прилог квалитетном раду Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине у извршавању својих задаћа управљања ПДВ-ом, царинама и акцизама у Босни и Херцеговини.

Интеграција **родно осјетљивог буџетирања (ГРБ)** у Босни и Херцеговини започела је средином 2000-их с раним напорима родних институционалних механизма, међународних и невладиних организација те је била уско повезана с реформом јавних финансија. Користећи се процесом буџетске реформе као инструментом за промоцију родне равноправности, ГРБ је покренут као дио

редовне праксе планирања и расподеле буџета те је стога увршћен и коришћен као алат за анализу и контролу. Током година све административне разине радиле су на ГРБ-у те је у том погледу проведено неколико пројеката за повећање капацитета државних службеника. У Закону Босне и Херцеговине о равноправности сполова и Акционом плану Босне и Херцеговине за родну равноправност за период од 2018. до 2022. године, ГРБ се наводи као кључни принцип којим се исти увршћава у законодавни и оквир политика у земљи.

У **закључку, стратегија реформе управљања јавним финансијама довољно је релевантна и вјеродостојна, између осталог у погледу мобилизације домаћих прихода, те је тиме задовољен критеријум прихватљивости.**

2.4.4. Транспарентност и надзор буџета

Како је измјерено Истраживањем о отворености буџета за 2021. (<https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/bosnia-and-herzegovina>), индекс транспарентности буџета је са 55 у 2012. пао на 33 у 2021. години. Главни разлог пада је чињеница да законодавне власти нису благовремено усвојиле буџете институција Босне и Херцеговине, те да годишњи извјештаји и сажетак буџета нису благовремено објављени, што су све последице дугогодишњег и актуелног политичког застоја на нивоу Савјета министара. Важно је напоменути да Истраживање о отворености буџета оцјењује само успјешност институција Босне и Херцеговине и не оцјењује успјешност ентитета Републике Српске и Федерације. Надаље, све појединачне и свеобухватне стратегије управљања јавним финансијама поставиле су као циљ побољшање свих димензија "отворености буџета" (транспарентност, надзор, учешће јавности).

Последњи ПЕФА извјештај датира из 2013. године, те се не може употребити у анализи због застарјелости. У извјештају СИГМА-е за 2021. о управљању јавним финансијама "Принцип 5. Транспарентно извјештавање о буџету и надзор" оцјењује се са 2 (довољно).

Извјештај СИГМА-е указује на велике недостатке у подручјима "Квалитета годишњих извјештаја предузећа у државном власништву, ванбуџетских фондова и локалне самоуправе" и "Постојање извјештавања о утврђеним фискалним ризицима". Међутим, "квалитета годишњег финансијског извјештаја власти" оцијењена је као примјерена (3/7).

Уопштено говорећи, буџетски подаци јавно су доступни у вези с извршењем буџета на свим административним нивоима. Извјештаји о извршењу буџета током године припремају се тромјесечно у Брчко дистрикту, на нивоу Босне и Херцеговине и у Федерацији, с тим да се не објављују. У Републици Српској објављују се мјесечни извјештаји. Уз изузетак Републике Српске, сви годишњи финансијски извјештаји објављују се у року од шест мјесеци од краја године.

Недавно је забиљежен значајнији покушај повећања транспарентности буџета објављивањем сажетак буџета на свим нивоима власти. Пилот сажетке буџета 2020. године објавили су Министарство финансија/финанција и трезора, Федерација и Република Српска, а стратегије управљања јавним финансијама предлажу даље мјере за те пилот пројекте.

Сви годишњи финансијски извјештаји подnose се законодавним тијелима на сваком управном нивоу, с тим да не постоји структурисани систем повратних информација о надзору законодавних тијела. У извјештају СИГМА-е

благовременост парламентарне расправе о извјештају државних ревизијских институција оцијењена је врло добром (3/3). Исто је потврђено и у Истраживању о отворености буџета за 2021. у којем је за "надзор спољње ревизије" остварен резултат 95 од 100.

Након ванредних расхода/буџетске одговорности и интегритета повезаних с кризом, вриједи напоменути да су и Федерација и Република Српска усвојили ново ванредно законодавство које је имало за циљ да олакша ентитетским владама Федерације и Републике Српске да се боље носе с пандемијом болести "ковид 19". Успјешност Федерације у овом дијелу разматрана је кроз ревизију учинака интервенција повезаних с болешћу "ковид 19" који је провела Канцеларија за ревизију институција у Федерацији Босне и Херцеговине за период од марта до децембра 2020. године, а извјештај је објављен у јуну 2021. године¹.

Кључни налази ревизије учинака пружају корисне поуке по питању транспарентности и свеобухватности извјештавања како слиједи:

1. Федерално министарство финансија/финанција није учествовало у детаљном и транспарентном планирању расхода потребних за хитне интервенције.

2. Током периода припреме хитног закона, Федерално министарство финансија/финанција није доставило Влади Федерације процену фискалног учинка таквог Закона на федерални буџет.

3. Нису утврђени индикатори учинка за реализацију мјера из хитног закона, како би се осигурали предуслови за накнадно оцјењивање остварених учинака и јасно одредили резултати појединачних мјера и Закона у потпуности.

4. Незадовољавајуће извјештавање у оквиру буџетске документације.

Таква ревизија учинака није проведена ни за Републику Српску, с тим да је могуће да вриједе исте поуке као и за Федерацију.

У закључку, објављена је одговарајућа буџетска документација и задовољен је критеријум прихватљивости.

3. ОПИС АКТИВНОСТИ

3.1. Логика интервенције

Мјера се састоји од Уговора о изградњи државе и отпорности у циљу подршке ублажавању социоекономских посљедица енергетске кризе и утврђивању стратегије/акционог плана за енергетску отпорност у складу с преласком на зелену енергију с тежиштем на енергетској ефикасности и енергији из обновљивих извора. Уговором о буџетској подршци осигурава се допринос политикама власти за смањење негативног ефекта енергетске кризе на грађане, осигуравање пружања основних услуга, посебно најрањивијим сегментима становништва, стамбеном сектору те микро, малим и средњим предузећима (МСМЕ), истовремено осигуравајући да мјере подршке не доводе до повећања потрошње енергије, већ су повезане с мјерама енергетске ефикасности, те како би се подржао дугорочни социоекономски опоравак, енергетска сигурност и енергетска транзиција земље, надовезујући се на обавезе које Босна и Херцеговина има у складу с прописима Енергетске заједнице и у складу с Планом за

декарбонизацију Енергетске заједнице. Приступ ЕУ прати и снажан политички дијалог.

Општи циљеви (ефекат) ове мјере сљедећи:

1. Ублажити непосредне социоекономске ефекте раста цијена енергије и потакнути одрживу привреду на принципу ниских емисија угљеника и отпорности на климатске промјене.

Специфични циљеви (исходи) ове мјере за ублажавање енергетске кризе су сљедећи:

1. Већи приступ рањивих домаћинстава мјерама непосредног ублажавања енергетског сиромаштва.

2. Ефикасније и рационалније коришћење енергетских ресурса у стамбеном сектору.

3. Већи приступ поузданим, енергетским и ресурсно ефикасним комерцијалним објектима (усмјерени на микропредузећа/МСП-ове).

Резултати који ће се остварити у оквиру ове мјере и којима се доприноси одговарајућим специфичним циљевима (исходи) су сљедећи:

Индуковани резултати;

1. Успостављене циљане мјере за подршку социјално угроженом становништву.

2. Наставак постојећих мјера за субвенционисање рачуна за електричну енергију/комуналије за сиромашне потрошаче.

3. Усвојени финансијски подстицајни механизми за повећање уштеда енергије и смањење емисија плинава с ефектом стаклене баште у стамбеним зградама.

4. Усвојени финансијски подстицајни механизми за повећање уштеда енергије и смањење емисија плинава с ефектом стаклене баште у ММСП-овима.

5. Унапријеђен оквир политика и регулаторни оквир како би се омогућила регионална интеграција и повећана улагања у интервенционе секторе те како би се приватним и јавним учесницима олакшало провођење инвестиционих пројеката.

6. Постигнут напредак у провођењу енергетског акционог плана земље.

Директни резултати;

1. Снажнија заснованост политика о енергетској ефикасности, енергетској отпорности и повезаним мјерама подршке.

2. Створен фискални простор за прерасподјелу средстава рањивим учесницима.

3.2. Интегрисање

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

Исходи провјере стратешке процјене утицаја на животну средину (релевантно за буџетску подршку и интервенције на стратешком нивоу).

У провјери утицаја на животну средину закључено је да нису потребне даљње мјере.

Исходи анализе процјене утицаја на животну средину (релевантно за пројекте и/или посебне интервенције у оквиру пројекта).

Прегледом процјене утицаја на животну средину активност је класификована као категорија Ц (није потребна даљња процјена).

Исход провјере процјене климатских ризика (релевантан за пројекте и/или посебне интервенције у оквиру пројекта).

У аналитичком прегледу процјене климатских ризика закључено је да та мјера није ризична или је ниска (није потребна даљња процјена).

¹ Ефикасност планирања и провођење мјера за ублажавање економских посљедица пандемије болести "ковид 19": https://www.vrifbih.ba/wp-content/uploads/2021/06/Efikasnost_planiranja_i_realizacije_mjera_za_ublazavanje_ekonomskih_posljedica_pandemije_COVID-19.pdf

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Принципи родне равноправности и оснаживања жена су важни циљеви ове активности. Свијест о важности укључивања принципа родне равноправности у планирање и управљање енергетском политиком је на ниском нивоу. Рањиве групе нису укључене у те процесе, није проведена процјена утицаја према половима, подаци разврстани по полу нису доступни. Жене су недовољно заступљене у већини сектора, али та је разлика посебно видљива у енергетском сектору, који се сматра претежито мушким сектором. Међу укупним бројем запослених у енергетском сектору у БиХ је 17 процената жена, док је само 6 процената на највишим руководећим положајима. С обзиром на такво мало ушећје, истражиће се могућности за повећано учешће жена током провођења мјере у вези с мјерама из ЕУ ГАП-а III и БиХ ГАП-а, као и релевантних приоритета утврђених у Плану провођења на нивоу земље БиХ (ЦЛИП). Конкретно, принцип родне равноправности биће укључен у активности повезане с циљаном социјалном подршком која се пружа за оба пола у оквиру Економског плана за борбу против кризе те сваку подршку која се пружа предузећима (у власништву оба пола) као корисника финансијских средстава осигураних програмима кредитних гаранција. На основу активности које ће се проводити у оквиру мјере, рањивим категоријама оба пола осигурава се социјална подршка за суочавање с негативним ефектима растућих цијена енергије. Пројекат ће, стога, имати директан учинак на оба пола као крајње кориснике активности. Током фазе провођења и путем дијалога о политикама у обзир се узимају и родно специфична питања.

Људска права

Активности у оквиру овог програма примјењиваће приступ заснован на људским правима и засниваће се на принципима добре управе, једнакости и инклузије социјално или економски угрожених или рањивих група.

Инвалидност

Према ОЕЦД-овим ДАЦ-а кодовима за особе с инвалидитетом утврђенима у одјелку 1.1, ова мјера се означава као Д1, гдје је инклузија особа с инвалидитетом један од важних циљева мјере. Мјером се предвиђа пружање циљане социјалне подршке женама и мушкарцима, дјевојчицама и дјечама с инвалидитетом како би се носили с негативним посљедицама раста цијена енергије.

Демократија

Мјерама у оквиру овог програма подржаће се кораци које предузимају власти Босне и Херцеговине у раду на принципима јавне управе која је развила Европска комисија у блиској сарадњи с ОЕЦД/СИГМА-ом.

Осјетљивост на сукобе, мир и отпорност

Циљ Уговора је повећати укупну отпорност привреде и друштва на спољње ударе.

Смањење ризика од катастрофа

Циљ Уговора је повећати укупну отпорност привреде и друштва на спољње ударе.

3.3. Ризици и претпоставке

Категорија	Ризици	Вјероватноћа (висока/ средња/ ниска)	Ефекат (висок/ средњи/ низак)	Мјере ублажавања
2,3	Оперативни капацитет власти услед административног уређења за провођење Уговора о отпорности и обухват најрањивијих група друштва и подстицање сектора енергетске ефикасности на најефикаснији и најблагавременији начин.	C	B	Пажљиво пратити провођење путем дијалога о политикама. Коришћење техничке помоћи из других инструмената за подршку брзој припреми методологије, критеријума и сл. за потребе утврђивања корисника.
1,2,3	Одржавање стабилности макроекономских политика и напредак у провођењу реформе управљања јавним финансијама.	C	B	Усвојен аранжман с ММФ-ом и реализација према планираном.
2,3	Недовољни капацитети власти за утврђивање и провођење ефикасних краткорочних и средњорочних мјера одговора у раду на потребним реформама у енергетском сектору.	C	C	Наставити дијалог о политикама и техничку подршку релевантним органима јавне управе, осигуравати тијесну координацију с међународним партнерима, пословном заједницом и организацијама цивилног друштва.

3.4. Матрица индикативног логичког оквира

Резултати	Ланац резултата	Индикатори	Основне вриједности (вриједност и година)	Циљеви до краја Уговора о буџетској подршци (вриједност и година)	Извори података
Оквирни ефекти политика	Ублажавање непосредних социоекономских ефеката раста цијена енергије и подстицање одрживе привреде засноване на принципима Босне и Херцеговине с ниским емисијама угљеника и отпорне на климатске промјене	Годишња стопа раста реалног БДП-а по становнику (СДГ 8.1.1) Ниво енергетског интензитета примарне енергије (СДГ 7.3.1)	7,5 % (2021.) 466,71 (2022)	> 2,5 % (2023) < 466,71 (2023)	БАС – Агенција за статистику БиХ ЕУРОСТАТ
Очекивани резултати политике	1. Повећан приступ рањивих домаћинстава мјерама непосредног ублажавања енергетског сиромаштва	Учешће рањивих домаћинстава која имају користи од мјера за ублажавање енергетског сиромаштва како би се превазишло повећања цијена на рачунима за струју и гријање 2022/23. ¹⁸	25 % угрожених домаћинства примило финансијску подршку за превазилажење повећања цијена на рачунима за	96 % рањивих група домаћинства примило финансијску подршку за превазилажење повећања цијена на рачунима за	Извјештај власти о донесеним мјерама у контексту Акционог плана поводом енергетске кризе

¹⁸На основу тематског извјештаја Европске мреже за социјалну политику о сиромаштву упркос запослењу, Босна и Херцеговина, 2019.

	2. Ефикасније и рационалније коришћење енергетских ресурса у стамбеном сектору 3. Већи приступ поузданим, енергетски и ресурсно ефикасним комерцијалним објектима (усмјерени на микропредузећа/МСП-ове) 4. Успостава законодавног оквира за електричну енергију којим се омогућује увођење размјене електричне енергије и учешће у повезивању тржишта	Број стамбених објеката које имају користи од приступачних комерцијалних мјера енергетске ефикасности Број ММСП-ова који имају користи од приступачних комерцијалних мјера енергетске ефикасности Измјене законодавства на нивоу Босне и Херцеговине о електричној енергији којима се осигурава правна основа за успоставу организованог тржишта електричне енергије и раздвајање мрежних оператора	струју и гријање 2022/23. (2022) 0 стамбених објеката добило бесповратна средства (2022) 0 М/МСП-ова добило бесповратна средства (2022) Урађен нацрт измјена и допуна, нису усвојене (2022)	струју и гријање 2022/23. (2023) 4000 стамбених објеката добило бесповратна средства (2023) 400 М/МСП-ова добило бесповратна средства (2023) Усвајање измјена и допуна које је припремио Секретаријат Енергетске заједнице (K2 2023)	
Индуковани резултати/аутпути	Успостављене циљане мјере подршке социјално угроженом становништву Наставак постојећих мјера за	Успостављен механизам за подршку енергетски сиромашним домаћинствима како би се превазишло повећање цијена на рачунима за струју и гријање 2022/23.	0 (2022)	1 (2023)	Извјештај власти о донесеним мјерама у контексту Акционог плана поводом енергетске кризе

	субвенционисање рачуна за електричну енергију/комуналије за сиромашне потрошаче	Број механизма за субвенционисање рачуна за електричну енергију/комуналије сиромашних домаћинстава	3 (2022)	3 (2023)	
	Усвојени финансијски подстицајни механизми за повећање уштеде енергије и смањење емисија плинава с ефектом стаклене баште у стамбеним зградама	Број механизма финансијских подстицаја за повећање уштеда енергије и смањење емисија плинава с ефектом стаклене баште у постојећим стамбеним зградама	0 (2022)	2 (2023)	
	Усвојени финансијски подстицајни механизми за повећање уштеде енергије и смањење емисија плинава с ефектом стаклене баште у ММСП-овима	Број успостављених механизма финансијских подстицаја за повећање уштеда енергије и смањење емисија плинава с ефектом стаклене баште у ММСП-овима	0 (2022)	2 (2023)	
	Повећани приступ финансијским услугама и производима за енергетски сиромашна домаћинства те улагања у ефикасност ресурса (стамбени сектор и М/МСП)	Проширен обим извора финансирања на све релевантне циљне субјекте у еврима	0 (2022)	70.000.000 (2023)	
	Унапријеђен оквир политика и регулаторни оквир како би се омогућила већа улагања	Подузете мјере из Акционог плана за унапређење оквира политика и регулаторног оквира	Ограничен напредак (2022)	Значајан напредак (2023)	

	у секторе интервенције и олакшало провођење инвестиционих пројеката приватним и јавним учесницима	% мјера из Националног енергетског акционог плана које су у потпуности проведене	0 (2022)	100 (2023)	
	Напредак у провођењу Националног енергетског акционог плана				
Директни резултати/аутпути	Оснажена заснованост политика о енергетској ефикасности, енергетској отпорности и повезаним мјерама подршке	Нови алати и производи које власти примјењују у оквиру Националног енергетског акционог плана	Ограничен напредак (2022)	Значајан напредак (2023)	Извјештај власти о донесеним мјерама у контексту Акционог плана поводом енергетске кризе
	Фискални простор за прерасподјелу средстава рањивим учесницима	Обим извора финансирања доступних властима за таргетирање релевантних субјеката у еврима	0 (2022)	70.000.000 (2023)	

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Споразум о финансирању

У циљу провођења мјере, предвиђено је склапање Споразума о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Индикативни период провођења

Индикативни оперативни период провођења мјере током којег ће се проводити активности описане у одјелку 3. и провести одговарајући уговори и споразуми јесте 24 мјесеца од дана ступања на снагу Споразума о финансирању.

Одговорни званичник Комисије може продужити provedбени период измјеном Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3. Провођење компоненте буџетске подршк

Програмом директно управља Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини.

4.3.1. Образложење износа додијељених за буџетску подршку

Износ додијељен за буџетску подршку износи 70.000.000 евра. Није предвиђена додатна подршка.

Тај износ заснива се на обавези Босне и Херцеговине да додијели властита буџетска средства за ублажавање социоекономских последица енергетске кризе изазване руском агресијом на Украјину. Тај се износ заснива на свеобухватној дискусији с учесницима и припреми акционог плана земље за рјешавање последица енергетске кризе, нарочито за рањива домаћинства те мала и средња предузећа.

4.3.2. Критеријуми за исплату буџетске подршке

а) Услови

Општи услови за исплату свих трансхи су следећи:

- Задовољавајући напредак у провођењу Акционог плана земље за енергетску кризу како би се одговорило на посљедице социоекономских посљедица енергетске кризе.

- Одржавање вјеродостојне и релевантне макроекономске политике усмјерене на стабилност или напретка у поновном успостављању кључних биланса.

- Задовољавајући напредак у провођењу реформи за побољшање управљања јавним финансијама, укључујући мобилизацију домаћих прихода, те непрекидна релевантност и вјеродостојност програма реформи.

- Задовољавајући напредак у погледу јавне доступности доступних, благовремених, свеобухватних и поузданих буџетских информација.

б) Основне вриједности

У случају значајног погоршања основних вриједности, исплате буџетске подршке се могу суспендовати, смањити или укинути у складу с релевантним одредбама споразума о финансирању.

4.3.3. Појединости о буџетској подршци

Компонента буџетске подршке састоји се од двије фиксне трансхе. Буџетска подршка се осигурава као директна нециљана буџетска подршка домаћим буџетима. Кредитирање конверзије евра у конвертибилну марку врши се по одговарајућем курсу у складу са релевантним одредбама Споразума о финансирању.

4.4. Оквирни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у еврима)
Буџетска подршка - види одјелак 0	70.000.000
Евалуација - видјети одјелак 5.2.	биће обухваћено другом одлуком
Ревизија - видјети одјелак 5.3.	биће обухваћено другом одлуком
Комunikација и видљивост - видјети одјелак 6.	биће обухваћено другом одлуком
Непредвиђени догађаји	није примјењиво
Укупно	70.000.000

4.5. Структура организације и одговорности

За предложене активности у оквиру овог Акционог документа кључни институционални учесници на свим нивоима управе у Босни и Херцеговини су:

- На нивоу Босне и Херцеговине:

- Министарство спољње трговине и економских односа (МСТЕО) + Јединица за провођење пројеката Министарства (ПИУ)

- Министарство финансија/финанција и трезора (МФТ)

- Федерација Босне и Херцеговине:

- Министарство енергетике, рударства и индустрије

- Министарство рада и социјалне политике

- Фонд за заштиту животне средине

- Република Српска:

- Министарство енергетике и рударства

- Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију

- Министарство здравства и социјалне заштите

- Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност

- Брчко дистрикт Босне и Херцеговине:

- Влада Брчко дистрикта

Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине координисаће провођење свих активности у сарадњи с релевантним ентитетским министарствима и фондovima за заштиту животне средине. Предвиђено је оснивање управљачког одбора који би се

састојао од свих релевантних учесника укључених у дјеловање на почетку провођења активности. Одражаваће равноправно учешће мушкараца и жена у поступцима доношења одлука повезаних с provedбом активности.

Исход 1.

Савјет министара Босне и Херцеговине одговоран је за доношење одлука о провођењу активности. Министарство финансија/финанција и трезора Босне и Херцеговине и Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине одговорни су за провођење активности. У случају да се Исход 1. проведе коришћењем енергетских ваучера (пожељни приступ), индикативно провођење активности је следеће:

У случају да се Исход 1. проведе коришћењем енергетских ваучера (пожељни приступ), индикативно провођење активности је следеће: Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине такође је одговорно за тендерску процедуру за штампање енергетских ваучера у оквиру Јединице за провођење пројекта (ПИУ). Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине упутиће позив Федералном министарству рада и социјалне политике и Министарству здравства и социјалне заштите Републике Српске за доставу списка енергетски угрожених потрошача.

Дистрибуцију енергетских ваучера воде Влада Федерације, Влада Републике Српске и Влада Брчко дистрикта. Енергетски ваучери се дистрибуишу путем Министарства рада и социјалне политике Федерације, Министарства здравства и социјалне заштите Републике Српске и Владе Брчко дистрикта. Владе Федерације, Републике Српске и Брчко дистрикта одговорне су за извјештавање о проведеним активностима и подношење извјештаја Министарству финансија/финанција и трезора Босне и Херцеговине и Министарству спољње трговине и економских односа.

У случају да се Исход 1. проводи преносом готовине рањивим потрошачима како би се превладало повећање цијена, индикативно провођење активности је следеће: Министарство финансија/финанција и трезора Босне и Херцеговине расподјелиће средства Министарству финансија/финанција Федерације, Министарству финансија Републике Српске и Дирекцији за финансије Брчко дистрикта. Министарство финансија/финанција Федерације, Министарство финансија Републике Српске и Дирекција за финансије Брчко дистрикта одговорни су за пренос средстава Министарству рада и социјалне политике Федерације, Министарству здравства и социјалне заштите ентитета Републике Српске и Влади Брчко дистрикта које ће дистрибуисати новчане трансфере енергетски осјетљивим потрошачима. Владе Федерације, Републике Српске и Брчко дистрикта одговорне су за извјештавање о проведеним активностима и подношење извјештаја Министарству финансија/финанција и трезора Босне и Херцеговине и Министарству спољње трговине и економских односа.

Исход 2.

Савјет министара Босне и Херцеговине одговоран је за доношење одлука о провођењу активности. Министарство финансија/финанција и трезора Босне и Херцеговине и Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине одговорни су за провођење активности заједно с Фондом за заштиту животне средине Федерације и Фондом за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске.

Расподјелу бесповратних средстава проводи Фонд за заштиту животне средине Федерације и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске.

Фонд за заштиту животне средине Федерације и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске одговорни су за извјештавање о проведеним активностима и подношење извјештаја Министарству финансија/финансија и трезора те Министарству спољње трговине и економских односа.

Исход 3.

Савјет министара Босне и Херцеговине одговоран је за доношење одлука о провођењу активности. Министарство финансија/финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарство спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине одговорни су за провођење активности заједно с Фондом за заштиту животне средине Федерације и Фондом за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске.

Расподјелу бесповратних средстава проводе Фонд за заштиту животне средине Федерације и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске.

Фонд за заштиту животне средине Федерације и Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске одговорни су за извјештавање о проведеним активностима и подношење извјештаја Министарству финансија/финансија и трезора те Министарству спољње трговине и економских односа.

У оквиру својих овлашћења за извршење буџета и заштиту финансијских интереса Уније, Комисија може узети учешћа у наведеним управљачким структурама успостављенима за управљање провођењем мјере.

5. МЈЕРЕЊЕ УЧИНАКА

5.1. Праћење и извјештавање

Свакодневно техничко и финансијско праћење провођења ове мјере представља непрекидни процес и дио одговорности партнера у провођењу. У ту сврху партнер у провођењу успоставља стални интерни, технички и финансијски систем праћења мјере и израђује редовне извјештаје о напретку (најмање годишње) и завршне извјештаје. Сваки извјештај садржава тачан приказ провођења мјере, потешкоће на које се наишло, уведене промјене, као и степен остварења резултата и допринос у постизању исхода те, ако је могуће у тренутку извјештавања, допринос постизању његових учинака, мјерено одговарајућим индикаторима, користећи се референтним пописом из Националног акционог плана за енергетску кризу.

Комисија може обавити додатне посјете за праћење пројекта путем властитог особља и преко независних консултаната које је Комисија директно ангажовала за независне прегледе праћења (или које је ангажовао одговорни запосленик којег је Комисија ангажовала за провођење таквих прегледа).

Улоге и одговорности за прикупљање, анализу и праћење података:

Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини редовно прати мјеру. Како би се осигурало одговарајуће праћење провођења Националног акционог плана за енергетску кризу, проводе се двије средњорочне и једна завршна процјена резултата мјере. Свака од средњорочних анализа проводи се након прве и друге године провођења мјере и оцјењује се у односу на средњорочне циљеве (прекретнице). Завршна процјена заснива се на циљевима

утврђенима за 2023. према логичком оквиру. Резултати тих оцјена представљају се Делегацији ЕУ и Секторском управљачком одбору након одобрења водитеља програма при Делегацији ЕУ.

Оцијењени су статистички и надзорни системи те квалитета службених података у обухваћеној области политика. Оцјена је укључена у разраду мјере како слиједи:

Интерно праћење проводи се путем састанака Управљачког одбора, тромјесечним прегледима провођења Делегације ЕУ, провјерама на лицу мјеста, састанцима с корисницима и консултантским компанијама/извођачима. Планира се успостављање Секторског управљачког одбора за праћење провођења мјере, уз учешће главних корисника и релевантних реформских институција у Босни и Херцеговини. Управљачки одбор надгледа провођење мјере у оквиру овог Акционог документа. Осим уговорног органа, Управни одбор укључује представнике главних учесника са свих нивоа власти у Босни и Херцеговини. Састав Управљачког одбора осигурава једнаку заступљеност свих кључних учесника и њихових интереса, с нагласком на дјелотворност и ефикасност таквог тијела.

Осим тога, мјера може бити предмет екстерног надзора у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђенима у Споразуму о финансирању, у зависности од Јединице за тематску подршку, праћење и евалуацију при Генералној дирекцији за политике сусједства и преговоре о проширењу. Јединица проводи оцјене подршке ЕУ током значајнијег периода, узимајући у обзир одређене секторе/теме, подршку земљама, модалитете помоћи и финансијске инструменте. Помажу разумјети зашто су дијалог о политикама и финансијска помоћ у одређеном контексту били успјешни или не, те доносиоцима одлука дају препоруке за будуће програмирање и провођење.

5.2. Евалуација

Евалуација мјере може се провести појединачно или заједничком стратешком евалуацијом операција буџетске подршке које се проводе с партнерском земљом, другим пружаоцима буџетске подршке и релевантним учесницима.

Уколико евалуација није планирана, Комисија може током провођења одлучити да проведе такву евалуацију из оправданих разлога на основу властите одлуке или на иницијативу партнера.

Комисија оснива референтну групу састављену од представника главних учесника на нивоу ЕУ и на националном нивоу (представници власти, организација цивилног друштва (приватног сектора, невладиних организација итд.). По потреби, биће позвани и други донатори. [Комисија обавјештава партнера у провођењу најмање мјесец дана прије датума предвиђених за евалуацију и мисије. Партнер у провођењу ефикасно и дјелотворно сарађује са стручњацима за евалуацију те им, између осталог, пружа све потребне информације и документацију те приступ пројектним просторијама и активностима].

Извјештаји о евалуацији размјењују се с партнерском земљом и другим кључним учесницима у складу с најбољом праксом дистрибуције резултата евалуације. Партнер у провођењу и Комисија анализирају закључке и препоруке евалуација и, по потреби, у договору с партнерском земљом, заједнички одлучују о даљњим мјерама које треба предузети и свим потребним прилагођавањима, укључујући, ако је наведено, преусмјеравање пројекта.

Услуге евалуације могу се уговорити на основу оквирног уговора.

Финансирање евалуације обухваћено је другом мјером која чини одлуку о финансирању.

5.3. Ревизија и верификације

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре склопљене за провођење ове мјере, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне послове ревизије или провјере за један или више уговора или споразума.

6. СТРАТЕШКА КОМУНИКАЦИЈА И ЈАВНА ДИПЛОМАТИЈА

Овај програм је дио пакета за енергетску подршку вриједног милијарду евра, који обухваћа и директну подршку за шест корисника ИПА-е путем Инвестиционог оквира за Западни Балкан за енергетску диверзификацију, енергетску транзицију и енергетску сигурност. Активности видљивости и комуникације требале би се проводити стратешки и у том контексту с циљем промоције пакета као цјелине на регионалном и националном нивоу.

Сви субјекти који проводе спољња дјеловања финансирана средствима ЕУ имају уговорну обавезу да информису релевантну публику о подршци Уније за свој рад приказивањем амблема ЕУ и, по потреби, кратке изјаве о финансирању за све комуникационе материјале повезане с предметним дјеловањима. У те сврхе дужни су да слиједе упутства из смјерница за 2022. *Комуникације и повећање видљивости ЕУ: Смјернице за спољња дјеловања* (или било који наредни документ).

Обавеза се једнако примјењује, без обзира на то проводе ли предметна дјеловања Комисија, партнерска земља, пружаоци услуга, корисници бесповратних средстава или овлашћени или делегирани субјекти као што су агенције УН, међународне финансијске институције и агенције држава чланица ЕУ. У сваком случају, релевантне уговорне обавезе обавезно се наводе у одговарајућем споразуму о финансирању, уговорима о јавним набавкама и бесповратним средствима те уговорима о доприносу.

С обзиром на то да се слична активност истовремено финансира код сваког од корисника на Западном Балкану, могу се предузети заједничке активности видљивости и комуникације. Аспекти видљивости и комуникације комплементарни су активностима које проводи Генерална дирекција за политике сусједства и преговоре о проширењу те се координишу с Делегацијом ЕУ како би се осигурала усклађеност дискурса и порука, као и хоризонталне стратешке комуникације.

Мјере комуникације и видљивости могу се финансирати из износа додијељених активности. У сврху повећања видљивости ЕУ и њеног доприноса овој мјери, Комисија може потписати или усагласити заједничке изјаве или иступе у оквиру својих овлашћења за извршење буџета и ради заштите финансијских интереса Уније. Мјерама видљивости и комуникације такође би се требала промовисати транспарентност и одговорност за коришћење средстава. Трбало би мјерити ефикасност комуникационих активности у погледу свијести о мјери и њеним циљевима, као и о финансирању исте средствима ЕУ.

Партнери у провођењу у потпуности информису Комисију и предметну Делегацију/Канцеларију ЕУ о планирању и провођењу посебних активности видљивости и комуникације прије почетка рада.

Партнери у провођењу осигуравају одговарајућу видљивост финансирања ЕУ и извјештавају о видљивости

и комуникационим активностима, као и резултатима свеукупног дјеловања упућеног релевантним одборима за праћење.

Активности повезане с комуникацијама и видљивости координишу се с пројектом стратешких комуникација

Делегације ЕУ како би се осигурала усклађеност дискурса и порука, као и хоризонталне стратешке комуникације.

7. ОДРЖИВОСТ

Мјера одговара на хитне кризне потребе усмјерене на пружање подршке рањивим учесницима током зиме 2022/2023. Међутим, мјером се настоји подржати и дугорочна енергетска отпорност изразом националних енергетских и климатских планова (план Енергетске заједнице) и поштовање њихових циљева након 2023. у оквиру ширих напора за постизање енергетске отпорности и преласка на чисту енергију.

Ресорна тијела у Босни и Херцеговини осигураће снажније одговорност и преданост одржавању резултата дјеловања и осигурати укљученост релевантних учесника и циљних група. Резултати ове мјере довешће до унапређења институционалних капацитета релевантних учесника у Босни и Херцеговини у вези с провођењем одрживих енергетских мјера, побољшањем енергетске ефикасности, смањењем потрошње енергије и трошкова у домаћинствима, приватним објектима и ММСП-овима. Развијени капацитети и вјештине учесника који имају користи од ове активности омогућиће им да ефикасно обављају своје задатке након завршетка интервенције. Међу корисницима пројекта постоји снажно власништво за провођење циљева обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности у Босни и Херцеговини. Како би се осигурао добар ниво одрживости, сваки развој регистара, база података, управљачких информационих система и других ИТ система требао би бити у складу с националним стандардима интероперабилности. У случајевима када исти изостају, осигураће се консултације с релевантним тијелима у подручју информационих и комуникационих технологија (ИКТ).

Дијалог о политикама у оквиру ове мјере и шире бавиће се, такође, статусом мрежа социјалне заштите које су посебно усмјерене на одговор на кризне ситуације, као и на провођење мобилизације домаћих прихода.

ДОДАТАК II - ОПШТИ УСЛОВИ

Први дио: Одредбе примјењиве на активности за које је корисник програма ИПА III уговорно тијело према ИМБЦ-у

Члан 1 - Опште одредбе

(1) Сврха првог дијела је да се утврде правила за провођење повјерених задатака извршења буџета како је описано у Додатку I те дефинисати права и обавезе корисника програма ИПА III односно Комисије у извршавању тих задатака.

Први дио примјењује се на задатке извршења буџета повјерене кориснику програма ИПА III који се односе само на допринос Уније или у комбинацији са средствима корисника програма ИПА III или средствима треће стране, у случају да се таква средства проводе у заједничком суфинансирању.

(2) Корисник програма ИПА III остаје одговоран за испуњавање обавеза прописаних Споразумом о финансирању и Оквирним споразумом о финансијском партнерству (*ФФПА -Financial Framework Partnership Agreement*). У складу с чланом 6, чланом 18, чланом 19. и

чланом 21, Комисија задржава право да прекине плаћања те да обустави и/или раскине овај "Уговор о финансирању".

(3) Корисник програма ИПА III дужан је да поштује минималну стопу свог доприноса наведену у Додатку I. У случају доприноса и корисника програма ИПА III и Уније, допринос корисника програма ИПА III ставља се на располагање у исто вријеме кад и одговарајући допринос Уније.

(4) У сврху примјене члана 25. Оквирног споразума о финансијском партнерству о заштити података, лични подаци су:

- обрађени законито, поштено и на транспарентан начин у односу на власника података;
- прикупљени за одређене, изричите и легитимне сврхе и не смију се даље обрађивати на начин који је неспојив с тим сврхама;

- одговарајући, релевантни и ограничени на оно што је потребно у односу на сврхе за које се обрађују;

- тачни и, према потреби, ажурирани;

- обрађени на начин који осигурава одговарајућу безбједност личних података; и

- чувани у облику који омогућује идентификацију власника података не дуже него што је потребно за сврхе за које се лични подаци обрађују.

Лични подаци укључени у документе које ће чувати корисник ИПА III у складу са ставом 2. члана 1, а морају се избрисати након што истекну рокови наведени у том ставу.

Члан 1а - Набавка и додјела грантова

(1) Не доводећи у питање члан 18, став 5, Оквирног споразума о финансијском партнерству, задаци из става 1, члан 1, корисник програма ИПА III проводи у складу с поступцима и стандардним документима које утврђује и објављује Комисија за додјелу уговора о набавци и додјели грантова у спољним активностима, посебно у складу с практичним водичем о уговорним поступцима за спољња дјеловања Европске уније (*ПРАГ - Commission for the award of procurement and grant contracts in external actions*), на снази у вријеме покретања предметног поступка, као и у складу с потребним стандардима видљивости и комуникације из члана 2, став 2.

Корисник програма ИПА III проводи поступке набавке и додјеле грантова, склапа уговоре који из њих произлазе и осигурава да сви релевантни документи за ревизијски траг буду на језику Уговора о финансирању.

(2) Не доводећи у питање члан 49. Оквирног споразума о финансијском партнерству, корисник програма ИПА III ће чувати све релевантне финансијске и уговорне попутне документе од датума ступања на снагу Уговора о финансирању или од ранијег датума у случају поступка набавке, позива за доставу приједлога или је поступак директне додјеле грантова покренут прије ступања на снагу Уговора о финансирању, пет година од датума затварања програма. Корисник програма ИПА III дужан је посебно водити следеће:

(а) Поступци набавке:

(I) Најаве јавног надметања с доказом објаве најаве набавке и све исправке;

(II) Именовање комисије за ужи избор;

(III) Извјештај о ужем избору (укључујући додатке) и пријаве;

(IV) Доказ о објављивању објављештења о ужем избору;

(V) Писма кандидатима који нису ушли у ужи избор;

(VI) Позив за достављање понуда или слично;

(VII) Тендерске документе који укључују додатке, појашњења, записнике са састанака, доказе о објављивању;

(VIII) Именовање комисије за процјену понуда;

(IX) Извјештај о отварању понуда, укључујући додатке;

(X) Извјештај о процјени/преговорима, укључујући додатке и примљене понуде¹;

(XI) Писмо објављештења;

(XII) Пратеће писмо за достављање уговора;

(XIII) Писма неуспјешним кандидатима;

(XIV) Објављештење о додјели/поништавању, укључујући доказ о објави;

(XV) Потписане уговоре, измјене и допуне, исправке, извјештаје о провођењу и релевантну кореспонденцију.

(б) За позиве за достављање приједлога и директну додјелу грантова:

(I) Именовање комисије за процјену приједлога;

(II) Отварање и административни извјештаји укључујући додатке и примљене пријаве²;

(III) Писма успјешним и неуспјешним кандидатима након процјене сажетка;

(IV) Извјештај о процјени сажетка;

(V) Извјештај о процјени читаве пријаве или извјештај о преговарачком поступку с релевантним додацима;

(VI) Провјеру прихватљивости и пратећу документацију;

(VII) Писма успјешним и неуспјешним подносиоцима захтјева с одобреним резервним листама након потпуне процјене пријаве;

(VIII) Пратеће писмо за достављање уговора о гранту;

(IX) Објављештење о додјели/поништавању, укључујући доказ о објави;

(X) Потписане уговоре, измјене и допуне, исправке и релевантну кореспонденцију.

Осим тога, финансијски и уговорни документи из ставова 2.(а) и 2.(б) биће допуњени свим релевантним пропутним документима како се захтијевају поступцима из става 1, као и свом релевантном документацијом која се односи на плаћања, повраћаје и оперативне трошкове, на примјер извјештаје о пројектима и провјерама на лицу мјеста, прихваћање робе и радова, гаранције, извјештаји надзорних инжењера.

(3) Операције које суфинансира Унија у оквиру Програма такође могу добити средства од међународне организације, државе чланице, треће земље или регионалне организације.

Члан 1б - Искључење и административне санкције

(1) Приликом примјене поступака и стандардних докумената које је утврдила и објавила Комисија за додјелу уговора о набавци и уговора о гранту, корисник програма ИПА III у складу с тим осигурава да се уговор о набавци или гранту финансиран од стране ЕУ не додијели привредном субјекту нити подносиоцу захтјева за додјелу гранта уколико се тај привредни субјект или подносилац захтјева за додјелу гранта или особа с овлашћењем заступања, доношења одлука или контролом над њим, налазе у некој од ситуација за искључење како је предвиђено одговарајућим процедурама и стандардним документима Комисије.

¹ Елиминација неуспјешних понуда пет година након завршетка поступка набавке.

² Елиминација неуспјешних пријава три године након затварања поступка додјеле гранта.

(2) Водећи корисник програма ИПА III дужан је да одмах обавијести Комисију када су кандидат, понуђач или подносилац захтјева у ситуацији искључења из став (1), или су починили неправилности и превару како је дефинисано у члану 51, став 5. ФФПА-а, или је показао значајне недостатке у испуњавању главне обавезе у провођењу законске обавезе која се финансира из буџета Уније.

(3) Водећи корисник програма ИПА III узима у обзир податке садржане у Систему раног откривања и искључења (ЕДЕС) Комисије приликом додјеле уговора о набавци и гранту. Приступ информацијама може се осигурати путем тачке (тачака) за везу или путем савјетовања користећи се следећим средствима: (Европска комисија, Главна управа за буџет, рачуновођа Комисије, M015, Б-1049 Брисел, Белгија и е-поштом на BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu с копијом на адресу Комисије наведену у члану 3. Посебних услова). Сваки уговор или грант склопљен с извођачем или корисником гранта који је у ситуацији искључења у тренутку склапања уговора искључују се из финансирања Уније и може се примјенити механизам финансијских корекција у складу с чланом 7а.

(4) Ако корисник програма ИПА III постане свјестан ситуације искључења из става 1. у провођењу задатака описаних у Додатку I, корисник програма ИПА III ће, према условима свог националног законодавства, наметнути привредном оператеру или подносиоцу захтјева за грант, одбијање из датог поступка и искључење из будућих поступака набавке или додјеле гранта. Корисник програма ИПА III такође може наметнути финансијску казну пропорционалну вриједности дотичног уговора. Одбијања, искључења и/или финансијске казне изричу се након акузаторног поступка којим се дотичној особи осигурава право на одбрану. Корисник програма ИПА III дужан је да обавијести Комисију у складу са ставом (2) овог члана.

Члан 2 - Комуникација и видљивост

(1) У складу с чланом 24. одговарајућих ФФПА-а, корисници програма ИПА III предузимају потребне мјере како би осигурали видљивост финансирања ЕУ за активности које су им повјерене те припремају кохерентан план активности комуникације и видљивости, који ће бити достављен Комисији на договор у року од два мјесеца од ступања на снагу Споразума о финансирању.

(2) Ове активности комуникације и видљивости морају бити у складу с Приручником за комуникације и видљивост за спољње активности ЕУ који је утврдила и објавила Комисија, а који је на снази у вријеме активности.

Члан 3 - Ех ante и ех post контроле поступака додјеле грантова и поступака набавке те ех post контроле уговора и грантова које проводи Комисија

(1) Комисија може проводити ех ante контроле поступака додјеле за набавке и грантове за следеће фазе:

(а) одобрења обавјештења о уговору за набавку и њихове измјене;

(б) одобрења тендерске документације и смјерница за подносиоце захтјева за грантове;

(ц) одобрење састава Одбора за оцјењивање;

(д) одобравање евалуационих извјештаја, одлука о одбијању и додјели¹;

(е) одобрење уговорних досјеа и података уговорима.

(2) У смислу ех ante контрола, Комисија одлучује о:

(а) провођењу ех ante контрола свих списа, или

(б) провођењу ех ante контрола одабраних списа, или

(ц) потпуном одустајању од ех ante контрола.

(3) Ако Комисија одлучи да изврши ех ante контроле у складу са ставом 2, тачке (а) или (б), она водећег корисника програма ИПА II извјештава о документима изабраним за ех ante контроле. Овај корисник програма ИПА II, након обавјештења о томе који је документ изабран за ех ante контролу, Комисији доставља сву потребну документацију и информације, а најкасније у вријеме достављања обавјештења о уговору или смјерница за подносиоце захтјева за објављивање.

(4) Комисија може одлучити о провођењу ех post контрола поступака додјеле који нису били подвргнути ех ante контроли (у року од 6 мјесеци од потписивања уговора).

(5) Комисија може одлучити да изврши ех post контроле, укључујући ревизије и контроле на лицу мјеста, у било којем тренутку на свим уговорима или грантовима које је додијелио водећи корисник програма ИПА III који произлазе из Споразума о финансирању. Овај корисник програма ИПА III ставља на располагање сву потребну документацију и информације Комисији након што га се обавијести да је спис изабран за ех post контролу. Комисија може овластити особу или субјекат да у њезино име проводи ех post контроле.

Члан 4 - Банковни рачуни, рачуноводствени системи и признати трошкови

(1) Након ступања на снагу Споразума о финансирању, Рачуноводствено тијело и Посредничко тијело за финансијско управљање водећег корисника програма ИПА III за програм прекограничне сарадње отвориће најмање један банковни рачун деноминован у еврима по годишњој додјели. Укупни банковни салдо за програм прекограничне сарадње збир је салда на свим банковним рачунима програма које има Рачуноводствено тијело и сва учествујућа Посредничка тијела за финансијско управљање у водећем кориснику програма ИПА III. Извјештавање о свим банковним рачунима повезаним са сваким програмом биће евидентирано путем ИПА-АПП-а²

(2) Водећи корисник програма ИПА III припрема и Комисији доставља планове предвиђања исплата по годишњој додјели за вријеме трајања периода провођења програма према шаблону из тачке (д) Додатка III. Ова се предвиђања ажурирају и достављају са сваким захтјевом за исплату средстава из члана 5, став 1. и чланка 5, став 3, с годишњим финансијским извјештајем из члана 14, став 2. и с предвиђањем вјероватних захтјева за исплату из члан 33, став 3. ФФПА-а. Планови предвиђања исплате заснивају се на стварним и реалним потребама те морају бити поткријељени документованом детаљном анализом (укључујући планирано уговарање и распоред плаћања по уговору) која ће бити доступна Комисији на захтјев.

(3) Почетни план предвиђања исплата садржи сажета годишња предвиђања исплата по годишњој додјели за цио период провођења и мјесечна предвиђања исплата за првих дванаест мјесеци програма прекограничне сарадње. Накнадни планови садржаваће сажета годишња предвиђања исплата по годишњој додјели за преостали дио

¹ За уговоре о услугама овај корак укључује ех ante контроле у вези с одобравањем ужег избора.

² ИПА-АПП је намјенска ИТ апликација коју је развила ДГ НЕАР како би замијенила иПерсеус који је био алат коришћен за праћење провођења претприступних фондова под индиректним управљањем од стране земаља корисница (ИМБЦ).

периода провођења програма прекограничне сарадње и мјесечна предвиђања исплата за сљедећих четрнаест мјесеци.

(4) Водећи корисник програма ИПА III дужан је успоставити и одржавати рачуноводствени систем у складу с клаузулом 4(3)(а) Додатка А ФФПА-а, који ће садржавати барем податке за уговоре којима се управља у оквиру програма прекограничне сарадње наведен у Додатку IV.

(5) У складу с чланом 57, став 2. ФФПА-а, трошкови признати у рачуноводственом систему који се води према ставу 4. морају настати, бити прихваћени и плаћени и одговарати стварним трошковима доказаним попутним документима, а употребљавање се када је то прикладно за одобравање авансне исплате коју плаћа водећи корисник програма ИПА III у оквиру локалних уговора.

Члан 5 - Одредбе о плаћањима од стране Комисије кориснику програма ИПА III

(1) Сваки захтјев за авансно плаћање мора садржавати изјаву о издацима за програм, укључујући уговорене износе, исплаћене и признате трошкове.

(2) Прва авансна исплата односи се на 100% предвиђених исплата за прву годину предвиђеног плана исплата у складу с чланом 4, став 2. Овај захтјев за авансно плаћање мора бити поткријељен банковним пуномоћима за све банковне рачуне програма, ако је примјењиво.

(3) Водећи корисник програма ИПА III поднијеће накнадне захтјеве за авансне исплате када укупни банковни салдо за програм падне испод предвиђених исплата за сљедећих пет мјесеци програма.

(4) Сваки захтјев за додатно авансно плаћање мора садржавати:

а) Банковни салдо за програм на крајњи датум захтјева.

б) Ажуриране банковне пуномоћи за све банковне рачуне Програма, ако је примјењиво.

ц) Предвиђање исплате за програм за сљедећих четрнаест мјесеци на крајњи датум захтјева како је наведено у члану 4, став 2).

д) Извјештавање у ИПА-АПП.

е) Водећи корисник програма ИПА III може затражити за свако сљедеће авансно плаћање износ укупних исплата предвиђених за четрнаест мјесеци након крајњег датума захтјева, умањен за салда наведена у ставу 4(а) на крајњи датум захтјева за исплату средстава, увећан за било који износ који је финансирао корисник програма ИПА III према ставу 6, а који још није надокнађен.

Комисија задржава право смањења сваке сљедеће авансне исплате ако укупни банковни салдо водећег корисника програма ИПА III у оквиру овог програма премаша предвиђену исплату за сљедећих четрнаест мјесеци.

ф) Ако је плаћање смањено према ставу 5, водећи корисник програма ИПА III мора финансирати програм из властитих средстава до износа смањења. Водећи корисник програма ИПА III тада може затражити повраћај тог финансирања као дио сљедећег захтјева за исплату средстава како је наведено у ставу 5.

г) У складу с чланом 33, став 1. ФФПА-а, Комисија задржава право да обрађује дјелимична плаћања у оквиру расположивих средстава. Након што средства поновно буду доступна, Комисија одмах обрађује исплату преосталог износа.

х) Комисија има право повраћаја прекомјерних средстава на банци која су остала неискоришћена дуже од дванаест мјесеци. Прије коришћења овог права, Комисија

ће позвати водећег корисника програма ИПА III да наведе разлоге за кашњење у исплати средстава и да докаже сталну потребу за њима у сљедећа два мјесеца.

и) Камате настале на банковним рачунима коришћеним за овај програм не припадају Комисији.

ј) У складу с чланом 33, став 4. ФФПА-а, када Комисија прекине рок за захтјев за исплату за више од два мјесеца, водећи корисник програма ИПА III може затражити одлуку Комисије о томе треба ли наставити прекид рока.

к) Овјерени завршни извјештај о издацима из члана 36, став 1, тачке (а) ФФПА-а доставља НАО најкасније 16 мјесеци након завршетка периода оперативног провођења.

Члан 6 - Прекид плаћања

(1) Не доводећи у питање обуставу или раскид Споразума о финансирању према члановима 18. и 19, као и не доводећи у питање чланове 38. и 39. ФФПА-а, Комисија може дјелимично или у потпуности прекинути плаћања, ако:

(а) је Комисија утврдила или је озбиљно забринута да је водећи корисник програма ИПА III починио значајне грешке, неправилности или превару доводећи у питање законитост или правилност основних одређених трансакција у провођењу Програма или се није придржавао својих обавеза према Споразуму о финансирању, укључујући обавезе у вези с провођењем Плана комуникације и видљивости;

(б) је Комисија утврдила или је озбиљно забринута да је водећи корисник програма ИПА III починио системске или понављајуће грешке или неправилности, превару или кршење обавеза према овом или другим споразумима о финансирању, под условом да те грешке, неправилности, преваре или кршења обавеза материјално утичу на провођење Споразума о финансирању или доводе у питање поузданост система интерне контроле корисника програма ИПА III или законитост и правилност основних расхода.

Члан 7 - Повраћај средстава

(1) Уз случајеве из члана 40. ФФПА-а, Комисија може повратити средства од водећег корисника програма ИПА III како је предвиђено Финансијском уредбом, нарочито у случају:

(а) неуспјеха у осигуравању постизања исхода и коришћења резултата за намјеравану сврху како је наведено у Додатку I;

(б) неприхватљивих трошкова;

(ц) непоштовање стопе суфинансирања, како је наведено у Додатку I;

(д) трошкова насталих као резултат грешака, неправилности, преваре или кршења обавеза у провођењу програма, нарочито у поступцима набавке и додјеле грантова.

(е) слабости или недостатка у системима управљања и контроле корисника програма ИПА III који доводи до примјене финансијске корекције.

(2) У складу с националним правом, НАО враћа допринос Уније плаћен водећем кориснику програма ИПА III од прималаца који су били у било којој ситуацији која је дефинисана у ставу 1, тачкама б) или ц) овог члана или наведена у члану 40. ФФПА-а. Ако НАО не успије повратити сва или дио средстава, то неће спријечити Комисију да поврати средства од водећег корисника програма ИПА III.

(3) Износи које је водећи корисник програма ИПА III неоправдано платио или повратио, износи финансијских гаранција, гаранција за добро извршење посла и гаранција

за авансно плаћање положених на основу поступака набавке и додјеле грантова, износи финансијских казни које је водећи корисник програма ИПА III изрекао кандидатима, понуђачима, подносиоцима захтјева, извођачима или корисницима гранта, поново ће се користити за програм или се враћају Комисији.

Члан 7а - Финансијске исправке и затварање

У складу с члановима 42, 43. и 47. ФФПА-а, Комисија даје додатне смјернице о поступку прегледа и прихватања рачуна, укључујући финансијске исправке и затварање.

Други дио - Одредбе примјенљиве на буџетску подршку

Члан 8 - Регулаторни дијалог

Корисник програма ИПА III и Комисија обавезују се да ће се укључити у редовни конструктивни дијалог на одговарајућем нивоу о провођењу овог "Споразума о финансирању".

Члан 9 - Провјера услова и исплата

(1) Комисија провјерава услове за исплату транши компоненте буџетске подршке, како је наведено у одговарајућем Додатку Прилога I.

(2) Ако Комисија закључи да услови за плаћање нису испуњени, о томе ће без непотребног одгађања обавијестити Корисника програма ИПА III.

(3) Захтјеви за исплату које поднесе корисник програма ИПА III прихватљиви су за финансирање ЕУ под условом да су у складу с одредбама наведеним у Прилогу I и релевантном Додатку те да су поднесени током фазе оперативног провођења.

(4) Корисник програма ИПА III примјењује своје националне девизне прописе на недискриминишући начин на све исплате компоненте буџетске подршке.

Члан 10 - Транспарентност буџетске подршке

Корисник програма ИПА III овиме пристаје на објаву од стране Комисије Уговора о финансирању и свих његових измјена, укључујући електронским путем, те оних основних информација о буџетској подршци које Комисија сматра прикладним. Садржај такве објаве мора бити у складу са законима ЕУ који се примјењују на заштиту личних података.

Члан 11 - Повраћај буџетске подршке

Комисија може повратити све или дио исплата буџетске подршке, уз дужно поштовање принципа пропорционалности, ако Комисија утврди да је плаћање било узроковано озбиљном неправилношћу која се може приписати кориснику програма ИПА III, нарочито ако је ИПА III корисник дао непоуздане или нетачне информације или ако су у питању корупција или превара.

Трећи дио - Одредбе примјенљиве на овај Споразум о финансирању у потпуности, без обзира на то какав је начин провођења

Члан 12 - Период извршења, оперативни период провођења и рок уговарања

(1) Период извршења Споразума о финансирању је период током којег се Споразум о финансирању проводи и укључује период оперативног провођења као и фазу затварања. Трајање период извршења прописано је чланом 2, став 1, Посебних услова, а почиње склапањем Споразума о финансирању и завршава на крајњи датум провођења Споразума о финансирању.

(2) Оперативни provedбени период је период у којем су завршене све оперативне активности обухваћене уговорима о набавци, уговорима о грантовима и споразумима о доприносу. Трајање овог периода

прописано је чланом 2, став 2. Посебних услова, а започиње склапањем Споразума о финансирању.

(3) Уговарач ће поштовати оперативни период провођења приликом склапања и провођења уговора о набавци, уговора о гранту и споразума о доприносу у оквиру Споразума о финансирању.

(4) Не доводећи у питање члан 29, став 2. ФФПА, трошкови повезани с активностима прихватљиви су за финансирање ЕУ само ако су настали током оперативног provedбеног периода. Трошкови настали прије ступања на снагу Споразума о финансирању неће бити прихватљиви за финансирање од стране ЕУ осим ако није другачије одређено у члану 7. Посебних услова.

(5) У складу с чланом 29, став 3, тачка (б) ФФПА, и не доводећи у питање његове члан 28. и члан 7. Посебних услова, сљедећи издаци које је направио корисник програма ИПА III неће бити прихватљиви за финансирање у оквиру Споразума о финансирању:

а) банковне накнаде, трошкове гаранција и сличне накнаде;

б) новчане казне и новчане казне;

ц) трошкове парничног поступка;

д) курсне разлике;

е) дугови и накнаде за отплату дуга (камате);

ф) резервисања за губитке, дугове или потенцијалне будуће обавезе;

г) кредите трећим странама, осим ако није другачије наведено у посебним условима;

х) негативне камате које зарачунавају банке или друге финансијске институције.

(6) Уговори о набавци, уговори о гранту и споразуми о доприносу склапају се најкасније у року од три године од склапања Споразума о финансирању, осим за:

а) измјене и допуне већ склопљених правних обавеза које не резултују повећањем доприноса ЕУ;

б) правне обавезе које ће се склопити након пријевременог раскида постојећег уговора о набавци;

ц) правне обавезе које се односе на ревизију и евалуацију, које се могу потписати након оперативног provedбеног периода;

д) промјена носиоца провођења.

(7) Уговор о набавци, уговор о гранту или споразум о доприносу који није довео до било каквог плаћања у року од двије године од његова потписа аутоматски ће се раскинути, а његово финансирање ће се поништити, осим у случају спора пред судовима или арбитражним тијелима.

Члан 13 - Дозволе и овлашћења

Не доводећи у питање члан 27. ФФПА, било коју врсту дозволе и/или ауторизације потребне за провођење Програма правремено ће осигурати надлежна тијела корисника програма ИПА III, у складу с националним правом

Члан 14 - Захтјеви за извјештавање

(1) У сврху општих захтјева за извјештавање Комисије из члана 59. ФФПА о годишњем извјештају о провођењу помоћи ИПА III, НИП АЦ користи образац који доставља Комисија.

(2) У смислу члана 60. ФФПА, НИП АЦ је дужан да поднесе коначни извјештај Комисији о провођење активности које под индиректним управљањем проводи корисник програма ИПА III овог Програма најкасније шеснаест мјесеци након завршетка оперативног периода провођења. НИП АЦ користи шаблон који даје Комисија.

(3) За потребе члана 61, став 1. ФФПА-а, НАО ће до 15. јануара сљедеће финансијске године у електронском

облику осигурати копију података који се чувају у рачуноводственом систему успостављеном према члану 4, став 4. Ово треба поткријепити потписаним неревидираним сажетим финансијским извјештајем у складу с тачком (ц) Додатка III.

(4) У сврху посебних захтјева за извјештавање у оквиру индиректног управљања из члана 61, став 2, тачке (а) и 61, став 3. ФФПА-а, НАО у кориснику програма ИПА III користи шаблоне предвиђене тачкама (а) и (б) Прилога III.

Члан 15 - Права интелектуалног власништва

(1) Уговори који се финансирају у оквиру Споразума о финансирању осигуравају да корисници програма ИПА III стекну сва потребна права интелектуалног власништва у погледу информационе технологије, студија, цртежа, планова, промоције и било којег другог материјала израђеног за потребе планирања, провођења, праћења и евалуације.

(2) Водећи корисник програма ИПА III гарантује да Комисија, или било ко или особа овлашћена од стране Комисије, и остали корисници програма ИПА III имају приступ и право коришћења таквог материјала. Комисија ће такав материјал користити само за личне потребе.

Члан 16 - Консултације између корисника програма ИПА III и Комисије

(1) Корисници програма ИПА III и Комисија се међусобно консултују прије покретања било каквог спора који се односи на провођење или тумачење Споразума о финансирању, у складу с чланом 20.

(2) Када Комисија постане упозната с проблемима у провођењу поступака који се односе на провођење Споразума о финансирању, она успоставља све потребне контакте с корисницима програма ИПА III како би пронашла рјешење настале ситуације и предузела све потребне кораке.

(3) Консултације могу довести до измјене, обуставе или раскида Споразума о финансирању.

(4) Комисија редовно извјештава кориснике програма ИПА III о провођењу активности описаних у Додатку I које не спадају под Други дио ових Општих услова.

Члан 17 - Измјене и допуне овог Споразума о финансирању

(1) Све измјене и допуне овог Споразума о финансирању врше се писаним путем, укључујући размјену дописа.

(2) Ако корисници програма ИПА III захтијевају измјену и допуну, захтјев заједнички подносе Комисији најкасније три мјесеца прије планираног ступања измјене и допуне на снагу.

(3) Комисија може измијенити документе у Додацима III и IV, а да ово не подразумијева измјену и допуну Споразума о финансирању. Корисници програма ИПА III се писменим путем обавјештавају о свим таквим измјенама и допунама и њиховом ступању на снагу.

Члан 18 - Обустава овог Споразума о финансирању

(1) Провођење Споразума о финансирању може се обуставити у следећим случајевима:

(а) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако било који корисник програма ИПА III прекрши обавезу према Споразуму о финансирању.

(б) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако водећи корисник програма ИПА III прекрши било коју обавезу утврђену према поступцима и стандардним документима из члана 18, став 2. ФФПА-а, не доводећи у питање одредбе члана 8, став 2.

(ц) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако водећи корисник програма ИПА III не испуњава услове за повјеравање задатака провођења буџета.

(д) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако било који корисник програма ИПА III одлучи да обустави или прекине процес приступања чланству у ЕУ.

(е) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако било који корисник програма ИПА III прекрши обавезу која се односи на поштовање људских права, демократских принципа и владавине права и у тешким случајевима корупције или ако је корисник програма ИПА III крив за тешку професионалну грешку доказану оправданим средством. Тешка професионална грешка се тумачи као нешто од следећег:

- кршење важећих закона или прописа или етичких стандарда професије којој особа или субјекат припада, или
- свако незаконито понашање особе или субјекта које има утицај на његов професионални кредибилитет гдје такво понашање означава незакониту намјеру или груби немар.

(ф) Овај Споразум о финансирању може се обуставити у случајевима више силе, дефинисаним у даљњем тексту: "Виша сила" значи било коју непредвиђену и изузетну ситуацију или догађај изван контроле уговорних страна који било коју од њих спречава у испуњавању њезиних обавеза, а који се не може приписати њиховој грешци или немару (или њихових извођача, заступника или запосленог) и који не може бити ријешен упроск дубинској анализи. Кварови опреме или материјала или кашњења у стављању на располагање, раднички протести или финансијске потешкоће не могу се сматрати вишом силом. Неће се сматрати да уговорна страна крши своје обавезе ако је у томе спречава виша сила о којој је друга страна уредно обавијештена. Уговорна страна која се суочава са случајем више силе без одлагања обавјештава другу страну и наводи природу, изгледан период трајања и предвиђене посљедице проблема, и предузима све мјере како би умањила могућу штету. Ако виша сила утиче само на дио програма, обустава Споразума о финансирању може бити дјелимична. Нити једна од страна неће се сматрати одговорном за кршење својих обавеза према Споразуму о финансирању ако је у испуњавању истих спријечена вишом силом, под условом да предузима мјере за смањење могуће штете.

(2) Комисија може обуставити Споразум о финансирању без претходног обавјештења.

(3) Комисија може предузети било коју одговарајућу мјеру предострожности прије обуставе.

(4) Када се достави обавјештење о обустави, потребно је назначити посљедице за уговоре о набавци који су у току или ће бити потписани, уговоре о грантовима и споразуме о доприносу.

(5) Обустава Споразума о финансирању не доводи у питање прекид плаћања и раскид Споразума о финансирању од стране Комисије у складу с чланом 6. и чланом 19.

(6) Стране ће наставити с провођењем Споразума о финансирању када то услови допусте, уз претходно писмено одобрење Комисије. Ово не доводи у питање било какве измјене и допуне Споразума о финансирању, које би могле бити потребне за прилагођавање програма новим условима провођења, укључујући, ако је могуће, продужење периода оперативног провођења и извршења,

или раскид Споразума о финансирању у складу с чланом 19.

Члан 19 - Раскид овог Споразума о финансирању

(1) Ако се проблеми који су довели до обуставе Споразума о финансирању не ријеше у року од највише 180 дана, било која страна може раскинути Споразум о финансирању уз отказни рок од 30 дана.

(2) Када се достави обавјештење о раскиду, наводе се последице за уговоре о набавци, уговоре о гранту и споразуме о доприносу који су у току или ће се потписати.

(3) Раскид Споразума о финансирању не искључује могућност Комисије да изврши финансијске исправке у складу с члановима 43. и 44. ФФПА-а.

Члан 20 - Мјеродавно право, рјешавање спорова

(1) Овај Споразум регулисан је правом ЕУ.

(2) Ако се спор који се односи на тумачење, примјену или ваљаност Споразума не може ријешити споразумно, ријешити се арбитражом у складу с Арбитражним правилима Сталног арбитражног суда из 2012. године, у складу са сљедећим:

(а) Састав Савјета

За захтјеве од 500.000 евра или више: Савјет се састоји од три арбитра. Свака ће страна именовати једног арбитра у року од 40 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи. Два арбитра које су именовале стране заузврат ће именовати трећег арбитра који ће дјеловати као председавајући арбитар.

За захтјеве испод 500.000 евра: Савјет ће се састојати од једног арбитра, осим ако се стране не договоре другачије.

Ако се Савјет не састави у року од 80 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи, било која страна може затражити од Секретаријата Сталног арбитражног суда или другог међусобно прихватљивог неутралног тијела да именује потребног/потребне арбитра/арбитре.

(б) Сједиште

Сједиште Арбитражног савјета је Ден Хаг, Холандија.

(ц) Језик

Језик поступка биће енглески или неки други службени језик Европске уније који је обострано прихватљив. Докази се могу извести и на другим језицима, ако се стране с тим сложе.

(д) Поступак

Прибјегавање привременим мјерама, интервенцијама треће стране и интервенцијама *amicus curiae* је искључено.

Ако једна страна од Савјета затражи да с информацијама или материјалом поступа повјерљиво, одлука се доноси у облику образложеног налога и након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење примједби). Савјет ће одвагнути разлоге захтјева, природу информације и право на ефикасну судску заштиту. Савјет посебно може:

- учинити откривање подложним посебним обавезама; или

- одлучити се против откривања, али наредити израду неповјерљиве верзије или сажетку информација или материјала, који садржи довољно информација да омогући другој страни да изрази своје ставове на смислен начин.

Ако се од Савјета тражи да саслуша случај затворено за јавност, одлука ће се донијети након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење примједби). Савјет ће узети у обзир разлоге за захтјев и приговоре друге стране (ако постоје).

Ако се од Савјета тражи тумачење или примјена права Европске уније, он ће прекинути поступак и затражити од "Предсједника Високог суда у Паризу" (*Président du Tribunal de grande instance de Paris, juge d'appui*), у складу с члановима 1460. и 1505. француског Закона о грађанском поступку затражити претходну одлуку од Суда Европске уније у складу с чланом 267. Уговора о функционисању Европске уније. Поступак пред арбитражним судом наставиће се након доношења одлуке од стране *juge d'appui*. Одлука Суда ЕУ и одлука *juge d'appui* обавезујуће су за Савјет.

Арбитражна одлука биће коначна и обавезујућа за стране и оне ће је извршити без одгађања.

Међутим, свака страна може затражити да одлуку преиспита Жалбени суд у Хагу (*Gerechtshof Den Haag*) на основу важећег националног закона. У том случају, одлука се неће сматрати коначном до окончања овог поступка. Одлука ревизионог суда обавезујућа је за Савјет.

(е) Трошкови

Трошкови арбитраже састоје се од:

- накнада и разумних трошкова арбитра, и
- разумних трошкова вјештака и свједока које је одобрио Савјет, и

- накнада и трошкова Секретаријата Сталног арбитражног суда за арбитражни поступак (нпр. кетеринг, осигурање службеника, смјештај, тумачење).

Накнаде арбитра не смију премашити:

- 30.000 евра по арбитру ако је спорни износ испод 1.000.000 евра,

- 15% спорног износа ако је тај износ већи од 1.000.000 евра. У сваком случају, накнаде арбитра не смију премашити 300.000 евра.

Трошкове арбитраже сnose стране у једнаком односу, осим ако није друкчије договорено.

Стране саме сnose своје трошкове правног заступања и друге трошкове које имају у вези с арбитражом.

(ф) Повластице и имунитети

Договор о провођењу арбитраже према Арбитражним правилима Сталног арбитражног суда из 2012. године не представља и не може се тумачити као одрицање од повластица или имунитета било које стране, на које имају право.

Члан 21 - Мјере ограничавања ЕУ

(1) Дефиниције:

(а) "Мјере ограничавања ЕУ" означавају мјере ограничавања усвојене у складу с Уговором о Европској унији (ТЕУ) или Уговором о функционисању Европске уније (УФЕУ).

(б) "Ограничена особа" означава све субјекте, појединце или групе појединаца које је ЕУ одредила да подлијежу мјерама ограничавања ЕУ¹.

(2) У свим својим односима, стране признају да према праву ЕУ никаква средства или привредни ресурси ЕУ не смију бити директно или индиректно доступни Ограниченим особама или служити у њихову корист.

(3) Водећи корисник програма ИПА III осигурава да ниједна трансакција која се пронађе на списку санкција ЕУ нема директу или индиректну корист од финансирања ЕУ.

¹ www.sanctionsmap.eu. Карта санкција је информатички алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу Европске уније (СЛ). У случају неподударности између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници, мјеродавна је верзија у Службеном листу.

Водећи корисник програма ИПА III обавезује се да ће осигурати ову обавезу:

(а) провјером резултата претраге на списку санкција ЕУ, прије склапања и плаћања према релевантним споразумима, сваки уговарач, корисник гранта и крајњи прималац с којим водећи корисник програма ИПА III има или се очекује да ће имати директан уговорни однос (директни прималац), како би се процијенило је ли такав прималац Ограничена особа.

(б) провјером или другим одговарајућим средствима (која могу укључивати накнадну провјеру) на основу приступа заснованог на ризику, да ниједан субјекат који би индиректно примао средства ЕУ није Ограничена особа.

(4) У случају да водећи корисник програма ИПА III оцијени да је било који од прималаца (директних или индиректних) средстава ЕУ Ограничена особа, водећи корисник програма ИПА III ће одмах обавијестити Комисију.

(5) Не доводећи у питање обвезу из горње тачке 3, ако Комисија оцијени да коришћење финансијске помоћи Уније у оквиру програма ИПА III резултује или је резултовало кршењем мјера ограничавања ЕУ, одговарајући износи неће бити прихватљиви за финансијску помоћ Уније у оквиру програма ИПА III. Ово не доводи у питање било каква права која Комисија може имати да обустави или прекине радњу захваћену таквим кршењем, да поврати сва средства ЕУ која је допринијела Комисија или да обустави или раскине овај споразум о финансирању.

(6) Одређивање корективних мјера извршиће се у складу с принципом пропорционалности. Корективне мјере примјењују се само на средства ЕУ која су доступна примаоцу или су у његову корист за период током којег је остао Ограничена особа.

(7) Ова клаузула не доводи у питање изузетке садржане у Мјерама ограничавања.

Акциони документ за Уговор о изградњи државе и отпорности за Босну и Херцеговину (ИПА 2023)

ДОДАТАК ЗА БУЏЕТСКУ ПОДРШКУ: НАЧИН ИСПЛАТЕ, УСЛОВИ И ИНДИКАТОРИ УЧИНКА

1. Одговорности

У складу с одредбама Споразума о финансирању, надлежна тијела партнерске земље Комисији достављају формални захтјев за исплату сваке транше у складу с распоредом у наставку. Захтјев обавезно укључује: (I) потпуну анализу и образложење за исплату средстава, уз потребну попутну документацију; (II) прописно потписан образац с финансијским подацима како би се олакшало плаћање.

2. Оквирни распоред исплата

ОКВИРНИ РАСПОРЕД ИСПЛАТА

Фискално и квартално разврстано по земљама	Прва година (2023)				Друга година (2024)				Трећа година (2025)				Укупно у милионима евра
	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	
Фиксна транша у милионима евра	63				7								70
Варијабилна транша у милионима евра													
Укупно у милионима евра	63				7								70

3. Општи услови за исплату свих транши

Општи услови наведени у табели у наставку примјењују се на исплату свих транши, а сви захтјеви за исплату транше морају бити поткријељени свим одговарајућим и ажурираним информацијама и документима о општим условима.

Општи услови за исплату свих транши

Област	Општи услови	Извор провјере
Јавне политике	Задовољавајући напредак у провођењу акционог плана земље за рјешавање последица социоекономских ефеката енергетске кризе те непрекидна вјеродостојност и релевантност те или накнадне стратегије.	- Службени извјештаји о активностима надлежних министарстава (МВТЕО, ентитети и надлежна одјељења Брчко дистрикта) - Службени извјештаји Владе ФБиХ о броју субвенционисаних потрошача електричне енергије - Службени извјештаји Владе Брчко дистрикта о броју субвенционисаних потрошача енергије. - Службени извјештаји Владе Кантона Сарајево о броју субвенционисаних потрошача енергије. - Извјештаји МВТЕО-а, ентитетских фондова за енергетску ефикасност и власти Брчко дистрикта о проведеним мјерама енергетске ефикасности (исплаћена бесповратна средства) - Одлуке које су донијеле сви релевантни нивои власти. - Извјештај Европске комисије о БиХ; - Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице; - Годишњи извјештај Енергетске заједнице о провођењу; - Извјештај о напретку провођења НЕЦП-а - ЕУ4Грин извјештаји о напретку
Макроекономска стабилност	Одржавање вјеродостојне и релевантне макроекономске политике усмјерене на стабилност или напредак у поновном успостављању кључних биланса.	- Извјештај ММФ-а према члану IV - Процјене ЕЦФИН-а
Управљање јавним финансијама	Задовољавајући напредак у провођењу реформи за побољшање управљања јавним финансијама, укључујући мобилизацију домаћих прихода, те непрекидна релевантност и вјеродостојност програма реформи.	- ПЕФА 2022. (објавиће се 2023) - Извјештај ОЕЦД-а СИГМА-а о процјени (мај 2022) - Извјештаји о праћењу стратегије управљања јавним финансијама (непрекидно) - Извјештаји ЕУ за појединачне земље (годишње) - Извјештаји ММФ-а (годишње) - Извјештаји националних тијела
Транспарентност буџета и надзор буџета	Задовољавајући напредак у погледу јавне доступности приступачних, благовремених, свеобухватних и поузданих буџетских информација.	- ПЕФА 2022. (објавиће се 2023) - Извјештај ОЕЦД-а СИГМА-а о процјени (мај 2022) - Индекс отворености власти (годишње) - Истраживање о отворености буџета (годишње) - Индикатори управљања на свјетском нивоу (Свјетска банка - годишње) - Извјештаји ММФ-а - Законодавни надзор ревизијских извјештаја - Извјештаји националних тијела

4. Посебни услови за исплату појединачних трансхи
Није примјењиво
5. Начини обрачуна и исплате варијабилне трансхе
Није примјењиво

6. Опис индикатора успјешности и циљних вриједности који се употребљавају за исплату варијабилних трансхи
Није примјењиво

Реф. Арес (2023)782165 – 02/02/2023

Акциони план/мапа пута припремљена од стране Босне и Херцеговине увидом на стање и отпорност у оквиру Пакета енергетске подршке
Уговор о изградњи

1. циљ: Ублажити директни социоекономски утицај енергетске кризе			
1. мјера: Подршка енергетски сиромашним потрошачима/угроженим домаћинствима¹ да превазиђу повећање цијена рачуна за гријање			
Индикатор	Полазно стање	Циљ	Извор верификације
Број угрожених домаћинстава која су користила подршку за превазилажење пораста цијена рачуна за гријање 2022/23, разврстани по полу и категорији	Нема угрожених домаћинстава која су користила подршку за превазилажење пораста цијена рачуна за гријање 2022/23, у вријеме израде Акционог плана	165.000 угрожених домаћинстава која су користила подршку за превазилажење пораста цијена рачуна за гријање 2022/23 ²	- Службени извјештаји о активностима о имплементацији пројекта од стране надлежних министарстава (МСТЕО, надлежних министарстава, ентитета и Брчко Дистрикта) <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

¹У законима о социјалној заштити не користи се искључиво термин „угрожена категорија“, већ се користи термин „стање социјалне потребе. Ко тачно потпада под појам „стање социјалне потребе“ дефинисано је у 14 закона о социјалној заштити (ентитети Федерације БиХ и Република Српске, Брчко дистрикт и десет кантона). За сваку од ових категорија која се налазе у „стању потребе“ постоје *Lex specialis* закони (нпр. Закон о борбима, Закон о цивилним жртвама рата) који јасно дефинишу категорије „социјалне потребе“ унутар ових категорија. Укупне информације о најугроженијим категоријама обухватају старије особе преко 65 година, домаћинства са више од двоје дјеце, младе од 15 до 25 година без образовања, особе са инвалидитетом, расељена лица и нарочито Роме.

²Са шемом расподеле ФБИХ:РС:БД - 66%, 33%, 1% и укупно 50 милиона свра.

Број рањивих потрошача који су имали користи од Кантона Сарајево кроз постојеће субвенције за електричну енергију, плин и даљинско гријање у два зимска мјесеца, разврстано по полу и категорији.	До 40.000 угрожених потрошача (пензионера и особа у стању социјалне потребе) већ користи субвенционисане рачуне за енергију у два зимска мјесеца. ³ (2022)	Наставак подршке за до 40.000 угрожених потрошача (пензионера и лица у стању социјалне потребе) који су користили субвенционисане рачуне за енергију у два зимска мјесеца (краткорочно).	- Службени извјештај Кантона Сарајево о броју субвенционисаних потрошача енергије. <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ.
2. мјера: Субвенције за енергетски сиромашне потрошаче за рачуне енергената			
Индикатор	Полазно стање	Циљ	Извор верификације
Број угрожених потрошача који су имали користи од Владе ФБиХ по Одлуци о Спровођење мјера за Смањење електричне енергије у домаћинству Трошкови и мјере стимулативне енергетске ефикасности разврстане по полу и категорији	До 65.000 угрожених потрошача (пензионера са најнижим пензијама и корисника сталне новчане помоћи) већ користи субвенционисане рачуне за струју. (2022)	Наставак подршке до 65.000 угрожених потрошача (пензионера са најнижом пензијом и примаоца сталне новчане помоћи) који су користили субвенционисане рачуне за струју (краткорочно)	- Службени извјештај Владе ФБиХ о броју субвенционисаних потрошача електричне енергије <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
Број угрожених потрошача који су имали користи од Програма Владе Брчко Дистрикта за пружање финансијске подршке социјално угроженим потрошачима за плаћање комуналних рачуна разврстано по полу и категорији	До 12.000 угрожених потрошача (пензионера и особа у стању социјалне потребе) већ користи субвенционисане рачуне за енергију. (2022)	Непрекидна подршка за до 12.000 угрожених потрошача (пензионера и особа у стању социјалне потребе) који су имали користи од субвенционисаних рачуна за енергију (краткорочно)	- Званични извјештаји Владе Брчко Дистрикта о броју субвенционисаних потрошача енергије <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

³Укупно 100 КМ за новембар и децембар.

3. Мјера: Подршка мјерама енергетске ефикасности за микро, мала и средња предузећа ⁴			
Индикатор	Основна линија	Циљ (краткорочни и средњорочни)	Извор верификације
Број ММСП подржаних за мјере енергетске ефикасности из фондова за енергетску ефикасност разврстан по полу	Нема ММСП подржаних за енергију мјере ефикасности (2022)	400 ММСП подржаних за енергију мјере ефикасности ⁵ (краткорочно)	- МВТЕО, ентитетски фондови за енергетску ефикасност и власти Брчко Дистрикта извјештавају о проведеним мјерама енергетске ефикасности (исплаћени грантови) - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

⁴ Циљ мјера је подстицање ММСП, са посебним фокусом на микро предузећа и предузећа у власништву жена да смање потрошњу енергије давањем субвенција за улагања у мјере енергетске ефикасности.

⁵ Са шемом расподеле ФБиХ:РС:БД – 66%:33%:1% и укупно 10 милиона свра.

4. Мјера: Подршка мјерама енергетске ефикасности за стамбене зграде

Индикатор	Основна линија	Циљ (краткорочни и средњорочни)	Извор верификације
Број стамбених зграда које су подржане за мјере енергетске ефикасности (као што су побољшана фасада зграде, котао за гријање, топлотна пумпа, расвјета и фотонапонски систем) из фондова за енергетску ефикасност разврстаних према полу ⁶	Ниједна стамбена зграда није подржана за мјере енергетске ефикасности (2022)	4000 стамбених зграда подржано је за мјере енергетске ефикасности ⁷ (краткорочно)	- МСТЕО, ентитетски фондови за енергетску ефикасност и власти Брчко Дистрикта извјештавају о проведеним мјерама енергетске ефикасности (исплаћени грантови) - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

5. Мјера: Комуникационе и кампање подизања свијести⁸

Индикатор	Основна линија	Циљ (краткорочни и средњорочни)	Извор верификације
-----------	----------------	---------------------------------	--------------------

⁶ Ова мјера неће подржати исте кориснике као у Циљу 1, Мјери 1.

⁷ Са шемом расподеле ФБиХ:РС:БД – 66%:33%:1% и укупно 10 милиона свра.

⁸ Ова мјера има за циљ планирање и провођење активности које се односе на повећање свијести грађана о енергетској ефикасности и обновљивим изворима енергије и комуницирање о пакету енергетске подршке.

Ниво свијести јавности о енергетској ефикасности и обновљивим изворима енергије (мјерна јединица је % испитаника и њихов ниво свијести прије и након спровођења промотивне кампање – ТВ вијести, саопштења за јавност и друштвене мреже)	0% (основна линија ће се одредити првим мјерењем анкете) (2022)	50% (2023)	- Званични извјештаји о активностима о имплементацији пакета од надлежних министарстава (МСТЕО, ентитети и Брчко Дистрикт, ресорна министарства) - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
Број јавних догађаја на којима се промовишу пакет енергетске подршке и резултати	0 (2022)	Најмање пет догађаја укључујући церемонију потписивања уговора о финансирању и трансфер прве транше (90% укупног износа) (2024)	- Званични извјештаји о активностима о имплементацији пакета од надлежних министарстава (МСТЕО, ентитети и Брчко Дистрикт, ресорна министарства) - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
			- МСТЕО, ентитети и Брчко дистрикт, ресорна министарства - Интернетске странице - Саопштења за јавност

II. Циљ: Успоставити стратегију енергетске отпорности

1. Мјера: Усвојити краткорочну до средњорочну стратегију/акциони план енергетске отпорности

Индикатор	Основна линија	Циљ (краткорочни и средњорочни)	Извор верификације
Усвојити стрес тест енергетске сигурности – процјена ризика од поремећаја у снабдијевању природним плином у Босни и Херцеговини усклађена са зеленом транзицијом сектора	Стрес тест енергетске сигурности с мјерама смањења ризика од 2014 (2022)	Ажурирани стрес тест енергетске сигурности с усвојеним мјерама смањења ризика (краткорочно)	- Извјештај Европске комисије БиХ - Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
% политика и мјера за дугорочну енергетску сигурност земље за спречавање будућих криза, у складу са зеленом транзицијом, као дио Имплементираног НЕЦП-а	0 (2022)	100 (средњорочно)	- Извјештај Европске комисије БиХ - Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице - Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице - Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

2. Мјера: Побољшање енергетског законодавства ради повећања отпорности у случају енергетске кризе

Индикатор	Основна линија	Циљ (краткорочни и средњорочни)	Извор верификације
Усвајање нацрта измјена и допуна државног законодавства о електричној енергији којим се омогућава успостављање НЕМО-а и учешће у спајању тржишта	Измјене и допуне израђене од стране Секретаријата Енергетске заједнице (2022)	Усвојен нацрт измјена и допуна државног законодавства о електричној енергији које омогућавају успостављање НЕМО-а и учешће у спајању тржишта. (3. квартал 2023. године)	- Извјештај Европске комисије БиХ - Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице - Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице - Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
Ажурирање сигурности снабдијевања Изјава и достављање Секретаријат Енергетске заједнице Сигурност координације снабдијевања Група	Застарјела сигурност снабдијевања Изјава, Секретаријат Енергетске заједнице Сигурност снабдијевања Координаторска група обавијештена 2013. (2013)	Изјава о сигурности снабдијевања ажурирана и достављена Секретаријату Енергетске заједнице Безбједност од Групе за координацију набавке (2023)	- Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице - Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

Транспозиција и имплементација Уредбе о спремности на ризик	Уредба о спремности на ризик није транспонована (2022)	Транспонована и имплементирана уредба о спремности за ризик (2023)	- Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице - Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
---	--	--	--

III. Циљ: Зелена транзиција

1. Мјера: Стратегија зелене транзиције (односи се на структурна питања)

Индикатор	Основна линија	Циљ (краткорочни и средњорочни)	Извор верификације
Усвојити климатске и енергетске циљеве као дио мапе пута за декарбонизацију до 2030. и НЕЦП-а, а како је предложила Европска комисија	Климатски и енергетски циљеви нису усвојени као дио мапе пута за декарбонизацију до 2030. НЕЦП, а према приједлогу Европска комисија	Климатски и енергетски циљеви усвојени као дио мапе пута за декарбонизацију до 2030. и НЕЦП-а, а како је предложила Европска комисија	- Одлуке које доносе надлежни нивои власти - Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

Довршити нацрт Интегрисаног националног енергетског и климатског плана (НЕЦП) који ће замијенити националну енергетску стратегију и националне акционе планове енергетске ефикасности и обновљиве енергије и обавијестити Секретаријат Енергетске заједнице	(2022) Нацрт Интегрисаног националног енергетског и климатског плана (НЕЦП) није завршен (2022)	(очекује се у децембру 2022) Завршен нацрт Интегрисаног националног енергетског и климатског плана (НЕЦП) и обавијештен Секретаријат Енергетске заједнице (2. квартал 2023. године)	- Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице - Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице и Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а
---	--	--	---

Усвојити Интегрисани национални енергетски и климатски план (план Енергетске заједнице) који ће замијенити националну енергетску стратегију и националне акционе планове енергетске ефикасности и обновљиве енергије (са циљевима једнаким или вишим од оних усвојених на Министарском савјету Енергетске заједнице у децембру 2022. године)	Интегрисани национални енергетски и климатски план (План Енергетске заједнице) није усвојен (2022)	Интегрисани национални енергетски и климатски план (план Енергетске заједнице) усвојен (2024)	• <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ • Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице • Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице и • Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а
Усвојити Мапу пута за регионе угља само енергетске транзиције	Мапа пута за регионе угља "just energy transition" није усвојена (2022)	Мапа пута за регионе угља "just energy transition" усвојена (Q2 2023)	• Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице • Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице • Одлуке усвојене на релевантном нивоу власти (ВМ) • <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

Раздвајање и сертификација свих оператора система за пренос и дистрибуцију плина и електричне енергије у складу с Трећим енергетским пакетом	Ограничен напредак (2022)	Оператори преносног и дистрибутивног система плина и електричне енергије потпуно одвојени и сертифицирани у складу са Трећим енергетским пакетом (1. квартал 2024. године)	• Извјештај Европске комисије БиХ □ Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице □ Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице □ Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а □ <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
Усклађеност с аквисом о државној помоћи и животној средини за све електране на угљ, укључујући пројекте за нове, и исправљање кршења Директиве о сумпору у горивима	Ограничен напредак (2022)	Све електране на угљ, укључујући нове, потпуно усклађене с аквисом о државној помоћи и животној средини, а кршење Директиве о сумпору у горивима је исправљено. (1. квартал 2024. године)	□ Извјештај Европске комисије БиХ □ Извјештаји БиХ Секретаријату Енергетске заједнице • Годишњи извјештај о имплементацији Енергетске заједнице • Извјештај о напретку имплементације НЕЦП-а • <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ
Успоставити радне групе за имплементацију Зелене Агенде за западни Балкан и подржати Берлинску декларацију од новембра 2022.	Радна група за имплементацију зелене агенде није формирана. (2022) Берлинска декларација из новембра 2022. није прихваћена. (2022)	Основана радна група за имплементацију зелене агенде (4. квартал 2022. године) ⁹ Потврђена Берлинска декларација из новембра 2022. (1. квартал 2023. године)	□ Одлука о формирању радне групе за провођење зелене агенде □ <i>EU4Green</i> извјештаји о напретку □ <i>Ad-hoc</i> извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

⁹*EU4Green* то може подржати.

Дизајнирати и имплементирати свеобухватну стратегију реновирања зграда (сви нивои власти) како би се побољшала енергетска ефикасност и	Свеобухватна стратегија реновирања зграда (сви нивои власти) није израђена (2022)	Усвојене и имплементиране стратегије реновирања зграда (2023)	☐ Извјештај Европске комисије БиХ
мјере смањења потражње, укључујући потребну законску регулативу, подстицаје за приватни сектор и домаћинства			☐ Извјештаји БиХ према Секретаријату Енергетске заједнице ☐ Годишњи извјештаји о имплементацији према Енергетској заједници ☐ Ad-hoc извјештаји на захтјев Делегације ЕУ у БиХ

Шаблон за процјену међусекторских питања у акционим документима у оквиру финансијског инструмента НДИЦИ – Глобална Европа (сусједство) и ИПА III

Попратни документ за израду и преглед квалитета акционог документа

Акциони документ уз Уговор о изградњи државе и отпорности за Босну и Херцеговину (ИПА 2023)

Шаблон је предвиђен у прилогу активностима финансиранима из ИПА-е III и Инструмента за сусједство, развој и међународну сарадњу (НДИЦИ) у различитим фазама поступка израде и ревизије квалитета. Основни циљ документа је подршка у изради и ревизији мјера водеће или одговорне службе како би се осигурало уврштавање кључних међусекторских питања повезаних с политикама и програмским приоритетима. Ограничите своје одговоре на највише 10 редова по питању. За подршку у вези с овим темама, на располагању су релевантне тематске јединице:

Тематска јединица	Функционална адреса е-поште
Озелењавање	Near-greening-facility@ec.europa.eu
Родна равноправност и приступ заснован на правима	Near-rulelaw-fundrights@ec.europa.eu
Осјетљивост на сукобе и отпорност	Near-rulelaw-fundrights@ec.europa.eu Near-crisis-security@ec.europa.eu
Цивилно друштво	NEAR-civilsociety@ec.europa.eu

1. Животна средина, климатске промјене и биодиверзитет

- У фази утврђивања/израде или QS1¹:

Чланом 25, став 5, Уредбе о Инструменту за сусједство, развој и међународну сарадњу – Глобална Европа утврђује се обавезна анализа животне средине, између осталог, и у погледу ефеката климатских промјена и биодиверзитета, на нивоу мјера у складу с примјењивим законодавним актима Уније. Уредбом о Инструменту за сусједство, развој и међународну сарадњу – Глобална Европа утврђује се да се, према потреби, стратешке процјене утицаја на животну средину употребљавају у провођењу секторских програма, укључујући ефекат на климатске промјене.

Процедура је доступна у Прилогу 3. Смјерница за интеграцију животне средине и климатских промјена у међународну сарадњу и развој ЕУ, којим се утврђује проширена провјера ризика за животну средину и климу у складу с претходно наведеним законодавним актима и

прилагођено контексту развојне сарадње ЕУ. Провјера је обавезан за све мјере.

Провјера се обавезно проводи у фази израде за сваку нову активност². Помаже нам да се утврди постоји ли вјероватноћа да ће нека мјера имати значајне ефекте на животну средину или укључивати високе климатске ризике те утврдити потребу за израдом стратешке процјене утицаја на животну средину (СЕА), процјене утицаја на животну средину (ЕИА) и/или процјене климатских ризика (ЦРА).

Провести провјеру ризика за животну средину и климу те у наставку навести резултате и кратко образложење. Резултати су наведени и у акционом документу.

У случају да није потребна нити једна од претходно наведених процјена, поступак провјере ипак ће помоћи у утврђивању низа ризика и прилика повезаних са животном средином и климом које би требало ријешити при осмишљавању мјере.

Исход провјере стратешке процјене утицаја на животну средину (СЕА – релевантна за буџетску подршку и интервенције на стратешком нивоу)

☐ Потребна је процјена утицаја на животну средину.

Молимо вас да наведете јасно образложење.

☒ Стратешка процјена утицаја на животну средину није потребна, али ће се током осмишљавања мјере размотрити кључни аспекти повезани са животном средином и климом.

Навести јасно образложење и кључна питања у вези са животном средином и климатским промјенама која ће се рјешавати током осмишљавања мјере.

☐ Нису потребне даљње радње.

Молимо вас да наведете јасно образложење.

При осмишљавању мјере, у обзир се узимају сви закони, прописи и директиве у области заштите животне средине које се примјењују у БиХ, а који су директно повезани с овом акцијом/мјером.

Исход провјере процјене утицаја на животну средину (ЕИА)

☐ Пројекат категорије А: потребна је процјена утицаја на животну средину (мјера које би могла имати знатан штетан утицај на животну средину)

☐ Пројекат категорије Б за који је потребна процјена утицаја на животну средину (идем)

Укратко навести главне аспекте који ће се разматрати у процјени утицаја на животну средину.

¹ Питања повезана с "фазом утврђивања/израде или QS1" прилажу се интерним консултацијама о иницијалном акционом документу. Питања и одговори повезани с том фазом такође се прилажу акционом документу у наредним корацима поступка ревизије квалитета.

² Кад је ријеч о акционим документима у оквиру инструмента ИПА III, провјера се обавезно проводи у фази израде/процјене релевантности политика. За мјере Инструмента за сусједство, развој и међународну сарадњу, провјеру би требало провести прије првог QS1.

☐ Пројекат категорије Б не захтијева процјену утицаја на животну средину, али за који ће се аспекти животне средине разматрати током осмишљавања активности

Навести јасно образложење и кратак опис главних аспеката који ће се разматрати у процјени утицаја на животну средину.

☒ Категорија Ц: није потребна процјена утицаја на животну средину

Због природе активности процјена утицаја на животну средину није потребна.

Исход провјере процјене ризика од климатских промјена (ЦРА)

☐ Климатски високоризични пројекат: ЦРА ће бити припремљена

Навести кључне климатске ризике који су довели до одлуке.

☐ Климатски високоризични пројекат: Елементи ЦРА-а биће интегрисани као дио процјене утицаја на животну средину (ако је потребна процјена утицаја на животну средину)

Укратко навести аспекте климатских ризика (рањивост и емисије) који ће се рјешавати у оквиру процјене утицаја на животну средину.

☒ Климатски нискоризични пројекат: нема даљих мјера; аспекти климатских ризика рјешаваће се током осмишљавања мјере

Укратко навести аспекте климатских ризика (рањивост и емисије) који ће се рјешавати у оквиру осмишљавања мјере или образложити зашто даље радње нису потребне.

Није потребна ЦРА.

Независно од тога да ли је за мјеру потребан намјенски алат попут стратешке процјене утицаја на животну средину, процјене утицаја на животну средину или процјене климатских ризика, све мјере морају обавезно интегрисати еколошке и климатске промјене како би се допринијело еколошкој одрживости, нискоугљеничном развоју и отпорности. Питања у наставку омогућавају да размислите о кључним аспектима дјеловања у области животне средине и климатских промјена. Прва два питања повезана су с принципом "ненаношења штете", што је минимум који се очекује од сваке мјере; питања 3. и 4. односе се на осјетљивост мјере на уништавање животне средине и климатске промјене; а питања од 5. до 7. на могућности да се мјером допринесе трансформацијским промјенама у правцу одрживости.

1. Постоји ли вјероватноћа да ће мјера имати негативан ефекат на животну средину? Ако је одговор потврдан, јесу ли одабране мјере ублажавања релевантне за избјегавање или смањење тих ефеката?

Мјера неће имати негативних ефеката на животну средину.

2. Је ли вјероватно да ће мјера довести до значајнијих емисија плинова с ефектом стаклене баште или до разградње понора угљеника? Које су мјере интегрисане како би се његов карбонски отисак свео на најмању могућу мјеру?

Мјера неће довести до значајнијих емисија, напротив, помоћи ће у смањењу карбонског отиска на најмању могућу мјеру.

3. Јесу ли изводљивост и ефикасност мјере осјетљиви на уништавање животне средине (нпр. деградација земљишта, онечишћење воде)? Ако је одговор потврдан,

које су мјере предвиђене како би се тај ризик свео на најмању могућу мјеру?

Не

4. Је ли мјера осјетљива на климатску варијабилност и климатске промјене (нпр. смањена доступност воде, повећана учесталост и интензитет екстремних временских прилика)? На који начин је у мјеру уврштена отпорност на климатске промјене?

Мјера може бити осјетљива на климатску варијабилност јер се проводи током зимске сезоне (тј. постоји могућност да ће за осигуране мјере бити потребна убрзана реализација), али ће се предузети потребне мјере ублажавања како би се осигурало несметано провођење.

5. Искоришћавају ли се мјером могућности за максималну корист за животну средину (нпр. побољшање екосистема с помоћу природних рјешења)?

Да, сврха мјере је да се унаприједи животна средина.

6. Искоришћавају ли се мјером прилике за допринос нискоугљеничном развоју и изградњу отпорности на климатске промјене? Је ли мјера усклађена с релевантним НДЦ-ом (утврђени доприноси) или НАП-ом (план адаптације)?

Да, мјером се доприноси животној средини повећањем уштеда енергије и смањењем емисија плинова с ефектом стаклене баште.

7. Укључује ли мјера могућности за допринос смањењу ризика од катастрофа и провођењу Оквир из Сендаија?

Није примјењиво

2. Родна равноправност и приступ заснован на правима

- У фази утврђивања/пројектовања или QS1:

Питања за усмјеравање	Да	Не (Потребно образложење)	Коментари/Образложење
Само за НДИЦИ-ГЕ: Акционим планом за родну равноправност III (и Уредбом о Инструменту за сусједство, развој и међународну сарадњу – Глобална Европа) утврђено је да ће за најмање 85 % свих нових мјера родна равноправност бити значајан (ОЕЦД цендер маркер 1) или главни циљ (ОЕЦД цендер маркер 2). Доприноси ли се овом мјером постизању тог циља?	Није примјењиво	Није примјењиво	Није примјењиво
Је ли Г-маркер исправно додијељен у складу с минималним критеријумима ОЕЦД-а?	Да		Цендер ДАЦ кодови наведени у одјелку 1.1. указују на то да је та мјера означена као Г1, што значи да је родна равноправност важан циљ мјера. Један од изазова је и даље учешће жена у кључним институцијама широм БиХ. Мјера је означена маркером Г1, будући да, иако је родна равноправност и даље важан и намјеравани циљ, није основни разлог за предузимање мјере. Без обзира на то, родна

			равноправност биће укључена у Акциони план за енергетику у највећој могућој мјери. Међутим, испитаће се могућности за веће учешће жена током провођења мјере.
Ако је мјера означена са Г0, да ли је та одлука заснована на родној анализи?	Није примјењиво	Није примјењиво	Није примјењиво
Само за НДИЦИ-ГЕ: Је ли предложена мјера у складу са Стратегијом за људска права и демократију за појединачне земље?	Није примјењиво	Није примјењиво	Није примјењиво
Јесу ли утврђени носиоци права/особе које живе у осјетљивим ситуацијама на које би будућа мјера могла утицати?	Да		Мјера ће бити усмјерена на енергетско сиромаштво у контексту енергетске кризе те ће бити усмјерена на најрањивије (енергетске) купце.
Је ли маркер инвалидитета исправно додијељен у складу с критеријумима ОЕЦД-а?	Да		Мјера није усмјерена специфично на особе с инвалидитетом. Међутим, с обзиром на то да је усмјерена на најрањивије сегменте друштва, очекује се да ће особе с инвалидитетом имати праведан удио користи од мјере. Мјера ће бити усмјерена на енергетско сиромаштво у контексту енергетске кризе те усмјерена на најрањивије купце.
Обухваћа ли анализа ризика све могуће негативне ефекте на људска права или ризике који продубљују родне неједнакости или препреке потпуном учешћу жена и дјевојчица? Ако је одговор потврдан, јесу ли одабране мјере ублажавања за превазилажење или смањење тих негативних ефеката задовољавајуће?	Да		У 2019. години готово 16,7 % домаћинстава у БиХ имало је потешкоћа у одржавању адекватне топлоте у домовима, наспрам 7,3 % домаћинстава у ЕУ. Ситуација ће вјероватно постати још тежа под ограничењима енергетске кризе. У 2019. утврђено је да су жене изложене већем ризику од енергетског сиромаштва и изложености здравственим и еколошким опасностима повезанима с енергијом. Како би се ријешило питање енергетског сиромаштва и његових родно специфичних исхода, потребно је развити низ алата и инструмената политика за успјешну интеграцију родно специфичних мјера у енергетски сектор. Потребно је уклонити вишеструке препреке повезане с понашањем и финансијским капацитетима како би се побољшао приступ ефикаснијим уређајима с ниским трошковима и лакшим одржавањем за

			најрањивије групе, чиме би се стога смањило енергетско сиромаштво гдје год је то могуће.
Укључује ли дјеловање заштиту, промоцију и остваривање људских права изградњом капацитета носилаца дужности (домаћих актера)?	Да		Мјера није усмјерена на изградњу капацитета, већ ће углавном осигурати заштиту и промоцију људских права. Заснива се на услову да БиХ усвоји Акциони план за енергетску кризу који би посебно требао узети у обзир околности, потребе и права најрањивијих купаца/домаћинстава у контексту енергетске кризе.
Оснажују ли се том мјером носиоци права (погођене особе и групе које имају потраживања и људска права) да затраже своја права ?	Да		Мјере за смањење енергетског сиромаштва планираће се у оквиру Акционог плана за енергетску кризу.

- У фази формулације/QS2:

Питања за усмјеравање	Да	Не (Потребно образложење)	Коментари/Образложење
Јесу ли обављене консултације са женским групама/групама које раде на правима жена? Јесу ли обављене консултације с представницима носилаца права/особама које живе у рањивим ситуацијама на које би мјера могла утицати или с организацијама које раде с њима?		Не	Због временских ограничења није било консултација с организацијама цивилног друштва и рањивим особама, али се због своје природе мјера заснива на наставку сличне текуће и планиране подршке, гдје су обављене консултације са женским ОЦД-има и рањивим групама.
Обухваћа ли анализа ризика све могуће негативне ефекте на људска права или ризике који продубљују родне неједнакости или препреке потпуном учешћу жена и дјевојчица? Ако је одговор потврдан, јесу ли изабране задовољавајуће мјере ублажавања за избјегавање или смањење тих негативних учинака?		Не	
Укључује ли дјеловање заштиту, промоцију и остваривање људских права изградњом капацитета носилаца дужности (домаћих актера)?	Да		Мјера није усмјерена на изградњу капацитета, већ ће углавном осигурати заштиту и промоцију људских права.
Оснажује ли мјера носиоце права (погођене особе и групе које имају потраживања и људска права) да затраже своја права ?	Да		Због временских ограничења није било консултација с организацијама цивилног друштва и рањивим особама, али се због своје природе мјера заснива на наставку сличне текуће и планиране подршке, гдје су обављене консултације са женским ОЦД-има и рањивим групама.
Осигурава ли се програмским циклусом, укључујући поступак осмишљавања активности, смислено и инклузивно учешће доступно свим носиоцима права	Да		Због временских ограничења није било консултација с организацијама цивилног друштва и рањивим

током цијеле мјере? Шта је с управљачким структурама?		особама, али се због своје природе мјера заснива на наставку сличне текуће и планиране подршке, гдје су обављене консултације са женским ОЦД-има и рањивим групама.
Јесу ли уложени напори у укључивање особа које живе у најрањивијим и маргинализованим ситуацијама (особе које живе у сиромаштву, особе с инвалидитетом, аутохтони народи, припадници мањина итд.) како нико не би био изостављен током цијелог програмског циклуса, укључујући у поступку осмишљавања?	Да	Посебна пажња се посвећује интеграцији невећинских заједница и потенцијалних подручја сукоба између различитих заједница.
Јесу ли кључни налази и препоруке обавезне родне анализе (гендер профил земље и анализа родног сектора) одражени у осмишљавању мјере?	Да	Учесће жена у доношењу одлука у релевантним институцијама
Како ће се дјеловањем допринијети родној равноправности, оснаживању жена и дјевојчица те родно трансформативним промјенама, у складу с Акционим планом ЕУ за родну равноправност III? Јесу ли неки циљеви/очекивани резултати/активности/индикатори укључени у дјеловање како би се ефикасно осигурало да се њоме доприноси родној равноправности и оснаживању жена (за циљеве и индикаторе видјети посебно SWD(2020) 284 дио II)?	Да	Посебан нагласак ставиће се на жене и невећинске заједнице како би се осигурало да им пројекат доноси погодности једнако као и мушкарцима и већинским заједницама.
Одражава ли се допринос те мјере у провођењу Акционог плана за родну равноправност (ГАП) III у плану провођења ГАП-а III за земље? Ако не, укључити у ревидирану верзију ЦЛИП-а (Делегација ЕУ треба одобрити 2023).	Не	Биће укључено до 2023. године.

3. Отпорност и осјетљивост на сукобе

Узима ли се у обзир и уклањају ли се у оквиру мјере ризици повезани с различитим димензијама **нестабилности**: друштвени, политички, економски, еколошки, безбједносни и ако да, на који начин?

Да

Је ли циљ предложене мјере јачање **отпорности појединаца, домаћинства, заједница, друштва и државе** у одређеном сектору/подручју/географској регији (тј. капацитет за апсорпцију, прилагођавање, одговор на ризике

будућих шокова и удара или њихово прилагођавање те напредак према Циљевима одрживог развоја)? Заснива ли се мјера на постојећим капацитетима за отпорност и, према потреби, рјешава ли се повезаност хуманитарне помоћи, развоја и мира?

Да, циљ мјере је повећати отпорност с обзиром на цијене енергената у Европи које су се почеле повећавати 2020/2021. након укидања ограничења кретања због пандемије, након чега је услиједила руска агресија на Украјину 2022.

Које су ризици планираног програма у смислу нежељених **негативних ефеката** у погледу могућег погоршања напетости и/или сукоба и насиља, повећање димензија нестабилности, подјела међу интересним групама/друштвеним групама/етничким или вјерским групама, посебни ризици од штете у подручјима погођенима сукобом?

Није примјениво

Како ћете осигурати да је дјеловање **осјетљиво на сукобе, примјенивати приступ "нечињења штете"** и ублажити повезане ризике, уз истовремену промоцију мира и инклузије? Узимају ли се у обзир препоруке о осјетљивости сукоба из постојећих или текућих анализа сукоба, система ЕУ за рано упозоравање на сукобе итд?

Није примјениво

4. Цивилно друштво

Питања за усмјеравање	Да	Не (Потребно образложење)	Коментари/Образложење
Укључује ли предложена мјера актере цивилног друштва у информисање, консултације и дијалог и/или партнерство с њима? (види Улазне тачке за укључивање цивилног друштва у смјернице за укључивање НЕАР-а и прегледе за поједине секторе).	Не	Не	Због временских ограничења није било консултација с организацијама цивилног друштва и рањивим особама, али се због своје природе мјера заснива на наставку сличне текуће и планиране подршке, гдје су обављене консултације са организацијама цивилног друштва и рањивим групама.
Укључује ли предложена мјера неке циљеве/активности/резултате/индикаторе како би се осигурало ефикасно учешће цивилног друштва? (видјети "понуду" опција индикатора у упутствима за укључивање НЕАР-а и прегледима за поједине секторе)	Не	Не	Због временских ограничења није било консултација с организацијама цивилног друштва и рањивим особама, али ће због природе мјере бити обавијештени о проведеним мјерама.

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2365-21/23
31. јула 2023. године
Сарајево

Предсједавајући
Жељко Комшић, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1195/23 od 15. juna 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 7. redovnoj sjednici, održanoj 31. jula 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O FINANSIRANJU GODIŠNJEG AKCIJSKOG PLANA U PRILOG PAKETU ZA ENERGETSKU PODRŠKU ZA ZAPADNI BALKAN U KORIST BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2023. GODINU IZMEĐU EVROPSKE UNIJE KOJU PREDSTAVLJA EVROPSKA KOMISIJA I BOSNE I HERCEGOVINE KOJU PREDSTAVLJA DIREKCIJA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum o finansiranju Godišnjeg akcijskog plana u prilog Paketu za energetska podršku za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, između Evropske unije koju predstavlja Evropska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, koji je potpisan dana 02.02.2023. godine u Briselu i 04.04.2023. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:
Ref.Ares (2023)782165 – 02. 02.2023.

SPORAZUM O FINANSIRANJU

POSEBNI USLOVI

Evropska komisija, u daljnjem tekstu "Komisija" koja djeluje u ime Evropske unije, u daljnjem tekstu "Unija", s jedne strane, i
Bosna i Hercegovina, u daljnjem tekstu "Korisnik programa IPA III", koju predstavlja Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, s druge strane, dogovorile su sljedeće:

Član 1 – Program

(1) Unija pristaje finansirati, a Korisnik programa IPA III prihvata finansiranje sljedećeg Programa:

Godišnji akcioni plan koji doprinosi Paketu energetske podrške za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu,

koji uključuje sljedeće aktivnosti:

Aktivnost 1: Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu

Broj globalne obaveze: JAD.1103420

Ovaj program se finansira iz budžeta Unije na osnovu sljedećeg temeljnog akta: Instrument pretpriputne pomoći, IPA III.¹

(2) Ukupni procijenjeni troškovi ovog programa iznose 70.000.000 eura, a najveći doprinos Unije ovom programu utvrđen je u iznosu od 70.000.000 eura.

Od Korisnika programa IPA III nije potreban finansijski doprinos.

(3) Program će se provoditi u skladu s Akcionim dokumentom u Dodatku I.

Član 2 – Period izvršenja i operativni period provođenja

(1) Period izvršenja ovog sporazuma o finansiranju definiran u članu 12. Dodatka II (Opći uslovi) određen je na 8 godina od sklapanja ovog sporazuma o finansiranju.

(2) Trajanje operativnog perioda provođenja, kako je definisano u članu 12. Dodatka II. (Opći uslovi), postavljeno je na 2 godine od sklapanja ovog sporazuma o finansiranju.

Član 3 - Adrese i obavještenja

Sva obavještenja koja se odnose na provođenje ovog sporazuma o finansiranju moraju biti u pisanom obliku i izričito se pozivati na ovaj program kako je definirano u članu 1, stav 1, te se šalju na sljedeće adrese:

a) Za Komisiju:

Generalna direkcija za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)

Direkcija D
Rue de la Loi 15
Evropska komisija
B-1049 Brisel, Belgija
E-mail: NEAR-D4@ec.europa.eu

b) Za Korisnika programa IPA III

Državni IPA koordinator, direktor

Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

Đoke Mazalića 5

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

E-mail: kabinet.dei@dei.gov.ba

Član 4 - Kontakt-osoba za OLAF

Kontakt-osoba Korisnika programa IPA III s odgovarajućim ovlaštenjima za direktnu saradnju s Evropskim uredom za borbu protiv prevara (OLAF), s ciljem olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine

E-mail: cfcu@mft.gov.ba

Član 5 – Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu

Program će se provoditi u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu (FFPA) između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine o aranžmanima za provođenje finansijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta za pretpriputnu pomoć (IPA III), koji je stupio na snagu 20. septembra 2022. godine (u nastavku "Okvirni sporazum"). Ovaj sporazum o finansiranju nadopunjuje odredbe Okvirnog sporazuma. U slučaju suprotnosti između odredbi ovog sporazuma o finansiranju s jedne strane, i odredbi Okvirnog sporazuma s druge strane, prednost se daje odredbama Okvirnog sporazuma.

Član 6 – Dodaci

(1) Ovaj sporazum o finansiranju sastoji se od:

a) ovih posebnih uslova;

b) Dodatka I: Akcioni dokumenti koji detaljno opisuju ciljeve, očekivane rezultate, aktivnosti, metode provođenja i budžet;

- Dodatka I.1 Aktivnost 1: Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu

Prilog Dodatku I.1: Načini isplate, uslovi i pokazatelji uspjehnosti

c) Dodatka II: Opći uslovi;

(2) U slučaju suprotnosti između odredbi Dodataka i odredbi ovih posebnih uslova, prednost se daje odredbama Posebnih uslova. U slučaju suprotnosti između odredbi Dodataka I i odredbi Dodatka II, prednost se daje odredbama Dodatka II.

Član 7 – Odredbe koje odstupaju od ili dopunjavaju

Dodatak II

Sljedeće dopunjava Dodatak II:

¹ Uredba (EU) br. 2021/1529 Evropskog parlamenta i Vijeća od 15. septembra 2021. godine kojom se uspostavlja Instrument pretpriputne pomoći (IPA III), SL L 330, 20. 09. 2021, str. 1.

Kurs će biti fiksiran na 1 euro koji iznosi 1,95583 KM u skladu s aranžmanom valutnog odbora Centralne banke Bosne i Hercegovine¹.

Član 8 – Zaključivanje i stupanje na snagu

Ovaj sporazum o finansiranju smatra se zaključenim na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31. decembra 2023. godine.

Ovaj sporazum o finansiranju stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana.

Ovaj sporazum o finansiranju je sastavljen u dva istovjetna primjerka na engleskom jeziku, od kojih je jedan predan Komisiji, a jedan Korisniku programa IPA III.

Za Korisnika programa IPA III:

g. Edin Dilberović
Direkcija za evropske integracije
Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine
Datum:
Potpis:

Za Komisiju:

gđa. Michela Matuella
Direktorica DG NEAR,
Direkcija D, Brisel
Datum: 02.02.2023.godine
Potpis: /svojeručni potpis/

MJERU FINANSIRA EVROPSKA UNIJA.

DODATAK I.1.

sporazumu o finansiranju Godišnjeg akcijskog plana u prilog Paketu za energetska podršku za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu

Aksijski dokument za potrebe Ugovora o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu

GODIŠNJI AKCIJSKI PLAN

Predmetni dokument predstavlja godišnji program rada u smislu člana 110. stava 2. Finansijske uredbe te godišnje i višegodišnje akcijske planove i mjere u smislu člana 9. Uredbe IPA III i člana 23. stava 2. Uredbe o finansijskom instrumentu NDICI - Globalna Evropa

¹ <https://cbbh.ba/Content/Read/14>

1. SAŽETAK

1.1. Tabela sa sažetkom aktivnosti

Naslov	Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu Godišnji akcijski plan u prilog Paketu energetske podrške za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu
OPSYS sistem	ZAKON-61596 (Ugovor o izgradnji države i otpornosti u energetske sektoru BA2023AAP-ESP)
ABAC	ABAC-ova razina obaveze broj 1.: JAD.1103420 (IPAI/2023/JAD.1103420/AAP-ESP Bosna i Hercegovina 2023.)
Temeljni akt	Finansirano u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA III)
Tim Evropa	Ne
Korisnik	Bosna i Hercegovina
Programski dokument	Programski okvir IPA III
PRIORITETNA PODRUČJA I SEKTORSKE INFORMACIJE	
Prozor i tematski prioritet	Prozor 3. – Zelena agenda i održiva povezivost Tematski prioritet 2. Transport, digitalna ekonomija i društvo te energetika (15 %) Prozor 4. Konkurentnost i inkluzivni rast Tematski prioritet 1. Obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i inkluzija te zdravstvo (70 %) Tematski prioritet 2. Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije (15 %)
Ciljevi održivog razvoja (engl. SDG)	Vodeći Cilj održivog razvoja: Cilj održivog razvoja br. 7 Osigurati pristup cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve

	Ostali važni Ciljevi održivog razvoja: - Cilj održivog razvoja br. 5 Postizanje rodne ravnopravnost i osnaživanje svih žena i djevojčica - Cilj održivog razvoja br. 8 Promocija održivog, inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, pune i produktivne zaposlenosti i dostojanstvenog rada za sve - Cilj održivog razvoja br. 9 Izgradnja otporne infrastrukture, promocija inkluzivne i održive industrijalizacije i poticanje inovacija - Cilj održivog razvoja br. 10 Smanjiti nejednakosti unutar i između zemalja - Cilj održivog razvoja br. 13 Poduzeti hitne mjere za borbu protiv klimatskih promjena i njihovih učinaka - Cilj održivog razvoja br. 17 Jačanje načina provedbe i revitalizacija Globalnog partnerstva za održivi razvoj			
DAC kod(ovi)	15110 – Politike javnog sektora i administrativno upravljanje (3 %) 15142 – Makroekonomske politike (2 %) 16010 – Socijalna zaštita (75 %) 23110 – Energetska politika i administrativno upravljanje (5 %) 32130 – Razvoj malih i srednjih preduzeća (MSP) (15 %)			
Glavni kanal isporuke @	12000 – Vlada korisnica			
Ciljevi	☒ Klima ☒ Rodna ravnopravnost ☐ Biodiverzitet			
Markeri (sa DAC obrasca)	Opći cilj politike @	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Razvoj učešća/dobra uprava	☐	☒	☐
	Podrška za okoliš	☐	☒	☐
	Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica	☐	☒	☐
	Reproduktivno zdravlje, zdravlje majki, novorođenčadi i djeteta	☒	☐	☐
	Smanjenje rizika od katastrofa	☒	☐	☐
	Uključivanje osoba s Invaliditetom	☐	☒	☐
	Prehrana	☒	☐	☐
	Markeri prema konvencijama iz Rija @	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Biološki diverzitet	☒	☐	☐
	Borba protiv dezertifikacije	☒	☐	☐
	Ublažavanje klimatskih promjena	☐	☒	☐

	Prilagođavanje klimatskim promjenama	☒	☐	☐
Interni markeri i oznake	Ciljevi politike	Nije ciljano	Značajan cilj	Glavni cilj
	Digitalizacija @	☒	☐	☐
	Tagovi	DA	NE	
	digitalna povezivost	☐	☐	
	digitalno upravljanje	☐	☐	
	digitalno preduzetništvo	☐	☐	
	digitalne vještine / pismenost	☐	☐	
	digitalne usluge	☐	☐	
	Povezivanje @	☐	☐	☒
Tagovi	DA	NE		
	digitalna povezivost	☐	☒	
	energija	☒	☐	
	transport	☐	☐	
	zdravlje	☐	☒	
edukacija i istraživanje	☐	☒		
Migracije @	☒	☐	☐	
Smanjenje nejednakosti @	☐	☐	☒	
COVID-19	☒	☐	☐	
INFORMACIJE O BUDŽETU				
Predmetni iznosi	Budžetska linija: 15 02 02 01 Ukupni procijenjeni troškovi: 70.000.000,00 eura Ukupni iznos doprinosa iz budžeta EU-a u iznosu od 70.000.000,00 eura Doprinos iznosi 70.000.000,00 eura iz općeg budžeta Evropske unije za 2023. godinu, ovisno o raspoloživosti odobrenih sredstava nakon što budžetsko tijelo usvoji odgovarajući godišnji budžet ili kako je predviđeno sistemom privremenih dvanaestina.			
UPRAVLJANJE I PROVEDBA				
Načini provedbe (vrsta finansiranja i način upravljanja)	Budžetska podrška Direktno upravljanje putem: Budžetska podrška: Ugovor o izgradnji države i otpornosti			
Relevantni prioriteti i vodeće inicijative iz Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan	Doprinos Ekonomskom i investicijskom planu (EIP):	☒ Da ☐ Ne		
	Prioriteti: „Podrška privatnom sektoru“, „Energija“, „Zelena agenda“, „Razvoj ljudskog kapitala”			

Konačni datum sklapanja Sporazuma o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2023. godine
Konačni datum za sklapanje ugovora o doprinosu/delegiranju, javnim nabavkama i ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava	Nije primjenjivo
Indikativno razdoblje provedbe	24 mjeseca nakon sklapanja Sporazuma o finansiranju
Krajnji rok za provedbu Sporazuma o finansiranju	Osam (8) godina nakon sklapanja Sporazuma o finansiranju

1.2. Sažetak akcije

Cijene energenata u Evropi počele su rasti 2021. godine nakon ukidanja ograničenja kretanja zbog pandemije bolesti COVID-19. Situacija se dodatno pogoršala nakon ruske agresije na Ukrajinu 2022. godine. Rat je pogodio energetska tržišta, što je dovelo do veće nestabilnosti cijena i energetske nesigurnosti sa posljedicama na EU i njeno neposredno susjedstvo. Porast cijena energenata posljedično je utjecao i na druge sektore, kao što su proizvodnja, transport i svi uslužni sektori općenito. Zbog takve krizne situacije, Evropska komisija je bila primorana izmijeniti težište svog hitnog odgovora kroz niz kratkoročnih mjera povezanih s energetskom sigurnošću u Evropi i šire, kako je utvrđeno u planu REPowerEU¹ i vanjskoj energetskej strategiji EU-a². Trenutačna energetska kriza dosad je nezabilježena i predstavlja izazov ne samo za države članice EU-a, već i za partnere sa Zapadnog Balkana. U Bosni i Hercegovini cijene električne energije i dalje su stabilne, s tim da su cijene grijanja temeljene na različitim izvorima energije značajno porasle (uključujući plin koji se isporučuje jednom plinskom rutom s ruskim plinom).

Opći cilj ove mjere jeste pomoći Bosni i Hercegovini u ublažavanju socioekonomskog efekta rasta cijena energenata, posebno na mala i srednja preduzeća i domaćinstva, te osnažiti ukupni kapacitet vlasti za pružanje prilagođenih usluga ranjivim domaćinstvima i podršku dugoročnom socioekonomskom oporavku, energetskej sigurnosti i energetskej tranziciji zemlje.

Ovakvo djelovanje direktno doprinosi realizaciji Cilja održivog razvoja br. 7 "Osigurati pristup cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve", kao i drugim Ciljevima održivog razvoja, među kojima je cilj br. 8 "Promocija održivog, inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, potpunog i produktivnog zapošljavanja i dostojanstvenog rada za sve", Cilja br. 9 "Izgraditi otpornu infrastrukturu, promovisati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije", Cilj br. 10 "Smanjiti nejednakosti unutar i između zemalja", Cilj br. 13 "Poduzeti hitne mjere za borbu protiv

klimatskih promjena i njihovih učinaka". Mjerom se direktno doprinosi prioritetima Ekonomskog i investicijskog plana za Zapadni Balkan koji se odnose na "Podršku privatnom sektoru", "Energiju", "Zelena agenda", "Razvoj ljudskog kapitala" i okvirnu komponentu programa IPA III 3. "Zelena agenda i održiva povezanost" (Tematski prioritet 2. Transport, digitalna ekonomija i društvo te energetika) i dio 4. "Konkurentnost i inkluzivni rast" (Tematski prioritet 1. Politike obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite i inkluzije te zdravlje i Tematski prioritet 2. "Razvoj privatnog sektora, trgovina, istraživanje i inovacije").

2. OBRAZLOŽENJE

2.1. Kontekst

Cijene energenata u Evropi počele su rasti 2021. godine nakon ukidanja ograničenja kretanja zbog pandemije, nakon čega je 2022. uslijedila ruska agresija protiv Ukrajine. Rat je pogodio energetska tržišta, što je dovelo do veće nestabilnosti cijena i energetske nesigurnosti sa posljedicama na EU i njeno neposredno susjedstvo. Porast cijena energenata posljedično je utjecao i na druge sektore, kao što su proizvodnja, promet i svi uslužni sektori općenito.

Zbog ove krizne situacije Evropska komisija je bila prisiljena preusmjeriti svoj hitan odgovor na niz kratkoročnih mjera povezanih s energetskom sigurnošću u Evropi i šire, kako je utvrđeno u planu REPowerEU i vanjskoj energetskej strategiji EU-a, a kako je i naglasila predsjednica Evropske komisije u svom govoru o stanju Evropske unije³.

Trenutačna energetska kriza dosad je nezabilježena i predstavlja izazov ne samo za države članice EU-a, već i za partnere sa Zapadnog Balkana. EU i partneri sa Zapadnog Balkana trebaju hitno saradivati kako bi povećali energetske sigurnost u EU-u i na Zapadnom Balkanu.

Bosna i Hercegovina je 16. juna 2008. godine u Luxembourgu potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s Evropskom unijom. SSP je nova, treća generacija Evropskih ugovora koji se uglavnom nude partnerima sa Zapadnog Balkana, u strukturi Procesu stabilizacije i pridruživanja. Predstavlja međunarodni ugovor u samom središtu domaćeg zakonodavstva te obavezujući akt za sve razine vlasti u zemlji. Ugovor se potpisuje na neodređeno

¹ Vidjeti REPowerEU: Plan za brzo smanjenje ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima i ubrzanje zelene tranzicije.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2022%3A23%3AFIN&qid=1653033264976>

³ Stanje Unije 2022. godine - govor predsjednice von der Leyen

vrijeme s ciljem doprinosa ekonomskoj i političkoj stabilizaciji Bosne i Hercegovine.

SSP i njegov Privremeni sporazum, na snazi od 2008. godine, omogućili su postepenu liberalizaciju trgovine i uzajamni bescarinski pristup za većinu robe. EU je 2020. ostala vodeći trgovinski partner Bosne i Hercegovine, sa 65% ukupne trgovine robom u toj zemlji, iako je zbog pandemije došlo do smanjenja za 10,2%. Ukupna vrijednost trgovine 2020. godine iznosila je 9,6 milijardi eura, dok je trgovinski deficit zemlje s EU-om iznosio 1,5 milijardi eura.¹

U oktobru 2020. godine, Evropska komisija je usvojila sveobuhvatni Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan,² čiji je cilj potaknuti dugoročni ekonomski oporavak regije, podržati zelenu i digitalnu tranziciju, poticati regionalnu integraciju i konvergenciju s Evropskom unijom.

Planom se utvrđuje deset vodećih inicijativa za ulaganja za podršku glavnim putnim i željezničkim vezama u regiji, obnovljivoj energiji i prelasku s ugalja, obnovi javnih i privatnih objekata kako bi se povećala energetska efikasnost i smanjile emisije stakleničkih plinova, infrastruktura za upravljanje otpadom i otpadnim vodama te uvođenje širokopojasne infrastrukture. Ostale vodeće inicijative uključuju povećana ulaganja u privatni sektor radi poticanja konkurentnosti i inovacija, posebno malih i srednjih preduzeća te Garancije za mlade.³

U Bosni i Hercegovini plin čini 3% ukupnog snabdijevanja energijom. Zemlja je u potpunosti ovisna o uvozu plina iz Rusije koji dolazi putem turskog toka i nema alternativnih izvora snabdijevanja, npr. čak ni dodatnih plinovoda. Oba entiteta imaju ugovore s Gazpromom kojima se utvrđuje da je metoda izračuna cijene plina u skladu s naftnom formulom. Ruski Gazprom povećao je cijenu isporuka plina Energoinvestu (dobavljaču Federacije BiH) za 9,7% veleprodajne cijene plina u entitetu, što je treće povećanje cijene plina ove godine. Prema odluci, veleprodajna cijena plina raste na 1.095 KM (\$542,4/559,9eura) na 1000 standardnih kubičnih metara Sm³, bez PDV-a, koji se primjenjuje od 1. oktobra 2022. godine, a vrijedit će do 1. januara 2023. godine. Prethodna veleprodajna cijena plina iznosila je 998 KM za 1000 Sm³. Inflacija se odražavala u povećanju cijena energije, a to povećanje u 2021. u poređenju s 2020. u prosjeku iznosi 67%. Povećanje troškova po izvorima energije iznosi 75% za ugalj, drvo 78%, centralno grijanje 25%, plin 71%, pelet 115%. Cijena električne energije za domaćinstva nije se povećala i najvjerojatnije neće do 1. januara 2023. godine. Kompanija Gas-RES (dobavljač za Republiku Srpsku) najavila je rast cijena plina u trećem kvartalu u odnosu na drugi kvartal 2022. godine za najviše 10 posto.

U tom je kontekstu, u posljednjih nekoliko mjeseci, povlašten odnos Zapadnog Balkana omogućio proširenje više inicijativa poduzetih u EU-u na region.

Primjera radi, kao neposredan odgovor na energetske krizu na razini EU-a postoji nekoliko ciljeva koji su usmjereni na sektor plina. Prema zaduženju od Evropskog vijeća, Evropska komisija i države članice EU-a sarađuju na uspostavi zajedničke nabavke plina. Ti su naponi popraćeni mjerama podrške i to međunarodni kontakt s postojećim i potencijalnim izvoznici plina te regionalnim i panevropskim radnim tokovima za osiguravanje najučinkovitije upotrebe postojeće infrastrukture u okviru novih obrazaca tokova plina. Navedene

aktivnosti će poslužiti i kao temelj za razvoj globalnog tržišta hidrogena.

Evropska komisija i Evropsko vijeće pozvali su Zapadni Balkan da se pridruži platformi za zajedničku kupovinu plina kako bi se smanjila ovisnost o ruskom plinu. Regionalna platforma za jugoistočnu Evropu pripremila je detaljan akcijski plan u kojem se navode brze mjere potrebne za tačnu procjenu potražnje za plinom te infrastrukturnog potencijala u regiji. Srbija i Sjeverna Makedonija učestvovala su u ovoj diskusiji (pozvane su sve korisnice IPA III sa Zapadnog Balkana). Treba napomenuti da trenutačno samo tri zemlje Zapadnog Balkana imaju plinsku infrastrukturu (Srbija, Sjeverna Makedonija i Bosna i Hercegovina). Uredba EU-a o skladištenju plina uključena je u zakonodavstvo Energetske zajednice od 30. septembra, čime su ciljevi i aranžmani za punjenje te certificiranje skladištenja postali obavezni i u zemljama Zapadnog Balkana.

Iako je pružanje podrške građanima i preduzećima u suočavanju s povećanjem cijena energenata i električne energije goruće pitanje, kratkoročni i srednjoročni ciljevi za region (dekarbonizacija, diversifikacija energije, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, energetska efikasnost, povezivost elektroenergetskih i plinskih mreža i interkonektora) ostaju neizmijenjeni kako bi se postigli ciljevi utvrđeni u okviru Zelene agende za Zapadni Balkan⁴. Očekuje se da će na predstojećoj sjednici u decembru 2022. godine, Vijeće ministara Energetske zajednice usvojiti klimatske i energetske ciljeve za 2030. za svaku ugovornu stranku Energetske zajednice. Izradit će i nacionalne energetske i klimatske planove kojima će se osigurati planovi za postizanje ciljeva u pogledu energije iz obnovljivih izvora i energetske efikasnosti do 2030. godine te će se obavezati na datume postepenog ukidanja uglja.

Osim toga, kako bi se pružila dodatna direktna podrška regiji Zapadnog Balkana, na sastanku na vrhu Berlinskog procesa održanom 3. novembra 2022. godine, Evropska komisija najavila je da će se obavezati na Paket energetske podrške u iznosu od jedne milijarde eura bespovratnih sredstava EU-a⁵, s očekivanjima da će dodatno potaknuti ulaganja do 2,5 milijardi eura. Paketom za energetske podršku nastoji se odgovoriti na direktne, kratkoročne i srednjoročne potrebe na Zapadnom Balkanu i u kontekstu aktuelne energetske krize:

- Direktne potrebe povezane su s povećanjem cijena energenata, a posebno električne energije, zbog čega je potrebna budžetska podrška u okviru ove mjere.

- Kratkoročne i srednjoročne potrebe odnose se na energetske tranziciju, odnosno na energetske diversifikaciju, proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, energetske efikasnost, povezivost elektroenergetskih i plinskih mreža i interkonektora podržano finansijskim sredstvima u okviru Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF).

Očekuje se da će novi Paket energetske podrške Zapadnom Balkanu pružiti otprilike pola milijarde budžetske podrške u modalitetu ugovora o izgradnje države i otpornosti kao direktnu pomoć u okviru instrumenta IPA III. Ovom se mjerom rješava pitanje trenutačnog razdoblja s pomoću budžetske podrške kako bi se ublažili efekti rasta cijena energenata i pružila podrška energetskom sektoru i privatnom sektoru u suočavanju s ubrzanim povećanjem cijena energenata.

¹ SWD(2021) 291 final

² Com(2020) 641 final

³ SWD(2021) 291 final

⁴ SWD(2020) 223, 6.10.2020.

⁵ Evropska komisija – Saopštenje za medije: Samit u okviru Berlinskog procesa: EU najavljuje Paket energetske podrške Zapadnom Balkanu vrijedan milijardu eura i pozdravlja nove sporazume o jačanju zajedničkog regionalnog tržišta

Paket energetske podrške usklađen je s okvirom politika EU-a za saradnju sa Zapadnim Balkanom i finansijsku pomoć Zapadnom Balkanu te ga dodatno osnažuje, prije svega s **Ekonomskim i investicijskim planom za Zapadni Balkan**¹ (EIP) koji je Evropska komisija usvojila 6. oktobra 2020. godine.

Putem EIP-a i njegovih vodećih projekata osnažena je podrška EU-a u području energetike. Snažan naglasak stavlja se na integraciju energetskog tržišta, dekarbonizaciju i čistu energiju, veće korištenje obnovljivih izvora energije, povećanu digitalizaciju energetskih sistema i pametnih mreža, energetske efikasnost, uključujući modernizaciju centralnog grijanja i energetske sigurnost. Bolja povezanost i proširenje Energetske unije na Zapadni Balkan također su ključni za uspješnu tranziciju na čistu energiju u regionu. Osim toga, odobrena su nova sredstva kako bi se nadopunio Regionalni program energetske efikasnosti kao podrška projektima energetske efikasnosti za javne i privatne zgrade.

Zelena agenda za Zapadni Balkan ključan je element EIP-a u novembru 2020. godine.

Programski okvir IPA III² utvrđuje opće ciljeve pomoći EU-a u okviru Prozora 3. Opći ciljevi pomoći EU-a u okviru Prozora 3. su promocija Zelene agende jačanjem zaštite okoliša, doprinosom ublažavanju klimatskih promjena, povećanjem otpornosti na klimatske promjene, ubrzavanjem prelaska na niskougljičnu i kružnu privredu te razvojem digitalne ekonomije i društva. Postojeće djelovanje doprinijet će jačanju otpornosti partnera sa Zapadnog Balkana u postojećoj energetske krizi. Mjera je relevantna i za Prozor 4., posebno za podršku privatnom sektoru i ranjivim domaćinstvima.

Evropska komisija predstavila je 12. oktobra 2022. godine **Paket za proširenje**³ za 2022. u kojem je pružila detaljnu procjenu trenutnog stanja i napretka Zapadnog Balkana i Turske na putu ka Evropskoj uniji, s posebnim naglaskom na provedbu temeljnih reformi, kao i jasnim smjernicama o predstojećim prioritetima reformi. Kad je riječ o energetske krizi, paket se odnosi na potrebu za boljom koordinacijom mjera i saradnje među partnerima sa Zapadnog Balkana i s EU-om u rješavanju energetske krize.

2.2. Analiza problema

Prema nalazima Sekretarijata Energetske zajednice, profil sigurnosti snabdijevanja za sezonu 2022./23. na Zapadnom Balkanu smatra se "niskim" za Bosnu i Hercegovinu i Srbiju te "srednjim" za preostala četiri partnera (u poređenju s "visokim" u Ukrajini i Republici Moldaviji). Konkretni profil rizika za Bosnu i Hercegovinu je sljedeći:

Procjena rizika Energetske zajednice za 2022/23. RAZINA RIZIKA (visok, umjeren, nizak): *Nizak*

Izvori rizika: preopterećenje distribucijske mreže, prekidi snabdijevanja na lokalnoj razini

Ukupno krajnje snabdijevanje energijom prema izvoru (približno 307.000 TJ): 52% ugalj, 22% naftnih derivata, 16% biogoriva i otpada, 7% hidro, 3% plina.

- uvoz: 47.059 TJ ugalj, 29.086 TJ sirova nafta/plin, 10.170 TJ električna energija, 6.942 TJ prirodni plin, 58.155 naftnih derivata.

- izvoz: 14.714 TJ ugalj, 23.634 TJ struja, 293 TJ naftnih derivata.

Plan:

- 3% ukupnog snabdijevanja energentima. 0,25 milijardi kubičnih metara godišnje (100% ruskog porijekla dolazi preko jedne konekcije sa Srbijom) Planovi su proširiti plinovod Balkanski tok na Bosnu i Hercegovinu (*entitet Republika Srpska*) što ukazuje na to da bi plinovod trebao biti dovršen za pet godina. Plinovod u Bosni i Hercegovini (nova istočna interkonekcija) ide od Bijeljine do Banja Luke i Novog Grada preko entiteta Republike Srpske i Brčko distrikta. Za provedbu plana potrebna je podrška na razini Bosne i Hercegovine.

- glavni dobavljač, Energoinvest, dogovorio je s Gazpromom dovoljne količine plina do 1.1.2023.

- u slučaju zaustavljanja uvoza plina, grijanje u domaćinstvima bilo bi ozbiljno ugroženo, ali bi se moglo prijeći na električnu energiju koja je dostupna.

- rezerve mazuta/lož ulja za centralno grijanje mogle bi trajati najviše sedmicu dana.

- drugo alternativno snabdijevanje podrazumijevalo bi nabavku plina od najvjerovatnije Mađarske, s tim da cjenovna pristupačnost predstavlja velik izazov.

Električna energija:

kombinacija proizvodnje električne energije: 62% ugalj, 36% hidroenergije

- Bosna i Hercegovina izvozi električnu energiju (neto izvoz u H12022. ~ 2,027 GWh) i nastaviti će izvoziti ove zime;

- Za sljedeću zimu ne očekuju se nikakvi problemi sa sigurnošću snabdijevanja električnom energijom;

- Elektroprivrede Bosne i Hercegovine koje izvoze električnu energiju ostvaruju značajnu dobit.

Prioritetni projekti EIP-a: Jonsko-jadranski plinovod i južna interkonekcija s Hrvatskom

Najznačajniji problem u regionu kratkoročno odnosi se na cijene uvezene električne energije. Partneri sa Zapadnog Balkana, s izuzetkom Bosne i Hercegovine, sistemski su neto uvoznici električne energije. Potrebe za uvozom u 2022. dodatno su pogoršane zbog nižih izlaznih količina hidroelektrana uslijed suše.

Cijene električne energije kod svih partnera sa Zapadnog Balkana, posebno za domaće korisnike, centralno su regulisane i ostale su ispod cijene proizvodnje/uvoza, kao i ispod cijene na Evropskom tržištu (između 22 do 41% prosjeka EU-a). Time se vrši dodatni pritisak na budžete partnera kako bi se ublažili finansijski gubici pružatelja usluga.

Partneri vide povećanje cijena električne energije na tržišnu razinu kao destabilizaciju socijalnih prilika, nepristupačno većini stambenih potrošača, pa čak i faktora koji dovodi do likvidacije komercijalnih korisnika.

Rekordno visoka povećanja cijena energenata krajem 2021. i početkom 2022. godine predstavljala su snažan udar na kupovnu moć potrošača. Ta su povećanja uslijedila nakon značajnog pada cijena energije početkom pandemije bolesti COVID-19. Iako je početno povećanje cijena energenata uglavnom potaknuto ponovnom potražnjom za energentima nakon ublažavanja mjera ograničenja kretanja zbog bolesti COVID-19 nakon prvog vala pandemije, na naknadno poskupljenje cijena tokom 2021. godine značajno su utjecali i problemi na strani ponude. Ovakva dešavanja su dalje pogoršana početkom 2022. godine sa ruskom agresijom na Ukrajinu. Povećanje evropskih cijena plina od ljeta 2021. bilo je posebno izraženo, što je odraz kombinacije faktora ponude i potražnje zbog kojih su evropske zalihe plina prije zimske sezone ostale na istorijski niskoj razini, a tržište plina osjetljivo

¹ Com(2020) 641 final Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Ekonomski i investicijski plan za Zapadni Balkan

² C(2021) 8914 final

³ Com(2022) 528 final

na neizvjesnost ponude i potražnje, između ostalog zbog sve većih geopolitičkih napetosti.¹

Kao što je predviđeno u Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, energetska efikasnost, kao preduslov za postizanje dekarbonizacije uz najniže moguće troškove, mora se uvrstiti u buduće odluke o politikama i ulaganjima u području energetike. Pripremom i podnošenjem nacionalnih energetskih i klimatskih planova i ciljeva pokazat će se predanost rješavanju tog pitanja, usmjeravajući se na sektore s najvećim potencijalom ušteda energije. Osim toga, obnovljivi izvori energije već čine znatan udio u mješavini električne energije u nekim privredama regiona. Uvođenje modernih tehnologija mora biti popraćeno boljim investicionim okruženjem.

Kad je riječ o obnovljivim izvorima energije i mjerama energetske efikasnosti, potrebne su dalje reforme. Obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost dva su od pet glavnih elemenata nacrtu energetskog i klimatskog plana zemlje (*skr. NECP*). Od ključne je važnosti ostvariti ciljeve utvrđene u strateškim dokumentima.

Nedosljednost u energetske statistici predstavlja značajan problem kako u praćenju realizacije ciljeva energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije tako i u utvrđivanju budućih ciljeva u Bosni i Hercegovini. Postojeći ciljevi energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije te cjeloviti plan njihove realizacije definisani su na temelju prethodnih statističkih podataka, a praćenje provedbe provodi se prema podacima iz ažuriranih statističkih podataka. To dovodi do nedosljednosti, što dalje vodi do poteškoća u tačnom praćenju razine provedbe obaveza zemlje u ovim oblastima. Potrebno je dodatno poboljšati kvalitetu energetskih podataka kako bi se osigurala pouzdana, tačna i kompozitna energetska statistika.

Proces energetske tranzicije u Bosni i Hercegovini je vertikalno i horizontalno decentralizovan, tako da je raspodjela odgovornosti između ministarstava na razini Bosne i Hercegovine i entitetskoj/kantonskoj razini sljedeća: (i) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorno je za koordinaciju, praćenje i izvještavanje; (ii) Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije Federacije i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske odgovorni su za obnovljive izvore energije i tržište električne energije i plina; (iii) politika smanjenja emisija stakleničkih plinova u nadležnosti je Ministarstva okoliša i turizma Federacije i Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, dok su ministarstva socijalne politike u oba entiteta zadužena za brigu o ranjivoj kategoriji stanovništva, koja djelomično uključuje energetske ranjive grupe stanovništva. Kada se energetska siromaštvo pozicionira kao društveni problem, u nadležnosti je Ministarstva rada i socijalne politike Federacije i Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite u Republici Srpskoj, ali kada je povezano s energetske tranzicijom, u nadležnosti je i druga dva ministarstva, odnosno Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije Federacije i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske. Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske dodjeljuju bespovratna sredstva fizičkim i pravnim licima.

2.3. Naučene lekcije

Nedavne inicijative u oblasti energetske efikasnosti i shema raspodjele (66% za Federaciju, 33% za Republiku Srpsku i 1% za Brčko distrikt) poslužile bi za informisanje entiteta o mogućim internim aranžmanima u provedbi

energetskih mjera podržanih ovom mjerom. Takve inicijative koje je vrijedno spomenuti zbog njihova uspješnog obuhvata i privlačnosti građanima uključuju program turističkih vaučera i inicijative za energetske efikasnosti za privatne objekte te mikro i mala i srednja preduzeća. Lekcije iz prošlih programa energetske efikasnosti upućuju na to da je potrebno najmanje 50 % bespovratnih sredstava kako bi ulaganja postala privlačna.

Što se tiče načina provedbe, ovo je po prvi puta da se u Bosni i Hercegovini primjenjuje modalitet budžetske podrške, stoga nema iskustava šta bi najbolje odgovaralo domaćem kontekstu, posebno u ovoj vrsti intervencije usmjerene na kratkoročne potrebe i podršku dugoročnom okviru za energetske otpornost. Međutim, ubrzana evaluacija u kontekstu pandemije COVID-19² u kojoj su ocjenjivani i relevantnost i učinkovitost ugovora o budžetskoj podršci u odgovoru na krizu, posebno u formatu ugovora o izgradnji države i otpornosti, zaključena je sa sljedećim preporukama koje bi se mogle upotrijebiti za dijalog o politikama i izradu u okviru ove intervencije:

- Kako bi se maksimalno iskoristio dijalog o politikama kao sredstvo za informisanje i praćenje provedbe planova za odgovor na krizu partnerskih zemalja.

- Nastaviti podržavati srednjoročne i dugoročne fiskalne reforme i reforme javnih rashoda usmjerene na povećanje mobilizacije domaćih prihoda te promocija održivosti duga tokom odgovora na krizu i nakon krize.

- Podržavati partnerske zemlje u razvoju njihovih kapaciteta za vertikalno i horizontalno širenje sistema socijalne zaštite u partnerskim zemljama EU-a kako bi se povećala pripravnost i otpornost na krize.

- Dalja saradnja s partnerskim vlastima kako bi bile otvorenije i odgovornije u svojem sadašnjem i budućem odgovoru na krizu i izdvajanjima za krizne situacije

2.4. Dodatna područja procjene

2.4.1. Javne politike

Strateški okvir

Energetska strategija Bosne i Hercegovine usvojena je u avgustu 2018. godine, a sadržana je u Okvirnoj energetske strategiji do 2035. godine. Njena je provedba u toku. Okvirna energetska strategija do 2035. godine pruža strateške smjernice za učinkovito korištenje resursa kako bi se osiguralo sigurno i cjenovno pristupačno snabdijevanje energijom i energetska efikasnost. Bosna i Hercegovina neće izraditi plan za provedbu Okvirne energetske strategije, već je započela s izradom Energetskog i klimatskog plana Bosne i Hercegovine do 2030. godine (NECP). Očekuje se da će se konačni nacrt NECP-a, kojim će se zamijeniti Energetska strategija Bosne i Hercegovine, akcijski plan za energiju iz obnovljivih izvora i akcijski plan za energetske efikasnosti, izraditi krajem 2022. godine, a usvojiti najkasnije 2024. godine. U NECP-u će se definisati ciljevi energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije i smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030., kao i politike i mjere potrebne za njihovo postizanje. Strategija rekonstrukcije objekata (*engl. BRS*) za Bosnu i Hercegovinu do 2050. godine je u završnoj fazi izrade i profitirat će od predložene akcije i Plana smanjenja emisija Bosne i Hercegovine (NERP) za razdoblje 2018. do 2027., koji se primjenjuje od svog usvajanja na razini cijele zemlje 2015. godine.

¹ https://www.ecb.europa.eu/pub/economic_bilten/članci/2022/html/ecb.ebart.202204_01~7b32d31b29.hr

² Brza procjena inicijalnog odgovora EU-a na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 u partnerskim zemljama i regijama (2022.), dostupna na https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/monitoring-and-evaluation/strategic-evaluation-reports/fast-track-assessment-eu-initial-response-covid-19-crisis-partner-countries-and-regions-2020_en

Sigurnost snabdijevanja

Mjere za poboljšanje sigurnosti snabdijevanja električnom energijom treba preusmjeriti s uglja na obnovljive izvore energije. Bosna i Hercegovina je predana i postepenom ukidanju subvencija za ugalj, usklađivanju sa sistemom EU-a za trgovanje emisijama (ETS) i uvođenju drugih instrumenata za određivanje cijena ugljika radi promocije dekarbonizacije, što će biti posebno zahtjevno za zemlju u kojoj proizvodnja energije i industrija u velikoj mjeri ovise o fosilnim gorivima. Što se tiče sigurnosti snabdijevanja prirodnim plinom, zemlja je u potpunosti ovisna o jednom izvoru, što Bosnu i Hercegovinu čini ranjivom u slučaju poremećaja. Oba entiteta imaju dugoročan ugovor s Gazpromom. Osim dotoka prirodnog plina putem turskog toka, potpisan je i ugovor o jedinstvenoj interkonekciji između Srbije i Bosne i Hercegovine, u skladu s pravnom stečevinom EU-a. Federacija bi trebala ubrzati pripremu glavnog projekta, izdavanje dozvola i donošenje zakona o projektu Južne interkonekcije koji će doprinijeti snažnijoj integraciji na evropsko tržište plina i povećanju sigurnosti snabdijevanja. Nije ostvaren napredak u usklađivanju zakonodavstva o obaveznim zalihama nafte i naftnim derivatima. Snažno se potiče Bosna i Hercegovina da razvije potrebno zakonodavstvo, uspostavi tijelo na razini Bosne i Hercegovine za obavezne zalihe nafte i osigura usklađivanje zakonodavstva na razini entiteta, u skladu sa zahtjevima pravne stečevine EU-a.

Energetska efikasnost

U Bosni i Hercegovini sektor energetske efikasnosti je u nadležnosti entiteta i Brčko distrikta. U entitetima Federacije i Republike Srpske nadležnost za energetske efikasnost dijele ministarstva odgovorna za energetiku i ministarstva odgovorna za prostorno planiranje, a u Brčko distriktu je to na razini Vlade. Osim toga, oba entiteta imaju оформljene fondove za zaštitu okoliša i to Fond za zaštitu okoliša u Federaciji i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost u Republici Srpskoj, odgovorne za provedbu politika energetske efikasnosti, zakonodavstva i finansijskih programa. Osim subvencija, Fondovi prikupljaju sredstva kroz poreze za zaštitu okoliša i naknade od privatnog sektora, s tim da je prikupljeni iznos nedovoljan za značajnija ulaganja u energetske efikasnost. Postojeći mehanizam finansiranja usmjeravan kroz dva entitetska fonda (Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske) uključuje sufinansiranje projekata energetske efikasnosti zajedno s korisnicima kroz dodjelu bespovratnih sredstava i zajmova. Većina provedenih projekata energetske efikasnosti provodi se u saradnji s međunarodnim organizacijama, što uključuje udruživanje bespovratnih sredstava međunarodnih organizacija s bespovratnim sredstvima iz fondova i doprinosom korisnika te se ta praksa pokazala iznimno učinkovitom.

Energetsko siromaštvo

Energetsko siromaštvo spominje se u direktivi/uredbi u oblasti električne energije kroz koncept ugroženih potrošača. U suštini, cilj svih navedenih propisa, kao i UN-ovih Ciljeva održivog razvoja, jeste istaknuti i omogućiti svim kategorijama stanovništva korištenje energije koja je nužna za kvalitetan život. Potpisivanjem Deklaracije iz Sofije i prihvatanjem Zelene agende za Zapadni Balkan, Bosna i Hercegovina se obavezala provesti konkretne mjere predviđene Evropskim zelenim planom, a koje uključuju i pitanje energetske siromaštva.¹

Posljednjih godina ostvareno je određeno poboljšanje u sveukupnom usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a u Bosni i Hercegovini i njenim entitetima. Međutim, pojmovi kao što su energetske ranjive potrošači i energetske zaštićene potrošači upotrebljavaju se naizmjenično u dokumentima i razlikuju se po svom značenju u različitim entitetima, što bi moglo otežati provedbu potrebnih mjera. Na razini Bosne i Hercegovine energetske siromaštvo i energetska ranjivost prepoznati su u Energetskoj strategiji do 2035. godine, međutim, i dalje su potrebna dalja poboljšanja i direktniji pristup u pogledu zakonskih i podzakonskih akata.²

Postignut je određeni napredak u pogledu zaštite ranjivih potrošača energije u najnovijim verzijama zakonodavstva, kao i u Zakonu Republike Srpske o električnoj energiji iz 2020., Zakonu o električnoj energiji Brčko distrikta iz 2020. godine i Zakonu Federacije Bosne i Hercegovine o električnoj energiji iz 2014. godine. Međutim, u svim slučajevima tek treba utvrditi relevantne podzakonske akte, programe i uredbe.

Nema informacija o broju Roma koji žive ispod granice siromaštva. Međutim, opće informacije upućuju na to da su najranjivije kategorije osobe iznad 65 godina, u najsirašnjoj kategoriji su domaćinstva s više od dvoje djece, mladi u dobi od 15 do 25 godina bez formalnog obrazovanja, osobe s invaliditetom, raseljeni i Romi. Romska etnička manjina tradicionalno se suočava sa socijalnom isključenošću na temelju rasne diskriminacije, kao što je ograničen pristup obrazovanju, zdravstvenim uslugama i mogućnostima prihoda, što većinu Roma direktno stavlja u identificiranih 170.619 siromašnih domaćinstava.

Nacrt NECP-a u pripremi, a koji još nije usvojen, tek generalno uključuje energetske siromaštvo i utvrđuje ciljeve u ovoj oblasti. Usvajanjem dokumenta na razini Bosne i Hercegovine stvorili bi se uslovi za utvrđivanje politika energetske siromaštva na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini.

Što se tiče socijalne politike u Bosni i Hercegovini, u skladu sa ustavom, nadležnost Bosne i Hercegovine ograničena je na koordinacijsku ulogu te predstavljanje i obaveze zemlje na međunarodnoj razini, dok je provedba politika u nadležnosti entiteta Republike Srpske i lokalne razine, entiteta Federacije, odnosno entiteta, kantona i općina te nadležnost Brčko distrikta. Oba entiteta i Brčko distrikt usvojili su različite razvojne strategije ili sektorske energetske strategije u kojima prepoznaju postojanje energetske siromaštva i predviđaju različite mjere za zaštitu ranjivih kategorija. Ministarstva zadužena za socijalnu politiku i zapošljavanje uspostavljena su na entitetskoj i kantonalnoj razini te Brčko distriktu. Unatoč visokoj stopi siromaštva i socijalnim izazovima povezanim sa siromaštvom, sistem socijalne zaštite je nedovoljno razvijen, dok je efikasnost socijalnih davanja ograničena. U gotovo svim jedinicama lokalne samouprave širom zemlje postoje centri socijalne zaštite, odgovorni za provedbu socijalnih politika i socijalnih naknada.

U Federaciji, Brčko distriktu i Kantonu Sarajevo na snazi su mjere za određene socijalno ranjive kategorije. Federacija je 2011. godine donijela Odluku o provedbi mjera za smanjenje troškova električne energije u domaćinstvima i poticanju mjera energetske efikasnosti. Ta je mjera na snazi od 2011. i još je važeća. Ovom Odlukom potrošači koji ispunjavaju uslove za podršku su penzioneri s najnižom penzijom i korisnici trajne finansijske pomoći. Kanton Sarajevo ima mjere za zaštitu ugroženih potrošača od 2014. godine. Primjenjuje se nekoliko

¹ <https://reset.ba/wp-content/uploads/2022/05/Suzbijanje-energetskog-siromastva-u-Bosni-i-Hercegovini-%E2%80%93-prvi-korak-energetske-tranzicije.pdf>

² Studija o rješavanju problema energetske siromaštva u ugovornim strankama Energetske zajednice, DOOR, EIHP 2021.

različitih kriterija, npr. u Brčko distriktu, Vlada na godišnjoj osnovi usvaja Program finansijske podrške socijalno ugroženim potrošačima (penzionerima i osobama u stanju socijalne potrebe) za plaćanje komunalnih računa.

Subvencioniranje i održavanje cjenovno pristupačnih tarifa za domaćinstva i MSP-ove trebalo bi stoga smatrati privremenom mjerom za rješavanje efekata energetske krize koje ne stoje na putu provedbi tekućih reformi u energetskom sektoru, posebno onih usmjerenih na deregulaciju tržišta.

U zaključku, politike su dovoljno relevantne i vjerodostojne da bi se ciljevi ugovora o budžetskoj podršci u velikoj mjeri ostvarili. Stoga Komisija može podržati politike sa predloženim ugovorom o budžetskoj podršci.

2.4.2. Makroekonomske politike¹

Unatoč teškim političkim prilikama i stanju u zdravstvu, u 2021. godini dolazi do snažnog oporavka aktivnosti. Procjenjuje se da se realni BDP u 2021. oporavio za 7,5%, što odražava približnu domaću potrošnju i veći izvoz u EU. Ekonomska aktivnost se vratila ili premašila razine prije pandemije. Naime, industrijska proizvodnja i izvoz od sredine 2021. su premašili razine prije pandemije, dok se zaposlenost vratila na razinu prije pandemije krajem godine. Snažan izvoz, zajedno s većim doznakama koje su više nego neutralizirale oporavak uvoza, doprinijele su smanjenju deficita tekućeg računa na 2,1% BDP-a u 2021. godini. Službene devizne rezerve su iznad praga minimalne adekvatnosti rezervi. Aranžman sa valutnim odborom i dalje pruža vjerodostojnu osnovu i pomaže u osiguravanju makroekonomske i finansijske stabilnosti održavanjem povjerenja javnosti u valutu.

Nakon jednogodišnje deflacije ukupna inflacija je porasla, potaknuta ubrzanjem cijena hrane i prevoza. Mjesečna inflacija dosegla je 10,2 posto u martu 2022. i nastavila se u avgustu na 16,8% godišnje. Temeljna inflacija, iako je znatno niža od ukupne, također je porasla. Nagli porast cijena potaknut je višim globalnim cijenama sirovina i goriva, što je praćeno ranijim pritiscima od rasta potražnje i suše. Neto plate stalno rastu, u skladu s dugoročnim rastom produktivnosti rada.

Fiskalna pozicija okrenula se suficitu od 0,8% BDP-a u 2021. iz deficita od 4,7% u 2020. godini, što je najvećim dijelom odraz rekordno visokih prihoda od indirektnih poreza, koji su porasli za 16,7 posto u odnosu na 2020., uslijed oporavka potrošnje i viših cijena, kao i niže domaće kapitalne potrošnje. Tekući rashodi neznatno su porasli, uglavnom zbog većih rashoda za robu i usluge, plate u javnom sektoru i socijalna davanja (penzije), dok se potrošnja povezana s pandemijom smanjila. Vanjsko finansiranje u 2021. je bilo dovoljno, pri čemu su dodijeljena sredstva iz SDR-a (306 miliona eura) i prva tranša makrofinansijske pomoći EU-a (125 miliona eura) pored izdavanja euroobaveznica Republike Srpske u aprilu (300 miliona eura). Tijela su dio tog finansiranja iskoristila za rashode povezane s pandemijom i transfere na niže razine vlasti u skladu sa svojim revidiranim planovima potrošnje za 2021. godinu.

Očekuje se da će fiskalni suficit od 0,7% BDP-a u 2021. neznatno pasti na 0,5% u 2022. i varirati oko 1 do 1,2% u srednjoročnom razdoblju. U 2022. godini dominirali su veći rashodi potaknuti povećanjem rashoda za plate u javnom sektoru (11,7%) i potrošnjom na robu i usluge te socijalne naknade, dok je kapitalna potrošnja ostala slaba. Očekuje se da će se fiskalna konsolidacija nastaviti 2023., iako različitim dinamikom za dva entiteta. Očekivani srednjoročni viškovi

prvenstveno bi trebali biti rezultat veće porezne discipline u vanjskim godinama, dok bi potrošnja trebala ostati ograničena.

Procjenjuje se da je javni dug 2021. dosegao najvišu razinu od 36,7%, a predviđa se da će se vratiti na razine ispod 35% BDP-a. Analiza održivosti duga Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) ukazuje na to da je državni dug Bosne i Hercegovine i dalje nizak i održiv. Republika Srpska ima nepovoljniji finansijski položaj u odnosu na Federaciju, s većim akumuliranim dugom i većim pritiskom kratkoročnog refinansiranja. Očekuje se da će potrebna vanjska finansijska sredstva za Bosnu i Hercegovinu uglavnom pristići od međunarodnih finansijskih institucija, što će omogućiti povoljnu kamatnu stopu i dužu dospelost.

Potaknuta vanjskom potražnjom i domaćom potrošnjom, ekonomska aktivnost je ostvarila dobre rezultate u prvoj polovini 2022., a Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBH) procijenila je rast BDP-a za prvu polovinu godine na 4,8%. Usporevanje se očekuje u drugoj polovini jer će se smanjiti vanjska potražnja, prvenstveno u EU. Stoga se očekuje da će rast realnog BDP-a za 2022. iznositi između 3 i 4%. Srednjoročni izgledi ovisit će o vanjskoj potražnji i domaćim reformama.

Predviđa se da će se deficit tekućeg računa u 2022. povećati na 4,3% BDP-a zbog skromnijeg izvoza i većeg troška uvoza na temelju cijena, a zatim će se u srednjoročnom razdoblju stabilizirati na prosječno oko 3,5%. Inflacija je ostala visoka i 2022. godine. Rast ukupne inflacije znatno se povećao u drugoj polovini ove godine. Očekuje se da će 2023. doći do postepenog ublažavanja inflacijskih pritiska u skladu s predviđenim usporavanjem globalnih cijena hrane i energije te ublažavanjem ograničenja snabdijevanja te gornjim granicama domaćih cijena električne energije. Predviđa se da će prosječna dvanaestomjesečna inflacija indeksa potrošačkih cijena (CPI) u 2022. znatno nadmašiti deset posto te se smanjiti na oko 4,5% u 2023., 3,5% u 2024. i postepeno se smanjivati prema 2% u srednjoročnom razdoblju, u skladu s predviđenom inflacijom u europodručju.

Kad je riječ o monetarnoj i finansijskoj politici, bankarski sektor uspješno je prebrodio krizu uzrokovanu bolešću COVID-19. Tijela su provela različite mjere za osiguravanje likvidnosti i održavanje aktivnosti kreditiranja. Neprihodonosni krediti i dalje su se smanjivali, dosegnuvši 5,2% u drugom tromjesečju 2022. godine. Nadležna tijela trebala bi ukloniti nedostatke u finansijskoj sigurnosnoj mreži osnivanjem jedinstvenog sanacijskog fonda koji može olakšati restrukturiranje banaka i iznimno osigurati likvidnost te dovršiti okvir za sanaciju neprihodonosnih kredita.

U martu 2022. godine, MMF je završio konsultacije u vezi člana IV. iz 2022. i postigao dogovor na tehničkoj razini s Bosnom i Hercegovinom o prioritetnim područjima koja treba rješavati u okviru potencijalnog novog aranžmana, o čemu bi se detaljno raspravljalo nakon formiranja novih vlasti na svim razinama nakon Općih izbora u oktobru 2022. godine.

Prepoznato je da je oporavak ekonomske aktivnosti doprinio ponovnoj uspostavi fiskalne ravnoteže. U budućnosti bi fiskalna politika trebala ublažiti utjecaj visokih cijena hrane i goriva na najranjivije i zadržati rezerve s obzirom na neizvjesne izgleda. Nadležna tijela trebala bi nastojati pružiti privremenu, ciljanu pomoć ranjivim domaćinstvima. Istovremeno, nadležna tijela bi trebala nastojati poboljšati mrežu socijalne sigurnosti kako bi bila bolje pripremljena za buduće udare. Raspoloživi fiskalni prostor trebao bi se iskoristiti za povećanje javnih ulaganja, po mogućnosti jeftinim, dugoročnim finansiranjem međunarodnih finansijskih institucija.

¹ Na temelju izvještaja MMF-a u skladu s članom IV. i Globalnih ekonomskih izgleda za oktobar 2022. Neki podaci također iz www.bhas.gov.ba od 25. oktobra 2022.

U zaključku, nadležna tijela provode makroekonomske politike usmjerene na stabilnost i time je zadovoljen kriterij prihvatljivosti.

2.4.3. Upravljanje javnim finansijama

Uz podršku programa tehničke pomoći MMF-a koji finansira EU, Bosna i Hercegovina je u januaru 2021. izradila drugu Strategiju za upravljanje javnim finansijama (PFM) za razinu institucija Bosne i Hercegovine za razdoblje 2021. do 2025. godine, koja je prethodno obuhvatala razdoblje 2017. do 2021. Sve razine upravljanja dogovorile su se o sveobuhvatnoj strategiji upravljanja javnim finansijama (cjelodržavnoj) za razdoblje 2021. do 2025., koja je usvojena 28. jula 2022 godine, što ukazuje na **visoku razinu usaglašenosti** o pitanjima koja treba rješavati u području upravljanja javnim finansijama.

Još jedan pokazatelj visokog stepena sinhronizacije u naporima u ovoj oblasti je **gotovo identična struktura** PFM strategija na svim razinama vlasti (institucije Bosne i Hercegovine, Federacije, Republike Srpske i Brčko distrikta) i vrlo slične mjere i aktivnosti, dok se kalendari i rokovi za te aktivnosti ipak razlikuju.

Što se tiče sistema upravljanja, ministarstva finansija (i Direkcija za finansije Brčka distrikta) su glavne tačke za koordinaciju reformi upravljanja javnim finansijama. Godišnji izvještaji relevantnim vlastima se sačinjavaju i razmatraju dva puta godišnje, kako bi se osiguralo političko praćenje planova reformi.

Strategija upravljanja javnim finansijama adekvatno je uvrštena u strateški okvir politika. Strategijom su obuhvaćene mjere i aktivnosti iz prethodnog razdoblja, a njezinu provedbu vodi međuresorna radna grupa, odnosno ista grupa koja je izradila strategiju. Istovremeno su određene reforme po prvi puta uvrštene u strateške dokumente te **objedinjuju ključne reformske mjere i aktivnosti** koje planira Vijeće ministara i institucije putem strategija za razvoj posebnih podsistema upravljanja javnim finansijama:

- Strategija za razvoj sistema interne finansijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine (usvojena u junu 2020.),
- Strategija razvoja javnih nabavki za razdoblje 2021. do 2025. (u toku),
- Strateški plan razvoja Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine za razdoblje 2021. do 2025. (u toku),
- pored toga, Strategija razvoja statistike za Bosnu i Hercegovinu - Agenda 2030. (u toku) i
- Strategija za borbu protiv korupcije 2020. do 2024. (u toku) bit će važna i relevantna za upravljanje javnim finansijama.

Osim toga, sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini usmjerene su na **reformu budžetskog procesa** koja se temelji na jačanju programskog budžetiranja i njegovom unapređenju te većoj povezanosti sa **srednjoročnim planiranjem budžeta i strateškim planiranjem**. Navedeno se odražava i u pojedinačnim strategijama upravljanja javnim finansijama na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, kao i u sveobuhvatnoj (cjelodržavnoj) strategiji upravljanja javnim finansijama. Sve razine vlasti pripremile su i nacrt prijedloga za izmjenu zakonskih i podzakonskih akata kako bi se omogućile reforme.

Federacija je već usvojila novi Zakon o budžetu na temelju provedbe **programskog budžetiranja** u svim fazama (priprema, izvršenje i praćenje budžeta). Ostale tri administrativne razine još uvijek pripremaju propis.

Svjetska banka provela je procjenu javnih rashoda i finansijske odgovornosti (PEFA) 2013. i objavila istu 2014. godine. Iako je riječ o procjeni od prije gotovo deset godina, njeni širi nalazi i dalje su primjenjivi. Procjena pruža rezultate i

analize utemeljene na dokazima za Bosnu i Hercegovinu, Federaciju, Republiku Srpsku i institucije Brčko distrikta tokom ciklusa upravljanja javnim finansijama. Za razinu institucija Bosne i Hercegovine, koja je najrelevantnija za budžetsku podršku, ocjene su od A do D, pri čemu je prosječna vrijednost po 28 indiktoru C+. Konkretno, **realizacija rashoda** ocijenjena je sa C, **realizacija prihoda** dobila je najvišu ocjenu A, izvještavanje, dostupnost informacija i transparentnost ocijenjeni su sa B, dok su kontrole ocijenjene sa C+. Nova procjena PEFA-e koju finansira EU pokrenuta je u julu 2022. godine, ali njeni zaključci još nisu dostupni.

Mobilizacija domaćih prihoda snažna je značajka u sistemu upravljanja javnim finansijama Bosne i Hercegovine. To potvrđuje i činjenica da je, na primjer, prosjek EU-a u smislu stope naplate indirektnog poreza u 2020. iznosio 13,4% BDP-a, dok je u Bosni i Hercegovini za istu godinu iznosio 19,2% BDP-a, što je vrlo uvjerljiv argument u prilog kvalitetnom radu Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine u izvršavanju svojih zadaća upravljanja PDV-om, carinama i akcizama u Bosni i Hercegovini.

Integracija **rodno osjetljivog budžetiranja** (engl. GRB) u Bosni i Hercegovini započela je sredinom 2000-ih s ranim naporima rodnih institucionalnih mehanizama, međunarodnih i nevladinih organizacija te je bila usko povezana s reformom javnih finansija. Koristeći se procesom budžetske reforme kao instrumentom za promociju rodne ravnopravnosti, GRB je pokrenut kao dio redovne prakse planiranja i raspodjele budžeta te je stoga uvršten i korišten kao alat za analizu i kontrolu. Tokom godina sve administrativne razine radile su na GRB-u te je u tom pogledu provedeno nekoliko projekata za povećanje kapaciteta državnih službenika. U Zakonu Bosne i Hercegovine o ravnopravnosti spolova i Akcijskom planu Bosne i Hercegovine za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2018. do 2022. GRB se navodi kao ključni princip kojim se isti uvrštava u zakonodavni i okvir politika u zemlji.

U zaključku, strategija reforme upravljanja javnim finansijama dovoljno je relevantna i vjerodostojna, između ostalog u pogledu mobilizacije domaćih prihoda, te je time zadovoljen kriterij prihvatljivosti.

2.4.4. Transparentnost i nadzor budžeta

Kako je izmjereno Istraživanjem o otvorenosti budžeta za 2021.

(<https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2021/bosnia-and-herzegovina>), indeks transparentnosti budžeta je sa 55 u 2012. pao na 33 u 2021. godini. Glavni razlog pada je činjenica da zakonodavne vlasti nisu blagovremeno usvojile budžete institucija Bosne i Hercegovine, te da godišnji izvještaji i sažetak budžeta nisu blagovremeno objavljeni, što su sve posljedice dugogodišnjeg i aktuelnog političkog zastoja na razini Vijeća ministara. Važno je napomenuti da Istraživanje o otvorenosti budžeta ocjenjuje samo uspješnost institucija Bosne i Hercegovine i ne ocjenjuje uspješnost entiteta Republike Srpske i Federacije. Nadalje, sve pojedinačne i sveobuhvatne strategije upravljanja javnim finansijama postavile su kao cilj poboljšanje svih dimenzija "otvorenosti budžeta" (transparentnost, nadzor, učešće javnosti).

Posljednji PEFA izvještaj datira iz 2013. godine, te se ne može upotrijebiti u analizi zbog zastarjelosti. U izvještaju SIGMA-e za 2021. o upravljanju javnim finansijama "Princip 5. Transparentno izvještavanje o budžetu i nadzor" ocjenjuje se sa 2 (dovoljno).

Izvještaj SIGMA-e ukazuje na velike nedostatke u područjima "Kvaliteta godišnjih izvještaja preduzeća u državnom vlasništvu, vanbudžetskih fondova i lokalne samouprave" i "Postojanje izvještavanja o utvrđenim fiskalnim

rizicima". Međutim, "kvaliteta godišnjeg finansijskog izvještaja vlasti" ocijenjena je kao primjerena (3/7).

Općenito govoreći, budžetski podaci javno su dostupni u vezi s izvršenjem budžeta na svim administrativnim razinama. Izvještaji o izvršenju budžeta tokom godine pripremaju se tromjesečno u Brčko distriktu, na razini Bosne i Hercegovine i u Federaciji, s tim da se ne objavljuju. U Republici Srpskoj objavljuju se mjesečni izvještaji. Uz iznimku Republike Srpske, svi godišnji finansijski izvještaji objavljuju se u roku od šest mjeseci od kraja godine.

Nedavno je zabilježen značajniji pokušaj povećanja transparentnosti budžeta objavljivanjem sažetaka budžeta na svim razinama vlasti. Pilot sažetke budžeta 2020. godine objavili su Ministarstvo finansija/financija i trezora, Federacija i Republika Srpska, a strategije upravljanja javnim finansijama predlažu dalje mjere za te pilot projekte.

Svi godišnji finansijski izvještaji podnose se zakonodavnim tijelima na svakoj upravnoj razini, s tim da ne postoji strukturirani sistem povratnih informacija o nadzoru zakonodavnih tijela. U izvještaju SIGMA-e blagovremenost parlamentarne rasprave o izvještaju državnih revizijskih institucija ocijenjena je vrlo dobrom (3/3). Isto je potvrđeno i u Istraživanju o otvorenosti budžeta za 2021. u kojem je za "nadzor vanjske revizije" ostvaren rezultat 95 od 100.

Nakon vanrednih rashoda/budžetske odgovornosti i integriteta povezanih s krizom, vrijedi napomenuti da su i Federacija i Republika Srpska usvojili novo vanredno zakonodavstvo koje je imalo za cilj olakšati entitetskim vladama Federacije i Republike Srpske da se bolje nose s pandemijom bolesti COVID-19. Uspješnost Federacije u ovom dijelu razmatrana je kroz reviziju učinaka intervencija povezanih s bolešću COVID-19 koji je proveo Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine za razdoblje od marta do decembra 2020. godine, a izvještaj je objavljen u junu 2021. godine¹.

Ključni nalazi revizije učinaka pružaju korisne pouke po pitanju transparentnosti i sveobuhvatnosti izvještavanja kako slijedi:

1. Federalno ministarstvo finansija/financija nije učestvovalo u detaljnom i transparentnom planiranju rashoda potrebnih za hitne intervencije.

2. Tokom razdoblja pripreme hitnog zakona, Federalno ministarstvo finansija/financija nije dostavilo Vladi Federacije procjenu fiskalnog učinka takvog Zakona na federalni budžet.

3. Nisu utvrđeni indikatori učinka za realizaciju mjera iz hitnog zakona, kako bi se osigurali preduslovi za naknadno ocjenjivanje ostvarenih učinaka i jasno odredili rezultati pojedinačnih mjera i Zakona u cjelini.

4. Nezadovoljavajuće izvještavanje u okviru budžetske dokumentacije.

Takva revizija učinaka nije provedena ni za Republiku Srpsku, s tim da je moguće da vrijede iste pouke kao i za Federaciju.

U zaključku, objavljena je odgovarajuća budžetska dokumentacija i zadovoljen je kriterij prihvatljivosti.

3. OPIS AKTIVNOSTI

3.1. Logika intervencije

Mjera se sastoji od Ugovora o izgradnji države i otpornosti u cilju podrške ublažavanju socioekonomskih posljedica energetske krize i utvrđivanju strategije/akcijskog

plana za energetska otpornost u skladu s prelaskom na zelenu energiju sa težištem na energetske efikasnosti i energiji iz obnovljivih izvora. Ugovorom o budžetskoj podršci osigurava se doprinos politikama vlasti za smanjenje negativnog učinka energetske krize na građane, osiguravanje pružanja osnovnih usluga, posebno najranjivijim segmentima stanovništva, stambenom sektoru te mikro, malim i srednjim preduzećima (MSME), istovremeno osiguravajući da mjere podrške ne dovode do povećanja potrošnje energije, već su povezane s mjerama energetske efikasnosti, te kako bi se podržao dugoročni socioekonomski oporavak, energetska sigurnost i energetska tranzicija zemlje, nadovezujući se na obaveze koje Bosna i Hercegovina ima u skladu s propisima Energetske zajednice i u skladu s Planom za dekarbonizaciju Energetske zajednice. Pristup EU-a prati i snažan politički dijalog.

Opći ciljevi (efekat) ove mjere sljedeći:

1. Ublažiti neposredne socioekonomske efekte rasta cijena energije i potaknuti održivu privredu na principu niskih emisija ugljika i otpornosti na klimatske promjene

Specifični ciljevi (ishodi) ove mjere za ublažavanje energetske krize su sljedeći:

1. Veći pristup ranjivih domaćinstava mjerama neposrednog ublažavanja energetske siromaštva

2. Učinkovitije i racionalnije korištenje energetskih resursa u stambenom sektoru

3. Veći pristup pouzdanim, energetskim i resursno efikasnim komercijalnim objektima (usmjereni na mikropreduzeća/MSP-ove)

Rezultati koji će se ostvariti u okviru ove mjere i kojima se doprinosi odgovarajućim specifičnim ciljevima (ishodi) su sljedeći:

Inducirani rezultati;

1. Uspostavljene ciljne mjere za podršku socijalno ugroženom stanovništvu

2. Nastavak postojećih mjera za subvencioniranje računa za električnu energiju/komunalije za siromašne potrošače

3. Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje ušteda energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u stambenim zgradama

4. Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje ušteda energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u MMSP-ovima

5. Unaprijeđen okvir politika i regulatorni okvir kako bi se omogućila regionalna integracija i povećana ulaganja u intervencijske sektore te kako bi se privatnim i javnim akterima olakšala provedba investicijskih projekata

6. Postignut napredak u provedbi energetske akcijske planu zemlje

Direktni rezultati;

1. Snažnija utemeljenost politika o energetske učinkovitosti, energetske otpornosti i povezanim mjerama podrške

2. Stvoren fiskalni prostor za preraspodjelu sredstava ranjivim akterima

3.2. Integriranje

Zaštita okoliša, klimatske promjene i biodiverzitet

Ishodi provjere strateške procjene utjecaja na okoliš (relevantno za budžetsku podršku i intervencije na strateškoj razini).

U provjeri utjecaja na okoliš zaključeno je da nisu potrebne dalje mjere.

Ishodi analize procjene utjecaja na okoliš (relevantno za projekte i/ili posebne intervencije u okviru projekta).

Pregledom procjene utjecaja na okoliš aktivnost je klasificirana kao kategorija C (nije potrebna dalja procjena).

¹ Učinkovitost planiranja i provedbe mjera za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije bolesti COVID-19: https://www.vrifbih.ba/wp-content/uploads/2021/06/Efikasnost_planiranja_i_realizacije_mjera_za_ublazavanje_ekonomskih_posljedica_pandemije_COVID-19.pdf

Ishod provjere procjene klimatskih rizika (relevantan za projekte i/ili posebne intervencije u okviru projekta).

U analitičkom pregledu procjene klimatskih rizika zaključeno je da ta mjera nije rizična ili je niska (nije potrebna dalja procjena).

Rodna ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojčica

Principi rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena su važni ciljevi ove aktivnosti. Svijest o važnosti uključivanja principa rodne ravnopravnosti u planiranje i upravljanje energetsom politikom je na niskoj razini. Ranjive grupe nisu uključene u te procese, nije provedena procjena utjecaja prema spolovima, podaci razvrstani po spolu nisu dostupni. Žene su nedovoljno zastupljene u većini sektora, ali ta je razlika posebno vidljiva u energetsom sektoru, koji se smatra pretežito muškim sektorom. Među ukupnim brojem zaposlenih u energetsom sektoru u BiH je 17 posto žena, dok je samo 6 posto na najvišim rukovodećim položajima. S obzirom na takav mali udio, istražiti će se mogućnosti za povećano učešće žena tokom provedbe mjere u vezi s mjerama iz EU GAP-a III i BiH GAP-a, kao i relevantnih prioriteta utvrđenih u Planu provedbe na razini zemlje BiH (CLIP). Konkretno, princip rodne ravnopravnosti će biti uključen u aktivnosti povezane s ciljanom socijalnom podrškom koja se pruža za oba spola u okviru Ekonomskog plana za borbu protiv krize te svaku podršku koja se pruža preduzećima (u vlasništvu oba spola) kao korisnika finansijskih sredstava osiguranih programima kreditnih garancija. Na temelju aktivnosti koje će se provoditi u okviru mjere, ranjivim kategorijama oba spola osigurava se socijalna podrška za suočavanje s negativnim efektima rastućih cijena energije. Projekat će, stoga, imati direktan učinak na oba spola kao krajnje korisnike aktivnosti. Tokom faze provedbe i putem dijaloga o politikama u obzir se uzimaju i rodno specifična pitanja.

Ljudska prava

Aktivnosti u okviru ovog programa primjenjivat će se pristup utemeljen na ljudskim pravima i temeljiti se na principima dobre uprave, jednakosti i inkluzije socijalno ili ekonomski ugroženih ili ranjivih grupa.

Invalidnost

Prema OECD-ovim DAC-a kodovima za osobe s invaliditetom utvrđenima u odjeljku 1.1., ova se mjera označava kao D1, gdje je inkluzija osoba s invaliditetom jedan od važnih ciljeva mjere. Mjerom se predviđa pružanje ciljane socijalne podrške ženama i muškarcima, djevojčicama i dječacima s invaliditetom kako bi se nosili s negativnim posljedicama rasta cijena energije.

Demokratija

Mjerama u okviru ovog programa podržat će se koraci koje poduzimaju vlasti Bosne i Hercegovine u radu na principima javne uprave koja je razvila Evropska komisija u bliskoj saradnji s OECD/SIGMA-om.

Osjetljivost na sukobe, mir i otpornost

Cilj Ugovora je povećati ukupnu otpornost privrede i društva na vanjske udare.

Smanjenje rizika od katastrofa

Cilj Ugovora je povećati ukupnu otpornost privrede i društva na vanjske udare.

3.3. Rizici i pretpostavke

Kategorija	Rizici	Vjerovatnoća (visoka/ srednja/ niska)	Efekat (visok/ srednji/ nizak)	Mjere ublažavanja
2,3	Operativni kapacitet vlasti uslijed administrativnog uređenja za provedbu Ugovora o otpornosti i obuhvat najranjivijih grupa društva i poticanje sektora energetske efikasnosti na najučinkovitiji i najblagovremeniji način.	S	V	Pažljivo pratiti provedbu putem dijaloga o politikama Korištenje tehničke pomoći iz drugih instrumenata za podršku brzog pripremi metodologije, kriterija i sl. za potrebe utvrđivanja korisnika
1,2,3	Održavanje stabilnosti makroekonomskih politika i napredak u provedbi reforme upravljanja javnim finansijama	S	V	Usvojen aranžman sa MMF-om i realizacija prema planiranom
2,3	Nedostatni kapaciteti vlasti za utvrđivanje i provedbu efikasnih kratkoročnih i srednjoročnih mjera odgovora u radu na potrebnim reformama u energetsom sektoru	S	S	Nastaviti dijalog o politikama i tehničku podršku relevantnim organima javne uprave, osiguravati tijesnu koordinaciju s međunarodnim partnerima, poslovnom zajednicom i organizacijama civilnog društva.

3.4. Matrica indikativnog logičkog okvira

Rezultati	Lanac rezultata	Indikatori	Osnovne vrijednosti (vrijednost i godina)	Ciljevi do kraja Ugovora o budžetskoj podršci (vrijednost i godina)	Izvori podataka
Okrirni efekti politika	Ublažavanje neposrednih socioekonomskih efekata rasta cijena energije i poticanje održive privrede temeljene na principima Bosne i Hercegovine s niskim emisijama ugljika i otporne na klimatske promjene.	Godišnja stopa rasta realnog BDP-a po stanovniku (SDG 8.1.1.) Razina energetskeg intenziteta primarne energije (SDG 7.3.1)	7,5 % (2021.) 466,71 (2022)	> 2,5 % (2023) < 466,71 (2023.)	BAS – Agencija za statistiku BiH EUROSTAT
Očekivani rezultati politike	1. Povećan pristup ranjivih domaćinstava mjerama neposrednog ublažavanja energetskeg siromaštva 2. Učinkovitije i racionalnije korištenje	Udio ranjivih domaćinstava koja imaju koristi od mjera za ublažavanje energetskeg siromaštva kako bi se prevazišlo povećanje cijena na računima za struju i grijanje 2022./23. ¹⁸	25 % ugroženih domaćinstava primilo finansijsku podršku za prevazilaženje povećanja cijena na računima za struju i grijanje 2022./23. (2022.)	96 % ranjivih grupa domaćinstava primilo finansijsku podršku za prevazilaženje povećanja cijena na računima za struju i grijanje 2022./23. (2023.)	Izveštaj vlasti o donesenim mjerama u kontekstu Akcijskog plana povodom energetske krize

¹⁸ Na temelju tematskog izvještaja Evropske mreže za socijalnu politiku o siromaštvu unatoč zaposlenju, Bosna i Hercegovina, 2019.

	energetskih resursa u stambenom sektoru 3. Veći pristup pouzdanim, energetski i resursno efikasnim komercijalnim objektima (usmjereni na mikropreduzeća/MSP-ove) 4. Uspostava zakonodavnog okvira za električnu energiju kojim se omogućuje uvođenje razmjene električne energije i učešće u povezivanju tržišta	Broj stambenih objekata koje imaju koristi od pristupačnih komercijalnih mjera energetske efikasnosti Broj MMSP-ova koji imaju koristi od pristupačnih komercijalnih mjera energetske efikasnosti Izmjene zakonodavstva na razini Bosne i Hercegovine o električnoj energiji kojima se osigurava pravna osnova za uspostavu organizovanog tržišta električne energije i razdvajanje mrežnih operatora	0 stambenih objekata dobilo bespovratna sredstva (2022.) 0 M/MSP-ova dobilo bespovratna sredstva (2022.) Urađen nacrt izmjena i dopuna, nisu usvojene (2022.)	4000 stambenih objekata dobilo bespovratna sredstva (2023.) 400 M/MSP-ova dobilo bespovratna sredstva (2023.) Usvajanje izmjena i dopuna koje je pripremio Sekretarijat Energetske zajednice (K2 2023.)	
Inducirani rezultati/outputi	Uspostavljene ciljne mjere podrške socijalno ugroženom stanovništvu Nastavak postojećih mjera za subvencioniranje računa za električnu energiju/komunalije za siromašne potrošače Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za	Uspostavljen mehanizam za podršku energetski siromašnim domaćinstvima kako bi se prevazišlo povećanje cijena na računima za struju i grijanje 2022./23. Broj mehanizama za subvencioniranje računa za električnu energiju/komunalije siromašnih domaćinstava.	0 (2022.) 3 (2022.)	1 (2023.) 3 (2023.)	Izveštaj vlasti o donesenim mjerama u kontekstu Akcijskog plana povodom energetske krize

povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u stambenim zgradama	Broj mehanizama finansijskih poticaja za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u postojećim stambenim zgradama	0 (2022.)	2 (2023.)	
Usvojeni finansijski poticajni mehanizmi za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u MMSP-ovima	Broj uspostavljenih mehanizama finansijskih poticaja za povećanje uštede energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova u MMSP-ovima	0 (2022.)	2 (2023.)	
Povećani pristup finansijskim uslugama i proizvodima za energetske siromašna domaćinstva te ulaganja u učinkovitost resursa (stambeni sektor i M/MSP)	Proširen obim izvora finansiranja na sve relevantne ciljne subjekte u eurima	0 (2022.)	70.000.000 (2023.)	
Unaprijeđen okvir politika i regulatorni okvir kako bi se omogućila veća ulaganja u sektore intervencije i olakšala provedba investicijskih projekata privatnim i javnim akterima.	Poduzete mjere iz Akcijskog plana za unapređenje okvira politika i regulatornog okvira	Ograničen napredak (2022.)	Značajan napredak (2023.)	
Napredak u provedbi Nacionalnog energetskog akcijskog plana	% mjera iz Nacionalnog energetskog akcijskog plana koje su u potpunosti provedene	0 (2022.)	100 (2023.)	

Direktni rezultati/outputi	Oснажена утемеленост политика о енергетској ефикасности, енергетској отпорности і повезаним мјерима подршке	Novi alati i proizvodi koje vlasti primjenjuju u okviru Nacionalnog energetskog akcijskog plana	Ograničen napredak (2022.)	Značajan napredak (2023.)	Izveštaj vlasti o donesenim mjerama u kontekstu Akcijskog plana povodom energetske krize
	Fiskalni prostor za preraspodjelu sredstava ranjivim akterima	Obim izvora finansiranja dostupnih vlastima za targetiranje relevantnih subjekata u eurima	0 (2022.)	70.000.000 (2023.)	

4. PROVEDBENI ARANŽMANI

4.1. Sporazum o finansiranju

U cilju provedbe mjere, predviđeno je sklapanje Sporazuma o finansiranju s Bosnom i Hercegovinom.

4.2. Indikativno razdoblje provedbe

Indikativno operativno razdoblje provedbe mjere tokom kojeg će se provoditi aktivnosti opisane u odjeljku 3. i provesti odgovarajući ugovori i sporazumi jeste 24 mjeseca od dana stupanja na snagu Sporazuma o finansiranju.

Odgovorni dužnosnik Komisije može produžiti provedbeno razdoblje izmjenom ove Odluke o finansiranju i relevantnih ugovora i sporazuma.

4.3. Provedba komponente budžetske podrške

Programom direktno upravlja Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini.

4.3.1. Obrazloženje iznosa dodijeljenih za budžetsku podršku

Iznos dodijeljen za budžetsku podršku iznosi 70.000.000 eura. Nije predviđena dodatna podrška.

Taj iznos temelji se na obavezi Bosne i Hercegovine da dodijeli vlastita budžetska sredstva za ublažavanje socioekonomskih posljedica energetske krize izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu. Taj se iznos temelji na sveobuhvatnoj diskusiji s akterima i pripremi akcijskog plana zemlje za rješavanje posljedica energetske krize, posebno za ranjiva domaćinstva te mala i srednja preduzeća.

4.3.2. Kriteriji za isplatu budžetske podrške

a) Uslovi.

Opći uslovi za isplatu svih tranši su sljedeći:

- Zadovoljavajući napredak u provedbi Akcijskog plana zemlje za energetske krize kako bi se odgovorilo na posljedice socioekonomskih posljedica energetske krize.

- Održavanje vjerodostojne i relevantne makroekonomske politike usmjerene na stabilnost ili napretka u ponovnoj uspostavi ključnih bilansa.

- Zadovoljavajući napredak u provedbi reformi za poboljšanje upravljanja javnim finansijama, uključujući mobilizaciju domaćih prihoda, te kontinuirana relevantnost i vjerodostojnost programa reformi.

- Zadovoljavajući napredak u pogledu javne dostupnosti dostupnih, blagovremenih, sveobuhvatnih i pouzdanih budžetskih informacija.

b) Temeljne vrijednosti

U slučaju značajnog pogoršanja temeljnih vrijednosti, isplate budžetske podrške se mogu suspendovati, smanjiti ili ukinuti u skladu s relevantnim odredbama sporazuma o finansiranju.

4.3.3. Pojediniosti o budžetskoj podršci

Komponenta budžetske podrške sastoji se od dvije fiksne tranše. Budžetska podrška se osigurava kao direktna neciljana budžetska podrška domaćim budžetima. Kreditiranje konverzije

eura u konvertibilnu marku vrši se po odgovarajućem kursu u skladu sa relevantnim odredbama Sporazuma o finansiranju.

4.4. Okvirni budžet

Komponente indikativnog budžeta	Doprinos EU-a (iznos u eurima)
Budžetska podrška - vidi odjeljak 0	70.000.000
Evalvacija - vidi odjeljak 5.2.	bit će obuhvaćeno drugom odlukom
Revizija - vidi odjeljak 5.3.	bit će obuhvaćeno drugom odlukom
Komunikacija i vidljivost - vidjeti odjeljak 6.	bit će obuhvaćeno drugom odlukom
Nepredviđeni događaji	nije primjenjivo
Ukupno	70.000.000

4.5. Ustroj organizacije i odgovornosti

Za predložene aktivnosti u okviru ovog Akcijskog dokumenta ključni institucionalni akteri na svim razinama uprave u Bosni i Hercegovini su:

- Na razini Bosne i Hercegovine:

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) + Jedinica za provedbu projekata Ministarstva (PIU)

- Ministarstvo finansija/financija i trezora (MFT)

- Federacija Bosne i Hercegovine:

- Ministarstvo energetike, rudarstva i industrije

- Ministarstvo rada i socijalne politike

- Fond za zaštitu okoliša

- Republika Srpska:

- Ministarstvo energetike i rudarstva

- Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju

- Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite

- Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost

- Brčko distrikt Bosne i Hercegovine:

- Vlada Brčko distrikta

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine koordinirat će provedbu svih aktivnosti u saradnji s relevantnim entitetskim ministarstvima i fondovima za zaštitu okoliša. Predviđeno je osnivanje upravljačkog odbora koji bi se sastojao od svih relevantnih aktera uključenih u djelovanje na početku provedbe aktivnosti. Odražavati će ravnopravno učešće muškaraca i žena u postupcima donošenja odluka povezanih s provedbom aktivnosti.

Ishod 1.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odgovorno je za donošenje odluka o provedbi aktivnosti. Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorni su za provedbu aktivnosti. U slučaju da se Ishod 1. provede korištenjem energetskih vaučera (poželjni pristup), indikativna provedba aktivnosti je sljedeća:

U slučaju da se Ishod 1. provede korištenjem energetskih vaučera (poželjni pristup), indikativna provedba aktivnosti je sljedeća: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine također je odgovorno za tendersku proceduru za štampanje energetskih vaučera u okviru Jedinice za provedbu projekta (PIU). Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine uputit će poziv Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i Ministarstvu zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske za dostavu popisa energetski ugroženih potrošača.

Distribuciju energetskih vaučera vode Vlada Federacije, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta. Energetski vaučeri se distribuiraju putem Ministarstva rada i socijalne politike Federacije, Ministarstva zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta. Vlade Federacije, Republike Srpske i Brčko distrikta odgovorne su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvještaja Ministarstvu finansija/financija i trezora Bosne i

Hercegovine i Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

U slučaju da se Ishod 1. provodi prijenosom gotovine ranjivim potrošačima kako bi se prevladalo povećanje cijena, indikativna provedba aktivnosti je sljedeća: Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine raspodijelit će sredstva Ministarstvu finansija/financija Federacije, Ministarstvu finansija Republike Srpske i Direkciji za finansije Brčko distrikta. Ministarstvo finansija/financija Federacije, Ministarstvo finansija Republike Srpske i Direkcija za finansije Brčko distrikta odgovorni su za prijenos sredstava Ministarstvu rada i socijalne politike Federacije, Ministarstvu zdravstva i socijalne zaštite entiteta Republike Srpske i Vladi Brčko distrikta koje će distribuirati novčane transfere energetske osjetljivim potrošačima. Vlade Federacije, Republike Srpske i Brčko distrikta odgovorne su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvještaja Ministarstvu finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Ishod 2.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odgovorno je za donošenje odluka o provedbi aktivnosti. Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorni su za provedbu aktivnosti zajedno s Fondom za zaštitu okoliša Federacije i Fondom za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Raspodjelu bespovratnih sredstava provodi Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske odgovorni su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvještaja Ministarstvu finansija/financija i trezora te Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Ishod 3.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odgovorno je za donošenje odluka o provedbi aktivnosti. Ministarstvo finansija/financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine odgovorni su za provedbu aktivnosti zajedno s Fondom za zaštitu okoliša Federacije i Fondom za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Raspodjelu bespovratnih sredstava provode Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske.

Fond za zaštitu okoliša Federacije i Fond za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske odgovorni su za izvještavanje o provedenim aktivnostima i podnošenje izvještaja Ministarstvu finansija/financija i trezora te Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

U okviru svojih ovlaštenja za izvršenje budžeta i zaštitu finansijskih interesa Unije, Komisija može uzeti učešća u navedenim upravljačkim strukturama uspostavljenima za upravljanje provedbom mjere.

5. MJERENJE UČINAKA

5.1. Praćenje i izvještavanje

Svakodnevno tehničko i finansijsko praćenje provedbe ove mjere predstavlja kontinuirani proces i dio odgovornosti partnera u provedbi. U tu svrhu partner u provedbi uspostavlja stalni interni, tehnički i finansijski sistem praćenja mjere i izrađuje redovne izvještaje o napretku (najmanje godišnje) i završne izvještaje. Svaki izvještaj sadržava tačan prikaz provedbe mjere, poteškoće na koje se naišlo, uvedene promjene, kao i stepen ostvarenja rezultata i doprinos u

postizanju ishoda te, ako je moguće u trenutku izvještavanja, doprinos postizanju njegovih učinaka, mjereno odgovarajućim indikatorima, koristeći se referentnim popisom iz Nacionalnog akcijskog plana za energetske krizu.

Komisija može obaviti dodatne posjete za praćenje projekta putem vlastitog osoblja i preko nezavisnih konsultanata koje je Komisija direktno angažirala za nezavisne preglede praćenja (ili koje je angažirao odgovorni djelatnik kojeg je Komisija angažirala za provedbu takvih pregleda).

Uloge i odgovornosti za prikupljanje, analizu i praćenje podataka:

Delegacija EU-a u Bosni i Hercegovini redovno prati mjeru. Kako bi se osiguralo odgovarajuće praćenje provedbe Nacionalnog akcijskog plana za energetske krizu, provode se dvije srednjoročne i jedna završna procjena rezultata mjere. Svaka od srednjoročnih analiza provodi se nakon prve i druge godine provedbe mjere i ocjenjuje se u odnosu na srednjoročne ciljeve (prekretnice). Završna procjena temelji se na ciljevima utvrđenima za 2023. prema logičkom okviru. Rezultati tih ocjena predstavljaju se Delegaciji EU-a i Sektorskom upravljačkom odboru nakon odobrenja voditelja programa pri Delegaciji EU-a.

Ocijenjeni su statistički i nadzorni sistemi te kvaliteta službenih podataka u obuhvaćenoj oblasti politika. Ocjena je uključena u razradu mjere kako slijedi:

Interno praćenje provodi se putem sastanaka Upravljačkog odbora, tromjesečnim pregledima provedbe Delegacije EU-a, provjerama na licu mjesta, sastancima s korisnicima i konsultantskim kompanijama/izvođačima. Planira se uspostavljanje Sektorskog upravljačkog odbora za praćenje provedbe mjere, uz učešće glavnih korisnika i relevantnih reformskih institucija u Bosni i Hercegovini. Upravljački odbor nadgleda provedbu mjere u okviru ovog Akcijskog dokumenta. Osim ugovornog organa, Upravni odbor uključuje predstavnike glavnih aktera sa svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini. Sastav Upravljačkog odbora osigurava jednaku zastupljenost svih ključnih aktera i njihovih interesa, s naglaskom na djelotvornost i učinkovitost takvog tijela.

Osim toga, mjera može biti predmetom eksternog nadzora u skladu s pravilima i procedurama Evropske komisije utvrđenima u Sporazumu o finansiranju, ovisno o Jedinici za tematsku podršku, praćenje i evaluaciju pri Generalnoj direkciji za politike susjedstva i pregovore o proširenju. Jedinica provodi ocjene podrške EU-a tokom značajnijeg razdoblja, uzimajući u obzir određene sektore/teme, podršku zemljama, modalitete pomoći i finansijske instrumente. Pomažu razumjeti zašto su dijalog o politikama i finansijska pomoć u određenom kontekstu bili uspješni ili ne, te donositeljima odluka daju preporuke za buduće programiranje i provedbu.

5.2. Evaluacija

Evaluacija mjere može se provesti pojedinačno ili zajedničkom strateškom evaluacijom operacija budžetske podrške koje se provode s partnerskom zemljom, drugim pružateljima budžetske podrške i relevantnim akterima.

Ukoliko evaluacija nije planirana, Komisija može tokom provedbe odlučiti provesti takvu evaluaciju iz opravdanih razloga na temelju vlastite odluke ili na inicijativu partnera.

Komisija osniva referentnu grupu sastavljenu od predstavnika glavnih aktera na razini EU-a i na nacionalnoj razini (predstavnici vlasti, organizacija civilnog društva (privatnog sektora, nevladinih organizacija itd.). Po potrebi, bit će pozvani i drugi donatori. [Komisija obavještava partnera u provedbi najmanje mjesec dana prije datuma predviđenih za evaluaciju i misije. Partner u provedbi učinkovito i djelotvorno sarađuje sa stručnjacima za evaluaciju te im, između ostalog,

pruža sve potrebne informacije i dokumentaciju te pristup projektnim prostorijama i aktivnostima].

Izveštaji o evaluaciji se razmjenjuju s partnerskom zemljom i drugim ključnim akterima u skladu s najboljom praksom distribucije rezultata evaluacije. Partner u provedbi i Komisija analiziraju zaključke i preporuke evaluacija i, po potrebi, u dogovoru s partnerskom zemljom, zajednički odlučuju o daljim mjerama koje treba poduzeti i svim potrebnim prilagodbama, uključujući, ako je navedeno, preusmjeravanje projekta.

Usluge evaluacije mogu se ugovoriti na temelju okvirnog ugovora.

Finansiranje evaluacije obuhvaćeno je drugom mjerom koja čini odluku o finansiranju.

5.3. Revizija i verifikacije

Ne dovodeći u pitanje obaveze koje se primjenjuju na ugovore sklopljene za provedbu ove mjere, Komisija može, na temelju procjene rizika, ugovoriti nezavisne poslove revizije ili provjere za jedan ili više ugovora ili sporazuma.

6. STRATEŠKA KOMUNIKACIJA I JAVNA DIPLOMATIJA

Ovaj program je dio paketa za energetske podršku vrijednog milijardu eura, koji obuhvata i direktnu podršku za šest korisnika IPA-e putem Investicionog okvira za Zapadni Balkan za energetske diversifikaciju, energetske tranzicije i energetske sigurnost. Aktivnosti vidljivosti i komunikacije trebale bi se provoditi strateški i u tom kontekstu s ciljem promocije paketa kao cjeline na regionalnoj i nacionalnoj razini.

Svi subjekti koji provode vanjska djelovanja finansirana sredstvima EU-a imaju ugovornu obavezu informisati relevantnu publiku o podršci Unije za svoj rad prikazivanjem amblema EU-a i, po potrebi, kratke izjave o finansiranju za sve komunikacijske materijale povezane s predmetnim djelovanjima. U te svrhe dužni su slijediti upute iz smjernica za 2022. *Komunikacije i povećanje vidljivosti EU-a: Smjernice za vanjska djelovanja* (ili bilo koji naknadni dokument).

Obaveza se jednako primjenjuje, bez obzira na to provode li predmetna djelovanja Komisija, partnerska zemlja, pružatelji usluga, korisnici bespovratnih sredstava ili ovlašteni ili delegirani subjekti kao što su agencije UN-a, međunarodne finansijske institucije i agencije država članica EU-a. U svakom slučaju, relevantne ugovorne obaveze obavezno se navode u odgovarajućem sporazumu o finansiranju, ugovorima o javnim nabavkama i bespovratnim sredstvima te ugovorima o doprinosu.

S obzirom na to da se slična aktivnost istovremeno finansira kod svakog od korisnika na Zapadnom Balkanu, mogu se poduzeti zajedničke aktivnosti vidljivosti i komunikacije. Aspekti vidljivosti i komunikacije komplementarni su aktivnostima koje provodi Generalna direkcija za politike susjedstva i pregovore o proširenju te se koordiniraju s Delegacijom EU-a kako bi se osigurala usklađenost diskursa i poruka, kao i horizontalne strateške komunikacije.

Mjere komunikacije i vidljivosti mogu se finansirati iz iznosa dodijeljenih aktivnosti. U svrhu povećanja vidljivosti EU-a i njenog doprinosa ovoj mjeri, Komisija može potpisati ili usaglasiti zajedničke izjave ili istupe u okviru svojih ovlaštenja za izvršenje budžeta i radi zaštite finansijskih interesa Unije. Mjerama vidljivosti i komunikacije također bi se trebala promovisati transparentnost i odgovornost za korištenje sredstava. Trebalo bi mjeriti učinkovitost komunikacijskih aktivnosti u pogledu svijesti o mjeri i njenim ciljevima, kao i o finansiranju iste sredstvima EU-a.

Partneri u provedbi u cijelosti informišu Komisiju i predmetnu Delegaciju/Ured EU-a o planiranju i provedbi posebnih aktivnosti vidljivosti i komunikacije prije početka rada.

Partneri u provedbi osiguravaju odgovarajuću vidljivost finansiranja EU-a i izvještavaju o vidljivosti i komunikacijskim aktivnostima, kao i rezultatima sveukupnog djelovanja upućenog relevantnim odborima za praćenje.

Aktivnosti povezane s komunikacijama i vidljivosti koordiniraju se s projektom strateških komunikacija Delegacije EU-a kako bi se osigurala usklađenost diskursa i poruka, kao i horizontalne strateške komunikacije.

7. ODRŽIVOST

Mjera odgovara na hitne krizne potrebe usmjerene na pružanje podrške ranjivim akterima tokom zime 2022./2023. Međutim, mjerom se nastoji podržati i dugoročna energetska otpornost izradom nacionalnih energetskih i klimatskih planova (plan Energetske zajednice) i poštivanje njihovih ciljeva nakon 2023. u okviru širih napora za postizanje energetske otpornosti i prelaska na čistu energiju.

Resorna tijela u Bosni i Hercegovini osigurat će snažnu odgovornost i predanost održavanju rezultata djelovanja i osigurati uključenost relevantnih aktera i ciljnih grupa. Rezultati ove mjere dovest će do unapređenja institucionalnih kapaciteta relevantnih aktera u Bosni i Hercegovini u vezi s provedbom održivih energetskih mjera, poboljšanjem energetske efikasnosti, smanjenjem potrošnje energije i troškova u domaćinstvima, privatnim objektima i MMSP-ovima. Razvijeni kapaciteti i vještine aktera koji imaju koristi od ove aktivnosti omogućit će im da učinkovito obavljaju svoje zadaće nakon završetka intervencije. Među korisnicima projekta postoji snažno vlasništvo za provedbu ciljeva obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti u Bosni i Hercegovini. Kako bi se osigurala dobra razina održivosti, svaki razvoj registara, baza podataka, upravljačkih informacijskih sistema i drugih IT sistema trebao bi biti u skladu s nacionalnim standardima interoperabilnosti. U slučajevima kada isti izostaju, osigurat će se konsultacije s relevantnim tijelima u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT).

Dijalog o politikama u okviru ove mjere i šire također će se baviti statusom mreža socijalne zaštite koje su posebno usmjerene na odgovor na krizne situacije, kao i na provedbu mobilizacije domaćih prihoda.

DODATAK II - OPĆE UVJETI

Prvi dio: Odredbe primjenjive na aktivnosti za koje je korisnik programa IPA III ugovorno tijelo prema IMBC-u

Članak 1 - Opće odredbe

(1) Svrha prvog dijela je utvrditi pravila za provedbu povjerenih zadataka izvršenja proračuna kako je opisano u Dodatku I. te definirati prava i obveze korisnika programa IPA III odnosno Komisije u izvršavanju tih zadataka.

Prvi dio primjenjuje se na zadatke izvršenja proračuna povjerene korisniku programa IPA III koji se odnose samo na doprinos Unije ili u kombinaciji sa sredstvima korisnika programa IPA III ili sredstvima treće strane, u slučaju da se takva sredstva provode u zajedničkom sufinansiranju.

(2) Korisnik programa IPA III ostaje odgovoran za ispunjavanje obveza propisanih Sporazumom o financiranju i Okvirnim sporazumom o finansijskom partnerstvu (FFPA - *Financial Framework Partnership Agreement*). U skladu s člankom 6., člankom 18., člankom 19. i člankom 21., Komisija zadržava pravo prekinuti plaćanja te obustaviti i/ili raskinuti ovaj Ugovor o financiranju.

(3) Korisnik programa IPA III dužan je poštovati minimalnu stopu svog doprinosa navedenu u Dodatku I. U slučaju doprinosa i korisnika programa IPA III i Unije, doprinos korisnika programa IPA III stavlja se na raspolaganje u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos Unije.

(4) U svrhu primjene članka 25. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu o zaštiti podataka, osobni podaci su:

- obrađeni zakonito, pošteno i na transparentan način u odnosu na vlasnika podataka;

- prikupljeni za određene, izričite i legitimne svrhe i ne smiju se dalje obrađivati na način koji je nespojiv s tim svrhama;

- odgovarajući, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;

- točni i, prema potrebi, ažurirani;

- obrađeni na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost osobnih podataka i

- čuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju vlasnika podataka ne dulje nego što je potrebno za svrhe za koje se osobni podaci obrađuju.

Osobni podaci uključeni u dokumente koje će čuvati korisnik IPA III u skladu sa stavkom 2. članka 1.a moraju se izbrisati nakon što isteknu rokovi navedeni u tom stavku.

Članak 1.a - Nabava i dodjela grantova

(1) Ne dovodeći u pitanje članak 18. stavak 5. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, zadaci iz stavka 1. članka 1. korisnik programa IPA III provodi u skladu s postupcima i standardnim dokumentima koje utvrđuje i objavljuje Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i dodjeli grantova u vanjskim aktivnostima, posebno u skladu s praktičnim vodičem o ugovornim postupcima za vanjska djelovanja Europske unije (*PRAG - Commission for the award of procurement and grant contracts in external actions*), na snazi u vrijeme pokretanja predmetnog postupka, kao i u skladu s potrebnim standardima vidljivosti i komunikacije iz članka 2. stavka 2.

Korisnik programa IPA III provodi postupke nabave i dodjele grantova, sklapa ugovore koji iz njih proizlaze i osigurava da svi relevantni dokumenti za revizijski trag budu na jeziku ovog Ugovora o financiranju.

(2) Ne dovodeći u pitanje članak 49. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, korisnik programa IPA III će čuvati sve relevantne finansijske i ugovorne popratne dokumente od datuma stupanja na snagu ovog Ugovora o financiranju ili od ranijeg datuma u slučaju postupka nabave, poziva za dostavu prijedloga ili je postupak izravne dodjele grantova pokrenut prije stupanja na snagu ovog Ugovora o financiranju, pet godina od datuma zatvaranja programa. Korisnik programa IPA III dužan je posebno voditi sljedeće:

- (a) Postupci nabave
- (i) Najave javnog nadmetanja s dokazom objave najave nabave i sve ispravke;
- (ii) Imenovanje komisije za užu izbor;
- (iii) Izvješće o užem izboru (uključujući dodatke) i prijave;
- (iv) Dokaz o objavljivanju obavijesti o užem izboru;
- (v) Pisma kandidatima koji nisu ušli u užu izbor;
- (vi) Poziv za dostavljanje ponuda ili slično;
- (vii) Tenderske dokumente koji uključuju dodatke, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaze o objavljivanju;
- (viii) Imenovanje komisije za procjenu ponuda;
- (ix) Izvješće o otvaranju ponuda, uključujući dodatke;

(x) Izvješće o procjeni/pregovorima, uključujući dodatke i primljene ponude¹;

(xi) Pismo obavijesti;

(xii) Prateće pismo za dostavljanje ugovora;

(xiii) Pisma neuspješnim kandidatima;

(xiv) Obavijest o dodjeli/poništanju, uključujući dokaz o objavi;

(xv) Potpisane ugovore, izmjene i dopune, ispravke, izvješća o provođenju i relevantnu korespondenciju.

(b) Za pozive za dostavljanje prijedloga i izravnu dodjelu grantova

(i) Imenovanje komisije za procjenu prijedloga;

(ii) Otvaranje i administrativna izvješća uključujući dodatke i primljene prijave²;

(iii) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon procjene sažetka;

(iv) Izvješće o procjeni sažetka;

(v) Izvješće o procjeni čitave prijave ili izvješće o pregovaračkom postupku s relevantnim dodacima;

(vi) Provjeru prihvatljivosti i prateću dokumentaciju;

(vii) Pisma uspješnim i neuspješnim podnositeljima zahtjeva s odobrenim rezervnim listama nakon potpune procjene prijave;

(viii) Prateće pismo za dostavljanje ugovora o grantu;

(ix) Obavijest o dodjeli/poništanju, uključujući dokaz o objavi;

(x) Potpisane ugovore, izmjene i dopune, ispravke i relevantnu korespondenciju

Osim toga, finansijski i ugovorni dokumenti iz stavka 2.(a) i 2.(b) bit će dopunjeni svim relevantnim popratnim dokumentima kako se zahtijevaju postupcima iz stavka 1., kao i svom relevantnom dokumentacijom koja se odnosi na plaćanja, povrate i operativne troškove, na primjer izvješća o projektima i provjerama na licu mjesta, prihvaćanje robe i radova, garancije, jamstva, izvješća nadzornih inženjera.

(3) Operacije koje sufinancira Unija u okviru Programa također mogu dobiti sredstva od međunarodne organizacije, države članice, treće zemlje ili regionalne organizacije.

Članak 1b - Isključenje i administrativne sankcije

(1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i ugovora o grantu, korisnik programa IPA III u skladu s tim osigurava da se ugovor o nabavi ili grantu financiran od strane EU-a ne dodijeli gospodarskom subjektu niti podnositelju zahtjeva za dodjelu granta ukoliko se taj gospodarski subjekt ili podnositelj zahtjeva za dodjelu granta ili osoba s ovlašću zastupanja, donošenja odluka ili kontrolom nad njim, nalazi u nekoj od situacija za isključenje kako je predviđeno odgovarajućim procedurama i standardnim dokumentima Komisije.

(2) Vodeći korisnik programa IPA III dužan je odmah obavijestiti Komisiju kada je kandidat, ponuditelj ili podnositelj zahtjeva u situaciji isključenja iz stavka (1), ili je počinio nepravilnosti i prijevaru kako je definirano u članku 51. stavku 5. FFPA-a, ili je pokazao značajne nedostatke u ispunjavanju glavne obveze u provedbi zakonske obveze koja se financira iz proračuna Unije.

(3) Vodeći korisnik programa IPA III uzima u obzir podatke sadržane u Sustavu ranog otkrivanja i isključenja (EDES) Komisije prilikom dodjele ugovora o nabavi i grantu. Pristup informacijama može se osigurati putem točke (točaka)

za vezu ili putem savjetovanja koristeći se sljedećim sredstvima: (Europska komisija, Glavna uprava za proračun, računovođa Komisije, M015, B-1049 Bruxelles, Belgija i e-poštom na BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu s kopijom na adresu Komisije navedenu u članku 3. Posebnih uvjeta). Svaki ugovor ili grant sklopljen s izvođačem ili korisnikom granta koji je u situaciji isključenja u trenutku sklapanja ugovora isključuju se iz financiranja Unije i može se primijeniti mehanizam finansijskih korekcija u skladu s člankom 7.a.

(4) Ako korisnik programa IPA III postane svjestan situacije isključenja iz stavka 1. u provedbi zadataka opisanih u Dodatku I., korisnik programa IPA III će, prema uvjetima svog nacionalnog zakonodavstva, nametnuti gospodarskom operateru ili podnositelju zahtjeva za grant, odbijanje iz danog postupka i isključenje iz budućih postupaka nabave ili dodjele granta. Korisnik programa IPA III također može nametnuti finansijsku kaznu proporcionalnu vrijednosti dotičnog ugovora. Odbijanja, isključenja i/ili finansijske kazne izriču se nakon akuzatornog postupka kojim se dotičnoj osobi osigurava pravo na obranu. Korisnik programa IPA III dužan je obavijestiti Komisiju u skladu sa stavkom (2) ovog članka.

Članak 2 - Komunikacija i vidljivost

(1) U skladu s člankom 24. odgovarajućih FFPA-a, korisnici programa IPA III poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurali vidljivost financiranja EU-a za aktivnosti koje su im povjerene te pripremaju koherentan plan aktivnosti komunikacije i vidljivosti, koji će biti dostavljen Komisiji na dogovor u roku od 2 mjeseca od stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju.

(2) Ove aktivnosti komunikacije i vidljivosti moraju biti u skladu s Priručnikom za komunikacije i vidljivost za vanjske aktivnosti EU-a koji je utvrdila i objavila Komisija, a koji je na snazi u vrijeme aktivnosti.

Članak 3 - Ex-ante i ex-post kontrole postupaka dodjele grantova i postupaka nabave te ex post kontrole ugovora i grantova koje provodi Komisija

(1) Komisija može provoditi ex-ante kontrole postupaka dodjele za nabave i grantove za sljedeće faze:

(a) odobrenja obavijesti o ugovoru za nabavu i njihove izmjene;

(b) odobrenja tenderske dokumentacije i smjernica za podnositelje zahtjeva za grantove;

(c) odobrenje sastava Odbora za ocjenjivanje;

(d) odobravanje evaluacijskih izvješća, odluka o odbijanju i dodjeli³;

(e) odobrenje ugovornih dosjea i dodataka ugovorima.

(2) U smislu ex-ante kontrola, Komisija odlučuje o:

(a) provođenju ex-ante kontrola svih spisa, ili

(b) provođenju ex-ante kontrola odabranih spisa, ili

(c) potpunom odustajanju od ex-ante kontrola.

(3) Ako Komisija odluči izvršiti ex-ante kontrole u skladu sa stavkom 2. točke (a) ili (b), ona vodećeg korisnika programa IPA II izvještava o dokumentima izabranim za ex-ante kontrole. Ovaj korisnik programa IPA II, nakon obavijesti o tome koji je dokument izabran za ex-ante kontrolu, Komisiji dostavlja svu potrebnu dokumentaciju i informacije, a najkasnije u vrijeme dostavljanja obavijesti o ugovoru ili smjernica za podnositelje zahtjeva za objavljivanje.

(4) Komisija može odlučiti o provođenju ex-post kontrola postupaka dodjele koji nisu bili podvrgnuti ex-ante kontroli (u roku od 6 mjeseci od potpisivanja ugovora).

¹ Eliminacija neuspješnih ponuda pet godina nakon završetka postupka nabave.

² Eliminacija neuspješnih prijava tri godine nakon zatvaranja postupka dodjele granta.

³ Za ugovore o uslugama ovaj korak uključuje ex-ante kontrole u vezi s odobravanjem užeg izbora.

(5) Komisija može odlučiti izvršiti *ex-post* kontrole, uključujući revizije i kontrole na licu mjesta, u bilo kojem trenutku na svim ugovorima ili grantovima koje je dodijelio vodeći korisnik programa IPA III koji proizlaze iz ovog Sporazuma o financiranju. Ovaj korisnik programa IPA III stavlja na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju i informacije Komisiji nakon što ga se obavijesti da je spis odabran za *ex-post* kontrolu. Komisija može ovlastiti osobu ili subjekt da u njezino ime provodi *ex-post* kontrole.

Članak 4 - Bankovni računi, računovodstveni sustavi i priznati troškovi

(1) Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju, Računovodstveno tijelo i Posredničkog tijela za financijsko upravljanje vodećeg korisnika programa IPA III za program prekogranične suradnje otvorit će najmanje jedan bankovni račun denominiran u eurima po godišnjoj dodjeli. Ukupni bankovni saldo za program prekogranične suradnje zbroj je salda na svim bankovnim računima programa koje ima Računovodstveno tijelo i sva sudjelujuća Posrednička tijela za financijsko upravljanje u vodećem korisniku programa IPA III. Izvješćivanje o svim bankovnim računima povezanim sa svakim programom bit će evidentirano putem IPA-APP-a¹

(2) Vodeći korisnik programa IPA III priprema i Komisiji dostavlja planove predviđanja isplata po godišnjoj dodjeli za vrijeme trajanja razdoblja provedbe programa prema predlošku iz točke (d) Dodatka III. Ova se predviđanja ažuriraju i dostavljaju sa svakim zahtjevom za isplatu sredstava iz članka 5. stavak 1. i članka 5. stavak 3., s godišnjim financijskim izvješćem iz članka 14. stavak 2. i s predviđanjem vjerojatnih zahtjeva za isplatu iz članak 33. stavak 3. FFPA-a. Planovi predviđanja isplate temelje se na stvarnim i realnim potrebama te moraju biti potkrijepljeni dokumentiranom detaljnom analizom (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru) koja će biti dostupna Komisiji na zahtjev.

(3) Početni plan predviđanja isplata sadrži sažeta godišnja predviđanja isplata po godišnjoj dodjeli za cijelo razdoblje provedbe i mjesečna predviđanja isplata za prvih dvanaest mjeseci programa prekogranične suradnje. Naknadni planovi sadržavat će sažeta godišnja predviđanja isplata po godišnjoj dodjeli za preostali dio razdoblja provedbe programa prekogranične suradnje i mjesečna predviđanja isplata za sljedećih četrnaest mjeseci.

(4) Vodeći korisnik programa IPA III dužan je uspostaviti i održavati računovodstveni sustav u skladu s klauzulom 4(3)(a) Dodatka A FFPA-a, koji će sadržavati barem podatke za ugovore kojima se upravlja u okviru programa prekogranične suradnje naveden u Dodatku IV.

(5) U skladu s člankom 57. stavkom 2. FFPA-a, troškovi priznati u računovodstvenom sustavu koji se vodi prema stavku 4. moraju nastati, biti prihvaćeni i plaćeni i odgovarati stvarnim troškovima dokazanim popratnim dokumentima, a upotrebljavat će se kada je to prikladno za odobravanje avansne isplate koju plaća vodeći korisnik programa IPA III u okviru lokalnih ugovora.

Članak 5 - Odredbe o plaćanjima od strane Komisije korisniku programa IPA III

(1) Svaki zahtjev za avansno plaćanje mora sadržavati izjavu o izdacima za program, uključujući ugovorene iznose, isplaćene i priznate troškove.

(2) Prva avansna isplata odnosi se na 100% predviđenih isplata za prvu godinu predviđenog plana isplata u skladu s

člankom 4. stavkom 2. Ovaj zahtjev za avansno plaćanje mora biti potkrijepljen bankovnim punomoćima za sve bankovne račune programa, ako je primjenjivo.

(3) Vodeći korisnik programa IPA III podnijet će naknadne zahtjeve za avansne isplate kada ukupni bankovni saldo za program padne ispod predviđenih isplata za sljedećih pet mjeseci programa.

(4) Svaki zahtjev za dodatno avansno plaćanje mora sadržavati:

a) Bankovni saldo za program na krajnji datum zahtjeva;
b) ažurirane bankovne punomoći za sve bankovne račune Programa, ako je primjenjivo;

c) Predviđanje isplate za program za sljedećih četrnaest mjeseci na krajnji datum zahtjeva kako je navedeno u članku 4. stavku 2.);

d) Izvješćivanje u IPA-APP.

e) Vodeći korisnik programa IPA III može zatražiti za svako sljedeće avansno plaćanje iznos ukupnih isplata predviđenih za četrnaest mjeseci nakon krajnjeg datuma zahtjeva, umanjeno za salda navedena u stavku 4(a) na krajnji datum zahtjeva za isplatu sredstava, uvećan za bilo koji iznos koji je financirao korisnik programa IPA III prema stavku 6., a koji još nije nadoknađen.

Komisija zadržava pravo smanjenja svake sljedeće avansne isplate ako ukupni bankovni saldo vodećeg korisnika programa IPA III u okviru ovog programa premaši predviđenu isplatu za sljedećih četrnaest mjeseci.

f) Ako je plaćanje smanjeno prema stavku 5., vodeći korisnik programa IPA III mora financirati program iz vlastitih sredstava do iznosa smanjenja. Vodeći korisnik programa IPA III tada može zatražiti povrat tog financiranja kao dio sljedećeg zahtjeva za isplatu sredstava kako je navedeno u stavku 5.

g) Sukladno članku 33. stavku 1. FFPA-a, Komisija zadržava pravo obrađivati djelomična plaćanja u okviru raspoloživih sredstava. Nakon što sredstva ponovno budu dostupna, Komisija odmah obrađuje isplatu preostalog iznosa.

h) Komisija ima pravo povrata prekomjernih sredstava na banci koja su ostala neiskorištena dulje od dvanaest mjeseci. Prije korištenja ovog prava, Komisija će pozvati vodećeg korisnika programa IPA III da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da dokaže stalnu potrebu za njima u sljedeća dva mjeseca.

i) Kamate nastale na bankovnim računima korištenim za ovaj program ne pripadaju Komisiji.

j) U skladu s člankom 33. stavkom 4. FFPA-a, kada Komisija prekine rok za zahtjev za isplatu za više od dva mjeseca, vodeći korisnik programa IPA III može zatražiti odluku Komisije o tome treba li nastaviti prekid roka.

k) Ovjereno završno izvješće o izdacima iz članka 36. stavka 1. točke (a) FFPA-a dostavlja NAO najkasnije 16 mjeseci nakon završetka razdoblja operativnog provođenja.

Članak 6 - Prekid plaćanja

(1) Ne dovodeći u pitanje obustavu ili raskid ovog Sporazuma o financiranju prema člancima 18. i 19., kao i ne dovodeći u pitanje članke 38. i 39. FFPA-a, Komisija može djelomično ili u cijelosti prekinuti plaćanja, ako:

(a) je Komisija utvrdila ili je ozbiljno zabrinuta da je vodeći korisnik programa IPA III počinio značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevaru dovodeći u pitanje zakonitost ili pravilnost temeljnih određenih transakcija u provedbi Programa ili se nije pridržavao svojih obveze prema ovom Sporazumu o financiranju, uključujući obveze u vezi s provedbom Plana komunikacije i vidljivosti;

(b) je Komisija utvrdila ili je ozbiljno zabrinuta da je vodeći korisnik programa IPA III počinio sustavne ili

¹ IPA-APP je namjenska IT aplikacija koju je razvila DG NEAR kako bi zamijenila iPerseus koji je bio alat korišten za praćenje provedbe pretprijetnih fondova pod neizravnim upravljanjem od strane zemalja korisnica (IMBC).

ponavljajuće pogreške ili nepravilnosti, prijevaru ili kršenje obveza prema ovom ili drugim sporazumima o financiranju, pod uvjetom da te pogreške, nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza materijalno utječu na provedbu ovog Sporazuma o financiranju ili dovode u pitanje pouzdanost sustava interne kontrole korisnika programa IPA III ili zakonitost i pravilnost temeljnih rashoda.

Članak 7 - Povrat sredstava

(1) Uz slučajeve iz članka 40. FFPA-a, Komisija može povratiti sredstva od vodećeg korisnika programa IPA III kako je predviđeno Financijskom uredbom, posebno u slučaju:

(a) neuspjeha u osiguravanju postizanja ishoda i korištenja rezultata za namjeravanu svrhu kako je navedeno u Dodatku I;

(b) neprihvatljivih troškova;

(c) nepoštivanje stope sufinanciranja, kako je navedeno u Dodatku I;

(d) troškova nastalih kao rezultat pogrešaka, nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza u provedbi programa, posebno u postupcima nabave i dodjele grantova.

(e) slabosti ili nedostatka u sustavima upravljanja i kontrole korisnika programa IPA III koji dovodi do primjene financijske korekcije.

(2) U skladu s nacionalnim pravom, NAO vraća doprinos Unije plaćen vodećem korisniku programa IPA III od primatelja koji su bili u bilo kojoj situaciji koja je definirana u stavku 1. točkama b) ili c) ovog članka ili navedena u članku 40. FFPA-a. Ako NAO ne uspije povratiti sva ili dio sredstava, to neće spriječiti Komisiju da povрати sredstva od vodećeg korisnika programa IPA III.

(3) Iznosi koje je vodeći korisnik programa IPA III neopravdano platio ili povratio, iznosi financijskih jamstava, jamstava za dobro izvršenje posla i jamstva za avansno plaćanje položenih na temelju postupaka nabave i dodjele grantova, iznosi financijskih kazni koje je vodeći korisnik programa IPA III izrekao kandidatima, ponuđačima, podnositeljima zahtjeva, izvođačima ili korisnicima granta, ponovno će se koristiti za program ili se vraćaju Komisiji.

Članak 7a - Financijske ispravke i zatvaranje

U skladu s člancima 42., 43. i 47. FFPA-a, Komisija daje dodatne smjernice o postupku pregleda i prihvaćanja računa, uključujući financijske ispravke i zatvaranje.

Drugi dio - Odredbe primjenjive na proračunsku potporu

Članak 8 - Regulatorni dijalog

Korisnik programa IPA III i Komisija obvezuju se uključiti se u redoviti konstruktivan dijalog na odgovarajućoj razini o provedbi ovog Sporazuma o financiranju.

Članak 9 - Provjera uvjeta i isplata

(1) Komisija provjerava uvjete za isplatu tranši komponente proračunske potpore, kako je navedeno u odgovarajućem Dodatku Priloga I.

(2) Ako Komisija zaključi da uvjeti za plaćanje nisu ispunjeni, o tome će bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti Korisnika programa IPA III.

(3) Zahtjevi za isplatu koje podnese korisnik programa IPA III prihvatljivi su za financiranje EU-a pod uvjetom da su u skladu s odredbama navedenim u Prilogu I. i relevantnom Dodatku te da su podneseni tijekom faze operativne provedbe.

(4) Korisnik programa IPA III primjenjuje svoje nacionalne devizne propise na nediskriminirajući način na sve isplate komponente proračunske potpore.

Članak 10 - Transparentnost proračunske potpore

Korisnik programa IPA III ovime pristaje na objavu od strane Komisije ovog Ugovora o financiranju i svih njegovih izmjena, uključujući elektroničkim putem, te onih osnovnih

informacija o proračunskoj potpore koje Komisija smatra prikladnima. Sadržaj takve objave mora biti u skladu sa zakonima EU koji se primjenjuju na zaštitu osobnih podataka.

Članak 11 - Povrat proračunske potpore

Komisija može povratiti sve ili dio isplata proračunske potpore, uz dužno poštovanje načela proporcionalnosti, ako Komisija utvrdi da je plaćanje bilo uzrokovano ozbiljnom nepravilnošću koja se može pripisati korisniku programa IPA III, posebno ako IPA III korisnik je dao nepouzdanu ili netočnu informaciju 96lia ko je u pitanju korupcija ili prijevara.

Treći dio - Odredbe primjenjive na ovaj Sporazum o financiranju u cjelini, bez obzira na način provedbe

Članak 12 - Razdoblje izvršenja, operativno razdoblje provedbe i rok ugovaranja

(1) Razdoblje izvršenja Sporazuma o financiranju je razdoblje tijekom kojeg se Sporazum o financiranju provodi i uključuje razdoblje operativne provedbe kao i fazu zatvaranja. Trajanje razdoblja izvršenja propisano je člankom 2. stavkom 1. Posebnih uvjeta, a počinje sklapanjem ovog Sporazuma o financiranju i završava na krajnji datum provedbe Sporazuma o financiranju.

(2) Operativno provedbeno razdoblje je razdoblje u kojem su završene sve operativne aktivnosti obuhvaćene ugovorima o nabavi, ugovorima o grantovima i sporazumima o doprinosu. Trajanje ovog razdoblja propisano je člankom 2. stavkom 2. Posebnih uvjeta, a započinje sklapanjem ovog Sporazuma o financiranju.

(3) Ugovaratelj će poštovati operativno razdoblje provedbe prilikom sklapanja i provedbe ugovora o nabavi, ugovora o grantu i sporazuma o doprinosu u okviru ovog Sporazuma o financiranju.

(4) Ne dovodeći u pitanje članak 29. stavak 2. FFPA, troškovi povezani s aktivnostima prihvatljivi su za financiranje EU-a samo ako su nastali tijekom operativnog provedbenog razdoblja. Troškovi nastali prije stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju neće biti prihvatljivi za financiranje od strane EU-a osim ako nije drugačije određeno u članku 7. Posebnih uvjeta.

(5) Sukladno članku 29. stavku 3. točki (b) FFPA, i ne dovodeći u pitanje njegov članak 28. i članak 7. Posebnih uvjeta, sljedeći izdaci koje je napravio korisnik programa IPA III neće biti prihvatljivi za financiranje u okviru ovog financiranja sporazum:

- a) bankovne naknade, troškove jamstava i slične naknade;
- b) novčane kazne i novčane kazne;
- c) troškove parničnog postupka;
- d) tečajne razlike;
- e) dugovi i naknade za otplatu duga (kamate);
- f) rezerviranja za gubitke, dugove ili potencijalne buduće obveze;
- g) kredite trećim stranama, osim ako nije drugačije navedeno u posebnim uvjetima;
- h) negativne kamate koje zaračunavaju banke ili druge financijske institucije.

(6) Ugovori o nabavi, ugovori o grantu i sporazumi o doprinosu sklapaju se najkasnije u roku od tri godine od sklapanja Sporazuma o financiranju, osim za:

(a) izmjene i dopune već sklopljenih pravnih obveza koje ne rezultiraju povećanjem doprinosa EU-a;

(b) pravne obveze koje će se sklopiti nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavi;

(c) pravne obveze koje se odnose na reviziju i evaluaciju, koje se mogu potpisati nakon operativnog provedbenog razdoblja;

(d) promjena nositelja provedbe.

(7) Ugovor o nabavi, ugovor o grantu ili sporazum o doprinosu koji nije doveo do bilo kakvog plaćanja u roku od dvije godine od njegova potpisa automatski će se raskinuti, a njegovo financiranje će se poništiti, osim u slučaju spora pred sudovima ili arbitražnim tijelima.

Članak 13 - Dozvole i ovlaštenja

Ne dovodeći u pitanje članak 27. FFPA, bilo koju vrstu dozvole i/ili autorizacije potrebne za provedbu Programa pravodobno će osigurati nadležna tijela korisnika programa IPA III, u skladu s nacionalnim pravom

Članak 14 - Zahtjevi za izvješćivanje

(1) U svrhu općih zahtjeva za izvješćivanje Komisije iz članka 59. FFPA o godišnjem izvješću o provedbi pomoći IPA III, NIP AC koristi obrazac koji dostavlja Komisija.

(2) U smislu članka 60. FFPA, NIP AC dužan je podnijeti konačno izvješće Komisiji o provedbi aktivnosti koje pod neizravnim upravljanjem provodi korisnik programa IPA III ovog Programa najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka operativnog razdoblja provedbe. NIP AC koristi predložak koji daje Komisija.

(3) Za potrebe članka 61. stavka 1. FFPA-a, NAO će do 15. siječnja sljedeće financijske godine u elektroničkom obliku osigurati kopiju podataka koji se čuvaju u računovodstvenom sustavu uspostavljenom prema članku 4. stavku 4. Ovo treba potkrijepiti potpisanim nerevidiranim sažetim financijskim izvješćem u skladu s točkom (c) Dodatka III.

(4) U svrhu posebnih zahtjeva za izvješćivanje u okviru neizravnog upravljanja iz članka 61. stavka 2. točke (a) i 61. stavka 3. FFPA-a, NAO u korisniku programa IPA III koristi predloške predviđene točkama (a) i (b) Priloga III.

Članak 15 - Prava intelektualnog vlasništva

(1) Ugovori koji se financiraju u okviru ovog Sporazuma o financiranju osiguravaju da korisnici programa IPA III steknu sva potrebna prava intelektualnog vlasništva u pogledu informacijske tehnologije, studija, crteža, planova, promidžbe i bilo kojeg drugog materijala izrađenog za potrebe planiranja, provedbe, praćenja i evaluacije.

(2) Vodeći korisnik programa IPA III jamči da Komisija, ili bilo tko ili osoba ovlaštena od strane Komisije, i ostali korisnici programa IPA III imaju pristup i pravo korištenja takvog materijala. Komisija će takav materijal koristiti samo za vlastite potrebe.

Članak 16 - Konzultacije između korisnika programa IPA III i Komisije

(1) Korisnici programa IPA III i Komisija se međusobno konzultiraju prije pokretanja bilo kakvog spora koji se odnosi na provođenje ili tumačenje ovog Sporazuma o financiranju, u skladu s člankom 20.

(2) Kada Komisija postane upoznata s problemima u provođenju postupaka koji se odnose na provođenje ovog Sporazuma o financiranju, ona uspostavlja sve potrebne kontakte s korisnicima programa IPA III programa kako bi pronašla rješenje nastale situacije i poduzela sve potrebne korake.

(3) Konzultacije mogu dovesti do izmjene, obustave ili raskida ovog Sporazuma o financiranju.

(4) Komisija redovito izvješćava korisnike programa IPA III o provođenju aktivnosti opisanih u Dodatku I koje ne spadaju pod Drugi dio ovih Općih uvjeta.

Članak 17 - Izmjene i dopune ovog Sporazuma o financiranju

(1) Sve izmjene i dopune ovog Sporazuma o financiranju vrše se pisanim putem, uključujući razmjenom dopisa.

(2) Ako korisnici programa IPA III zahtijevaju izmjenu i dopunu, zahtjev zajednički podnose Komisiji najkasnije tri mjeseca prije planiranog stupanja izmjene i dopune na snagu.

(3) Komisija može izmijeniti dokumente u Dodacima III i IV, a da ovo ne podrazumijeva izmjenu i dopunu ovog Sporazuma o financiranju. Korisnici programa IPA III se pismenim putem obavještavaju o svim takvim izmjenama i dopunama i njihovom stupanju na snagu.

Članak 18 - Obustava ovog Sporazuma o financiranju

(1) Provođenje Sporazuma o financiranju može se obustaviti u sljedećim slučajevima:

a) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako bilo koji korisnik programa IPA III prekrši obvezu prema ovom Sporazumu o financiranju.

b) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako vodeći korisnik programa IPA III prekrši bilo koju obvezu utvrđenu prema postupcima i standardnim dokumentima iz članka 18. stavak 2. FFPA-a, ne dovodeći u pitanje odredbe članka 8. stavak 2.

c) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako vodeći korisnik programa IPA III ne ispunjava uvjete za povjeravanje zadataka provedbe proračuna.

d) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako bilo koji korisnik programa IPA III odluči obustaviti ili prekinuti proces pristupanja članstvu u EU.

e) Komisija može obustaviti provedbu ovog Sporazuma o financiranju ako bilo koji korisnik programa IPA III prekrši obvezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava i u teškim slučajevima korupcije ili ako je korisnik programa IPA III kriv za tešku profesionalnu grešku dokazanu opravdanim sredstvom. Teška profesionalna greška se tumači kao nešto od sljedećeg:

- kršenje važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj osoba ili subjekt pripada, ili

- svako nezakonito ponašanje osobe ili subjekta koje ima utjecaj na njegov profesionalni kredibilitet gdje takvo ponašanje označava nezakonitu namjeru ili grubo nemar.

f) Ovaj Sporazum o financiranju može se obustaviti u slučajevima više sile, definiranim u daljnjem tekstu: "Viša sila" znači bilo koju nepredviđenu i iznimnu situaciju ili događaj izvan kontrole ugovornih strana koji bilo koju od njih sprječava u ispunjavanju njezinih obveza, a koji se ne može pripisati njihovoj pogrešci ili nemaru (ili njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenika) i koji ne može biti riješen unatoč dubinskoj analizi. Kvarovi opreme ili materijala ili kašnjenja u stavljanju na raspolaganje, radnički prosvjedi ili financijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom. Neće se smatrati da ugovorna strana krši svoje obveze ako je u tome sprječava viša sila o kojoj je druga strana uredno obaviještena. Ugovorna strana koja se suočava sa slučajem više sile bez odlaganja obavještava drugu stranu i navodi prirodu, izgledno razdoblje trajanja i predviđene posljedice problema, i poduzima sve mjere kako bi umanjila moguću štetu. Ako viša sila utječe samo na dio programa, obustava Sporazuma o financiranju može biti djelomična. Niti jedna od strana neće se smatrati odgovornom za kršenje svojih obveza prema ovom Sporazumu o financiranju ako je u ispunjavanju istih spriječena višom silom, pod uvjetom da poduzima mjere za smanjenje moguće štete.

(2) Komisija može obustaviti ovaj Sporazum o financiranju bez prethodne obavijesti.

(3) Komisija može poduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru predostrožnosti prije obustave.

(4) Kada se dostavi obavijesti o obustavi, potrebno je naznačiti posljedice za ugovore o nabavi koji su u tijeku ili će biti potpisani, ugovore o grantovima i sporazume o doprinosu.

(5) Obustava ovog Sporazuma o financiranju ne dovodi u pitanje prekid plaćanja i raskid ovog Sporazuma o financiranju od strane Komisije u skladu s člankom 6. i člankom 19.

(6) Strane će nastaviti s provedbom Sporazuma o financiranju kada to uvjeti dopuste, uz prethodno pismeno odobrenje Komisije. Ovo ne dovodi u pitanje bilo kakve izmjene i dopune ovog Sporazuma o financiranju, koje bi mogle biti potrebne za prilagodbu programa novim uvjetima provedbe, uključujući, ako je moguće, produženje razdoblja operativnog provođenja i izvršenja, ili raskid ovog Sporazuma o financiranju u skladu s člankom 19.

Članak 19 - Raskid ovog Sporazuma o financiranju

(1) Ako se problemi koji su doveli do obustave ovog Sporazuma o financiranju ne riješe u roku od najviše 180 dana, bilo koja strana može raskinuti Sporazum o financiranju uz otkazni rok od 30 dana.

(2) Kada se dostavi obavijest o raskidu, navode se posljedice za ugovore o nabavi, ugovore o grantu i sporazume o doprinosu koji su u tijeku ili će se potpisati.

(3) Raskid ovog Sporazuma o financiranju ne isključuje mogućnost Komisije da izvrši financijske ispravke u skladu s člancima 43. i 44. FFPA-a.

Članak 20 - Mjerodavno pravo, rješavanje sporova

(1) Ovaj Sporazum reguliran je pravom EU-a.

(2) Ako se spor koji se odnosi na tumačenje, primjenu ili valjanost Sporazuma ne može riješiti sporazumno, riješit će se arbitražom u skladu s Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine, u skladu sa sljedećim:

(a) Sastav vijeća

Za zahtjeve od 500.000 eura ili više: vijeće se sastoji od tri arbitra. Svaka će stranka imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži. Dva arbitra koje su imenovala stranke zauzvrat će imenovati trećeg arbitra koji će djelovati kao predsjedavajući arbitar.

Za zahtjeve ispod 500.000 eura: vijeće će se sastojati od jednog arbitra, osim ako se stranke ne dogovore drugačije.

Ako se vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži, bilo koja strana može zatražiti od tajništva Stalnog arbitražnog suda ili drugog međusobno prihvatljivog neutralnog tijela da imenuje potrebnog/potrebne arbitra/arbitre.

(b) Sjedište

Sjedište arbitražnog vijeća je Den Haag, Nizozemska.

(c) Jezik

Jezik postupka bit će engleski ili neki drugi službeni jezik Europske unije koji je obostrano prihvatljiv. Dokazi se mogu izvesti i na drugim jezicima, ako se stranke s tim slože.

(d) Postupak

Pribjegavanje privremenim mjerama, intervencijama treće strane i intervencijama *amicus curiae* je isključeno.

Ako jedna strana od vijeća zatraži da s informacijama ili materijalom postupka povjerljivo, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće će odvagati razloge zahtjeva, prirodu informacije i pravo na učinkovitu sudsku zaštitu. Vijeće posebno može:

- učiniti otkrivanje podložnim posebnim obvezama ili

- odlučiti se protiv otkrivanja, ali narediti izradu nepovjerljive verzije ili sažetka informacija ili materijala, koji sadrži dovoljno informacija da omogući drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od vijeća traži da sasluša slučaj zatvoreno za javnost, odluka će se donijeti nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće će uzeti u obzir razloge za zahtjev i prigovore druge strane (ako postoje).

Ako se od vijeća traži tumačenje ili primjena prava Europske unije, ono će prekinuti postupak i zatražiti od "Predsjednika Visokog suda u Parizu" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui"), u skladu s člancima 1460. i 1505. francuskog Zakonika o građanskom postupku zatražiti prethodnu odluku od Suda Europske unije u skladu s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije. Postupak pred arbitražnim sudom nastaviti će se nakon donošenja odluke od strane *juge d'appui*. Odluka Suda EU-a i *juge d'appui* obvezujuća je za vijeće.

Arbitražna odluka bit će konačna i obvezujuća za stranke i one će je izvršiti bez odgode.

Međutim, svaka strana može zatražiti da odluku preispita Žalbeni sud u Haagu (Gerechtshof Den Haag) na temelju važećeg nacionalnog zakona. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka revizijskog suda obvezujuća je za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- naknada i razumnih troškova arbitara.

- razumnih troškova vještaka i svjedoka koje je odobrilo vijeće i

- naknada i troškova Tajništva Stalnog arbitražnog suda za arbitražni postupak (npr. catering, osiguranje službenika, soba, tumačenje).

Naknade arbitara ne smiju premašiti:

- 30.000 eura po arbitru ako je sporni iznos ispod 1.000.000 eura

- 15% spornog iznosa ako je taj iznos veći od 1.000.000 eura. U svakom slučaju naknade arbitara ne smiju premašiti 300.000 eura.

Troškove arbitraže snose stranke u jednakom omjeru, osim ako nije drukčije dogovoreno.

Stranke same snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koje imaju u vezi s arbitražom.

(f) Povlastice i imuniteti

Dogovor o provođenju arbitraže prema Arbitražnim pravilima Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od povlastica ili imuniteta bilo koje strane, na koje imaju pravo.

Članak 21 - Mjere ograničavanja EU-a

(1) Definicije

(a) "Mjere ograničavanja EU-a" označavaju mjere ograničavanja usvojene u skladu s Ugovorom o Europskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

(b) "Ograničena osoba" označava sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila da podliježu mjerama ograničavanja EU-a¹.

(2) U svim svojim odnosima, stranke priznaju da prema pravu EU-a nikakva sredstva ili gospodarski resursi EU-a ne smiju biti izravno ili neizravno dostupni Ograničenim osobama ili služiti u njihovu korist.

(3) Vodeći korisnik programa IPA III osigurava da nijedna transakcija koja se pronađe na popisu sankcija EU-a nema izravnu ili neizravnu korist od financiranja EU-a. Vodeći korisnik programa IPA III obvezuje se osigurati ovu obvezu:

(a) provjerom rezultata pretrage na popisu sankcija EU-a, prije sklapanja i plaćanja prema relevantnim sporazumima, svaki ugovaratelj, korisnik granta i krajnji primatelj s kojim

¹ www.sanctionsmap.eu. Karta sankcija je informatički alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Europske unije (SL). U slučaju nepodudarnosti između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, mjerodavna je verzija u Službenom listu.

vodeći korisnik programa IPA III ima ili se očekuje da će imati izravan ugovorni odnos (izravni primatelj), kako bi se procijenilo je li takav primatelj Ograničena osoba.

(b) provjerom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koja mogu uključivati naknadnu provjeru) na temelju pristupa temeljenog na riziku, da nijedan subjekt koji bi neizravno primao sredstva EU-a nije Ograničena osoba.

(4) U slučaju da vodeći korisnik programa IPA III ocijeni da je bilo koji od primatelja (izravnih ili neizravnih) sredstava EU-a Ograničena osoba, vodeći korisnik programa IPA III će odmah obavijestiti Komisiju.

(5) Ne dovodeći u pitanje obvezu iz gornje točke 3., ako Komisija ocijeni da korištenje financijske pomoći Unije u okviru programa IPA III rezultira ili je rezultiralo kršenjem mjera ograničavanja EU-a, odgovarajući iznosi neće biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u okviru programa IPA III. Ovo ne dovodi u pitanje bilo kakva prava koja Komisija može imati da obustavi ili prekine radnju zahvaćenu takvim kršenjem, da povрати sva sredstva EU-a koja je doprinijela Komisija ili da obustavi ili raskine ovaj sporazum o financiranju.

(6) Određivanje korektivnih mjera izvršit će se u skladu s načelom razmjernosti. Korektivne mjere primjenjuju se samo na sredstva EU-a koja su dostupna primatelju ili su u njegovu korist za razdoblje tijekom kojeg je ostao Ograničena osoba.

(7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje iznimke sadržane u Mjerama ograničavanja.

Akcijski dokument za Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu (IPA 2023.)

DODATAK ZA BUDŽETSKU PODRŠKU: NAČINI ISPLATE, USLOVI I INDIKATORI UČINKA

1. Odgovornosti

U skladu s odredbama Sporazuma o finansiranju, nadležna tijela partnerske zemlje Komisiji dostavljaju formalni zahtjev za isplatu svake tranše u skladu s rasporedom u nastavku. Zahtjev obavezno uključuje: (i) cjelovitu analizu i obrazloženje za isplatu sredstava, uz potrebnu popratnu dokumentaciju; (ii) propisno potpisan obrazac s finansijskim podacima kako bi se olakšalo plaćanje.

2. Okvirni raspored isplata

OKVIRNI RASPORED ISPLATA

Fiskalno i kvartalno razvrstano po zemljama	Prva godina (2023.)				Druga godina (2024.)				Treće godina (2025.)				Ukupno u milionima eura
	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	
Fiksna tranša u milionima eura	63				7								70
Varijabilna tranša u milionima eura													
Ukupno u milionima eura	63				7								70

3. Opći uslovi za isplatu svih tranši

Opći uslovi navedeni u tabeli u nastavku primjenjuju se na isplatu svih tranši, a svi zahtjevi za isplatu tranše moraju biti potkrijepljeni svim odgovarajućim i ažuriranim informacijama i dokumentima u općim uslovima.

OPĆI USLOVI ZA ISPLATU SVIH TRANŠI

Oblast	Opći uslovi	Izvor provjere
Javne politike	Zadovoljavajući	- Službeni izvještaji o aktivnostima

	napredak u provedbi akcijskog plana zemlje za rješavanje posljedica socioekonomskih efekata energetske krize te kontinuirana vjerodostojnost i relevantnost te ili naknadne strategije.	nadležnih ministarstava (MVTEO, entiteti i nadležna odjeljenja Brčko distrikta) - Službeni izvještaji Vlade FBiH o broju subvencioniranih potrošača električne energije - Službeni izvještaji Vlade Brčko distrikta o broju subvencioniranih potrošača energije. - Službeni izvještaji Vlade Kantona Sarajevo o broju subvencioniranih potrošača energije. - Izvještaji MVTEO-a, entitetskih fondova za energetske efikasnost i vlasti Brčko distrikta o provedenim mjerama energetske efikasnosti (isplaćena bespovratna sredstva) - Odluke koje su donijele sve relevantne razine vlasti. - Izvještaj Evropske komisije o BiH; - Izvještaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice; - Godišnji izvještaj Energetske zajednice o provedbi; - Izvještaj o napretku provedbe NECP-a - EU4Green izvještaji o napretku
Makroekonomska stabilnost	Održavanje vjerodostojne i relevantne makroekonomske politike usmjerene na stabilnost ili napredak u ponovnoj uspostavi ključnih bilansi.	- Izvještaj MMF-a prema članu IV. - Procjene ECFIN-a
Upravljanje javnim finansijama	Zadovoljavajući napredak u provedbi reformi za poboljšanje upravljanja javnim finansijama, uključujući mobilizaciju domaćih prihoda, te kontinuirana relevantnost i vjerodostojnost programa reformi.	- PEFA 2022. (objavit će se 2023.) - Izvještaj OECD-a SIGMA-a o procjeni (maj 2022.) - Izvještaji o praćenju strategije upravljanja javnim finansijama (kontinuirano) - Izvještaji EU-a za pojedinačne zemlje (godišnje) - Izvještaji MMF-a (godišnje) - Izvještaji nacionalnih tijela
Transparentnost budžeta i nadzor budžeta	Zadovoljavajući napredak u pogledu javne dostupnosti pristupačnih, blagovremenih, sveobuhvatnih i pouzdanih budžetskih informacija	- PEFA 2022. (objavit će se 2023.) - Izvještaj OECD-a SIGMA-a o procjeni (maj 2022.) - Indeks otvorenosti vlasti (godišnje) - Istraživanje o otvorenosti budžeta (godišnje) - Indikatori upravljanja na svjetskoj razini (Svjetska banka – godišnje) - Izvještaji MMF-a - Zakonodavni nadzor revizijskih izvještaja - Izvještaji nacionalnih tijela

4. Posebni uslovi za isplatu pojedinačnih tranši

Nije primjenjivo

5. Načini izračuna i isplate varijabilne tranše

Nije primjenjivo

6. Opis indikatora uspješnosti i ciljnih vrijednosti koji se upotrebljavaju za isplatu varijabilnih tranši

Nije primjenjivo

3. Mjera: Podrška mjerama energetske efikasnosti za mikro, mala i srednja preduzeća ⁴			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Broj MMSP podržanih za mjere energetske efikasnosti iz fondova za energetske efikasnost razvrstani po spolu	Nema MMSP podržanih za energiju mjere efikasnosti (2022)	400 MMSP podržanih za energiju mjere efikasnosti ⁵ (kratkoročno)	- MVTEO, entitetski fondovi za energetske efikasnost i vlasti Brčko Distrikta izvještavaju o provedenim mjerama energetske efikasnosti (isplaćeni grantovi) - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH

⁴ Cilj mjera je podsticanje MMSP, sa posebnim fokusom na mikro preduzeća i preduzeća u vlasništvu žena da smanje potrošnju energije davanjem subvencija za ulaganja u mjere energetske efikasnosti.

⁵ Sa šemom raspodjele FBiH:RS:BD – 66%:33%:1% i ukupno 10 miliona eura

4. Mjera: Podrška mjerama energetske efikasnosti za stambene zgrade

Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Broj stambenih zgrada koje su podržane za mjere energetske efikasnosti (kao što su poboljšana fasada zgrade, kotao za grijanje, toplotna pumpa, rasvjeta i fotonaponski sistem) iz fondova za energetske efikasnost razvrstanih prema spolu ⁶	Nijedna stambena zgrada nije podržana za mjere energetske efikasnosti (2022)	4000 stambenih zgrada podržano je za mjere energetske efikasnosti ⁷ (kratkoročno)	- MVTEO, entitetski fondovi za energetske efikasnost i vlasti Brčko Distrikta izvještavaju o provedenim mjerama energetske efikasnosti (isplaćeni grantovi) - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH

⁶ Ova mjera neće podržati iste korisnike kao u Cilju 1, Mjeri 1.

⁷ Sa šemom raspodjele FBiH:RS:BD – 66%:33%:1% i ukupno 10 miliona eura

5. Mjera: Komunikacijske i kampanje podizanja svijesti ⁸			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Nivo svijesti javnosti o energetske efikasnosti i obnovljivim izvorima energije (mjerna jedinica je % ispitanika i njihov nivo svijesti prije i nakon sprovođenja promotivne kampanje – TV vijesti, saopštenja za javnost i društvene mreže).	0% (osnovna linija će se odrediti prvim mjerenjem ankete) (2022)	50% (2023)	- Zvanični izvještaji o aktivnostima o implementaciji paketa od nadležnih ministarstava (MVTEO, entiteti i Brčko Distrikt, resorna ministarstva) - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
Broj javnih događaja na kojima se promovira paket energetske podrške i rezultati	0 (2022)	Najmanje 5 događaja uključujući ceremoniju potpisivanja ugovora o finansiranju i transfer prve tranše (90% ukupnog iznosa) (2024)	- Zvanični izvještaji o aktivnostima o implementaciji paketa od nadležnih ministarstava (MVTEO, entiteti i Brčko Distrikt, resorna ministarstva) - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
			- MVTEO, entiteti i Brčko Distrikt resorna ministarstva - Web stranice - Saopštenja za javnost

⁸ Ova mjera ima za cilj planiranje i provođenje aktivnosti koje se odnose na povećanje svijesti građana o energetske efikasnosti i obnovljivim izvorima energije i komuniciranje o paketu energetske podrške.

II. Cilj: Uspostaviti strategiju energetske otpornosti			
1. Mjera: Usvojiti kratkoročnu do srednjoročnu strategiju/akcioni plan energetske otpornosti			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (8 kratkoročni i srednjoročni))	Izvor verifikacije
Usvojiti stres test energetske sigurnosti – procjena rizika od poremećaja u snabdijevanju prirodnim gasom u Bosni i Hercegovini uskladena sa zelenom tranzicijom sektora	Stres test energetske sigurnosti s mjerama smanjenja rizika od 2014 (2022)	Ažurirani stres test energetske sigurnosti s usvojenim mjerama smanjenja rizika (kratkoročno)	- Izveštaj Evropske komisije BiH; - Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice; - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
% politika i mjera za dugoročnu energetske sigurnost zemlje za spriječavanje budućih kriza, u skladu sa zelenom tranzicijom, kao dio Implementiranog NECP-a	0 (2022)	100 (srednjoročno)	- Izveštaj Evropske komisije BiH; - Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice; - Godišnji izvještaj o implementaciji Energetske zajednice; - Izveštaj o napretku implementacije NECP-a. - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH

2. Mjera: Pобољшање енергетског zakonodavstva radi повећања otpornosti u slučaju енергетске кризе			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvori verifikacije
Usvajanje nacrta izmjena i dopuna državnog zakonodavstva o električnoj energiji kojim se omogućava uspostavljanje NEMO-a i učešće u spajanju tržišta	Izmjene i dopune izrađene od strane Sekretarijata Energetske zajednice (2022)	Usvojen nacrt izmjena i dopuna državnog zakonodavstva o električnoj energiji koje omogućavaju uspostavljanje NEMO-a i učešće u spajanju tržišta. (3. kvartal 2023.)	- Izveštaj Evropske komisije BiH; - Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice; - Godišnji izveštaj o implementaciji Energetske zajednice; - Izveštaj o napretku implementacije NECP-a. - Ad-hoc izveštaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
Ažuriranje sigurnosti snabdijevanja Izjava i dostavljanje Sekretarijat Energetske zajednice Sigurnost koordinacije snabdijevanja Grupa	Zastarjela sigurnost snabdijevanja Izjava, Sekretarijat Energetske zajednice Sigurnost snabdijevanja Koordinatorska grupa obaviještena 2013. (2013.)	Izjava o sigurnosti snabdijevanja ažurirana i dostavljena Sekretarijatu Energetske zajednice Bezbjednost od Grupe za koordinaciju nabavke (2023)	- Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice; - Godišnji izveštaj o implementaciji Energetske zajednice; - Ad-hoc izveštaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
Transpozicija i implementacija Uredbe o spremnosti na rizik	Uredba o spremnosti na rizik nije transponovana. (2022)	Transponirana i implementirana uredba o spremnosti za rizik. (2023)	- Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice; - Godišnji izveštaj o implementaciji Energetske zajednice; - Ad-hoc izveštaji na zahtjev Delegacije EU u BiH

III. Cilj: Zelena tranzicija			
1. Mjera: Strategija zelene tranzicije (odnosi se na strukturna pitanja)			
Indikator	Osnovna linija	Cilj (kratkoročni i srednjoročni)	Izvor verifikacije
Usvojiti klimatske i energetske ciljeve kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. i NECP-a, a kako je predložila Evropska komisija	Klimatski i energetske ciljevi nisu usvojeni kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. NECP, a prema prijedlogu Evropska komisija	Klimatski i energetske ciljevi usvojeni kao dio mape puta za dekarbonizaciju do 2030. i NECP-a, a kako je predložila Evropska komisija	- Odluke koje donose nadležni nivoi vlasti. - Ad-hoc izveštaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
	(2022)	(očekuje se u Dec 2022)	
Dovršiti nacrt Integriranog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) koji će zamijeniti nacionalnu energetske strategiju i nacionalne akcione planove energetske efikasnosti i obnovljive energije i obavijestiti Sekretarijat Energetske zajednice	Nacrt Integriranog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) nije završen (2022.)	Završen nacrt Integriranog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) i obavješten Sekretarijat Energetske zajednice (2. kvartal 2023.)	- Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice - Godišnji izvještaj o implementaciji Energetske zajednice Izveštaj o napretku implementacije NECP-a. - Ad-Hoc izveštaji na zahtjev Delegacije EU u BiH

Usvojiti Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (plan Energetske zajednice) koji će zamijeniti nacionalnu energetske strategiju i nacionalne akcione planove energetske efikasnosti i obnovljive energije (sa ciljevima jednakim ili višim od onih usvojenih na Ministarskom vijeću Energetske zajednice u decembar 2022.)	Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (Plan Energetske zajednice) nije usvojen (2022)	Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan (plan Energetske zajednice) usvojen (2024)	- Izveštaji BiH Sekretarijatu Energetske zajednice - Godišnji izvještaj o implementaciji Energetskoj zajednici - Izveštaj o napretku implementacije NECP-a.
Usvojiti Mapu puta za regione uglja samo energetske tranzicije	Mapa puta za regione uglja, „just energy transition“ nije usvojena (2022.)	Mapa puta za regione uglja, „just energy transition“ usvojena (Q2 2023)	- Izveštaj BiH Sekretarijatu Energetske zajednice - Godišnji izvještaj o implementaciji Energetskoj zajednici - Odluke usvojene na relevantnom nivou vlasti (VM) - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
Razdvajanje i certifikacija svih operatora sistema za prenos i distribuciju gasa i električne energije u skladu sa Trećim energetske paketom	Ograničen napredak (2022)	Operatori prenosnog i distributivnog sistema gasa i električne energije potpuno odvojeni i certificirani u skladu sa Trećim energetske paketom (1. kvartal 2024)	- Izveštaj Evropske komisije BiH - Izveštaji BiH prema Sekretarijatu Energetske zajednice - Godišnji izvještaji o implementaciji prema Energetskoj zajednici ;
			- Izveštaj o napretku implementacije NECPa . - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
Uskladenost s acquis-em o državnoj pomoći i okolišu za sve elektrane na uglj, uključujući projekte za nove, i ispravljanje kršenja Direktive o sumporu u gorivima	Ograničen napredak (2022)	Sve elektrane na uglj, uključujući nove, potpuno usklađene sa acquis-em o državnoj pomoći i okolišu, a kršenje Direktive o sumporu u gorivima je ispravljeno. (1. kvartal 2024.)	- Izveštaj Evropske komisije BiH - Izveštaji BiH prema Sekretarijatu Energetske zajednice; - Godišnji izvještaji o implementaciji prema Energetskoj zajednici - Izveštaj o napretku implementacije NECPa - Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH

Uspostaviti radne grupe za implementaciju Zelene Agende za zapadni Balkan i podržati Berlinsku deklaraciju od Novembra 2022	Radna grupa za implementaciju zelene agende nije formirana. (2022) Berlinska deklaracija iz novembra 2022. nije prihvaćena. (2022)	Osnovana radna grupa za implementaciju zelene agende (4. kvartal 2022.) ⁹ Potvrđena Berlinska deklaracija iz novembra 2022. (1. kvartal 2023.)	☐ Odluka o formiranju radne grupe za provođenje zelene agende ☐ EU4Green izvještaji o napretku ☐ Ad-hoc izvještaji na zahtjev Delegacije EU u BiH
Dizajnirati i implementirati sveobuhvatnu strategiju renoviranja zgrada (svi nivoi vlasti) kako bi se poboljšala energetska efikasnost i mjere smanjenja potražnje, uključujući potrebnu zakonsku regulativu, poticaje za privatni sektor i domaćinstva	Sveobuhvatna strategija renoviranja zgrada (svi nivoi vlasti) nije izrađena (2022)	Usvojene i implementirane strategije renoviranja zgrada (2023)	☐ Izvještaj Evropske komisije BiH ☐ Izvještaji BiH prema Sekretarijatu Energetske zajednice ☐ Godišnji izvještaji o implementaciji prema Energetskoj zajednici ; ☐ Ad-hoc reports on request of EU Delegation to BiH

⁹ EU4Green to može podržati.

Predložak za procjenu međusektorskih pitanja u akcijskim dokumentima u okviru finansijskog instrumenta NDICI – Globalna Evropa (susjedstvo) i IPA III

Popratni dokument za izradu i pregled kvalitete akcijskog dokumenta

Akcijski dokument uz Ugovor o izgradnji države i otpornosti za Bosnu i Hercegovinu (IPA 2023.)

Predložak je predviđen u prilogu aktivnostima finansiranim iz IPA-e III i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju (NDICI) u različitim fazama postupka izrade i revizije kvalitete. Osnovni cilj dokumenta je podrška u izradi i reviziji mjera vodeće ili odgovorne službe kako bi se osiguralo uvrštavanje ključnih međusektorskih pitanja povezanih s politikama i programskim prioritetima. Ograničite svoje odgovore na najviše 10 redova po pitanju. Za podršku u vezi s ovim temama, na raspolaganju su relevantne tematske jedinice:

Tematska jedinica	Funkcionalna e-mail adresa
Ozelenjivanje	Near-greening-facility@ec.europa.eu
Rodna ravnopravnost i pristup temeljen na pravima	Near-rulelaw-fundrights@ec.europa.eu
Osjetljivost na sukobe i otpornost	Near-rulelaw-fundrights@ec.europa.eu Near-crisis-security@ec.europa.eu
Civilno društvo	NEAR-civilsociety@ec.europa.eu

1. Okoliš, klimatske promjene i biodiverzitet

- U fazi utvrđivanja/izrade ili QS1¹:

Članom 25. stavom 5. Uredbe o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju – Globalna Evropa

utvrđuje se obavezna analiza okoliša, između ostalog, i u pogledu efekata klimatskih promjena i biodiverziteta, na razini mjera u skladu s primjenjivim zakonodavnim aktima Unije. Uredbom o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju – Globalna Evropa utvrđuje se da se, prema potrebi, strateške procjene utjecaja na okoliš upotrebljavaju u provedbi sektorskih programa, uključujući efekat na klimatske promjene.

Procedura je dostupna u **Prilogu 3. Smjernica za integraciju okoliša i klimatskih promjena u međunarodnu saradnju i razvoj EU-a**, kojim se utvrđuje prošireni **skrining rizika za okoliš i klimu** u skladu s prethodno navedenim zakonodavnim aktima i prilagođenao kontekstu razvojne saradnje EU-a. **Skrining je obavezan za sve mjere.**

Skrining se obavezno provodi u fazi izrade za svaku novu aktivnost². Pomaže nam utvrditi postoji li vjerovatnoća da će neka mjera imati značajne efekte na okoliš ili uključivati visoke klimatske rizike te utvrditi potrebu za izradom strateške procjene utjecaja na okoliš (*engl.* SEA), procjene utjecaja na okoliš (*engl.* EIA) i/ili procjene klimatskih rizika (*engl.* CRA).

Provesti skrining rizika za okoliš i klimu te u nastavku navesti rezultate i kratko obrazloženje. Rezultati su navedeni i u akcijskom dokumentu.

U slučaju da nije potrebna niti jedna od prethodno navedenih procjena, postupak provjere ipak će pomoći u utvrđivanju niza rizika i prilika povezanih s okolišem i klimom koje bi trebalo riješiti pri osmišljavanju mjere.

¹ Pitanja povezana s "fazom utvrđivanja/izrade ili QS1" prilažu se internim konsultacijama o inicijalnom akcijskom dokumentu. Pitanja i odgovori povezani s tom fazom također se prilažu akcijskom dokumentu u narednim koracima postupka revizije kvalitete.

² Kad je riječ o akcijskim dokumentima u okviru instrumenta IPA III, skrining se obavezno provodi u fazi izrade/procjene relevantnosti politika. Za mjere Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju, skrining bi trebalo provesti prije prvog QS1.

Ishod skrininga strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA – relevantna za budžetsku podršku i intervencije na strateškoj razini)

☐ Potrebna je procjena utjecaja na okoliš.

Molimo navesti jasno obrazloženje.

☒ (Strateška procjena utjecaja na okoliš nije potrebna, ali će se tokom osmišljavanja mjere razmotriti ključni aspekti povezani s okolišem i klimom.

Navesti jasno obrazloženje i ključna pitanja u vezi s okolišem i klimatskim promjenama koja će se rješavati tokom osmišljavanja mjere.

☐ Nisu potrebne dalje radnje.

Molimo navesti jasno obrazloženje.

Pri osmišljavanju mjere, u obzir se uzimaju svi zakoni, propisi i direktive u oblasti zaštite okoliša koje se primjenjuju u BiH, a koji su direktno povezani s ovom akcijom/mjerom.

Ishod skrininga procjene utjecaja na okoliš (EIA)

☐ Projekat kategorije A: potrebna je procjena utjecaja na okoliš (mjera koje bi mogla imati znatan štetan utjecaj na okoliš)

☐ Projekat kategorije B za koji je potrebna procjena utjecaja na okoliš (*idem*)

Ukratko navesti glavne aspekte koji će se razmatrati u procjeni utjecaja na okoliš.

☐ Projekat kategorije B ne zahtijeva procjenu utjecaja na okoliš, ali za koji će se aspekti okoliša razmatrati tokom osmišljavanja aktivnosti

Navesti jasno obrazloženje i kratak opis glavnih aspekata koji će se razmatrati u procjeni utjecaja na okoliš.

☒ (Kategorija C: nije potrebna procjena utjecaja na okoliš

Zbog prirode aktivnosti procjena utjecaja na okoliš nije potrebna.

Ishod skrininga procjene rizika od klimatskih promjena (CRA)

☐ Klimatski visokorizični projekat: CRA će biti pripremljena

Navesti ključne klimatske rizike koji su doveli do odluke.

☐ Klimatski visokorizični projekat: Elementi CRA-a bit će integrisani kao dio procjene utjecaja na okoliš (ako je potrebna procjena utjecaja na okoliš)

Ukratko navesti aspekte klimatskih rizika (ranjivost i emisije) koji će se rješavati u okviru procjene utjecaja na okoliš.

☒ (Klimatski niskorizični projekat: nema daljih mjera; aspekti klimatskih rizika rješavat će se tokom osmišljavanja mjere

Ukratko navesti aspekte klimatskih rizika (ranjivost i emisije) koji će se rješavati u okviru osmišljavanja mjere ili obrazložiti zašto dalje radnje nisu potrebne.

Nije potrebna CRA.

Neovisno o tome je li za mjeru potreban namjenski alat poput strateške procjene utjecaja na okoliš, procjene utjecaja na okoliš ili procjene klimatskih rizika, sve mjere moraju obavezno integrisati okolišne i klimatske promjene kako bi se doprinijelo okolišnoj održivosti, niskougljičnom razvoju i otpornosti. Pitanja u nastavku omogućavaju da razmislite o ključnim aspektima djelovanja u oblasti okoliša i klimatskih promjena. Prva dva pitanja povezana su s principom "nenanošenja štete", što je minimum koji se očekuje od svake mjere; pitanja 3. i 4. odnose se na osjetljivost mjere na uništavanje okoliša i klimatske promjene; a pitanja od 5. do 7. na mogućnosti da se mjerom doprinese transformacijskim promjenama u pravcu održivosti.

1. Postoji li vjerovatnoća da će mjera imati negativan efekat na okoliš? Ako je odgovor potvrđen, jesu li odabrane mjere ublažavanja relevantne za izbjegavanje ili smanjenje tih efekata?

Mjera neće imati negativnih efekata na okoliš.

2. Je li vjerovatno da će mjera dovesti do značajnijih emisija stakleničkih plinova ili do razgradnje ponora ugljika? Koje su mjere integrisane kako bi se njegov ugljični otisak sveo na najmanju moguću mjeru?

Mjera neće dovesti do značajnijih emisija, naprotiv, pomoći će u smanjenju ugljičnog otiska na najmanju moguću mjeru.

3. Jesu li izvodljivost i efikasnost mjere osjetljivi na uništavanje okoliša (npr. degradacija zemljišta, onečišćenje vode)? Ako je odgovor potvrđen, koje su mjere predviđene kako bi se taj rizik sveo na najmanju moguću mjeru?

Ne

4. Je li mjera osjetljiva na klimatsku varijabilnost i klimatske promjene (npr. smanjena dostupnost vode, povećana učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih prilika)? Na koji način je u mjeru uvrštena otpornost na klimatske promjene?

Mjera može biti osjetljiva na klimatsku varijabilnost jer se provodi tokom zimske sezone (tj. postoji mogućnost da će za osigurane mjere biti potrebna ubrzana realizacija), ali će se poduzeti potrebne mjere ublažavanja kako bi se osigurala nesmetana provedba.

5. Iskorištavaju li se mjerom mogućnosti za maksimiziranje koristi za okoliš (npr. poboljšanje ekosistema s pomoću prirodnih rješenja)?

Da, svrha mjere je unaprijediti okoliš.

6. Iskorištavaju li se mjerom prilike za doprinos niskougljičnom razvoju i izgradnju otpornosti na klimatske promjene? Je li mjera usklađena s relevantnim NDC-om (utvrđeni doprinosi) ili NAP-om (plan adaptacije)?

Da, mjerom se doprinosi okolišu povećanjem ušteda energije i smanjenjem emisija stakleničkih plinova.

7. Uključuje li mjera mogućnosti za doprinos smanjenju rizika od katastrofa i provedbi Okvira iz Sendaija?

Nije primjenjivo

2. Rodna ravnopravnost i pristup temeljen na pravima - U fazi utvrđivanja/projektovanja ili QS1:

Pitanja usmjeravanje	Da	Ne (Potrebno obrazloženje)	Komentari/Obrazloženje
Samo za NDICI-GE: Akcijskim planom za rodnu ravnopravnost III (i Uredbom o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju – Globalna Evropa) utvrđeno je da će za najmanje 85% svih novih mjera rodna ravnopravnost biti značajan (OECD gender marker 1.) ili glavni cilj (OECD gender marker 2.). Doprinosi li se ovom mjerom postizanju tog cilja?	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
Je li G-marker ispravno dodijeljen u skladu s minimalnim kriterijima OECD-a?	DA		Gender DAC kodovi navedeni u odjeljku 1.1. ukazuju na to da je ta mjera označena kao G1, što znači da je rodna ravnopravnost važan cilj mjera. Jedan od izazova je i dalje učešće žena u ključnim institucijama

			šrom BiH. Mjera je označena markerom G1, budući da, iako je rodna ravnopravnost i dalje važan i namjeravani cilj, nije osnovni razlog za poduzimanje mjere. Bez obzira na to, rodna ravnopravnost bit će uključena u Akcijski plan za energetiku u najvećoj mogućoj mjeri. Međutim, ispitat će se mogućnosti za veće učešće žena tokom provedbe mjere.
Ako je mjera označena sa G0, je li ta odluka utemeljena na rodnoj analizi?	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
Samo za NDICI-GE: Je li predložena mjera u skladu sa Strategijom za ljudska prava i demokratiju za pojedinačne zemlje?	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
Jesu li utvrđeni nositelji prava/osobe koje žive u osjetljivim situacijama na koje bi buduća mjera mogla utjecati?	DA		Mjera će biti usmjerena na energetska siromaštvo u kontekstu energetske krize te će biti usmjerena na najranjivije (energetske) kupce.
Je li marker invaliditeta ispravno dodijeljen u skladu s kriterijima OECD-a?	DA		Mjera nije usmjerena specifično na osobe s invaliditetom. Međutim, s obzirom na to da je usmjerena na najranjivije segmente društva, očekuje se da će osobe s invaliditetom imati pravedan udio koristi od mjere. Mjera će biti usmjerena na energetska siromaštvo u kontekstu energetske krize te usmjerena na najranjivije kupce.
Obuhvata li analiza rizika sve moguće nenamjerne negativne efekte na ljudska prava ili rizike koji produbljuju rodne nejednakosti ili prepreke cjelovitom učešću žena i djevojčica? Ako je odgovor potvrđan, jesu li odabrane mjere ublažavanja za smanjenje tih negativnih efekata zadovoljavajuće?	DA		U 2019. godini gotovo 16,7% domaćinstava u BiH imalo je poteškoća u održavanju adekvatne toplote u domovima, naspram 7,3% domaćinstava u EU-u. Situacija će vjerojatno postati još teža pod ograničenjima energetske krize. U 2019. utvrđeno je da su žene izložene većem riziku od energetske siromaštva i izloženosti zdravstvenim i okolišnim opasnostima povezanim s energijom. Kako bi se riješilo pitanje energetske siromaštva i njegovih rodno specifičnih ishoda, potrebno je razviti niz alata i instrumenata politika za uspješnu integraciju rodno specifičnih mjera u energetske sektor. Potrebno je ukloniti višestruke prepreke povezane s ponašanjem i

			finansijskim kapacitetima kako bi se poboljšao pristup učinkovitim uređajima s niskim troškovima i lakšim održavanjem za najranjivije grupe, čime bi se stoga smanjilo energetska siromaštvo gdje god je to moguće.
Uključuje li djelovanje zaštitu, promociju i ostvarivanje ljudskih prava izgradnjom kapaciteta nositelja dužnosti (domaćih aktera)?	DA		Mjera nije usmjerena na izgradnju kapaciteta, već će uglavnom osigurati zaštitu i promociju ljudskih prava. Temelji se na uslovu da BiH usvoji Akcijski plan za energetska siromaštva planirajući krizu koji bi posebno trebao uzeti u obzir okolnosti, potrebe i prava najranjivijih kupaca/domaćinstava u kontekstu energetske krize.
Osnajuju li se tom mjerom nositelji prava (pogođene osobe i grupe koje imaju potraživanja i ljudska prava) da zatraže svoja prava?	DA		Mjere za smanjenje energetske siromaštva planirane su se u okviru Akcijskog plana za energetska krizu.

- U fazi formulacije/QS2:

Pitanja za usmjeravanje	Da	Ne (Potrebno obrazloženje)	Komentari/Obrazloženje
Jesu li obavljene konsultacije sa ženskim grupama/grupama koje rade na pravima žena? Jesu li obavljene konsultacije s predstavnicima nositelja prava/osobama koje žive u ranjivim situacijama na koje bi mjera mogla utjecati ili s organizacijama koje rade s njima?		NE	Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konsultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane podrške, gdje su obavljene konsultacije sa ženskim OCD-ima i ranjivim grupama.
Obuhvata li analiza rizika sve moguće nenamjerne negativne efekte na ljudska prava ili rizike koji produbljuju rodne nejednakosti ili prepreke potpunom učešću žena i djevojčica? Ako je odgovor potvrđan, jesu li odabrane mjere zadovoljavajuće ublažavanja za smanjenje tih negativnih učinaka?		NE	
Uključuje li djelovanje zaštitu, promociju i ostvarivanje ljudskih prava izgradnjom kapaciteta nositelja dužnosti (domaćih aktera)?	DA		Mjera nije usmjerena na izgradnju kapaciteta, već će uglavnom osigurati zaštitu i promociju ljudskih prava.
Osnajuju li mjera nositelje prava (pogođene osobe i grupe koje imaju potraživanja i ljudska prava) da zatraže svoja prava?	DA		Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konsultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane podrške, gdje su obavljene konsultacije sa ženskim OCD-ima i ranjivim grupama.

Osigurava li se programskim ciklusom, uključujući postupak osmišljavanja aktivnosti, smisleno i inkluzivno učešće dostupno svim nositeljima prava tokom cijele mjere? Šta je s upravljačkim strukturama?	DA		Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konsultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane podrške, gdje su obavljene konsultacije sa ženskim OCD-ima i ranjivim grupama.
Jesu li uloženi napor i uključivanje osoba koje žive u najranjivijim i marginaliziranim situacijama (osobe koje žive u siromaštvu, osobe s invaliditetom, autohtoni narodi, pripadnici manjina itd.) kako niko ne bi bio izostavljen tokom cijelog programskog ciklusa, uključujući u postupku osmišljavanja?	DA		Posebna se pažnja posvećuje integraciji nevećinskih zajednica i potencijalnih područja sukoba između različitih zajednica.
Jesu li ključni nalazi i preporuke obavezne rodne analize (gender profil zemlje i analiza rodnog sektora) odraženi u osmišljavanju mjere?	DA		Učešće žena u donošenju odluka u relevantnim institucijama
Kako će se djelovanjem doprinijeti rodnoj ravnopravnosti , osnaživanju žena i djevojčica te rodno transformativnim promjenama, u skladu s Akcijskim planom EU-a za rodnu ravnopravnost III? Jesu li neki ciljevi/očekivani rezultati/aktivnosti/indikator uključeni u djelovanje kako bi se efikasno osiguralo da se njome doprinosi rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena (za ciljeve i indikatore vidjeti posebno SWD(2020) 284 dio II.)?	DA		Poseban naglasak stavit će se na žene i nevećinske zajednice kako bi se osiguralo da im projekat donosi pogodnosti jednako kao i muškarcima i većinskim zajednicama.
Odražava li se doprinos te mjere u provedbi Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost (GAP) III u planu provedbe GAP-a III za zemlje? Ako ne, uključiti u revidiranu verziju CLIP-a (Delegacija EU-a treba odobriti 2023.).	NE		Bit će uključeno do 2023. godine.

3. Otpornost i osjetljivost na sukobe

Uzima li se u obzir i uklanjaju li se u okviru mjere rizici povezani s različitim dimenzijama nestabilnosti: društveni, politički, ekonomski, okolišni, sigurnosni i ako da, na koji način?

Da

Je li cilj predložene mjere **jačanje otpornosti pojedinaca, domaćinstava, zajednica, društva i države** u određenom sektoru/području/geografskoj regiji (tj. kapacitet za

Član 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Број 01-50-1-2365-21/23
31. јула 2023. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Љелко Комшић, s. r.

apsorpciju, prilagodbu, odgovor na rizike budućih šokova i udara ili njihovu prilagodbu te napredak prema Ciljevima održivog razvoja)? Temelji li se mjera na postojećim kapacitetima za otpornost i, prema potrebi, rješava li se povezanost humanitarne pomoći, razvoja i mira?

Da, cilj mjere je povećati otpornost s obzirom na cijene energenata u Evropi koje su se počele povećavati 2020./2021. nakon ukidanja ograničenja kretanja zbog pandemije, nakon čega je uslijedila ruska agresija na Ukrajinu 2022.

Koje su rizici planiranog programa u smislu neželjenih **negativnih efekata** u pogledu mogućeg pogoršanja napetosti i/ili sukoba i nasilja, povećanje dimenzija nestabilnosti, podjela među interesnim grupama/društvenim grupama/etničkim ili vjerskim grupama, posebni rizici od štete u područjima pogođenima sukobom?

Nije primjenjivo

Kako ćete osigurati da je djelovanje **osjetljivo na sukobe, primijeniti pristup "nečinjenja štete"** i ublažiti povezane rizike, uz istovremenu promociju mira i inkluzije? Uzimaju li se u obzir preporuke o osjetljivosti sukoba iz postojećih ili tekućih analiza sukoba, sistema EU-a za rano upozoravanje na sukobe itd.?

Nije primjenjivo

4. Civilno društvo

Pitanja za usmjeravanje	Da	Ne (Potrebno je obrazloženje)	Komentari/Opravdanje
Uključuje li predložena mjera aktere civilnog društva u informisanje, konsultacije i dijalog i/ili partnerstvo s njima? (vidi Ulazne tačke za uključivanje civilnog društva u smjernice za uključivanje NEAR-a i sažetke za pojedine sektore).		NE	Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konsultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali se zbog svoje prirode mjera temelji na nastavku slične tekuće i planirane podrške, gdje su obavljene konsultacije sa organizacijama civilnog društva i ranjivim grupama.
Uključuje li predložena mjera neke ciljeve/aktivnosti/rezultate/indikator kako bi se osiguralo efikasno učešće civilnog društva? (vidjeti "izbornik" opcija indikatora u uputama za uključivanje NEAR-a i sažetim pregledima za pojedine sektore)		NE	Zbog vremenskih ograničenja nije bilo konsultacija s organizacijama civilnog društva i ranjivim osobama, ali će zbog prirode mjere biti obaviješteni o provedenim mjerama.

65

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1197/23 od 15. lipnja 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 7. redovitoj sjednici, održanoj 31. srpnja 2023. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI DODATKA SPORAZUMU IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI CESTOVNIH MOSTOVA NA DRŽAVNOJ GRANICI

Članak 1.

Ratificira se Dodatak Sporazumu između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o održavanju i rekonstrukciji cestovnih mostova na državnoj granici, koji je potpisan 21. ožujka 2023. godine u Zagrebu, na jezicima u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini i na hrvatskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Dodatka Sporazuma glasi:

**DODATAK SPORAZUMU
IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O
ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI CESTOVNIH
MOSTOVA NA DRŽAVNOJ GRANICI**

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske (dalje u tekstu: ugovorne stranke), s ciljem dopune odredaba Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o održavanju i rekonstrukciji cestovnih mostova na državnoj granici, sastavljenog u Zagrebu 29. rujna 2020. godine (dalje u tekstu: "Sporazum") u skladu s njegovim člankom 11. stavkom 3., radi odgovarajućeg uređenja održavanja i rekonstrukcije dvaju novo izgrađenih cestovnih mostova preko korita rijeke Save na državnoj granici, sporazumjeli su se kako slijedi:

Članak 1.

Ovim Dodatkom dopunjuje se članak 1. Sporazuma na način da se iza točke 10) dodaju točke 11) i 12) koje glase:

"11) Most kod Gradiške na međudržavnoj cesti E-661, preko korita rijeke Save,

12) Most kod Svilaja na autocesti koridora Vc, preko korita rijeke Save."

Članak 2.

Ugovorne stranke potvrđuju kako sve ostale odredbe Sporazuma, koje se ovim Dodatkom ne mijenjaju i dopunjuju, ostaju na snazi i primjenjuju se u odnosu na mostove iz članka 1. ovoga Dodatka.

Članak 3.

Ovaj Dodatak stupa na snagu trideseti (30.) dan od datuma primitka zadnje pisane obavijesti kojom se ugovorne stranke međusobno obavještavaju, diplomatskim putem, o ispunjenju uvjeta predviđenih njihovim unutarnjim zakonodavstvom za njegovo stupanje na snagu.

Sastavljeno u Zagrebu, dana 21.3.2023. godine u dva izvornika, na službenim jezicima u Bosni i Hercegovini (bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku) i na hrvatskom jeziku pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

Za Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine

Za Vladu
Republike Hrvatske

Članak 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2365-22/23
31. srpnja 2023. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Željko Komšić, v. r.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1197/23 od 15. juna 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 7. redovnoj sjednici, održanoj 31. jula 2023. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI DODATKA SPORAZUMU IZMEĐU SAVJETA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI DRUMSKIH MOSTOVA NA DRŽAVNOJ GRANICI

Члан 1.

Ратификује се Додатак Споразуму између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске о одржавању и реконструкцији друмских мостова на државној граници, који је потписан 21. марта 2023. године у Загребу, на језицима у службеној употреби у Босни и Херцеговини и на хрватском језику.

Члан 2.

Текст Дататка Споразума гласи:

**ДОДАТАК СПОРАЗУМУ
ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ
О ОДРЖАВАЊУ И РЕКОНСТРУКЦИЈИ ДРУМСКИХ
МОСТОВА НА ДРЖАВНОЈ ГРАНИЦИ**

Савјет министара Босне и Херцеговине и Влада Републике Хрватске (даље у тексту: уговорне стране), с циљем допуне одредаба Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске о одржавању и реконструкцији друмских мостова на државној граници, састављеног у Загребу 29. септембар 2020. године (даље у тексту: "Споразум") у складу с његовим чланом 11. ставом 3), ради одговарајућег уређења одржавања и реконструкције двају ново изграђених друмских мостова преко корита ријеке Саве на државној граници, споразумјели су се како сlijеди:

Члан 1.

Овим Додатком допуњује се члан 1. Споразума на начин да се иза тачке 10) додају тачке 11) и 12) које гласе:

"11) Мост код Градишке на међудржавној цести Е-661, преко корита ријеке Саве,

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2365-22/23

31. јула 2023. године

Сарајево

Предсједавајући
Жељко Комшић, с. р.

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1197/23 od 15. juna 2023. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 7. redovnoj sjednici, održanoj 31. jula 2023. godine, donijelo

**ODLUKU
O RATIFIKACIJI DODATKA SPORAZUMU IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE
REPUBLIKE HRVATSKE O ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI CESTOVNIH MOSTOVA NA DRŽAVNOJ
GRANICI**

Члан 1.

Ratifikuje se Dodatak Sporazumu između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o održavanju i rekonstrukciji cestovnih mostova na državnoj granici, koji je potpisan 21. marta 2023. godine u Zagrebu, na jezicima u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i na hrvatskom jeziku.

Члан 2.

Текст Додатка Споразума гласи:

**DODATAK SPORAZUMU
IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O
ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI CESTOVNIH
MOSTOVA NA DRŽAVNOJ GRANICI**

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske (dalje u tekstu: ugovorne strane), s ciljem dopune odredaba Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o održavanju i rekonstrukciji cestovnih mostova na državnoj granici, sastavljenog u Zagrebu 29. septembra 2020. godine (dalje u tekstu: "Sporazum") u skladu s njegovim članom 11. stavom 3., radi odgovarajućeg uređenja održavanja i rekonstrukcije dvaju novo izgrađenih cestovnih mostova preko korita rijeke Save na državnoj granici, sporazumjeli su se kako slijedi:

Члан 1.

Овим Додатком допуњује се члан 1. Споразума на начин да се иза тачке 10) додају тачке 11) и 12) које гласе:

12) Мост код Свилаја на аутопуту коридора Vц, преко корита ријеке Саве."

Члан 2.

Уговорне стране потврђују како све остале одредбе Споразума, које се овим Додатком не мијењају и допуњују, остају на снази и примјењују се у односу на мостове из члана 1. овог Додатка.

Члан 3.

Овај Додатак ступа на снагу тридесети (30.) дан од датума пријема задње писане обавијести којом се уговорне стране међусобно обавјештавају, дипломатским путем, о испуњењу услова предвиђених њиховим унутрашњим законодавством за његово ступање на снагу.

Састављено у Загребу, дана 21.3.2023. године у два оригинала, на службеним језицима у Босни и Херцеговини (босанском, хрватском и српском језику) и на хрватском језику при чему су сви текстови једнако вјеродостојни.

За Савјет министара
Босне и Херцеговине

За Владу
Републике Хрватске

"11) Мост код Градишке на међудржавној цести Е-661, преко корита ријеке Саве,

12) Мост код Свилаја на аутоцести коридора Vc, преко корита ријеке Саве."

Члан 2.

Уговорне стране потврђују како све остале одредбе Споразума, које се овим Додатком не мијењају и допуњују, остају на снази и примјењују се у односу на мостове из члана 1. овога Додатка.

Члан 3.

Овај Додатак ступа на снагу тридесети (30.) дан од датума пријема задње писане обавијести којом се уговорне стране међусобно обавјештавају, дипломатским путем, о испуњењу увјета предвиђених њиховим унутрашњим законодавством за његово ступање на снагу.

Sastavljeno u Zagrebu, dana 21.3.2023. godine u dva originala, na službenim jezicima u Bosni i Hercegovini (bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku) i na hrvatskom jeziku pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

Za Vijeće ministara
Bosne i Hercegovine

Za Vladu
Republike Hrvatske

Član 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-2365-22/23
31. jula 2023. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Željko Komšić, s. r.

KAZALO

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

- 60 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Amandmana br. 5 na Ugovor o financiranju zaključen između Europske investicijske banke (banka), Bosne i Hercegovine (zajmoprimatelj) i Federacije Bosne i Hercegovine (entitet) dana 15. srpnja 2008. u Sarajevu i 18. kolovoza 2008. u Luxembourg, s naknadnim izmjenama i dopunama (Ugovor o financiranju) - Vodovod i kanalizacija u Federaciji BiH (SERAPIS br. 2006-0272-FI-24.569) (hrvatski jezik)
- 1 62 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Amandmana br. 5 na Ugovor o financiranju zaključen između Europske investicijske banke (banka), Bosne i Hercegovine (zajmoprimatelj) i Federacije Bosne i Hercegovine (entitet) dana 15. jula 2008. godine u Sarajevu i 18. avgusta 2008. godine u Luksemburg, s naknadnim izmjenama i dopunama (Ugovor o financiranju) - Vodovod i kanalizacija u Federaciji BiH (SERAPIS br. 2006-0272-FI-24.569) (srpski jezik)
- 1 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Amandmana br. 5 na Ugovor o finansiranju, zaključen između Evropske investicione banke (banka), Bosne i Hercegovine (zajmoprimac) i Federacije Bosne i Hercegovine (entitet) 15. jula 2008. godine u Sarajevu i 18. augusta 2008. godine u Luksemburgu, s naknadnim izmjenama i dopunama (ugovor o finansiranju) - Vodovod i kanalizacija u Federaciji BiH (SERAPIS br. 2006-0272-FI-24.569) (bosanski jezik)
- 61 Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Protokola u vezi s izmjenom članka 50.(a) i izmjenom i dopunom članka 56. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 8. svibnja 2023. godine (hrvatski jezik)

Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Protokola u vezi sa izmjenom člana 50. (a) i izmjenom i dopunom člana 56. Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 8. maja 2023. godine (srpski jezik)

Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Protokola u vezi sa izmjenom člana 50. (a) i izmjenom i dopunom člana 56. Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, kojem je Bosna i Hercegovina pristupila 8. maja 2023. godine (bosanski jezik)

Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o zajmu (Drugi projekt potpore zapošljavanju) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (hrvatski jezik)

Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o zajmu (Drugi projekat podrške zapošljavanju) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (srpski jezik)

Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o zajmu (Drugi projekat podrške zapošljavanju) između Bosne i Hercegovine i Međunarodne banke za obnovu i razvoj (bosanski jezik)

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 63 Odluka o ratifikaciji Protokola o zabrani upotrebe u ratu zagušljivih, otrovnih ili sličnih plinova i bakterioloških metoda ratovanja (hrvatski jezik)
- 2 Odluka o ratifikaciji Protokola o zabrani upotrebe u ratu zagušljivih, otrovnih ili sličnih plinova i bakterioloških metoda ratovanja (srpski jezik)
- 4 Odluka o ratifikaciji Protokola o zabrani upotrebe u ratu zagušljivih, otrovnih ili sličnih plinova i bakterioloških metoda ratovanja (bosanski jezik)

64	Odluka o ratifikaciji Sporazuma o financiranju Godišnjeg akcijskog plana u prilog Paketu za energetske potporu za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	
	Одлука о ратификацији Споразума о финансирању Годишњег акционог плана у прилог Пакету за енергетску подршку за Западни Балкан у корист Босне и Херцеговине за 2023. годину, између Европске уније коју представља Европска комисија и Босне и Херцеговине коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине (српски језик)	
	Odluka o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju Godišnjeg akcijskog plana u prilog Paketu za energetske podršku za Zapadni Balkan u korist Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, između Evropske unije koju predstavlja Evropska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	
65	Odluka o ratifikaciji Dodatka Sporazumu između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o održavanju i rekonstrukciji cestovnih mostova na državnoj granici (hrvatski jezik)	109
	Одлука о ратификацији Додатка Споразуму између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске о одржавању и реконструкцији друмских мостова на државној граници (српски језик)	109
	Odluka o ratifikaciji Dodatka Sporazumu između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o održavanju i rekonstrukciji cestovnih mostova na državnoj granici (bosanski jezik)	110

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11, ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09, ADDIKO BANK AD Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Muhamed Mirvić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za II polugodište 2023. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM